

Lagrådsremiss

Verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 30 oktober 2008

Eskil Erlandsson

Mats Wiberg
(Jordbruksdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen lämnas förslag som syftar till att modernisera och klargöra det svenska regelverket inom djurens hälso- och sjukvård.

Det föreslås att den nuvarande lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket ersätts av en ny lag om verksamhet i djurens hälso- och sjukvård. Genom den nya lagen legitimeras, förutom veterinärer, även djursjukvårdare. Den skyddade yrkestiteln ska vara djursjukskötare. För hovslagare och för humanmedicinska legitimationsyrken föreslås en behörighetsreglering genom ett godkännandeförfarande. De behörighetsreglerade yrkesutövarna föreslås benämnas djurhälsopersonal.

I lagen finns bestämmelser om skyldigheter och ansvar för djurhälsopersonal. De ska bl.a. arbeta i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Det blir även möjligt att delegera arbetsuppgifter mellan personer som tillhör djurhälsopersonalen. Lagen innehåller också bestämmelser om begränsningar i rätten att vidta åtgärder för den som yrkesmässigt arbetar inom djurens hälso- och sjukvård utan att tillhöra djurhälsopersonalen. En sådan person får t.ex. inte utföra operativa ingrepp på eller ge injektioner till djur.

I lagen finns bestämmelser om tillsyn över den som tillhör djurhälsopersonalen samt bestämmelser om disciplinpåföljd och återkallelse av behörigheter. Det införs också en möjlighet att besluta om en treårig prövotid för fortsatt behörighet. En sådan prövotid ska bl.a. meddelas den som varit oskicklig i utövningen av sitt yrke. Frågor om disciplinpåföljd, beslut om prövotid och återkallelse av behörighet m.m. ska prövas av Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård. Lagen innehåller bestämmelser om nämnden och handläggningen i nämnden.

Vidare föreslås straffbestämmelser bl.a. för den som yrkesmässigt arbetar inom djurens hälso- och sjukvård utan att tillhöra djurhälso-personalen och som bryter mot begränsningarna i rätten att behandla djur eller som vid sådan verksamhet skadar eller framkallar fara för skada på ett djur oavsett om skadan beror på olämplig behandling eller på dröjsmål med veterinär vård.

Det lämnas även förslag på vissa följdändringar i andra lagar. Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Innehållsförteckning

1	Beslut	6
2	Lagtext	7
2.1	Förslag till lag om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård	7
2.2	Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)	20
2.3	Förslag till ändring i lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m.	22
2.4	Förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)	23
2.5	Förslag till lag om ändring i lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn.....	24
2.6	Förslag till lag om ändring i läkemedelslagen (1992:859)	27
2.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän	28
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika	31
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning.....	32
2.10	Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)	33
3	Ärendet och dess beredning	34
4	Nuvarande förhållanden	35
4.1	EG-bestämmelser	35
4.1.1	Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer	35
4.2	Den nordiska överenskommelsen om en gemensam arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och inom veterinärväsendet.....	38
4.3	Svenska bestämmelser.....	38
4.3.1	Lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket.....	39
4.3.2	Förordningen (1994:845) om behörighet att utöva veterinäryrket m.m.....	42
4.3.3	Förordning (1971:810) med allmän veterinärinstruktion.....	42
4.3.4	Djurskyddslagen	43
4.3.5	Lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.	44
4.3.6	Bestämmelser om smittsamma djursjukdomar m.m.....	45
5	Yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvården.....	45
6	Behovet av och utgångspunkter för en förändrad behörighetsreglering inom djurens hälso- och sjukvård.....	50

7	En ny lag om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.....	53
8	Djurhälsopersonalens skyldigheter och ansvar	57
9	Behörighetsreglering av vissa yrkesgrupper.....	62
10	Veterinärers specialistkompetens	77
11	Begränsningar i rätten att behandla djur	82
12	Tillsyn inom området för djurens hälso- och sjukvård	86
12.1	Tillsynsmyndigheter.....	86
12.2	Hjälp av polismyndigheten	92
12.3	Åtgärder mot djurhälsopersonal.....	93
13	Sanktioner vid fel i yrkesutövningen.....	95
14	En förändrad ansvarsnämnd.....	100
15	Straffbestämmelser m.m.	106
16	Överklagande.....	111
17	Övriga lagändringar.....	113
17.1	Djurskyddslagens krav på att anlita djurhälsopersonal	113
17.2	Anmälningsskyldighet enligt djurskyddslagen, smittskyddslagen m.m.....	114
17.3	JO:s och JK:s talerätt.....	116
17.4	Lagen om offentlig anställning	117
17.5	Tekniska följändringar	117
18	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	118
19	Konsekvenser av regeringens förslag	120
20	Författningskommentar.....	125
20.1	Förslag till lag om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård	125
20.2	Förslaget till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534).....	141
20.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m.....	142
20.4	Förslaget till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291).....	142
20.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn	142
20.6	Förslaget till lag om ändring i läkemedelslagen (1992:859).....	143
20.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän.....	143
20.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika	143
20.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning	143
20.10	Förslaget till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168).....	144

Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24).....	145
Bilaga 2	Författningsförslag i betänkandet behörighet och ansvar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2005:98).....	151
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser (SOU 2005:98).....	174
Bilaga 4	Sammanfattning av betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24).....	176
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna (SOU 2007:24)	177

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård,
2. lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534),
3. lag om ändring i lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit
m.m.,
4. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291),
5. lag om ändring i lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn,
6. lag om ändring i läkemedelslagen (1992:859),
7. lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens
ombudsmän,
8. lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika,
9. lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning,
10. lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168).

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens syfte

1 § Denna lag syftar till en god och säker vård av djur och att en god djurhälsa uppnås. Lagen ska vidare bidra till att samhällets krav på djurskydd, smittskydd och livsmedelssäkerhet tillgodoses.

Lagens innehåll

2 § I lagen finns bestämmelser om

- skyldigheter och ansvar för djurhälsopersonal m.fl. (2 kap.),
- behörighetsregler (3 kap.),
- begränsningar i rätten att vidta hälso- och sjukvårdande åtgärder på djur (4 kap.),
- tillsyn (5 kap.),
- disciplinpåföljd och återkallelse av behörighet m.m. (6 kap.),
- Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård (7 kap.), och
- straffbestämmelser och överklagande (8 kap.).

Definitioner

3 § Med djurens hälso- och sjukvård avses i denna lag åtgärder som vidtas för att medicinskt förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom, skada eller därmed jämförligt tillstånd hos djur.

Med djurens hälso- och sjukvård jämställs även utförande av operativa ingrepp på eller givande av injektioner till djur i andra syften än de som följer av första stycket.

Djurförsök enligt 1 c § djurskyddslagen (1988:534) omfattas inte av begreppet.

4 § Med djurhälsopersonal avses i denna lag personer som utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård och som

1. har legitimation enligt 3 kap. 1 §,
2. har godkännande enligt 3 kap. 5 eller 6 §,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (EUT L 255, 30.9.2005, s. 22, Celex 32005L0036).

3. enligt föreskrifter som har utfärdats med stöd av 3 kap. 9 § tillhandahåller tjänster inom yrket under ett tillfälligt besök i Sverige utan att ha svensk legitimation eller godkännande för yrket, eller

4. enligt föreskrifter som har utfärdats med stöd av 3 kap. 3 § har ett särskilt tillstånd att utöva veterinäryrket i den utsträckning som anges i varje särskilt fall.

2 kap. Skyldigheter och ansvar för djurhälsopersonal m.fl.

Allmänna skyldigheter

1 § Den som tillhör djurhälsopersonalen ska

1. fullgöra sina arbetsuppgifter i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet,
2. iaktta noggrannhet och omsorg vid utfärdande av intyg om djurs hälsotillstånd eller vård, och
3. föra journal över djurhälsovård och djursjukvård.

Ansvar m.m.

2 § Den som tillhör djurhälsopersonalen ska enbart utföra uppgifter som han eller hon har kompetens för och bär själv ansvaret för hur han eller hon utför sina arbetsuppgifter.

3 § Om det är förenligt med kravet på en god och säker vård får den som tillhör djurhälsopersonalen överlåta en arbetsuppgift till någon annan som tillhör djurhälsopersonalen.

Den som överlåter en arbetsuppgift till någon annan som tillhör djurhälsopersonalen ansvarar för att denne har förutsättningar att fullgöra uppgiften. Om det behövs ska särskilda instruktioner lämnas.

Tystnadsplikt

4 § Den som inom enskild verksamhet tillhör eller har tillhört djurhälsopersonalen eller medhjälpare till sådan personal får inte obehörigen röja vad han eller hon i sin yrkesutövning har fått veta om enskildas affärs- eller driftsförhållanden.

Som obehörigt röjande anses inte att någon fullgör sådan uppgiftsskyldighet som följer av lag.

I det allmännas verksamhet gäller bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Bemyndigande

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. inskränkningar i rätten att överlåta arbetsuppgifter enligt 3 §, och

2. de ytterligare skyldigheter för djurhälsopersonalen som behövs för en god och säker vård.

3 kap. Behörighetsregler

Legitimation

1 § Legitimation för yrket ska efter ansökan meddelas den som har avlagt

1. veterinärexamen i Sverige (yrkestitel veterinär),
2. djursjukskötarexamen i Sverige (yrkestitel djursjukskötare).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om legitimation för den som genomgått utbildning utomlands.

Legitimation får inte meddelas om förhållandena är sådana att legitimationen skulle ha återkallats enligt bestämmelserna i 6 kap. om sökanden varit legitimerad.

2 § Beteckningen legitimerad får i verksamheten inom djurens hälso- och sjukvård användas endast av den som har fått legitimation enligt 1 §.

Rätt att utöva veterinäryrket

3 § Behörig att utöva yrke som veterinär är endast den som har

1. legitimation för yrket enligt 1 §,
2. rätt till sådan yrkesutövning utan svensk legitimation enligt föreskrifter meddelade med stöd av 9 §, eller
3. särskilt tillstånd att utöva yrket enligt föreskrifter meddelade med stöd av andra stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om särskilt tillstånd att utöva veterinäryrket i den utsträckning som anges i varje särskilt fall.

Skyddad yrkestitel

4 § En skyddad yrkestitel enligt 1 § får användas i verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård endast av den som enligt nämnda paragraf har legitimation för yrket eller av den som enligt föreskrifter meddelade med stöd av 3 § andra stycket eller 9 § har rätt att utöva veterinäryrket.

Den som saknar behörighet att använda en skyddad yrkestitel får inte heller använda en titel som kan förväxlas med en sådan.

Godkännande som hovslagare och för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård

5 § Hovslagare får godkännas efter ansökan.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken utbildning eller praktisk erfarenhet som krävs för sådant godkännande.

Beteckningen godkänd hovslagare får i yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård användas endast av den som fått godkännande enligt första stycket.

6 § Den som har legitimation enligt lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område får efter ansökan godkännas för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka yrken som kan komma i fråga för godkännande enligt första stycket, och

2. vilken utbildning eller praktisk erfarenhet som behövs för sådant godkännande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får även meddela föreskrifter om godkännande för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård för den som har genomgått utbildning utomlands eller har behörighet att utöva yrket i ett annat land.

Beteckningen godkänd för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård får i yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvården användas endast av den som fått godkännande enligt första stycket.

7 § Godkännande som hovslagare eller för yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård får inte meddelas om förhållandena är sådana att godkännandet skulle ha återkallats enligt bestämmelserna i 6 kap. om sökanden hade varit godkänd.

Specialistkompetens

8 § En veterinär får efter ansökan godkännas som specialist.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken vidareutbildning som krävs för sådant godkännande.

Endast den veterinär som är godkänd som specialist inom viss gren av veterinäryrket får i yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ange att han eller hon är specialist inom den gren som avses med specialiteten (skyddad specialistbeteckning).

Tillfälligt utövande av tjänster

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i fråga om yrken som omfattas av detta kapitel meddela föreskrifter om tillfälligt tillhandahållande av tjänster, utan svensk legitimation eller svenskt godkännande för yrket, för yrkesutövare som är etablerade i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz.

Bestämmelser om förfarandet

10 § Ansökningar om legitimation, särskilt tillstånd att utöva yrke, godkännande och specialistkompetens prövas av Statens jordbruksverk.

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om avgifter för handläggning av ärenden enligt detta kapitel.

4 kap. Begränsningar i rätten att vidta hälso- och sjukvårdande åtgärder på djur

1 § Den som yrkesmässigt utan att tillhöra djurhälsopersonalen utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård får inte

1. behandla djur som det finns anledning att misstänka har angripits av sjukdom på vilken epizootilagen (1999:657) eller zoonoslagen (1999:658) är tillämplig,

2. utföra operativa ingrepp på eller ge injektioner till djur eller utföra annan behandling som kan orsaka ett lidande som inte är obetydligt, eller

3. behandla djur under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion.

2 § Vad som sägs i 1 § 2 och 3 gäller inte brådskande åtgärder som vidtas i syfte att rädda djurets liv eller att lindra dess lidande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från 1 §.

5 kap. Tillsyn

Tillsynsmyndigheter

1 § Den som tillhör djurhälsopersonalen står vid utövande av verksamhet enligt denna lag under tillsyn av Jordbruksverket och länsstyrelsen (tillsynsmyndigheter). Regeringen meddelar närmare föreskrifter om ansvarsfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna.

2 § En tillsynsmyndighet ska genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den som tillhör djurhälsopersonalen att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen samt de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Tillsynsmyndighetens befogenheter

3 § Tillsynsmyndigheten har i den utsträckning som behövs för tillsynen rätt att

1. på begäran få upplysningar av den som tillhör djurhälsopersonalen,

2. få ta del av eller tillfälligt omhändertaga handlingar, prover och annat material som rör verksamheten,

3. få tillträde till områden, anläggningar, byggnader och andra utrymmen som används i verksamheten och där besiktiga djur, göra undersökningar och ta prover.

Skyldigheter för djurhälsopersonalen

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som tillhör djurhälsopersonalen är skyldig att lämna kontaktuppgifter till tillsynsmyndigheten.

5 § Den som är föremål för tillsyn ska tillhandahålla den hjälp som behövs för att tillsynen ska kunna genomföras.

Hjälp av polismyndigheten

6 § Polismyndigheten ska lämna tillsynsmyndigheten den hjälp som behövs vid tillsynen.

Hjälp enligt första stycket får begäras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller
2. det annars finns synnerliga skäl.

Åtgärder mot djurhälsopersonal

7 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att lagen och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen ska följas.

Förelägganden får förenas med vite. Om tillsynsmyndigheten har anledning att misstänka att någon har begått en gärning som kan föranleda straff, får dock myndigheten inte vid vite förelägga den misstänkte att medverka i utredningen.

8 § Om Jordbruksverket anser att det finns skäl för beslut om prøvotid, återkallelse av legitimation eller annan behörighet eller begränsning av förskrivningsrätt enligt 6 kap., ska verket anmäla detta hos Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

Om länsstyrelsen anser att det finns skäl för disciplinpåföljd enligt 6 kap. 1 § ska länsstyrelsen anmäla detta hos Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

9 § Om en tillsynsmyndighet finner att någon som tillhör djurhälsopersonalen är skäligen misstänkt för att i sin yrkesutövning ha begått ett brott, ska myndigheten, om inte annat följer av 7 kap. 15 §, göra anmälan till åtal, om det är föreskrivet fängelse för brottet.

6 kap. Disciplinpåföljd och återkallelse av behörighet m.m.

Disciplinpåföljd

1 § Om någon som tillhör djurhälsopersonalen uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter sina skyldigheter vid verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård får disciplinpåföljd åläggas. Om felet med hänsyn till samtliga omständigheter är ringa eller om det framstår som ursäktligt får disciplinpåföljd underlåtas.

Disciplinpåföljd är erinran och varning.

Disciplinpåföljd får inte meddelas någon för att han eller hon har åsidosatt sina skyldigheter enligt första stycket till följd av deltagande i strejk eller i en därmed jämförlig stridsåtgärd.

2 § Om någon som tillhör djurhälsopersonalen har anmälts till åtal, får ett disciplinärt förfarande enligt 1 § inte inledas eller fortsättas i fråga om den förseelse som avses med anmälan. Underrättelse om anmälan enligt 7 kap. 9 § får dock ske.

Om en gärning har prövats i straffrättslig ordning, får ett förfarande enligt 1 § om disciplinpåföljd inledas eller fortsättas endast om gärningen, av någon annan orsak än bristande bevisning, inte har ansetts vara något brott.

3 § Disciplinpåföljd får inte åläggas någon om han eller hon inte inom två år efter förseelsen har underrättats om anmälan.

Disciplinpåföljd får inte åläggas senare än tio år efter förseelsen.

4 § Den som har överträtt ett vitesföreläggande som meddelats med stöd av 5 kap. 7 § ska inte åläggas disciplinpåföljd för en förseelse som omfattas av föreläggandet.

Prövotid

5 § En prövotid om tre år kan meddelas den som tillhör djurhälsopersonalen, om denne varit oskicklig vid utövning av sitt yrke inom djurens hälso- och sjukvård eller på annat sätt visat sig vara olämplig för yrket och varning inte framstår som en tillräckligt ingripande åtgärd.

Beslut om prövotid kan även meddelas den som tillhör djurhälsopersonalen, om det kan befaras att denne på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet inte kommer att kunna utöva sitt yrke tillfredsställande.

Återkallelse av legitimation och annan behörighet

6 § Legitimation eller annan behörighet att utöva ett yrke enligt denna lag ska återkallas om den legitimerade eller den som fått behörigheten

1. varit grovt oskicklig vid utövning av sitt yrke inom djurens hälso- och sjukvård eller på annat sätt visat sig vara uppenbart olämplig att utöva yrket,

2. på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet inte kan utöva yrket tillfredsställande,

3. begär att legitimationen eller behörigheten återkallas, eller

4. meddelats beslut om prøvotid enligt 5 § första stycket och under prøvotiden på nytt varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig vara olämplig att utöva yrket.

Om det finns särskilda skäl får återkallelse underlåtas i fall som avses i första stycket 4, varvid beslut om prøvotid kan meddelas ytterligare en gång.

Har någon som har fått legitimation eller annan behörighet i Sverige på grund av auktorisation i ett annat land förlorat denna auktorisation, ska legitimationen eller behörigheten återkallas.

7 § Om det finns grundad anledning att anta att en yrkesutövares legitimation eller annan behörighet bör återkallas enligt 6 § första stycket 2, får yrkesutövaren föreläggas att låta sig undersökas av den läkare som anvisas honom eller henne.

Om ett föreläggande om läkarundersökning har beslutats, får legitimationen eller behörigheten återkallas för tiden till dess frågan om återkallelse har prövats slutligt.

Har yrkesutövaren inte följt ett föreläggande om läkarundersökning inom ett år från det att han eller hon fick del av detta, får legitimationen eller behörigheten återkallas.

Begränsning av förskrivningsrätt

8 § Om en veterinär missbrukar sin behörighet att förskriva narkotiska eller alkoholhaltiga läkemedel eller teknisk sprit, får denna behörighet dras in eller begränsas. Behörigheten får också dras in eller begränsas om veterinären själv begär det.

9 § Om det finns sannolika skäl för misstanke om sådant missbruk som avses i 8 §, får behörigheten dras in eller begränsas till dess frågan om indragningen eller begränsningen har prövats slutligt.

Ett beslut enligt första stycket gäller i högst sex månader. Om det finns särskilda skäl, får beslutets giltighet förlängas med ytterligare högst sex månader.

Ny behörighet

10 § Har en legitimation eller annan behörighet återkallats, eller har en behörighet att förskriva narkotiska eller alkoholhaltiga läkemedel eller teknisk sprit dragits in eller begränsats, ska en ny legitimation respektive behörighet meddelas efter ansökan när förhållandena medger det.

7 kap. Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård

Sammansättning och beslutförhet m.m.

1 § Frågor om disciplinpåföljd enligt denna lag samt frågor som avses i 6 kap. 5–10 §§ prövas av Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

2 § Ansvarsnämnden består av ordförande och sju andra ledamöter.

Ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare. Två ledamöter ska vara veterinärer. Övriga ledamöter utses bland personer som har erfarenhet från djurens hälso- och sjukvård och bland personer som har insikt i djurhållning samt bland personer som kan anses företräda allmänhetens intressen.

Regeringen utser ordföranden, övriga ledamöter och, i den utsträckning det behövs, ersättare för dem. För ersättare gäller vad som sägs om ledamöter.

3 § Ansvarsnämnden är beslutför med ordföranden och minst fem andra ledamöter.

Ordföranden får ensam fatta beslut

1. som innebär att ett ärende avgörs i sak, om det är uppenbart att ärendet inte kan leda till någon påföljd och om ärendet inte heller rör ansökan om att återfå legitimation eller annan behörighet,

2. som inte innefattar ett slutligt avgörande i sak, dock inte beslut om föreläggande att genomgå läkarundersökning enligt 6 kap. 7 § första stycket eller om tillfällig återkallelse enligt 6 kap. 9 § eller om utdömmande av vite enligt 11 § andra stycket i detta kapitel.

Ärenden som har avgjorts av ordföranden ensam ska anmälas vid nästa sammanträde med nämnden.

4 § I fråga om jäv mot ledamot i ansvarsnämnden ska bestämmelserna i 4 kap. rättegångsbalken om jäv mot domare tillämpas.

5 § Om det framkommer skiljaktig mening vid en överläggning i ansvarsnämnden, ska bestämmelserna i 29 kap. rättegångsbalken om omröstning i domstol med endast lagfarna ledamöter tillämpas. Ordföranden säger sin mening först.

Handläggning i ansvarsnämnden

6 § Ärenden om disciplinpåföljd ska tas upp på anmälan av en tillsynsmyndighet eller av ägaren eller annan som har det eller de djur som saken gäller i sin vård. Har Jordbruksverket anmält ett ärende, för verket det allmännas talan vid ansvarsnämnden.

Frågor som avses i 6 kap. 5–10 §§ ska tas upp på anmälan av Jordbruksverket eller på ansökan av den som saken gäller.

Bestämmelser om rätt för Riksdagens ombudsmän och för Justitiekanslern att göra anmälan i sådana ärenden som avses i första och andra styckena samt om handläggningen av sådana ärenden finns i 6 § lagen

(1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän och i 6 § lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn.

7 § Ansökan eller anmälan ska göras skriftligen.

8 § Är en anmälan så ofullständig att den inte kan läggas till grund för en prövning i sak, ska ansvarsnämnden förelägga anmälaren att inom viss tid avhjälpa bristen. Om anmälaren inte följer föreläggandet, får anmälan avvisas. Vad som sägs om anmälan gäller också i fråga om ansökan.

9 § En anmälan enligt 6 § och det som hör till handlingen ska snarast överlämnas till den som anmälan avser. Mottagaren ska föreläggas att svara inom viss tid.

Underrättelse enligt första stycket behövs inte om det är uppenbart att anmälan inte kan bifallas eller att underrättelsen är onödig.

10 § Förfarandet hos ansvarsnämnden är skriftligt. Muntlig förhandling får dock förekomma när det kan antas vara till fördel för utredningen.

11 § Ansvarsnämnden ska se till att varje ärende blir tillräckligt utrett. Överflödigt utredning ska avvisas.

Ansvarsnämnden får förelägga den som innehar journaler och andra handlingar som behövs för utredningen att ge in dessa. Föreläggandet får förenas med vite.

12 § Om en fråga kräver särskild sakkunskap får ansvarsnämnden anlita andra sakkunniga än myndigheter i frågan.

I fråga om sådana sakkunniga tillämpas 40 kap. 2–7 och 12 §§ rättegångsbalken. Sakkunniga har rätt till ersättning av allmänna medel för sitt uppdrag. Ansvarsnämnden får bevilja förskott på sådan ersättning.

13 § Till muntlig förhandling ska parterna kallas. En enskild får kallas att inställa sig personligen vid påföljd att det inte utgör hinder för ärendets vidare handläggning och avgörande om han eller hon uteblir.

En enskild part, som har inställt sig till en muntlig förhandling, får av ansvarsnämnden beviljas skälig ersättning av allmänna medel för kostnader för resa och uppehälle. Nämnden får bevilja förskott på ersättningen. Närmare bestämmelser om ersättning och förskott meddelas av regeringen.

14 § Bestämmelserna i 20 och 21 §§ förvaltningslagen (1986:223) ska tillämpas även på beslut enligt 6 kap. 7 § första och andra styckena samt 9 § första stycket.

15 § Om ansvarsnämnden i ett ärende anser att det finns förutsättningar för anmälan till åtal som anges i 5 kap. 9 §, ska nämnden göra en sådan anmälan.

8 kap. Straffbestämmelser och överklagande m.m.

Straffbestämmelser

1 § Om någon, vars legitimation som veterinär har återkallats eller vars behörighet att utöva veterinäryrket av annan anledning har upphört, obehörigen och mot ersättning utövar veterinäryrket, döms han eller hon för obehörig utövning av veterinäryrket till böter eller fängelse i högst ett år. Detsamma gäller en veterinär med begränsad behörighet som bryter mot de villkor som gäller för behörigheten.

2 § En veterinär som bryter mot 3 kap. 8 § tredje stycket döms till böter.

3 § Den som bryter mot bestämmelserna i 3 kap. 2 eller 4 §, 5 § tredje stycket eller 6 § fjärde stycket döms till böter.

4 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som utan att tillhöra djurhälsopersonalen vid yrkesmässig verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 4 kap. 1 §, eller

2. tillfogar ett djur lidande eller skada, som inte är ringa, eller framkallar fara för sådan effekt, oavsett om lidandet, skadan eller faran orsakats av olämplig behandling eller genom avbrott i eller dröjsmål med veterinär vård.

Den omständigheten att någon på grund av brist i utbildning och erfarenhet inte kunnat inse sjukdomens natur eller förutse skadan eller faran befriar honom eller henne inte från ansvar.

Ansvar ska inte dömas ut enligt denna paragraf om gärningen är belagd med straff enligt 1 §.

5 § Till ansvar enligt 1–4 §§ ska inte dömas om gärningen är belagd med strängare straff i annan lag.

Överklagande av ansvarsnämndens beslut

6 § Ansvarsnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

7 § Ansvarsnämndens beslut får överklagas även av

1. Jordbruksverket, eller

2. den länsstyrelse som varit yrkesutövarens motpart i nämnden, om beslutet har gått länsstyrelsen emot.

Bestämmelser om rätt för Riksdagens ombudsmän och för Justitiekanslern att söka ändring i beslut om disciplinpåföljd, provotid eller i behörighetsfråga med anledning av fel i yrkesutövningen finns i 7 § lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän och i 7 § lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn. Sådant överklagande ska ske inom tre veckor från det att beslutet meddelades.

8 § Beslut av ansvarsnämnden som inte innebär att ett ärende avgörs får överklagas endast i samband med överklagande av det slutliga beslutet i ärendet.

Ett beslut som inte är slutligt får dock överklagas särskilt när ansvarsnämnden har

1. ogillat en invändning om jäv mot ledamot av nämnden eller en invändning om att det finns hinder mot prövningen,
2. avvisat ett ombud eller ett biträde,
3. förordnat om saken i avvaktan på att ärendet avgörs,
4. förelagt någon att genomgå läkarundersökning enligt 6 kap. 7 § första stycket,
5. förelagt någon vid vite enligt 7 kap. 11 § andra stycket att inkomma med journaler eller andra handlingar,
6. dömt ut vite, eller
7. förordnat om ersättning för någons medverkan i ärendet.

9 § Beslut i frågor som avses i 6 kap. 5–10 §§ gäller omedelbart om inte annat anges i beslutet.

Har en domstol efter överklagande beslutat om inhibition av ett beslut om prövotid, men därefter ändå fastställt beslutet, ska den tid under vilken beslutet varit inhiberat räknas av från prövotiden.

10 § Anmälaren är motpart till den yrkesutövare som har överklagat ansvarsnämndens eller domstols slutliga beslut enligt denna lag. Om enskild har anmält disciplinärendet är också Jordbruksverket yrkesutövarens motpart. Om Jordbruksverket har överklagat beslutet, förs det allmännas talan av verket.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om Riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern har överklagat ansvarsnämndens eller en domstols beslut.

Bestämmelsen i 7 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291) om förvaltningsmyndighets partställning gäller inte i fråga om mål där ansvarsnämnden fattat beslut enligt denna lag.

Överklagande av Jordbruksverkets och länsstyrelsens beslut

11 § Jordbruksverkets eller länsstyrelsens beslut i ett särskilt fall får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om beslutet gäller

1. legitimation, särskilt tillstånd att utöva yrke, godkännande och specialistkompetens enligt 3 kap., eller
2. föreläggande enligt 5 kap. 7 §.

Andra beslut av Jordbruksverket eller länsstyrelsen enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

12 § Beslut som Jordbruksverket, länsstyrelsen eller allmän förvaltningsdomstol meddelar med stöd av denna lag gäller omedelbart om inte annat bestäms.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010, då lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket ska upphöra att gälla.

2. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i fråga om ansökningar om legitimation som djursjukskötare som görs före utgången av 2015 meddela föreskrifter om vilka yrkeskvalifikationer som ska anses vara likvärdiga med en djursjukskötarexamen.

3. Beslut om prøvotid får inte meddelas enbart på grundval av omständigheter som hänför sig till tid före lagens ikraftträdande.

4. För förseelser som begicks före denna lags ikraftträdande ska bestämmelserna om preskription i 12 § lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket tillämpas.

5. I fråga om ärenden som har anmälts till Veterinära ansvarsnämnden före den 1 januari 2010 gäller 23 och 32 §§ lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket.

6. Vid handläggningen av överklaganden av Veterinära ansvarsnämndens beslut som har inletts före den 1 januari 2010 gäller 35 § lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket.

2.2 Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

Härigenom föreskrivs i fråga om djurskyddslagen (1988:534)¹
dels att 12 a § ska upphöra att gälla,
dels att 11 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 28 a §, samt närmast före 28 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §²

För operativa ingrepp på eller injektioner till djur skall en veterinär anlitas. Detsamma gäller vid annan behandling i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada hos ett djur, om behandlingen kan orsaka lidande som inte är obetydligt.

En veterinär eller någon annan som tillhör djurhälsopersonalen enligt lagen (200y:x) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård, ska anlitas om någon av följande åtgärder behöver vidtas:

1. operativa ingrepp på eller injektioner till djur,

2. annan behandling i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada hos ett djur, om behandlingen kan orsaka lidande som inte är obetydligt, eller

3. behandling under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion.

Första stycket gäller inte om behandlingen är så brådskande att en veterinär inte hinner anlitas.

Första stycket gäller inte brådskande åtgärder som vidtas i syfte att rädda djurets liv eller att lindra dess lidande.

I sådan verksamhet som har godkänts av en djurförsöksetisk nämnd får injektioner ges och ingrepp och behandlingar utföras också av den som har föreskriven utbildning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från första stycket.

Anmälan om vanvård m.m.

28 a §

Om den som tillhör djurhälsopersonalen i sin yrkesutövning finner anledning att anta att djur inte hålls eller sköts i enlighet med

¹ Lagen omtryckt 2003:1077.

² Senaste lydelse 2007:362.

denna lag, de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, ska denne anmäla detta till kontrollmyndigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.3 Förslag till ändring i lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m.

Härigenom föreskrivs att 5 c § lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 c §¹

Om Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd begränsat eller dragit in en läkares eller en tandläkares behörighet att förskriva teknisk sprit enligt 5 kap. 11 eller 12 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område får sådan teknisk sprit på ordination av läkaren eller tandläkaren inte lämnas ut. Detsamma gäller när *Veterinära ansvarsnämnden* dragit in eller begränsat en veterinärs behörighet att förskriva teknisk sprit.

Om Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd begränsat eller dragit in en läkares eller en tandläkares behörighet att förskriva teknisk sprit enligt 5 kap. 11 eller 12 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område får sådan teknisk sprit på ordination av läkaren eller tandläkaren inte lämnas ut. Detsamma gäller när *Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård* dragit in eller begränsat en veterinärs behörighet att förskriva teknisk sprit.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Senaste lydelse 1998:536.

2.4 Förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Härigenom föreskrivs att 35 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse 35 §¹

Ett överklagande av kammarrättens beslut i ett mål som har väckts hos kammarrätten genom överklagande, underställning eller ansökan prövas av Regeringsrätten endast om Regeringsrätten har meddelat prövningstillstånd.

Meddelas inte prövningstillstånd, står kammarrättens beslut fast. En upplysning om detta *skall* tas in i Regeringsrättens beslut.

Vad som sägs i första stycket gäller inte

1. talan som Riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern för i mål om disciplinansvar eller om återkallelse eller begränsning av behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel eller om återkallelse av behörighet att utöva veterinäryrket,

2. talan som Justitiekanslern för i mål enligt kreditupplysningslagen (1973:1173), inkassolagen (1974:182) eller lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning.

Meddelas inte prövningstillstånd, står kammarrättens beslut fast. En upplysning om detta *skas* tas in i Regeringsrättens beslut.

1. talan som Riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern för i mål om disciplinansvar eller om återkallelse eller begränsning av behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården, tandvården, detaljhandeln med läkemedel eller *djurens hälso- och sjukvård*,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Senaste lydelse 1999:98.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn

Härigenom föreskrivs att 6 och 7 §§ lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Har befattningshavare åsidosatt vad som åligger honom i hans tjänst och kan felet beivras genom disciplinärt förfarande, får Justitiekanslern göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om disciplinpåföljd. Om den som är legitimerad eller annars behörig att utöva yrke inom hälso- och sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel eller yrke *som veterinär* har varit grovt oskicklig vid utövningen av sitt yrke eller på annat sätt visat sig uppenbart olämplig att utöva detta, får Justitiekanslern göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om återkallelse av legitimationen eller behörigheten. Motsvarande anmälan får göras i fråga om begränsning av sådan legitimerad yrkesutövares behörighet, om denne har missbrukat sin behörighet på något annat sätt. Om den som är legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården, tandvården *eller* detaljhandeln med läkemedel varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva yrket, får Justitiekanslern göra anmälan i fråga om prövotid till den som har befogenhet att besluta därom.

Föreslagen lydelse

6 §¹

Har befattningshavare åsidosatt vad som åligger honom i hans tjänst och kan felet beivras genom disciplinärt förfarande, får Justitiekanslern göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om disciplinpåföljd. Om den som är legitimerad eller annars behörig att utöva yrke inom hälso- och sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel eller yrke *inom djurens hälso- och sjukvård* har varit grovt oskicklig vid utövningen av sitt yrke eller på annat sätt visat sig uppenbart olämplig att utöva detta, får Justitiekanslern göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om återkallelse av legitimationen eller behörigheten. Motsvarande anmälan får göras i fråga om begränsning av sådan legitimerad yrkesutövares behörighet, om denne har missbrukat sin behörighet på något annat sätt. Om den som är legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården, tandvården, detaljhandeln med läkemedel *eller djurens hälso- och sjukvård* varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva yrket, får Justitiekanslern göra anmälan i fråga om prövotid till den som har befogenhet att besluta därom.

Anser Justitiekanslern det vara påkallat att befattningshavare avskedas eller avstänges från sin tjänst på grund av brottslig gärning eller grov

¹ Senaste lydelse 1998:541.

eller upprepade tjänsteförseelse, får han göra anmälan härom till den som har befogenhet att besluta om sådan åtgärd.

När Justitiekanslern har gjort anmälan i ett sådant ärende som avses i första eller andra stycket *skall* han i ärendet få tillfälle att komplettera egen utredning och att yttra sig över utredning som har tillförts ärendet av någon annan samt att närvara, om muntligt förhör hålls. Vad som nu sagts gäller dock inte ärenden om avstängning.

När Justitiekanslern har gjort anmälan i ett sådant ärende som avses i första eller andra stycket *ska* han i ärendet få tillfälle att komplettera egen utredning och att yttra sig över utredning som har tillförts ärendet av någon annan samt att närvara, om muntligt förhör hålls. Vad som nu sagts gäller dock inte ärenden om avstängning.

7 §²

Har myndighet meddelat beslut mot befattningshavare i ärende om tillämpningen av särskilda bestämmelser för offentliga tjänstemän i lag eller annan författning om disciplinansvar eller om avskedande eller avstängning från tjänsten på grund av brottslig gärning eller tjänsteförseelse, får Justitiekanslern föra talan vid domstol om ändring i beslutet. Detsamma gäller i fråga om myndighets beslut i ärende om disciplinansvar mot den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen eller *är veterinär*, krigsman eller disciplinansvarig enligt lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. samt i fråga om myndighets beslut i ärende om prøvotid eller sådan behörighetsfråga som avses i 6 § första stycket. Närmare bestämmelser om sådan talan meddelas i lag eller annan författning.

Har befattningshavare enligt vad därom är föreskrivet sökt ändring vid domstol i beslut som avses i första stycket och har beslutet tillkommit efter anmälan av Justitiekanslern, företräder Justitiekanslern det allmänna som befattningshavarens motpart i tvisten. Detsamma gäller, om Justitiekanslern har sökt ändring i beslutet.

Vad i lag eller annan författning är föreskrivet om arbetsgivare

Har myndighet meddelat beslut mot befattningshavare i ärende om tillämpningen av särskilda bestämmelser för offentliga tjänstemän i lag eller annan författning om disciplinansvar eller om avskedande eller avstängning från tjänsten på grund av brottslig gärning eller tjänsteförseelse, får Justitiekanslern föra talan vid domstol om ändring i beslutet. Detsamma gäller i fråga om myndighets beslut i ärende om disciplinansvar mot den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen eller *djurhälsopersonalen eller är* krigsman eller disciplinansvarig enligt lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. samt i fråga om myndighets beslut i ärende om prøvotid eller sådan behörighetsfråga som avses i 6 § första stycket. Närmare bestämmelser om sådan talan meddelas i lag eller annan författning.

Vad i lag eller annan författning är föreskrivet om arbetsgivare *ska*

² Senaste lydelse (1998:541).

skall i fråga om tvister som avses i denna paragraf äga motsvarande tillämpning på Justitiekanslern. Bestämmelserna i 4 kap. 7 § och 5 kap. 1 § första stycket lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister *skall* dock ej tillämpas i fråga om tvist i vilken Justitiekanslern för talan.

i fråga om tvister som avses i denna paragraf äga motsvarande tillämpning på Justitiekanslern. Bestämmelserna i 4 kap. 7 § och 5 kap. 1 § första stycket lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister *ska* dock ej tillämpas i fråga om tvist i vilken Justitiekanslern för talan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.6 Förslag till lag om ändring i läkemedelslagen (1992:859)

Härigenom föreskrivs att 22 c § läkemedelslagen (1992:859) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 c §¹

Om Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd begränsat eller dragit in en läkares eller en tandläkares behörighet att förskriva alkoholhaltiga läkemedel enligt 5 kap. 11 eller 12 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, får sådant läkemedel på ordination av läkaren eller tandläkaren inte lämnas ut. Detsamma gäller när *Veterinära ansvarsnämnden* dragit in eller begränsat en veterinärs behörighet att förskriva alkoholhaltiga läkemedel.

Om Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd begränsat eller dragit in en läkares eller en tandläkares behörighet att förskriva alkoholhaltiga läkemedel enligt 5 kap. 11 eller 12 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, får sådant läkemedel på ordination av läkaren eller tandläkaren inte lämnas ut. Detsamma gäller när *Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård* dragit in eller begränsat en veterinärs behörighet att förskriva alkoholhaltiga läkemedel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Senaste lydelse 1998:537.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän

Härigenom föreskrivs att 6 och 7 §§ lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

Ombudsman avgör ärende genom beslut, vari han får uttala sig om huruvida åtgärd av myndighet eller befattningshavare strider mot lag eller annan författning eller annars är felaktig eller olämplig. Ombudsman får även göra sådana uttalanden som avser att främja enhetlig och ändamålsenlig rättstillämpning.

Ombudsman får som särskild åklagare väcka åtal mot befattningshavare som genom att åsidosätta vad som åligger honom i tjänsten eller uppdraget har begått annan brottslig gärning än tryckfrihetsbrott eller yttrandefrihetsbrott. Ger utredningen i ärende ombudsman anledning anta att sådan brottslig gärning begåtts, tillämpas vad som föreskrivs i lag om förundersökning, åtal och åtalsunderlåtelse samt om allmän åklagares befogenheter i övrigt i fråga om brott under allmänt åtal. I mål som har väckts vid tingsrätt bör talan fullföljas till Högsta domstolen endast om synnerliga skäl föranleder det.

Om befattningshavare genom att åsidosätta vad som åligger honom i tjänsten eller uppdraget gjort sig skyldig till fel, som kan beivras genom disciplinärt förfarande, får ombudsman göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om disciplinpåföljd. Om den som är legitimerad eller annars behörig att utöva yrke inom hälso- och sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel eller yrke *som veterinär* har varit grovt oskicklig vid utövningen av sitt yrke eller på annat sätt visat sig uppenbart olämplig att utöva detta, får ombudsman göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om återkallelse av legitimationen eller behörigheten. Motsvarande anmälan får göras i fråga om begränsning av sådan legitimerad yrkesutövares behörighet, om denne har missbrukat sin behörig-

Om befattningshavare genom att åsidosätta vad som åligger honom i tjänsten eller uppdraget gjort sig skyldig till fel, som kan beivras genom disciplinärt förfarande, får ombudsman göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om disciplinpåföljd. Om den som är legitimerad eller annars behörig att utöva yrke inom hälso- och sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel eller yrke *inom djurens hälso- och sjukvård* har varit grovt oskicklig vid utövningen av sitt yrke eller på annat sätt visat sig uppenbart olämplig att utöva detta, får ombudsman göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om återkallelse av legitimationen eller behörigheten. Motsvarande anmälan får göras i fråga om begränsning av sådan legitimerad yrkesutövares behörighet, om

¹ Senaste lydelse 1998:540.

het på något annat sätt. Om den som är legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården, tandvården *eller* detaljhandeln med läkemedel varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva yrket, får ombudsman göra anmälan i fråga om prøvotid till den som har befogenhet att besluta därom.

denne har missbrukat sin behörighet på något annat sätt. Om den som är legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården, tandvården, detaljhandeln med läkemedel *eller djurens hälso- och sjukvård* varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva yrket, får ombudsman göra anmälan i fråga om prøvotid till den som har befogenhet att besluta därom.

Anser ombudsman det vara påkallat att befattningshavare avskedas eller avstängs från sin tjänst på grund av brottslig gärning eller grov eller upprepad tjänsteförseelse, får han göra anmälan härom till den som har befogenhet att besluta om sådan åtgärd.

När ombudsman har gjort anmälan i ett sådant ärende som avses i tredje eller fjärde stycket *skall* han i ärendet få tillfälle att komplettera egen utredning och att yttra sig över utredning som har tillförts ärendet av någon annan samt att närvara, om muntligt förhör hålls. Vad som nu har sagts gäller dock inte ärenden om avstängning.

När ombudsman har gjort anmälan i ett sådant ärende som avses i tredje eller fjärde stycket *ska* han i ärendet få tillfälle att komplettera egen utredning och att yttra sig över utredning som har tillförts ärendet av någon annan samt att närvara, om muntligt förhör hålls. Vad som nu har sagts gäller dock inte ärenden om avstängning.

7 §²

Har myndighet meddelat beslut mot befattningshavare i ärende om tillämpningen av särskilda bestämmelser för tjänstemän i lag eller annan författning om disciplinansvar eller om avskedande eller avstängning från tjänsten på grund av brottslig gärning eller tjänsteförseelse, får ombudsman föra talan vid domstol om ändring i beslutet. Detsamma gäller i fråga om myndighets beslut i ärende om disciplinansvar mot den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen *eller är veterinär, krigsman eller disciplinansvarig enligt lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m.* samt i

Har myndighet meddelat beslut mot befattningshavare i ärende om tillämpningen av särskilda bestämmelser för tjänstemän i lag eller annan författning om disciplinansvar eller om avskedande eller avstängning från tjänsten på grund av brottslig gärning eller tjänsteförseelse, får ombudsman föra talan vid domstol om ändring i beslutet. Detsamma gäller i fråga om myndighets beslut i ärende om disciplinansvar mot den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen *eller är krigsman eller disciplinansvarig enligt lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom total-*

² Senaste lydelse 1998:540.

fråga om myndighets beslut i ärende om prövotid eller sådan behörighetsfråga som avses i 6 § tredje stycket. Närmare bestämmelser om sådan talan meddelas i lag eller annan författning.

försvaret, m.m. samt i fråga om myndighets beslut i ärende om prövotid eller sådan behörighetsfråga som avses i 6 § tredje stycket. Närmare bestämmelser om sådan talan meddelas i lag eller annan författning.

Har befattningshavare enligt vad därom är föreskrivet sökt ändring vid domstol i beslut som avses i första stycket och har beslutet tillkommit efter anmälan av ombudsman, företräder ombudsmannen det allmänna som befattningshavarens motpart i tvisten. Detsamma gäller, om ombudsmannen har sökt ändring i beslutet.

Vad i lag eller annan författning är föreskrivet om arbetsgivare *skall* i fråga om tvister som avses i denna paragraf äga motsvarande tillämpning på ombudsman. Bestämmelserna i 4 kap. 7 § och 5 kap. 1 § första stycket lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister *skall* dock ej tillämpas i fråga om tvist i vilken ombudsman för talan.

Vad i lag eller annan författning är föreskrivet om arbetsgivare *ska* i fråga om tvister som avses i denna paragraf äga motsvarande tillämpning på ombudsman. Bestämmelserna i 4 kap. 7 § och 5 kap. 1 § första stycket lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister *ska* dock ej tillämpas i fråga om tvist i vilken ombudsman för talan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:860) om kontroll av narkotika

Häri genom föreskrivs att 6 § lagen (1992:860) om kontroll av narkotika ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Narkotiska läkemedel får lämnas ut endast efter förordnande av läkare, tandläkare eller veterinär. Sådant förordnande *skall* ske med största försiktighet.

Om Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd dragit in eller begränsat en läkares eller en tandläkares behörighet att förskriva narkotiska läkemedel enligt 5 kap. 11 eller 12 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område får sådant läkemedel inte lämnas ut på ordination av läkaren eller tandläkaren. Detsamma gäller om *Veterinära ansvarsnämnden* dragit in eller begränsat en veterinärs behörighet att förskriva narkotiska läkemedel.

Föreslagen lydelse

6 §

Narkotiska läkemedel får lämnas ut endast efter förordnande av läkare, tandläkare eller veterinär. Sådant förordnande *ska* ske med största försiktighet.

Om Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd dragit in eller begränsat en läkares eller en tandläkares behörighet att förskriva narkotiska läkemedel enligt 5 kap. 11 eller 12 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område får sådant läkemedel inte lämnas ut på ordination av läkaren eller tandläkaren. Detsamma gäller om *Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård* dragit in eller begränsat en veterinärs behörighet att förskriva narkotiska läkemedel.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2.9 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning

Härigenom föreskrivs att 21 § lagen (1994:260) om offentlig anställning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §¹

Föreskrifterna i 14–19 §§ gäller inte

1. dem som kan meddelas disciplinpåföljd enligt lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m., för förseelser som omfattas av den lagen,

2. hälso- och sjukvårdspersonal, som i sin yrkesutövning står under Socialstyrelsens tillsyn, för sådana förseelser i denna yrkesutövning som *skall* prövas av Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd,

3. veterinärer för sådana förseelser i yrkesutövningen som *skall* prövas av *Veterinära ansvarsnämnden*.

2. hälso- och sjukvårdspersonal, som i sin yrkesutövning står under Socialstyrelsens tillsyn, för sådana förseelser i denna yrkesutövning som *ska* prövas av Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd,

3. *djurhälsopersonal* för sådana förseelser i yrkesutövningen som *ska* prövas av *Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Senaste lydelse 1994:2071.

2.10 Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen
(2004:168)

Härigenom föreskrivs att det i smittskyddslagen (2004:168) ska införas en ny paragraf, 2 kap. 7 a §, samt före 2 kap. 7 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Veterinärs anmälningsskyldighet

7 a §

En veterinär ska utan dröjsmål underrätta smittskyddsläkaren om iakttagelser som kan vara av betydelse för smittskyddet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

3 Ärendet och dess beredning

Djurens hälso- och sjukvård har utvecklats mycket snabbt under de senaste årtiondena och har inneburit en allt högre grad av specialisering. Teknik och behandlingsmetoder närmar sig alltmer vad som erbjuds inom humansjukvården. Många personalkategorier är i dag verksamma inom djurens hälso- och sjukvård men endast veterinäryrket är reglerat. Som en jämförelse finns inom humansjukvården för närvarande 21 legitimationsyrken.

Svenska Djursjukhusföreningen och Riksföreningen för Anställda Inom Djursjukvården har i skrivelser i november 1999 respektive i januari 2000 till Jordbruksdepartementet påtalat behovet av legitimering av högskoleutbildade djursjukvårdare. Även Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund, sektionen för sjukgymnastik inom veterinärmedicin, har inkommit med en begäran om legitimation. Mot denna bakgrund beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppgift att göra en översyn av behörighets- och ansvarsfrågorna inom djurens hälso- och sjukvård (dir. 2003:90). Den 13 januari 2005 beslutade regeringen att till utredningen överlämna skrivelsen *Framställning angående vissa veterinära frågor* från Statens jordbruksverk. I februari 2005 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv (dir. 2005:17) som innebar att utredaren utöver det ursprungliga uppdraget skulle göra en översyn av bestämmelserna om specialistkompetens för veterinärer.

Utredaren redovisade sitt betänkande Behörighet och ansvar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2005:98) i november 2005. En sammanfattning av betänkandets förslag finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2005/2571).

Regeringen tillkallade i juni 2005 en särskild utredare med uppgift att göra en översyn av den veterinära fältverksamheten och viss veterinär myndighetsutövning (dir. 2005:71). I mars 2007 redovisades betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24). En sammanfattning av betänkandets förslag finns i *bilaga 4*. Betänkandet har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2007/1374). I denna lagrådsremiss behandlas utredarens förslag vad avser tillsyn av veterinär verksamhet.

I denna lagrådsremiss föreslår regeringen en ny lag och lagändringar som föranleds av de ovan nämnda betänkandena. I remissen föreslås därutöver en ändring i bestämmelsen om specialistkompetens för veterinärer. Behovet av ändringen påpekades av Statens jordbruksverk i samband med remissbehandlingen av betänkandet Behörighet och ansvar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2005:98). Beträffande detta förslag har Kommerskollegium, Länsstyrelserna i Stockholms och Östergötlands län, Lantbrukarnas Riksförbund, Hästnäringens Nationella Stiftelse (tidigare Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande), Svenska Kennelklubben, Sveriges Veterinärförbund och Veterinärer i

Sverige beretts tillfälle att lämna synpunkter. De synpunkter som inkommit finns tillgängliga i Jordbruksdepartementet.

4 Nuvarande förhållanden

4.1 EG-bestämmelser

4.1.1 Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer

Direktivet innehåller regler om att medlemsstaterna ska erkänna yrkeskvalifikationer som förvärvats i en annan medlemsstat. Detta innebär att om en medlemsstat kräver bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av ett reglerat yrke inom sitt territorium ska staten erkänna sådana yrkeskvalifikationer som har förvärvats i en annan medlemsstat om dessa ger innehavaren av kvalifikationerna rätt att där utöva yrket. Med reglerat yrke avses yrkesverksamhet där det genom lag eller annan författning krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av verksamheten. Direktivet gäller medborgare i medlemsstater som, antingen som egenföretagare eller som anställda, vill utöva ett reglerat yrke i en annan medlemsstat än den där de fått sina yrkeskvalifikationer. Direktivet skiljer på frihet att tillhandahålla tjänster och etableringsfrihet.

Frihet att tillhandahålla tjänster

Enligt direktivet ska en EU-medborgare som är lagligt etablerad i en medlemsstat få tillhandahålla tidsbegränsade och tillfälliga tjänster i en annan medlemsstat ("den mottagande medlemsstaten"), utan att behöva ansöka om erkännande av sina kvalifikationer. Om en tjänsteleverantör reser för att tillhandahålla tjänster utanför den medlemsstat där leverantören är etablerad måste denne dock kunna styrka två års yrkeserfarenhet om yrket i fråga inte är reglerat i etableringsstaten. Tjänsteutövaren ska enligt huvudregeln tillhandahålla sina tjänster under den yrkestitel som används i etableringsstaten. Undantag från denna princip ska dock göras för de s.k. sektorsyrkena, däribland veterinäryrket, där tjänsten ska tillhandahållas under den yrkestitel som används i den mottagande medlemsstaten.

Innan tjänsteleverantören för första gången tillhandahåller tjänster i den mottagande medlemsstaten får denna stat kräva att leverantören på förhand skriftligen underrättar staten och att denna underrättelse förnyas en gång om året. Dessutom får den mottagande medlemsstaten kräva att det till den första underrättelsen bifogas bevis på tjänsteleverantörens medborgarskap, intyg på laglig etablering och bevis på yrkeskvalifikationer.

Om den mottagande medlemsstaten kräver att tjänsteleverantören formellt registreras ska denna registrering ske automatiskt efter det att den behöriga myndigheten mottagit förhandsunderrättelsen. För de yrken som har betydelse för hälso- och sjukvård eller för allmän säkerhet och som inte erkänns automatiskt får den mottagande medlemsstaten på förhand kontrollera tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer, med beaktande av proportionalitetsprincipen.

Tjänsteleverantören omfattas av den mottagande medlemsstatens lagstiftning om bl.a. utövande av yrket och om disciplinpåföljder.

Etableringsfrihet

När det gäller etablering, dvs. en yrkesutövare som stadigvarande vill utöva en yrkesverksamhet i en annan medlemsstat, anges i direktivet tre ordningar för erkännande: den generella ordningen för erkännande av utbildningsbevis, ordningen för automatiskt erkännande av kvalifikationer styrka genom yrkeserfarenhet samt ordningen för automatiskt erkännande av utbildningsbevis för särskilda yrken.

Den generella ordningen för erkännande av utbildningsbevis

Denna ordning tillämpas subsidiärt för alla yrken som inte omfattas av de andra ordningarna. Den generella ordningen baseras på principen om ömsesidigt erkännande. Det finns dock kompensationsåtgärder om det föreligger betydande skillnader mellan den utbildning som sökanden förvärvat och den som krävs i den mottagande medlemsstaten.

När det i en mottagande medlemsstat krävs bestämda yrkeskvalifikationer för utövandet av ett reglerat yrke, ska den behöriga myndigheten i denna medlemsstat under vissa förutsättningar ge en sökande rätt att utöva yrket på samma villkor som de som gäller för statens egna medborgare. Förutsättningarna är att den sökande innehar ett utbildningsbevis från en annan medlemsstat, som också reglerar yrket, som minst motsvarar den nivå som ligger omedelbart under den som den mottagande medlemsstaten kräver. Om den sökande kommer från en medlemsstat som inte kräver bestämda yrkeskvalifikationer för att utöva yrket måste denne därutöver kunna visa att han eller hon har utövat yrket på heltid under minst två år under de senaste tio åren.

I direktivet skiljer man mellan följande fem olika nivåer för yrkeskvalifikationer:

– Ett kompetensbevis som motsvarar en allmän utbildning på grundskole- eller gymnasienivå och som visar att innehavaren har allmänna kunskaper, eller ett intyg utfärdat av behörig myndighet i ursprungsmedlemsstaten för en utbildning som inte ingår i ett utbildnings- eller examensbevis, eller har en treårig yrkeserfarenhet.

– Bevis på yrkesutbildning som motsvarar teknisk, yrkesinriktad eller allmän gymnasieutbildning som kompletterats med en yrkesutbildning.

– Examensbevis för en utbildning på eftergymnasial nivå på minst ett år, eller en yrkesutbildning som är jämförbar vad gäller ansvar och arbetsuppgifter.

– Examensbevis för utbildning på högskole- eller universitetsnivå på minst tre och högst fyra år.

– Examensbevis för utbildning på högskole- eller universitetsnivå på minst fyra år.

Som villkor för att erkänna utbildningsbevis får den mottagande medlemsstaten kräva att den sökande genomför kompletteringsåtgärder (slutför en anpassningstid som inte överstiger tre år eller genomgår lämplighetsprov) när omfattningen av den utbildning som åberopas är minst ett år kortare än den som krävs i den mottagande medlemsstaten, när de ämnen som omfattas av sökandens utbildning väsentligt skiljer sig från dem som omfattas av det utbildningsbevis som krävs i den mottagande medlemsstaten eller när det reglerade yrket i den mottagande medlemsstaten omfattar en eller flera reglerade yrkesaktiviteter som inte ingår i motsvarande yrke i sökandens ursprungsmedlemsstat och denna skillnad utgörs av en särskild utbildning inom ämnen som väsentligt skiljer sig från dem som ingår i den sökandes utbildning.

Den mottagande medlemsstaten ska ge den sökande rätt att välja mellan en provtjänstgöring eller ett lämplighetsprov.

Ordningen för erkännande av yrkeserfarenhet

I direktivet uppräknade verksamheter inom hantverk, industri och handel omfattas, på de villkor som anges i direktivet, av automatiskt erkännande av kvalifikationer styrkta genom yrkeserfarenhet. För erkännande av yrkeserfarenhet beaktas yrkeserfarenhetens varaktighet och form (egenföretagare eller anställd) inom den berörda sektorn. Hänsyn tas också till tidigare utbildning, vilket kan innebära att kortare yrkeserfarenhet krävs.

Ordningen för automatiskt erkännande av utbildningsbevis för särskilda yrken

Varje medlemsstat ska automatiskt erkänna de utbildningsbevis som ger tillträde till yrkesverksamhet som läkare, sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, veterinär, barnmorska, apotekare och arkitekt. För att säkerställa att utbildningsbevisen är likvärdiga fastställs i direktivet minimivillkor för utbildning för yrkena. Efter avslutad yrkesutbildning får de blivande läkarna, veterinärerna m.fl. examensbevis som utfärdas av medlemsstaternas behöriga myndigheter med de benämningar som anges i en bilaga till direktivet.

Förfarande för erkännande av yrkeskvalifikationer

Ansökan om erkännande ska inlämnas till den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten. Den behöriga myndigheten ska bekräfta mottagandet av ansökan inom en månad fr.o.m. mottagandet och underätta den sökande om handlingar som eventuellt saknas. Ansökan ska behandlas snarast möjligt och ett motiverat beslut ska fattas inom tre månader efter det att ansökan inkommit. Tidsfristen kan under vissa förutsättningar förlängas med en månad. Beslutet eller underlåtenhet att meddela beslut inom föreskriven tid ska kunna överklagas hos domstol enligt nationell rätt.

Om användandet av en yrkestitel för en yrkesverksamhet är reglerat i den mottagande medlemsstaten ska de övriga medlemsstaternas med-

borgare, vilka har erhållit tillstånd att utöva det reglerade yrket, använda den reglerade yrkestiteln.

Språkkunskaper

Personer som får sina yrkeskvalifikationer erkända ska ha nödvändiga språkkunskaper för att utöva yrkesverksamhet i den mottagande medlemsstaten.

Administrativt samarbete

De behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten och ursprungsmedlemsstaten ska samarbeta och ge varandra ömsesidigt bistånd. De ska bl.a. utbyta den information som är nödvändig för en korrekt behandling av klagomål på en yrkesutövare från mottagare av tjänster och utbyta information om disciplinära åtgärder eller straffrättsliga påföljder som vidtagits.

4.2 Den nordiska överenskommelsen om en gemensam arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och inom veterinärväsendet

År 1981 ingicks en överenskommelse om en gemensam arbetsmarknad för vissa yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården och inom veterinärväsendet. Överenskommelsen som träffades mellan Sverige, Norge, Danmark och Finland trädde i kraft 1983. Överenskommelsen justerades och harmoniserades med EES-avtalet genom en ny överenskommelse som träffades 1993. Den nya överenskommelsen, som även innefattar Island, trädde i kraft den 1 januari 1994. Överenskommelsen omfattar 18 yrken inom hälso- och sjukvården samt veterinäryrket.

Överenskommelsen är tillämplig på yrkesutövare som tillhör någon av de 19 yrkesgrupperna och som är medborgare i något av de fördragslutande länderna. Huvudregeln i överenskommelsen innebär att den som har någon form av rättsligt godkännande att utöva yrket i ett land ska ha rätt att få berörighet även i övriga länder där bestämmelser om godkännande gäller.

4.3 Svenska bestämmelser

Bestämmelser av betydelse för djurens hälso- och sjukvård finns framför allt i den veterinära behörighetslagstiftningen och i djurskyddslagstiftningen.

I behörighetslagstiftningen, dvs. lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket (behörighetslagen), förordningen (1994:845) om behörighet att utöva veterinäryrket m.m. (behörighetsförordningen), förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion (veterinärinstruktionen) samt myndighetsföreskrifter, finns bestämmelser om rätten att utöva veterinäryrket och om begränsningar i rätten att behandla djur

för den som inte är veterinär. Djurskyddslagen (1988:534) och djurskyddsförordningen (1988:539) innehåller grundläggande bestämmelser om vård och behandling av djur.

Därutöver finns även bestämmelser av betydelse för djurens hälso- och sjukvård i bl.a. lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m. och epizootilagen (1999:657).

4.3.1 Lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket

Behörighetsreglering för veterinärer

Endast den som är behörig att utöva veterinäryrket får arbeta som veterinär i Sverige. Behörig att utöva veterinäryrket är den som är legitimerad och den som enligt föreskrifter meddelade av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av Statens jordbruksverk har särskilt tillstånd att utöva yrket. Vidare får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket meddela föreskrifter om rätt för veterinärer med sådan utländsk bakgrund som omfattas av Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser att utöva veterinäryrket utan legitimation.

Legitimation som veterinär meddelas av Jordbruksverket. Den som avlagt veterinärexamen i Sverige ska på ansökan legitimeras som veterinär. Detsamma gäller den som har avlagt veterinärexamen utomlands och genomgått av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av Jordbruksverket föreskriven efterutbildning. Om den som har avlagt veterinärexamen utomlands är mycket skicklig och särskilt erfaren inom veterinäryrket, får legitimation meddelas trots att han inte har genomgått föreskriven efterutbildning. För veterinärer med sådan utländsk utbildning som omfattas av Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser meddelar regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket föreskrifter om legitimation.

Legitimation får dock inte meddelas om omständigheterna är sådana att en legitimation skulle komma att återkallas.

För att veterinärer inför allmänheten ska få tillkännage att de är särskilt kunniga inom en viss gren av veterinäryrket, ska de ha uppfyllt de villkor för specialistkompetens som har föreskrivits av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, av Jordbruksverket.

Den som saknar behörighet att utöva veterinäryrket får inte beteckna sig veterinär i samband med att han mot ersättning undersöker djurs hälsotillstånd eller behandlar djur för sjukdom eller liknande tillstånd genom att vidta eller föreskriva åtgärder i förebyggande, botande eller lindrande syfte. Han får inte heller i samband med verksamheten använda en sådan titel eller yrkesbeteckning som innehåller ordet veterinär eller ger sken av att han är legitimerad eller på annat sätt auktoriserad av en myndighet eller har specialistkompetens som veterinär. För den som inte är veterinär är det vidare förbjudet att mot ersättning behandla sjukdomar som omfattas av epizootilagen (1999:657) eller zoonoslagen (1999:658).

Veterinärers allmänna skyldigheter m.m.

En veterinär ska fullgöra sina uppgifter i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. I lagen finns också ett bemyndigande för regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter om vad veterinärer är skyldiga att göra i sin yrkesutövning och om tillsyn över veterinärers verksamhet.

Veterinärer omfattas av bestämmelser om tystnadsplikt. För veterinärer i enskild verksamhet föreskrivs att veterinären inte obehörigen får röja eller utnyttja vad veterinären i sin yrkesutövning har fått veta om enskildas affärs- eller driftsförhållanden. För veterinärer i det allmänna verksamhet gäller bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

En veterinär är skyldig att låta sin verksamhet inspekteras av den myndighet som har tillsyn över verksamheten eller av den som tillsynsmyndigheten förordnar.

Disciplinansvar och återkallelse av legitimation m.m.

Om en veterinär uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter sina skyldigheter i sin veterinära yrkesutövning får disciplinpåföljd i form av en erinran eller en varning meddelas veterinären. Är felet med hänsyn till samtliga omständigheter ringa, får någon påföljd dock inte meddelas.

Om en gärning har prövats i straffrättslig ordning, får ett disciplinärt förfarande inledas eller fortsättas bara om gärningen, av någon annan orsak än bristande bevisning, inte har ansetts vara något brott. Disciplinpåföljd får meddelas endast om veterinären inom två år från förseelsen skriftligen har underrättats om vad som anförs mot veterinären. Disciplinpåföljd får inte meddelas en veterinär senare än fem år efter förseelsen.

En veterinär som har varit grovt oskicklig vid sin yrkesutövning eller på annat sätt visat sig vara uppenbart olämplig att utöva yrket ska få legitimationen återkallad. Detsamma gäller om veterinären inte kan utöva yrket tillfredsställande på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet.

Om en veterinär missbrukar sin rätt att förskriva narkotiska eller alkoholhaltiga läkemedel eller teknisk sprit, får denna rätt dras in eller begränsas.

En veterinär, vars behörighet att utöva yrket har återkallats eller vars förskrivningsrätt har inskränkts, ska återfå denna behörighet när förhållandena medger det.

Veterinära ansvarsnämnden

Frågor om disciplinansvar samt om återkallelse och begränsning av legitimation m.m. prövas av Veterinära ansvarsnämnden.

Ansvarsnämnden består av en ordförande, som ska vara eller har varit ordinarie domare, och fem andra ledamöter, varav två ska vara veterinärer. Övriga ledamöter utses bland personer som har insikt i djurhållning och som kan anses företräda allmänhetens intressen. Samtliga ledamöter utses av regeringen.

Ansvarsnämnden är beslutför med ordföranden och minst fyra andra ledamöter. Ordföranden får ensam fatta vissa beslut.

Handläggningen i ansvarsnämnden

Tillsynsmyndigheterna, dvs. Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelserna, veterinärens arbetsgivare och den som har lidit skada till följd av veterinärens yrkesutövning är behöriga att göra en anmälan till nämnden om disciplinansvar. Frågor om återkallelse av legitimation m.m. tas upp på anmälan av Jordbruksverket eller den som saken gäller. Även Riksdagens ombudsmän (JO) och Justitiekanslern (JK) har rätt att göra anmälan i ärenden om disciplinansvar och om återkallelse av behörighet m.m.

Förfarandet hos ansvarsnämnden är skriftligt. Muntlig förhandling får dock förekomma när det kan antas vara till fördel för utredningen. Ansvarsnämnden ska se till att varje ärende blir tillräckligt utrett och har rätt att fordra in journaler och andra handlingar som behövs för utredningen. Därvid får nämnden förelägga en veterinär vite. Om en fråga kräver särskild sakkunskap, får ansvarsnämnden inhämta yttranden från myndigheter och andra sakkunniga i frågan.

Om ansvarsnämnden i ett ärende som handläggs där finner att en veterinär är skäligen misstänkt för brott i utövningen av veterinäryrket, ska nämnden anmäla veterinären till åtal om det för brottet är föreskrivet fängelse eller om det finns anledning anta att det kommer att föras talan om enskilt anspråk.

Överklagande m.m.

Ansvarsnämndens och Jordbruksverkets beslut i ett särskilt fall enligt lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Ansvarsnämndens beslut får överklagas av Jordbruksverket, den som anmält en fråga om disciplinansvar, om beslutet har gått honom emot, och annan som beslutet angår, om det har gått honom emot. Även JO och JK har rätt att överklaga ansvarsnämndens beslut. Enligt 34 § gäller beslut som meddelas med stöd av lagen omedelbart, om inte något annat bestäms.

I ärenden om disciplinansvar är anmälaren motpart till den veterinär som har överklagat ansvarsnämndens eller domstolens slutliga beslut enligt denna lag. I ärenden om återkallelse av behörighet och inskränkning av förskrivningsrätt är Jordbruksverket veterinärens motpart.

Straffbestämmelser

I behörighetslagen finns straffbestämmelser som bl.a. innebär att den som t.ex. mot ersättning utövar yrket trots att denne fått sin legitimation som veterinär återkallad kan dömas för obehörig utövning av veterinäryrket till böter eller fängelse i högst ett år. Vidare finns straffbestämmelser för den som bryter mot bestämmelserna om tillkännagivande av specialistkompetens. Vidare straffsanktioneras den som utan att vara

veterinär, utger sig för att vara detta i samband med att djur behandlas eller undersöks mot ersättning samt den som utan att vara veterinär mot ersättning behandlar sjukdom på vilken epizootilagen eller zoonoslagen är tillämplig.

4.3.2 Förordningen (1994:845) om behörighet att utöva veterinäryrket m.m.

I förordningen finns bestämmelser om legitimation för veterinärer med utländsk examen. I förordningen uppställs bl.a. krav på kompletterande utbildning och praktiska tjänstgöring för veterinärer med sådan examen som inte omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/35/EG, EES-avtalet, avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater å ena sidan och Schweiz å andra sidan om fri rörlighet för personer eller överenskommelsen om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinärer. För veterinärer som omfattas av direktivet och de ovan angivna avtalen får Jordbruksverket meddela föreskrifter om legitimation.

I förordningen föreskrivs vidare att en veterinär med utländsk auktorisation, under vissa förutsättningar, har rätt att utöva sitt yrke under ett tillfälligt uppehåll i Sverige utan att ha svensk legitimation.

Enligt förordningen ska Jordbruksverket fatta beslut om legitimation inom tre månader från det att en fullständig ansökan ingetts. Jordbruksverket åläggs vidare att lämna upplysningar till samt bistå utländska myndigheter som prövar frågor om veterinär behörighet.

Förordningen innehåller dessutom vissa bestämmelser om ansvarsnämndens kansli och ledning m.m.

4.3.3 Förordning (1971:810) med allmän veterinärinstruktion

I veterinärinstruktionen finns bestämmelser för länsveterinärer, för distrikts- och besiktningsveterinärorganisationerna samt för veterinärer som utan att höra till dessa organisationer utövar veterinäryrket som anställda eller enskilt.

Enligt instruktionen utövar Livsmedelsverket tillsyn över besiktningsveterinärerna. Vid annan veterinär yrkesutövning står veterinärer under tillsyn av Jordbruksverket. Länsstyrelserna har ett regionalt tillsynsansvar, vilket framgår av förordningen (2002:864) med länsstyrelseinstruktion.

Veterinärer åläggs att till tillsynsmyndigheterna och Veterinära ansvarsnämnden skyndsamt avge infordrade förklaringar, utlåtanden m.m. Veterinärer åläggs vidare att föra journal, iaktta omsorg och noggrannhet vid intygsskrivande, rapportera vissa smittsamma djursjukdomar samt utan dröjsmål underrätta smittskyddsläkaren om iakttagelser som kan vara av betydelse för smittskyddet för människor. Vidare föreläggs veterinärer som i sin yrkesutövning finner anledning att anta att djur inte hålls eller sköts i enlighet med djurskyddslagstiftningen att, om för-

hållandet inte rättas till, anmäla detta till den myndighet som utövar offentlig kontroll över djurskyddet.

Veterinärer är den enda yrkesgrupp inom djurens hälso- och sjukvård som har rätt att förskriva läkemedel. Med stöd av bemyndigande i veterinärinstruktionen har Jordbruksverket meddelat Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2002:57) om veterinärs rätt att förskriva och tillhandahålla läkemedel i anslutning till djursjukvård och djurhälsovård. I föreskrifterna finns bestämmelser om förskrivning och tillhandahållande av läkemedel. Dessutom finns vissa bestämmelser om möjlighet att överlåta viss läkemedelsanvändning till anställd personal och till djurägare eller djurhållare som har genomgått särskild utbildning, s.k. C15-utbildning. Utbildningen ger bl.a. grundläggande kunskaper om olika aspekter på läkemedelshantering såsom hur djuren påverkas, biverkningar, karenstider m.m. Djursjukvårdare med djursjukvårdarexamen från Sveriges lantbruksuniversitet samt veterinärstudenter med tre års utbildning anses genom sin bakgrund uppfylla kravet på sådan utbildning.

Enligt föreskrifterna ska en veterinär som huvudregel undersöka och bedöma djuret innan förskrivning och tillhandahållande av läkemedel sker till personal. Vid administrering av vissa läkemedel, t.ex. vaccin och läkemedel för avlivning, ska veterinär alltid vara närvarande. I bestämmelserna regleras vidare hur läkemedel får tillhandahållas till anställd personal på t.ex. djursjukhus och vissa läkemedel, t.ex. för vaccinering av kalv mot ringorm och för lokalbedövning vid avhorning av kalv till husdjurstekniker.

Föreskrifterna har ansetts innebära att det är veterinären som har ansvaret för en behandling som delegerats, oavsett vem som utför åtgärden.

4.3.4 Djurskyddslagen

Enligt 2 § djurskyddslagen ska djur behandlas väl och skyddas från onödigt lidande och sjukdom. Av 9 § framgår bl.a. att ett djur som är sjukt, skadat eller på annat sätt genom sitt beteende visar tecken på ohälsa snarast ska ges nödvändig vård. I 10 § lagen finns bestämmelser om att operativa ingrepp på och injektioner till djur endast får ske när det är befogat av veterinärmedicinska skäl. Från förbudet mot operativa ingrepp och injektioner som inte är befogade av veterinärmedicinska skäl finns dock vissa undantag, bl.a. för kastrering, avhorning och ID-märkning.

I 11 § föreskrivs vidare att för operativa ingrepp på eller injektioner till djur ska en veterinär anlitas. Detsamma gäller även annan behandling i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada hos ett djur om behandlingen kan orsaka lidande som inte är obetydligt. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock meddela undantag från kravet på att anlita veterinär.

Att veterinär ska anlitas innebär enligt förarbetena (prop. 1987/88:93 s. 57) att behandlingen ska utföras av veterinären själv eller efter dennes anvisningar. När det gäller operativa ingrepp uttalas att sådana i princip inte bör få förekomma om inte veterinären själv verkställer ingreppet

medan det vid annan behandling ibland kan vara tillräckligt att veterinären lämnar anvisningar till någon om hur behandlingen ska utföras.

I 12 § föreskrivs att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela bestämmelser om godkännande av hovslagare. Bestämmelsen innebär inte att endast godkända hovslagare har rätt att utöva yrket. I förordningen (1993:1486) om godkännande av hovslagare föreskrivs att frågan om godkännande ska prövas av Jordbruksverket som även ska föra register över godkända hovslagare. I förordningen finns även ett bemyndigande för den ansvariga myndigheten att föreskriva om kunskaper och utbildning som krävs för godkännande. Djurskyddsmyndigheten som ansvarade för frågan om godkännande av hovslagare fram till att myndigheten avvecklades den 1 juli 2007, har antagit föreskrifter om godkännande av hovslagare (DFS 2004:26). Den hovslagare som visat grov oskicklighet i sin yrkesutövning riskerar att få sitt godkännande upphävt. Regleringen innebär inte att godkända hovslagare står under samhällets tillsyn eller kan bli föremål för disciplinpåföljd utfärdad av en ansvarsnämnd.

All verksamhet som innebär hantering av djur står under kontroll i enlighet med djurskyddslagstiftningen. Fram till den 31 december 2008 är det miljö- och hälsoskyddsnämnden i kommunen som utövar den operativa djurskyddskontrollen medan länsstyrelsen har ett regionalt och Jordbruksverket ett centralt kontrollansvar. Från den 1 januari 2009 kommer länsstyrelsen att överta kommunernas kontrollansvar.

4.3.5 Lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.

Lagen om kontroll av husdjur, m.m. syftar till att främja animalieproduktionen och djurs lämplighet för avel i näringsverksamhet samt att förebygga sjukdomar hos djur. Med stöd av lagen och tillhörande förordning får regeringen eller Jordbruksverket meddela föreskrifter om bl.a. hälsokontroller och avel samt ge organisationer på jordbruksnäringens område rätt att anordna hälsokontroller. Exempel på detta är kontroller som utförs av Svensk Mjök, Svenska Djurhälsovården och Svensk Fågel. Alla som har djur för vilka kontroll anordnats har enligt lagen rätt att få djuren anslutna till kontrollen. Djur som omfattas av kontrollen får överlåtas under särskilda beteckningar.

Inom avelsområdet har Jordbruksverket meddelat ett stort antal föreskrifter om seminverksamhet och om hantering av ägg och embryon för avelsändamål.

Seminverksamhet regleras bl.a. i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:41) om seminverksamhet med nötkreatur. I 1 kap. 5 § föreskrivs att en person som seminerar i mer än en besättning, s.k. husdjurstekniker, ska ha "... den av Jordbruksverket godkända långa husdjursteknikerutbildningen som anordnas av Sveriges lantbruksuniversitet eller av annan arrangör vars utbildning godkänts av Jordbruksverket". Detsamma gäller för seminverksamhet med svin.

Husdjursteknikerna arbetar vanligen inom husdjursföreningarna med framför allt seminverksamhet och olika statliga kontrollprogram. Husdjurstekniker kan med stöd av Jordbruksverkets föreskrifter om läkemedelshantering även utföra vaccination mot ringorm och använda

lokalbedövningsmedel i samband med avhorning utan att veterinär är närvarande.

4.3.6 Bestämmelser om smittsamma djursjukdomar m.m.

Lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. innehåller bl.a. bestämmelser om kartläggning och kontroll samt åtgärder för att förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar, bestämmelser om kontroll av vissa ämnen och rests substanser (främst läkemedel).

Enligt lagen kan Jordbruksverket även meddela föreskrifter eller besluta i ett enskilt fall om en rad åtgärder såsom hantering, isolering och avlivning av djur för att t.ex. förebygga och hindra spridning av smittsamma djursjukdomar. Med stöd av lagen har Jordbruksverket även meddelat föreskrifter om märkning, journalföring och registrering av djur.

De allvarligaste sjukdomarna hos djur regleras i epizootilagen och zoonoslagen (1999:658). Sjukdomarna som omfattas av epizootilagen finns normalt inte i Sverige och syftet med samhällets åtgärder vid ett sjukdomsutbrott är att utrota sjukdomen. När det gäller salmonella som regleras i zoonoslagen saknas realistiska möjligheter till utrotning varför åtgärderna syftar till att förebygga och begränsa förekomsten av sjukdomen. I båda lagarna finns bestämmelser om hur misstänkta och konstaterade fall av sjukdomar ska hanteras och vilka åtgärder som ska vidtas.

Enligt epizootilagen är djurägaren skyldig att anmäla ett misstänkt fall av sjukdomsutbrott till en veterinär. Veterinären, å sin sida, är skyldig att omedelbart undersöka djuret för att fastställa sjukdomens art och förhindra att smitta sprids. Vidare ska veterinären skyndsamt underrätta Jordbruksverket och länsstyrelsen. När det gäller sjukdomar som faller under zoonoslagen är djurägaren bl.a. skyldig att låta sina djur undersökas på dennes bekostnad. För veterinären gäller även enligt zoonoslagen skyldigheten att undersöka djuret för att fastställa vilken sjukdom det rör sig om och att underrätta Jordbruksverket och länsstyrelsen.

5 Yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvården

Hälso- och sjukvårdslagen

De grundläggande bestämmelserna för hur hälso- och sjukvården ska bedrivas finns i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) vars bestämmelser riktar sig till huvudmännen, dvs. vårdgivarna. I lagen anges de övergripande målen för hälso- och sjukvården samt de krav som kan ställas på vården.

Hälso- och sjukvårdslagen definierar hälso- och sjukvård som åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador. Hälsovården omfattar att förebygga sjukdomar och skador. Den kan vara såväl miljöinriktad som individinriktad, t.ex. genom hälsokontroller, vaccinationer samt mödra- och barnhälsovård. Sjukvården omfattar utredning och behandling av uppkomna sjukdomar och skador samt

åtgärder med bl.a. anledning av barnsbörd, abort och sterilisering. Till hälso- och sjukvården hör även sjuktransporter samt att ta hand om avlidna. Även tandvården räknas till hälso- och sjukvården. Enligt förarbetena, (prop. 1981/82:97 s. 44) är begreppet hälso- och sjukvård begränsat till att omfatta sådana vårdbehov som bedöms kräva insatser av medicinskt utbildad personal eller sådan personal i samarbete med annan personal.

Behörighetslagstiftningen inom hälso- och sjukvårdens område

Yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvårdens område har sedan länge haft utförliga regleringar om legitimation för yrkesutövare, om skyldigheter, tillsyn och disciplinansvar m.m. Behörighetsregleringens tillämpningsområde innebär att bestämmelserna endast gäller inom hälso- och sjukvårdens område. Lagstiftning om kompetens och skyldigheter för de personer som är verksamma inom hälso- och sjukvården finns i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (LYHS). Genom LYHS sammanfördes 1998 bestämmelser som tidigare var spridda i fyra lagar. Syftet med en samlad reglering var att tillskapa en klar och överskådlig lagstiftning till gagn för såväl patienter, yrkesutövare, arbetsgivare som myndigheter.

Enligt lagens förarbeten, prop. 1997/98:109, är omsorgen om patienternas säkerhet i vården, patientsäkerheten, det grundläggande skälet till att rättsliga regleringar av området har införts. LYHS är begränsad till verksamhet inom hälso- och sjukvården. Begränsningen innebär t.ex. att skyddet för yrkestitlar bara gäller för detta område. Socialstyrelsens tillsyn inom hälso- och sjukvårdens område sammanfaller också med lagens tillämpningsområde medan bestämmelser om disciplinpåföljder är begränsade till åtgärder som har betydelse för patientsäkerheten.

Reglering av legitimation och andra behörighetsfrågor

Legitimation är det mest framträdande beviset på en yrkesutövares kompetens inom hälso- och sjukvården. Legitimationen innebär bl.a. att utövaren står under samhällets tillsyn. Bestämmelser om legitimation finns i 3 kap. 2 § LYHS och omfattar för närvarande 21 yrkesgrupper. De yrkesgrupper som omfattas av bestämmelserna om legitimation har också i kraft av denna ett skydd för yrkestiteln, vilket innebär att titeln, exempelvis sjukgymnast, endast får användas av den som är legitimerad sjukgymnast.

Hälso- och sjukvårdspersonal

Enligt LYHS är hälso- och sjukvårdspersonal sådana yrkesutövare som har legitimation för yrke inom hälso- och sjukvården men även all övrig personal verksam vid sjukhus och andra vårdinrättningar som medverkar i eller biträder legitimerad yrkesutövare vid vård, behandling eller undersökning av patienter. Vidare omfattas personal vid larmcentraler och apotek. Det är denna grupp av yrkesutövare som omfattas av

Socialstyrelsens individtillsyn och av ansvarsnämndens prövningar av disciplinåtgärder.

Skyldigheter för hälso- och sjukvårdspersonal

Hälso- och sjukvårdspersonalen ska utföra sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet och bär själva ansvaret för hur arbetsuppgifterna fullgörs. Det medicinska yrkesansvaret innebär att hälso- och sjukvårdspersonalen måste utföra sina arbetsuppgifter med kunnskap och omsorg och med iakttagande av vetenskap och beprövad erfarenhet. Arbetsuppgifter får delegeras endast om det är förenligt med kravet på god och säker vård och om den som överlåter en arbetsuppgift på en annan svarar för att denne har förutsättningar att fullgöra uppgiften. Socialstyrelsen har gett ut föreskrifter och allmänna råd om delegering. Av dessa framgår bl.a. att det med delegering avses en situation då någon som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen och som är formellt kompetent för en medicinsk arbetsuppgift överlåter denna till en person som saknar formell kompetens för uppgiften. I föreskrifterna finns detaljerade bestämmelser om hur delegering ska dokumenteras och följas upp.

Av förarbetena till LYHS framgår att en uppgift som genom författning, instruktion eller liknande är förbehållen en viss yrkesgrupp eller för vilken det krävs annan formell kompetens inte kan överlåtas till någon som saknar sådan kompetens. Hälso- och sjukvårdspersonalens övriga skyldigheter rör bl.a. bemötande av patienter och anhöriga, rapportering av om en patient har drabbats av eller utsatts för risk att drabbas av allvarlig skada eller sjukdom. Vidare finns bestämmelser om vad som ska iaktas vid intygsskrivning och vid hantering av avlidna liksom om tystnadsplikt.

Specialistkompetens

I LYHS och förordningen (1998:1513) om yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård (FYHS) regleras rätten att kalla sig specialist för läkare, tandläkare och sjuksköterskor.

För att en läkare ska få specialistkompetens ska denne vidareutbilda sig i fem år. Enligt den nya indelningen som trädde i kraft den 1 juli 2006 finns 57 specialiteter för läkare. Socialstyrelsen har bemyndigats att meddela föreskrifter om kunskaper, färdigheter och förhållningssätt (målbeskrivningar) och har 2008 utkommit med nya föreskrifter för de medicinska specialiteterna (SOSFS 2008:17). Genom bemyndigande i LYHS har rätten att besluta om tillhandahållande och fördelning av platser till specialistkompetenskurser som ingår i läkares vidareutbildning överlåtit till den ideella föreningen Institutet för utveckling av läkare (IPULS).

För tandläkare finns i dag åtta specialiteter, vilka innebär minst tre års vidareutbildning. När det gäller sjuksköterskor är rätten att använda specialistbeteckning knuten till de specialistsjuksköterskeutbildningar som är reglerade (3 kap. 9 § LYHS och bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100)). Specialistexamen för sjuksköterskor finns i dag för sex områden. För vissa anställningar som sjuksköterska kan specialist-

utbildning vara ett behörighetskrav. En legitimerad sjuksköterska som har specialistsjuksköterskeexamen enligt högskoleförordningen har rätt att använda en skyddad specialistbeteckning.

Övriga yrkesgrupper har ingen reglerad specialiseringsmöjlighet. Vissa branschorganisationer anordnar dock vidareutbildning för sina medlemmar, vilket leder till att yrkesutövaren blir specialist inom sitt område. Exempelvis har Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund 13 sektioner som anordnar vidareutbildning inom sitt område.

Begränsningar i rätten att vidta hälso- och sjukvårdande åtgärder

Bestämmelser om begränsningar i rätten att vidta hälso- och sjukvårdande åtgärder som finns i LYHS omfattar inte hälso- och sjukvårdspersonal utan gäller den som yrkesmässigt undersöker annans hälsotillstånd och behandlar annan för sjukdom eller därmed jämförligt tillstånd genom att vidta eller föreskriva åtgärd i förebyggande eller lindrande syfte.

De hälsotillstånd som inte får behandlas är sjukdomar som är anmälningspliktiga enligt smittskyddslagen och andra allvarliga sjukdomar såsom cancer, diabetes, epilepsi samt sjukliga tillstånd i samband med havandeskap och förlossning. Vidare får inte undersökning eller behandling under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion av bedövningsmedel eller under hypnos företas och inte heller behandling med användande av radiologiska metoder. Kontaktlinser får inte utprovas eller tillhandhållas. Slutligen får inte någon som helst behandling ske av barn under åtta år.

Disciplinpåföljd och återkallelse av legitimation m.m.

I LYHS finns bestämmelser om disciplinansvar för den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen. Enligt förarbetena till den tidigare lagstiftningen är det betydelsen för patienternas liv och säkerhet och att det inte begås misstag i själva vården det främsta skälet till detta. Skälet till att det finns ett system för disciplinära ingripanden är att patienterna ska känna förtroende för personalens vilja och förmåga att uppfylla sina uppgifter. Dock är det endast förseelser som i något avseende har betydelse för vården eller behandlingen av en patient som kan utgöra grund för disciplinpåföljd.

Personer som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen omfattas av bestämmelser om disciplinpåföljd i form av erinran eller varning och tillämpningsområdet är begränsat till sådan yrkesutövning som har betydelse för patientsäkerheten. Disciplinpåföljd kan endast komma i fråga när det gäller fel som har med personalens medicinska verksamhet att göra, liksom vissa näraliggande åligganden som skyldighet att föra journal och att iakttä bestämmelser om tystnadsplikt. Utöver detta omfattas även klinisk forskning på människor.

Om varning inte anses vara tillräckligt ingripande mot den som förfarit oskickligt i sin yrkesutövning eller på annat sätt visat sig vara olämplig för yrket är det möjligt att föreskriva om en prøvotid om tre år. Legitimation att utöva ett yrke inom hälso- och sjukvården kan återkallas

om den legitimerade varit grovt oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva yrket. Tillämpningsområdet för möjligheten att återkalla legitimation är vidare än det för disciplinpåföljd, vilket innebär att denna åtgärd kan tillgripas inom hela tillämpningsområdet för LYHS. Legitimationen kan även återkallas för den som står under prøvotid om personen i fråga begår ytterligare förseelser eller på annat sätt ånyo visar sig vara olämplig för yrket. Vidare finns t.ex. möjlighet att återkalla behörighet att förskriva narkotiska eller alkoholhaltiga läkemedel eller teknisk sprit. Däremot finns ingen möjlighet att ta ifrån någon rätten att använda en skyddad yrkestitel.

Tillsyn

Socialstyrelsen utövar tillsyn över hälso- och sjukvården och dess personal. Det yttersta syftet med tillsynen är att bevaka kvaliteten och säkerheten i vården och att förebygga risker och skador för patienterna. Området för tillsynen är mer vidsträckt än området inom vilket disciplinpåföljd kan komma i fråga.

Socialstyrelsen har en verksamhetstillsyn, vilket bl.a. innebär att verksamhet inom hälso- och sjukvård ska anmälas till myndigheten. Socialstyrelsen har befogenhet att förelägga vårdgivare att avhjälpa missförhållanden och att helt eller delvis förbjuda en verksamhet. Den individtillsyn som bedrivs av Socialstyrelsen innebär en möjlighet att anmäla personer som tillhör hälso- och sjukvårdspersonal till Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) eller till åtal.

Om en patient i samband med hälso- och sjukvård har drabbats av eller utsatts för risk att drabbas av allvarlig skada eller sjukdom är den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen skyldig att anmäla detta till Socialstyrelsen ("Lex Maria").

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd

HSAN utreder och prövar anmälningar mot hälso- och sjukvårdspersonal, handlägger disciplinärenden samt frågor om prøvotid och återkallelse av legitimation och annan behörighet.

HSAN består av ordförande, som ska vara eller ha varit ordinarie domare och åtta ytterligare ledamöter, var och en med tre personliga ersättare. Fyra av ledamöterna utses efter förslag från LO, TCO, SACO och Sveriges Kommuner och Landsting. Övriga fyra ledamöter utses bland personer som kan anses särskilt företräda allmänhetens intresse. Samtliga ledamöter utses av regeringen.

Disciplinärenden kan tas upp till prövning efter anmälan av patienten, en nära anhörig om patienten inte själv kan eller av Socialstyrelsen. Ärenden om återkallelse av legitimation eller inskränkningar av receptförskrivningsrätt av narkotiska eller alkoholhaltiga läkemedel eller teknisk sprit kan bara tas upp på initiativ av Socialstyrelsen eller av den som saken gäller.

6 Behovet av och utgångspunkter för en förändrad behörighetsreglering inom djurens hälso- och sjukvård

Regeringens bedömning: Verksamheten inom djurens hälso- och sjukvård har utvecklats och lagstiftningen är inte anpassad till nuvarande förhållanden. Det finns därför behov av att utvidga och förändra bestämmelserna om djurens hälso- och sjukvård.

Utredarens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Många remissinstanser delar utredarens bedömning att det finns behov av förändringar av behörighetslagstiftningen inom djurens hälso- och sjukvård. *Länsrätten och tingsrätten i Mariestad* anser liksom *Sveriges lantbruksuniversitet* och *Hästnäringens Nationella Stiftelse (tidigare Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande) m.fl. organisationer inom hästområdet* att utredningen tydligt visat att gällande lagstiftning inte är anpassad till den verksamhet som bedrivs på området och att det till stora delar beror på att djurens hälso- och sjukvård har blivit alltmer specialiserad och att flera yrkesgrupper är verksamma inom området. Även flera av de tillfrågade *länsstyrelserna* instämmer i att det finns ett behov av att förändra lagstiftningen och pekar bl.a. på att ansvarsförhållandena mellan olika yrkesgrupper behöver förtydligas. *Sveriges Tandläkarförbund* anser att det är angeläget att ansvarsförhållandena klaras ut när det gäller djurtandvården och att sådan verksamhet inte bedrivs i konflikt med djurskyddslagen. Även *Sveriges Veterinärförbund* instämmer i att det finns ett behov av att se över regelverket och bedömer att reglering av yrkesutövares behörighet har stor betydelse för djurskyddet.

Skälen för regeringens bedömning

Mål för djurens hälso- och sjukvård

Målen för djurens hälso- och sjukvård finns inte samlad i någon författning. Målen har dock beskrivits i skrivelser m.m. som behandlar närliggande områden och frågor. Målet för den tidigare djurpolitiken har varit ett gott djurskydd och ett gott djurhälsotillstånd bland djur i människans tjänst (se bl.a. budgetpropositionen 2007/08:01). Av stor betydelse för att uppnå målsättningarna med djurpolitiken har varit såväl förebyggande åtgärder, t.ex. en bra stall- och arbetsmiljö, en hög foderkvalitet och en sund avel som en fungerande hälso- och sjukvård när djur skadas eller blir sjuka.

Djurskydd och djurhälsa hänger ihop och är beroende av varandra men i begreppet djurskydd finns även en etisk dimension. Djur har ett egenvärde som är oberoende av det eventuella ekonomiska värde som ett djur kan ha för sin ägare eller för den som har djuret i sin vård. I samhället finns en utvecklad förståelse för att det är viktigt att vi värnar om

djur och så långt möjligt skyddar dem mot lidande. En annan viktig del i strävan att uppnå en god djurhälsa är ett gott smittskydd. Då vissa sjukdomar och smittämnen kan överföras till människor, antingen direkt från djur till människa eller via animaliska produkter, har ett gott smittskydd även betydelse för folkhälsan. En god beredskap mot smittsamma sjukdomar liksom förebyggande och bekämpande åtgärder mot sådana sjukdomar är ett allmänt samhällsintresse som är beroende av bl.a. en väl fungerande hälso- och sjukvård för djur. Den veterinära verksamheten har ett stort ansvar och är av avgörande betydelse för smittskyddet.

En väl fungerande hälso- och sjukvård för djur har varit av stor betydelse även för att uppnå målet för livsmedelspolitiken om säkra livsmedel av god kvalitet. Säkra livsmedel innebär bl.a. att animaliska livsmedel ska vara fria från smittämnen och rests substanser från exempelvis läkemedel. Inom detta område har veterinärer en stor roll genom att bl.a. tillse att läkemedel används på ett optimalt sätt.

Regeringen har i 2009 års budgetproposition (prop. 2008/09:1, utgiftsområde 23, s. 18 f), föreslagit att indelningen i politikområden ska tas bort och att de tidigare politikområdesmålen ska avskaffas. I propositionen redogörs i stället för regeringens mål för utgiftsområdet. Målet uttrycks i visionen Bruka utan att förbruka och har delats in i tre strategiska inriktningsmål. Under inriktningsmålet De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och etik anføres att som en del av målsättningen fortsätter regeringen att arbeta aktivt nationellt, inom EU och internationellt för god djur- och folkhälsa samt ett gott djurskydd (prop. 2008/09:1, utgiftsområde 23, s. 27).

Betydelsen av en god hälso- och sjukvård för djur har bl.a. behandlats i samband med riksdagens beslut 1982 om organisation och finansiering av djurens hälso- och sjukvård (prop. 1981/82:122, bet. 1981/82:JoU31, rskr. 261). I propositionen anges att djurens hälso- och sjukvård primärt ska syfta till att främja och upprätthålla ett gott djurhälsotillstånd hos djuren och därigenom skapa möjligheter till en god funktion och produktion, varvid såväl djurskydds- och produktionsekonomiska aspekter som sambandet mellan djurhälsa och folkhälsa ska beaktas.

Samhällets övergripande mål för den veterinära verksamheten har bl.a. kommit till uttryck i riksdagens beslut (prop. 1993/94:150, bet. 1993/94:JoU32, rskr. 1993/94:403) om distriktsveterinärorganisationen genom att staten har påtagit sig ansvaret för att det i hela landet finns ett väl fungerande veterinärväsende som kan bekämpa och förebygga allmänfarliga, smittsamma djursjukdomar och som kan upprätthålla en tillfredsställande veterinär service i hela landet.

Distriktsveterinärorganisationen ska svara för kostnadseffektiv riktäckande akut djursjukvård, epizootiberedskap och förebyggande djurhälsovård primärt för jord- och skogsbrukets djur. Alla djur ska dock ges djursjukvård genom distriktsveterinärorganisationens försorg om det finns djurskyddsskäl eller där annan veterinärvård inte kan anvisas, oavsett tidpunkt på dygnet. I betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24) föreslås förändringar i den nuvarande distriktsveterinärorganisationen. Utredningens förslag i denna del bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Behovet av en förändrad lagstiftning inom djurens hälso- och sjukvård

Verksamheten inom djurens hälso- och sjukvård har utvecklats snabbt under de senaste årtiondena. I allt högre grad erbjuds vård på en nivå som har sin motsvarighet inom humanmedicinen. Behovet av kunskap om nya behandlingsmetoder och av fördjupad kunskap inom vissa områden ökar behovet av utbildning och ger upphov till nya specialist- och yrkeskategorier inom djurens hälso- och sjukvård. Den nu gällande behörighetslagstiftningen omfattar endast veterinärer trots att betydligt fler yrkesgrupper arbetar med hälso- och sjukvård för djur. En del yrkesgrupper är etablerade sedan länge, exempelvis djursjukvårdare, husdjurstekniker och hovslagare medan andra såsom sjukgymnaster först på senare år blivit verksamma inom detta område. Yrkesgrupperna hovslagare och husdjurstekniker omfattas redan i dag av viss behörighetsreglering medan djursjukvårdaryrket är helt oreglerat. För samtliga grupper utom för veterinärerna innebär detta exempelvis att yrkestitlarna kan användas av vem som helst oavsett vilken formell utbildning utövaren har.

Inom dagens hälso- och sjukvård för djur arbetar, liksom inom humansjukvården, olika yrkeskategorier i arbetslag. Utbildningsnivån hos t.ex. djursjukvårdare har höjts betydligt så att de i dag utför åtgärder på djur som tidigare enbart gjordes av veterinärer. Samtidigt är det endast veterinärer som står under samhällets tillsyn och vars åtgärder kan bli föremål för behandling av Veterinära ansvarsnämnden. I praktiken innebär detta att veterinärer ansvarar för samtliga utförda behandlingar på t.ex. ett djursjukhus. Detta gäller oavsett om veterinären är närvarande eller inte. I vissa fall kan det även vara så att veterinären själv inte har kompetens att utföra en åtgärd som utförs av en annan yrkeskategori. Detta leder till orimliga ansvarsförhållanden.

Inom djurens hälso- och sjukvård verkar även personer som utövar s.k. alternativmedicinska metoder. I betänkandet Alternativmedicinska behandlingsmetoder för djur (SOU 2001:16) definieras dessa som metoder som används för att förebygga och behandla sjukdomar och skador hos djur där det ej för närvarande går att finna en vetenskapligt säkerställd effekt. I betänkandet beskrivs både risker och möjligheter med alternativmedicinska behandlingar. Risker som bl.a. har lyfts fram är felaktig diagnos och behandling liksom att veterinärmedicinsk behandling fördröjs. Vid remissbehandlingen av det nu aktuella betänkandet har t.ex. *Länsstyrelsen i Östergötlands län* beskrivit att djur har utsatts för allvarligt lidande då alternativbehandlare utgett sig för att kunna behandla sjuka djur. En person som inte är veterinär och som yrkesmässigt behandlar djur har i dagsläget ett begränsat ansvar för sina handlingar såvida inte dennes åtgärder omfattas av förbudet mot att behandla smittsamma sjukdomar eller är av den karaktären att de utgör djurplågeri. I stället är det i praktiken djurägaren som får ta hela ansvaret för att ett djur inte kommer under adekvat behandling i tid.

Regeringen bedömer att den rådande ordningen är otillfredsställande och att det finns ett stort behov av att förändra behörighetslagstiftningen. Lagstiftningen bör anpassas så att den i högre grad avspeglar verksamheten inom området, klargör ansvarsförhållanden och bidrar till samhällets övergripande mål för djurens hälso- och sjukvård.

7 En ny lag om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård

Regeringens förslag: Den nuvarande lagen om behörighet att utöva veterinäryrket ersätts av en ny lag om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Lagen ska syfta till att uppnå en god och säker vård och en god djurhälsa. Lagen ska också bidra till att samhällets krav på ett gott djurskydd, ett gott smittskydd och säkra livsmedel tillgodoses.

Det införs definitioner av begreppen djurens hälso- och sjukvård och djurhälsopersonal.

Med *djurens hälso- och sjukvård* avses åtgärder som vidtas i syfte att medicinskt förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom, skada eller därmed jämförligt tillstånd. Även utförande av operativa ingrepp på eller givande av injektioner till djur i andra syften än att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada omfattas av begreppet.

Med *djurhälsopersonal* avses personer som är verksamma inom djurens hälso- och sjukvård och som har legitimation eller annan behörighet enligt lagen.

Utredarens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredaren föreslår dock att lagen i sin helhet ska vara begränsad till yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Utredarens definition av begreppet djurens hälso- och sjukvård är vidare något snävare än regeringens definition.

Remissinstanserna: Många remissinstanser tillstyrker ett enhetligt regelverk i form av en ny lag om yrkesverksamhet inom området för djurens hälso- och sjukvård. *Länsrätten och tingsrätten i Mariestad* anser, i likhet med utredaren, att det är naturligt att som förebild använda den reglering och de kriterier för behörighetsreglering som finns inom humansjukvården och att det avgörande och övergripande kriteriet således ska vara detsamma, nämligen ”patientsäkerheten” för de djur som behandlas.

Flera instanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Jämtlands län*, *Statens jordbruksverk*, *Statens veterinärmedicinska anstalt*, *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Svensk Mjölk* anser dock att förslaget är oklart då det gäller lagens tillämpningsområde. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anser också att man kan formulera ett samlat mål för veterinär verksamhet, såväl klinisk som livsmedelsrelaterad och administrativ verksamhet och anser att länsstyrelsens tillsyn över veterinär yrkesverksamhet skulle vinna på en vidare tillämpning av den föreslagna lagen. *Jordbruksverket* anser att behörighetsregler, skyldigheter, tillsyn och disciplinpåföljder för bl.a. veterinärer i administrativ tjänst bör utredas närmare innan generella bestämmelser för veterinärer och djurhälsopersonal fastställs. Även *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Svensk Mjölk* ställer sig frågande till varför besiktningsveterinärer och veterinärer med administrativ tjänst inte föreslås omfattas av behörighetslagen. Båda organisationerna undrar om rådgivning om ett djurs hälsotillstånd är att betrakta som en ”direkt åtgärd på djur” och därmed omfattas av den föreslagna lagstiftningen.

Skälen för regeringens förslag

En ny lag inom djurens hälso- och sjukvård

Som anförts i avsnitt 6 är lagstiftningsbehovet omfattande. Regeringen anser därför, liksom utredaren, att den nuvarande lagen bör ersättas av en lag om yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård som bättre speglar verksamheten inom området.

De mål för lagstiftningen som redogjorts för i avsnitt 6 bör framgå av lagen. Den nya lagen bör således syfta till att tillgodose samhällets mål om en god och säker vård av djur och en god djurhälsa. Lagen bör dessutom bidra till samhällets krav på ett gott djurskydd, ett gott smittskydd och säkra livsmedel.

Med att vården ska vara god och säker avses att det enskilda djuret som är sjukt eller skadat och i behov av vård ges adekvat behandling av personal med relevant utbildning och som har tillgång till ändamålsenlig utrustning. I begreppet god och säker vård ingår även att vården ska bedrivas med iakttagande av ett starkt djurskydd. Vid vård av svårt sjuka och skadade djur är det angeläget att en bedömning görs om det är djurskyddsmässigt acceptabelt att fortsätta en behandling av ett djur som t.ex. är utsatt för ett omfattande lidande eller om djuret bör avlivas. Med målet en god djurhälsa avses att verksamheten i sin helhet och vården av enskilda djur eller djurbesättningar bör bidra till ett allmänt gott djurhälsotillstånd i landet.

Lagen bör innehålla bestämmelser om skyldigheter och ansvar för djurhälsopersonal, behörighetsregler, begränsningar i rätten att behandla djur, tillsyn, disciplinpåföljd och återkallelse av legitimation och annan behörighet. Vidare ska lagen innehålla bestämmelser om verksamheten i Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård, straff och överklagande.

Regleringen av veterinäryrket innebär redan i dag en begränsning i rätten att bedriva näring. Den nya lagen kommer att innebära en viss utökning av denna begränsning. Enligt 2 kap. 20 § regeringsformen får begränsningar i rätten att driva näring eller utöva yrke införas endast för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig i syfte enbart att ekonomiskt gynna vissa personer eller företag. Syftet med att reglera verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård utgör, som anförts ovan, angelägna allmänna intressen. Lagens bestämmelser är vidare generella och tillser således att likhetsprincipen uppnås. En utökning av regleringen får därför anses vara förenlig med skyddet för närings- och yrkesfriheten.

Utredaren har föreslagit att lagen ska gälla för yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Regeringen delar utredarens bedömning att det finns skäl att begränsa bestämmelser om skyldigheter och disciplinpåföljder till hälso- och sjukvårdsverksamheter. Regeringen bedömer dock inte att lagen i sin helhet bör begränsas på ett sådant sätt. Även i den nya lagen bör det finnas bestämmelser som går utöver det av utredaren föreslagna tillämpningsområdet. Det gäller bl.a. bestämmelser om rätten att utöva veterinäryrket, vilket innefattar fler verksamheter än vad som faller under djurens hälso- och sjukvård samt bestämmelser om återkallelse av legitimation. Regeringen finner därför att i de fall som

delar av lagstiftningen bör begränsas till vissa grupper eller till verksamhet som kräver viss omfattning bör detta framgå av de enskilda bestämmelserna. Ett sådant angreppssätt kräver dock att vissa centrala begrepp är väl avvägda och definierade.

Djurens hälso- och sjukvård

Lagen bör, som anförts ovan, främst syfta till att tillgodose djurens behov av en god och säker vård samt att en god djurhälsa uppnås. Den verksamhet som lagen reglerar är således djurens hälso- och sjukvård. Med hälsovård förstås vanligen såväl individinriktad vård i form av hälsokontroller och vaccinationer som mer allmän hälsovård i form av hälsoupplýsningar och rådgivning. Inom begreppet sjukvård faller åtgärder såsom utredning och behandling av uppkomna sjukdomar eller skador. Begreppet innefattar även åtgärder i samband med dräktighet och förlossning.

Utredaren har definierat djurens hälso- och sjukvård som sådan verksamhet som innebär att någon undersöker djurs hälsotillstånd eller behandlar djur genom att vidta eller föreskriva åtgärder i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom, skada eller därmed jämförligt tillstånd hos djur. Utredarens förslag täcker in de centrala delarna av hälso- och sjukvård. Dock innebär kravet på undersökning av djurs hälsotillstånd eller behandling av visst slag att det är oklart om vissa åtgärder omfattas av begreppet såsom veterinär verksamhet på laboratorier som vidtas för att påvisa sjukdom hos djur eller avlivning av djur som görs i syfte att minska dess lidande. För att klargöra att sådan verksamhet ingår i begreppet bör definitionen förenklas och förtydligas. Regeringen föreslår därför att begreppet definieras som åtgärder som vidtas för att medicinskt förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom, skada eller därmed jämförligt tillstånd hos djur. Denna definition har sin motsvarighet i 1 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) där det bl.a. anges att det med hälso- och sjukvård avses åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar. Även s.k. alternativmedicinska behandlingsmetoder bör som regel ingå i definitionen. I huvudbetänkandet från alternativmedicinkommittén (SOU 1989:60) definieras alternativ medicin som åtgärder som syftar till att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador och som inte har godtagits i hälso- och sjukvården.

Därutöver bör det klargöras att den nya lagen även ska omfatta vissa åtgärder på djur som inte primärt vidtas av skäl som har med djurens hälsotillstånd att göra utan utförs som en konsekvens av djurhållningen i sig. Det kan bl.a. handla om avlivning av djur av skäl som inte är veterinärmedicinskt befogade och om kastring av djur. Enligt 10 § djurskyddslagen är visserligen huvudregeln att operativa ingrepp och givande av injektioner enbart får utföras när det är befogat av veterinärmedicinska skäl. I lagen finns dock möjlighet att föreskriva om undantag från förbudet, vilket har gjorts för exempelvis kastring och märkning av djur. Detta är åtgärder som omfattas av den nuvarande lagstiftningen om veterinärers behörighet och som är en integrerad del av den veterinärmedicinska verksamheten. Enligt 11 § djurskyddslagen ska en

veterinär anlitas för operativa ingrepp på och givande av injektioner till djur om det inte finns ett uttryckligt undantag för åtgärden. Enligt regeringens mening är det angeläget att även operativa ingrepp och givande av injektioner omfattas av bestämmelserna i den nya behörighetslagstiftningen. Sådana åtgärder förekommer även vid djurförsök. Det finns i djurskyddslagstiftningen ett omfattande regelverk för djurförsök. Det uppställs krav på bl.a. att varje djurförsök ska vara godkänt från etisk synpunkt, särskild utbildning för de som arbetar med djurförsök och att det finns särskilt utpekade personer som ansvarar för försöken. Mot bakgrund av att verksamheten redan är reglerad bör djurförsök inte omfattas av djurens hälso- och sjukvård.

Regeringen föreslår därför att begreppet djurens hälso- och sjukvård även ska inkludera utförande av operativa ingrepp på eller givande av injektioner till djur som utförs i andra syften än de som vidtas för att medicinskt förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom, skada eller därmed jämförligt tillstånd. Från definitionen ska dock djurförsök undantas.

Djurhälsopersonal

På humansidan finns uttrycket hälso- och sjukvårdspersonal som ett samlingsnamn för de grupper som omfattas av de skyldigheter som följer av lagen (1998:531) om yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvårdens område (LYHS). Begreppet och därmed skyldigheterna omfattar en vidsträckt grupp. Utöver de som har legitimation eller annan behörighetsreglering omfattas också de som biträder legitimerad personal samt alla som arbetar med hälso- och sjukvård på sjukhus och vårdinrättningar av skyldigheterna. I vissa fall kan även administrativ personal utgöra hälso- och sjukvårdspersonal, om deras arbete har betydelse för patientsäkerheten.

I den nu gällande behörighetslagstiftningen finns bestämmelser om skyldigheter som åligger veterinärer. Dessa motsvarar delvis de skyldigheter som åligger hälso- och sjukvårdspersonalen enligt LYHS. Djurens hälso- och sjukvård har många likheter med hälso- och sjukvården på humansidan men det finns också viktiga skillnader. Inom området för djurens hälso- och sjukvård är det, till skillnad från på humansidan, förhållandevis vanligt att personer som saknar formell utbildning lärs upp på arbetsplatsen, exempelvis till djursjukvårdare. Om denna grupp ska omfattas av lagstiftningens skyldigheter om att arbetet ska bedrivas enligt vetenskap och beprövad erfarenhet skulle det innebära att ett mycket stort ansvar läggs på personer som saknar formell kompetens för sina arbetsuppgifter.

Regeringen delar mot den bakgrunden utredarens bedömning att det är ändamålsenligt att begränsa tillämpningen av dessa bestämmelser till personer som verkar inom djurens hälso- och sjukvård och som har legitimation eller annan behörighet enligt lagen. De personer som ingår i denna grupp bör benämnas djurhälsopersonal.

Verksamhet som inte omfattas av definitionerna

Regeringen bedömer att de föreslagna definitionerna av djurens hälso- och sjukvård och djurhälsopersonal leder till att lagens tillämpningsområde, vad gäller veterinärer, i huvudsak kommer att sammanfalla med dagens bestämmelser. Inom detta område finns ett klart behov av behörighetsreglering, inte minst av djurskyddsskäl.

De föreslagna definitionerna leder dock till att viss veterinär verksamhet som omfattas av den nuvarande lagens bestämmelser om bl.a. disciplinpåföljd inte kommer att omfattas av motsvarande bestämmelser i den nya lagen. Detta påpekas av flera remissinstanser, däribland *Länsstyrelsen i Jämtlands län, Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt och Lantbrukarnas Riksförbund*. Som exempel nämns veterinärer i administrativ tjänst vid myndigheter, besiktningsveterinärer och laboratorieveterinärer.

Det finns naturligtvis gränsdragningsfrågor när det gäller vilken verksamhet som i praktiken kommer att falla in under djurens hälso- och sjukvård. Vad som slutligen kommer att omfattas av den nya lagen får överlämnas till rättstillämpningen. Veterinärer med administrativa uppgifter vid myndigheter kommer även i fortsättningen vid sin anställning att omfattas av de disciplinrättsliga befogenheter som myndigheten har bl.a. enligt lagen (1994:260) om offentlig anställning. Detta gäller även för besiktningsveterinärerna. Deras verksamhet är i normalfallet inte ett led i djurens hälso- och sjukvård. Inom detta område är det livsmedelslagstiftningens mål som ska uppnås. Vid verksamhet t.ex. på laboratorier och i undervisningssammanhang kan vissa arbetsuppgifter falla under tillämpningsområdet för bestämmelserna i den nya lagen, medan andra inte gör det. Exempelvis omfattas åtgärder på laboratorier som vidtas i syfte att påvisa sjukdom hos djur. Djurförsök bör undantas från lagens tillämpningsområde. Vård och behandling av försöksdjur som inte utgör en del av djurförsöket faller dock in under tillämpningsområdet för bestämmelserna.

Det ska dock noteras att frågor om återkallelse av legitimation inte enbart är kopplat till hur den legitimerade har agerat vid verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Legitimation att utöva ett yrke inom djurens hälso- och sjukvård bör även i fortsättningen kunna återkallas om den legitimerade har visat sig uppenbart olämplig att utöva yrket. Den legitimerade kan således ha visat sig uppenbart olämplig att utöva yrket med anledning av någon omständighet som inte har med verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård att göra. Regeringen återkommer till detta i avsnitt 13.

8 Djurhälsopersonalens skyldigheter och ansvar

<p>Regeringens förslag: Den som tillhör djurhälsopersonalen ska</p> <ul style="list-style-type: none">– utföra sitt arbete i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet,– vid utfärdande av intyg iaktta noggrannhet och omsorg, och
--

– föra journal.

Den som tillhör djurhälsopersonalen ska vidare enbart utföra arbetsuppgifter som han eller hon har kompetens för samt ha ett eget ansvar för sina arbetsuppgifter. Arbetsuppgifter ska kunna delegeras till någon annan som tillhör djurhälsopersonalen och som har kompetens att utföra arbetsuppgiften. Den som har delegerat uppgiften ansvarar för sin bedömning av mottagarens förmåga att utföra uppgiften medan mottagaren har ansvaret för hur han eller hon utför arbetsuppgiften.

Tystnadsplikt ska gälla för alla som tillhör djurhälsopersonalen samt för medhjälpare till sådan personal.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om inskränkningar i rätten att överlåta arbetsuppgifter och om de ytterligare skyldigheter för djurhälsopersonalen som behövs för en god och säker vård.

Utredarens förslag: Överensstämmer i stort med regeringens förslag. Utredaren föreslår dock inte att kravet på kompetens uttryckligen ska framgå av lagtexten och inte heller att det ska kunna göras undantag från rätten att delegera arbetsuppgifter.

Remissinstanserna: Merparten av de remissinstanser som särskilt yttrat sig om djurhälsopersonalens rättigheter och skyldigheter tillstyrker utredarens förslag.

Statens veterinärmedicinska anstalt stödjer slutsatsen att yrkesutövarnas verksamhet ska ha en väsentlig förankring i en vetenskaplig grund och att ren alternativmedicinsk verksamhet inte ska omfattas av regleringen.

Kommunalarbetareförbundet välkomnar förbättrade möjligheter att delegera arbetsuppgifter till de som i praktiken redan utför dessa, dvs. till djursjukvårdare. *Statens jordbruksverk* anser att det måste finnas begränsningar för vilka uppgifter som får delegeras från veterinär till annan djurhälsopersonal och anser att den nya lagen ska innehålla ett bemyndigande för verket om att få föreskriva om vad som får delegeras. *Veterinära ansvarsnämnden* anser att en uttrycklig bestämmelse bör införas om att uppgifter som delegeras alltid ska utföras efter överinseende av veterinär. *Riksföreningen för Anställda Inom Djursjukvården* och *Svenska Djursjukhusföreningen* poängterar att det även fortsättningsvis ska vara möjligt att överlåta arbetsuppgifter till personer som inte tillhör djurhälsopersonalen.

Skälen för regeringens förslag

Djurhälsopersonalens skyldigheter

Att utföra sitt arbete i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet har varit en skyldighet för veterinärer sedan lång tid tillbaka och är av central betydelse för att arbetet inom djurens hälso- och sjukvård ska vara säkert och bedrivs med högt ställda krav så att bl.a. djurskydds- och smittskyddsaspekter iakttas. Vidare är arbete bedrivet i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet av grundläggande betydelse för att djur ska tillförsäkras adekvat vård. Bedömning av om ett arbete har

utförts i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet är även central för om en disciplinpåföljd kan vara aktuell. Regeringen bedömer, liksom utredaren, att det är nödvändigt att all djurhälsopersonal omfattas av skyldigheten att arbete ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Detta innebär att den som tillhör djurhälsopersonalen ska beakta såväl det vetenskapliga underlaget som den kliniska erfarenheten av metoden i fråga. För att kunna fullgöra denna skyldighet krävs bl.a. att yrkesutövaren fortlöpande upprätthåller och kompletterar sina kunskaper och färdigheter genom exempelvis fortbildning.

I 7 § andra stycket i den nuvarande behörighetslagen föreskrivs att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad veterinärer är skyldiga att göra i sin yrkesutövning. I 4 § veterinärinstruktionen föreskrivs att en veterinär ska föra journal i den omfattning och på det sätt i övrigt som Jordbruksverket föreskriver och vid förskrivning och tillhandahållande av läkemedel följa de föreskrifter som Jordbruksverket meddelar. Det föreskrivs vidare att vid utfärdande av intyg eller utlåtande ska en veterinär visa synnerlig omsorg och noggrannhet samt följa de föreskrifter som Jordbruksverket eller Livsmedelsverket meddelar. Skyldigheten att föra journal samt vad som ska iaktas vid intygsskrivning är av grundläggande karaktär och bör omfatta all djurhälsopersonal. Regeringen föreslår därför att bestämmelser om detta förs in i den nya lagen.

Kompetens

En mycket viktig princip är att djurhälsopersonalen endast ska utföra arbetsuppgifter som de har kompetens för. Kompetens kan delas upp i formell och reell kompetens. Med formell kompetens avses sådan kompetens som följer av den yrkesverksammes utbildning. Med reell kompetens avses kunskap för att i praktiken kunna utföra en arbetsuppgift. Den som tillhör djurhälsopersonalen ska ha såväl formell som reell kompetens för att få utföra en arbetsuppgift. Se dock nedan om möjligheten att delegera arbetsuppgifter till personer inom kretsen av djurhälsopersonal som saknar formell kompetens.

Utredaren har bedömt att det inte är praktiskt möjligt och heller inte önskvärt att i den nya lagen reglera de arbetsuppgifter som ligger inom kompetensområdet för var och en av de reglerade yrkesgrupperna eftersom det blir alltför komplicerat om utbildningar förändras och fler yrkesgrupper tillkommer. Regeringen delar utredarens bedömning och anser att frågan om vilka yrkesutövare som har kompetens att utföra en arbetsuppgift ska avgöras utifrån vilken kompetens som behövs för uppgiften i fråga och om den aktuella yrkesutövaren har den nödvändiga kompetensen för uppgiften. Ett sådant förhållningssätt gäller för övrigt även inom hälso- och sjukvården avseende människor.

Detta innebär att den yrkesverksamme måste inse sin egen kompetensbegränsning och att denne har en skyldighet att hänvisa en djurägare till någon annan om djurets tillstånd kräver en behandling som yrkesutövaren själv inte har kompetens för. Kravet på att utföra arbetsuppgifter inom sitt kompetensområde liksom att hålla sig underrättad om utvecklingen inom området kan i och för sig anses ligga i kravet att

arbeta i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Regeringen anser dock att kompetenskravet är så grundläggande att det uttryckligen bör stå i lagen.

På humansidan ger Socialstyrelsen som en vägledning ut kompetensbeskrivningar och kompetenskrav för olika personalkategorier. Det är naturligt att Jordbruksverket bedömer behovet av sådana dokument för vägledning inom området för djurens hälso- och sjukvård och vid behov, i egenskap av tillsynsmyndighet inom området, utfärdar sådana.

Ansvar

I dag är det enbart veterinärer som enligt behörighetslagen har eget ansvar för sina arbetsuppgifter. Andra yrkesutövare kan visserligen ha ett ansvar utifrån straffrättsliga eller skadeståndsrättsliga regler, men de har inget ansvar av det slag som finns i behörighetslagen. I stället är det veterinären som ansvarar för de uppgifter som utförs av annan personal som samarbetar med veterinären. Med den nya behörighetslagen bör det egna ansvaret enligt lagen, utökas till att gälla samtliga som tillhör djurhälsopersonalen. Detta innebär t.ex. att personen i fråga kommer att stå under tillsyn och kunna omfattas av ansvarsnämndens prövning. Regeringen återkommer till detta i avsnitten 12 och 13.

Delegering av arbetsuppgifter

Djurens hälso- och sjukvård karakteriseras i dag av att veterinärer i stor utsträckning samarbetar med personer från andra yrkesgrupper när djur behandlas. Möjligheterna till delegering av arbetsuppgifter är dock oklara och bör tydliggöras och utvecklas. Regeringen anser, liksom utredaren, att frågan om delegering bör lösas på liknande sätt som för hälso- och sjukvårdspersonalen. Detta innebär att ansvaret för arbetsuppgifternas utförande övergår till den som mottar uppgiften, medan ansvaret för beslutet att delegera ligger hos den som har överlåtit uppgiften. Begreppet delegering bör endast användas när någon från djurhälsopersonalen överlåter en uppgift till någon annan som tillhör djurhälsopersonalen. Bara i en sådan situation kan ansvaret för arbetsuppgiften föras över till mottagaren. Om den som tillhör djurhälsopersonalen i stället uppdrar åt någon annan som inte tillhör djurhälsopersonalen att utföra en uppgift förutsätts detta ske i form av assistans eller handräckning. Ansvaret för arbetsuppgiften i denna situation ligger alltid kvar på den som tillhör djurhälsopersonalen och är jämförbar med vad som i dag gäller när en veterinär uppdrar åt någon annan yrkeskategori att utföra en arbetsuppgift.

För att kunna delegera en uppgift ska den som delegerar ha både formell och reell kompetens att utföra uppgiften. Den som mottar uppgiften ska ha reell kompetens, dvs. i praktiken kunna utföra den arbetsuppgift som delegeras. Detta innebär att delegeringar inte får ske slentrianmässigt utan måste föregås av en noggrann bedömning av mottagarens förmåga att utföra arbetsuppgiften och att ett beslut om delegering måste vara personligt. Delegeringsbesluten bör vara skriftliga

och tidsbegränsade. I beslutet ska framgå vilken arbetsuppgift som delegeras och under vilka förutsättningar som delegeringen ska gälla.

Socialstyrelsen har utfärdat föreskrifter för delegering inom hälso- och sjukvården. Enligt regeringens bedömning ankommer det på Jordbruksverket att utfärda motsvarande föreskrifter om delegering inom området för djurens hälso- och sjukvård.

Några remissinstanser har efterfrågat en reglering där det tydligt framgår att vissa arbetsuppgifter alltid ska utföras av veterinär och *Jordbruksverket* efterfrågar ett bemyndigande att föreskriva om begränsningar i vad som får delegeras. Olika yrkeskategorier som tillhör djurhälsopersonalen har olika kompetens, vilket kommer att innebära att de utför olika arbetsuppgifter. Det är dock som regeringen tidigare betonat en grundläggande princip för den nya lagstiftningen att var och en som tillhör djurhälsopersonalen har ett eget ansvar för sina arbetsuppgifter och att de bara utför arbetsuppgifter som de har kompetens för. Regeringen bedömer emellertid att det kan finnas skäl att i vissa fall föreskriva att en viss arbetsuppgift alltid ska utföras av en särskild yrkesgrupp inom djurhälsopersonalen, vilket medför att denna arbetsuppgift aldrig kan delegeras. Ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva om detta bör därför tas in i lagen. Det är dock viktigt att notera att en sådan reglering ska utgöra ett undantag från huvudprincipen. Det är därför regeringens mening att bemyndigandet att föreskriva om begränsningar i vad som får delegeras enbart ska utnyttjas om det finns särskild anledning. Möjligheten att föreskriva om begränsningar bör, enligt regeringens mening, användas endast när det kan förutses att det kan vara svårt att avgöra om en viss yrkesgrupp har kompetens att utföra en viss uppgift eller inte. Det kan således inte vara fråga om att undanta åtgärder som t.ex. avancerade kirurgiska ingrepp eftersom det inte kan råda några som helst tvivel om att det endast är veterinärer som har tillräcklig kompetens att utföra sådana åtgärder på djur.

Tystnadsplikt

Bestämmelser om tystnadsplikt för veterinärer regleras dels i sekretesslagen (1980:100) för den som är offentligt anställd och dels i den nuvarande behörighetslagen. Enligt 8 kap. 9 § sekretesslagen gäller sekretess hos myndighet i uppdragsverksamhet för enskildas räkning. Motsvarande bestämmelse finns i 9 § behörighetslagen, enligt vilken det stadgas att en veterinär inte obehörigen får röja eller utnyttja vad veterinären i sin yrkesutövning har fått veta om enskildas affärs- eller driftsförhållanden.

Bestämmelserna i sekretesslagen är tillämpliga på yrkesutövare som är anställda i allmän tjänst. Bestämmelserna är desamma oavsett vilken yrkesgrupp som personen i fråga tillhör. Bestämmelsen i den nuvarande behörighetslagen är dock enbart tillämplig på veterinärer. Eftersom arbetet inom djurens hälso- och sjukvård i stor utsträckning bedrivs i samarbete mellan olika yrkesgrupper är den nuvarande ordningen, som även utredaren påpekar, inte tillfredsställande. Regeringen finner därför

att bestämmelser om tystnadsplikt bör omfatta all djurhälsopersonal samt även medhjälpare till sådan personal.

Tystnadsplikt gäller enbart för obehörigt röjande eller utnyttjande av uppgifter. I 14 kap. 1 § sekretesslagen föreskrivs att sekretess inte hindrar att uppgift lämnas till myndighet om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. För tydlighets skull bör en motsvarande bestämmelse införas i den nya behörighetslagen.

Bemyndiganden

Enligt den nuvarande lagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vad veterinärer är skyldiga att göra i sin yrkesutövning. Motsvarande bemyndigande bör införas i den nya lagen men det bör utvidgas till att gälla all djurhälsopersonal. Med stöd av bemyndigandet bör bl.a. bestämmelser om läkemedelsanvändning, delegering och journalföring meddelas. Även bestämmelser om att den som tillhör djurhälsopersonalen ska ha nödvändiga kunskaper i svenska kan meddelas med stöd av bemyndigandet. Som regeringen har anfört i det föregående bör även ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om inskränkningar i rätten att överlåta arbetsuppgifter tas in i lagen.

9 Behörighetsreglering av vissa yrkesgrupper

Regeringens förslag: Bestämmelserna i den nuvarande behörighetslagen om legitimation, skyddad yrkestitel och ensamrätt till yrket för veterinärer överförs i princip oförändrade till den nya lagen. Därutöver ska även djursjukvårdare omfattas av bestämmelser om legitimation och ha skydd för sin yrkestitel. Den skyddade yrkestiteln ska vara djursjukskötare.

Beteckningen legitimerad får i verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård endast användas av den som har fått legitimation enligt lagen. Det införs en möjlighet för hovslagare att bli godkända av Jordbruksverket. För sådana hovslagare införs ett skydd för beteckningen godkänd hovslagare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om att yrkesutövare som har legitimation för vissa yrken på hälso- och sjukvårdens område ska kunna godkännas av Jordbruksverket för arbete inom djurens hälso- och sjukvård. Beteckningen godkänd för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ska få användas endast av den som har godkänts av Jordbruksverket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om tillfälligt tillhandahållande av tjänster för yrkesutövare som är etablerade i ett annat EES-land eller i Schweiz. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör vidare bemyndigas att meddela föreskrifter om avgifter för handläggningen av ärenden om legitimation, godkännande m.m.

Utredarens förslag: Överstämmer delvis med regeringens förslag. Utredaren föreslår, till skillnad från regeringen, att det införs legitimation för hovslagare och skyddad yrkestitel för husdjurstekniker. Utredaren föreslår vidare att den skyddade yrkestiteln för djursjukvårdare ska vara djursjuksköterska.

Remissinstanserna: Så gott som samtliga remissinstanser är positiva till förslagen om utökad behörighetsreglering inom djurens hälso- och sjukvård. *Högskoleverket* avstyrker dock förslaget om legitimering av djursjuksköterskor och hovslagare och anser att det är viktigt att utbildningar och yrkesfunktioner inte i detalj styrs och regleras från samhällets sida.

Flertalet instanser, bl.a. de tillfrågade *länsstyrelserna*, *Statens jordbruksverk*, *Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)*, *Hästnäringens Nationella Stiftelse (tidigare Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande)* m.fl. organisationer inom hästområdet, *Riksföreningen för Anställda Inom Djursjukvården (RAID)* och *Sveriges Veterinärförbund* stödjer utredarens förslag om legitimation av djursjukvårdare. *RAID* anser att den föreslagna lagen kommer att innebära att det för allmänheten blir tydligare vilken yrkeskategori som de vänder sig till. Vissa instanser såsom *Länsstyrelsen i Gotlands län*, *Veterinära ansvarsnämnden* och *SLU* anser dock att den skyddade titeln ska vara djursjukvårdare och inte djursjuksköterska. Skälet är bl.a. att sjuksköterskeutbildningen på humansidan är treårig medan djursjukvårdarutbildningen är tvåårig. *SLU* anger i sitt remissvar att utbildningen på sikt kan bli treårig. Även *Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA)* föreslår att yrkestiteln ska vara djursjukvårdare eftersom den titeln är könsneutral och mer i tiden än titeln djursjuksköterska. Icke legitimerad personal bör, enligt *SVA*, kunna använda yrkesbeteckningen djurvårdare eller assistent. *Svenska kommunalarbetsförbundet* förespråkar som ett alternativ till legitimation yrkesbevis för djursjukvårdarna, liknande det system som finns i Norge. De tre legitimerade sjuksköterskorna *Marie Johannesson*, *Camilla Blomberg Wåhlund* och *Anna-Karin Pettersson* har inkommit med ett gemensamt yttrande och är positiva till förslaget men anser att även humanutbildade sjuksköterskor bör kunna ansöka om legitimation som djursjuksköterska på samma sätt som den som har gått djursjukvårdarutbildningen.

Många instanser stödjer förslaget om legitimation av hovslagare. Flera instanser, bl.a. *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Sveriges Veterinärförbund* anser dock att behörighetsregleringen även ska gälla klövvårdare. Några instanser, bl.a. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* och *Jordbruksverket* är tveksamma till legitimation som behörighetsreglering för hovslagare och föreslår alternativ såsom certifiering eller godkännande.

Remissinstanserna är i stort överens om att det finns ett behov av utökad kompetens inom djurens hälso- och sjukvård då det gäller rehabilitering samt mun- och tandvård men meningarna går isär om hur sådan kompetens bör inhämtas. Flera instanser är positiva till utredarens förslag om godkännande av legitimerade yrkesutövare från human-sjukvården. *SLU* tillstyrker förslaget och *Länsstyrelsen i Uppsala län*

anser att förslaget är positivt för att tillföra djurens hälso- och sjukvård kompetens men att ansvarsförhållandena måste klargöras ytterligare. *Statens veterinärmedicinska anstalt* anser att bestämmelsen om skyddad yrkestitel även bör gälla den godkända personalen. *Jordbruksverket* stödjer utredarens resonemang framför allt då det gäller sjukgymnaster och tandläkare och anser generellt att en förutsättning för godkännande är en adekvat grundutbildning i veterinärmedicin. *Sveriges Tandläkarförbund* anser att det bör vara tillfyllest för djurtandvårdens behov att tandläkare får utföra behandlingar som faller under djurskyddslagen. Förbundet har dock inget emot alternativet med godkännande och arbete under eget ansvar. När det gäller titeln anser förbundet att ordet tandläkare inte bör kunna användas i sammansättningar, såsom hästtandläkare, eftersom en sådan titel kan ge sken av en kompetens som vederbörande inte besitter. *Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund* motsätter sig förslaget om godkännande och förordar legitimation som djursjukgymnast eller djurfysioterapeut. Förbundet anser att förslaget om en behörighetsreglering genom ett godkännande riskerar att orsaka begreppsförvirring för djurägare och försäkringsbolag.

Sveriges Veterinärförbund liksom *Länsstyrelsen i Södermanlands län* är negativa till förslaget om godkännande av humanmedicinska yrkesgrupper och anser bl.a. att det riskerar att hämma veterinärkårens kompetensutveckling. *Livsmedelsverket* anser att förslaget kan leda till djurhälsomässiga och livsmedelshygieniska risker. *Jordbruksverket* anser i likhet med *Sveriges Veterinärförbund* att tilläggsutbildningar för djurhälsopersonal skulle vara att föredra.

Institutet för biomedicinsk laboratorievetenskap anser att biomedicinska analytikers möjlighet att få legitimation inom djurens hälso- och sjukvård bör utredas ytterligare. *Läkemedelsverket* påpekar att apotekspersonal inte föreslås ingå i begreppet djurhälsopersonal men att de på humansidan omfattas av arbete inom hälso- och sjukvården.

Behörighetsreglering av husdjurstekniker genom skydd för yrkestiteln stöds av många instanser. *Jordbruksverket* anser dock inte att det finns tillräckliga skäl för en sådan reglering, bl.a. på grund av att det inte finns någon fastställd utbildning för husdjurstekniker. Verket anser även att resonemanget om husdjursteknikerna bör vidgas så att diskussionen även omfattar de som har liknande uppgifter med andra djurslag, exempelvis hästseminörer. *Sveriges Veterinärförbund* framhåller vikten av att det anordnas utbildning för husdjurstekniker. *Husdjursteknikernas Riksförening* anser att det är positivt för yrkeskårens status med den föreslagna behörighetsregleringen. Av remissvaret framgår även att möjligheten att utföra behandlingar där hormonpreparat används är en central frågeställning för yrkeskåren.

Riksförbundet för klassisk djurhomeopati anser att frågor om utbildning och kompetens för alternativmedicinska yrkesgrupper bör skötas av branschorganisationer.

Svenska Equiterapeutförbundet och *HTU-Svensk Hästterapeut Utbildning* har inkommit med synpunkter på betänkandet och anser bl.a. att även equiterapeuter bör behörighetsregleras genom legitimation. Equiterapeuten *Mirja Saarvälli* instämmer i detta och framhåller även att

equiterapeuter som är utbildade i ett annat EU-land eller i Norge ska kunna få legitimation i Sverige.

Kommerskollegium anser inte att det av lagstiftningen ska framgå vilka utländska utbildningar som ska anses motsvara de svenska utan att en individuell ansökan ska göras av varje ansökan.

Skälen för regeringens förslag

Kriterier för behörighetsreglering

Det finns som regeringen har redogjort för i avsnitt 6 ett behov av en ny behörighetsreglering inom djurens hälso- och sjukvård som avspeglar utvecklingen och arbetsmetoderna inom djurens hälso- och sjukvård. En naturlig konsekvens av detta är att bedöma om ytterligare yrkesgrupper bör regleras inom området för djurens hälso- och sjukvård.

Vid bedömningen av om fler yrken bör behörighetsregleras bör de kriterier som har utarbetats för legitimation inom humansjukvården, se prop. 1997/98:109 s. 80 ff, användas som utgångspunkt. Inom hälso- och sjukvården är det överordnande kriteriet för en behörighetsreglering patientsäkerheten. Därutöver har även yrkesrollens innehåll, utbildningens nivå och internationella förhållanden betydelse för bedömningen. När det gäller yrkesrollen är dess bredd av betydelse, vilket innebär att ju bredare spektrum av diagnostik och behandlingsinsatser, desto större behov av legitimation. Yrkesrollens självständighet liksom risknivån vid eventuella felbedömningar och felbehandlingar har också betydelse för frågan om legitimation. Utbildningen bör vara definierad och kvalificerad samt leda till ett särskilt yrke. Den bör vidare vara av högskolekaraktär samt ha en viss omfattning. Eftersom yrkesutövare inom hälso- och sjukvården ska utöva sitt yrke i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet måste ett legitimationsyrke ha en väsentlig förankring i vetenskaplig grund. Genom medlemskapet i EU har Sverige förbundit sig att tillämpa regler om ömsesidigt godkännande av kompetensbevis, bl.a. inom hälso- och sjukvårdens område. För att Sverige ska kunna ställa krav på kompetens etc. på andra EU-medborgare krävs, enligt EG-lagstiftningen, att yrket är reglerat i Sverige. Det är i det sammanhanget inte tillräckligt att utbildningen är reglerad.

Det finns, enligt den ovan nämnda propositionen, inget krav på att samtliga kriterier ska vara uppfyllda för att en yrkesgrupp ska kunna komma i fråga för legitimation eller annan behörighetsreglering. Frågan ska avgöras genom en sammanvägning av samtliga omständigheter med de redovisade kriterierna som grund.

När det gäller djurens hälso- och sjukvård bör, enligt regeringens bedömning, de övergripande målen en god och säker vård samt ett gott djurhälsotillstånd användas som det överordnade kriteriet för bedömning av behörighetsreglering. Med yrkesrollens innehåll bör avses bredden och självständigheten i yrkesrollen, förekomsten av direkt kontakt med djur och djurägare samt risknivån.

Veterinär

Regeringen anser att dagens bestämmelser om veterinär legitimation, skyddad yrkestitel och ensamrätt till yrket bör överföras i princip oförändrade till den nya lagen. Vad gäller den skyddade yrkestiteln gäller den i dag för verksamhet i samband med att någon mot ersättning undersöker djurs hälsotillstånd eller behandlar djur för sjukdom eller liknande tillstånd genom att vidta eller föreskriva åtgärder i förebyggande, botande eller lindrande syfte. Den nya definitionen av djurens hälso- och sjukvård omfattar en något bredare verksamhet än vad som i dag täcks av den skyddade yrkestiteln. Regeringen anser att det är lämpligt att yrkestiteln skyddas så att skyddet täcker all verksamhet som veterinärer bedriver inom djurens hälso- och sjukvård. Regeringen anser dock inte att det finns skäl att kräva att verksamheten bedrivs mot ersättning. Regeringen föreslår därför att det föreskrivs att den skyddade yrkestiteln får användas i verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård endast av den som har legitimation för yrket eller av den som annars har rätt att utöva veterinäryrket. Se även avsnitt 10, om veterinärers specialistkompetens.

Djursjukskötare

Djursjukvårdaryrket har under de senaste decennierna utvecklats till ett allt viktigare komplement till den veterinära yrkesutövningen. Djursjukvårdarnas arbetsuppgifter inom djurens hälso- och sjukvård kan liknas vid de som en sjuksköterska har inom humansjukvården. Arbetet är självständigt, med en direktkontakt med djurägarna och innehåller kvalificerade uppgifter som från säkerhetssynpunkt är likartade de som utförs av veterinärer. Utbildningen som, enligt nu gällande poängsystem, omfattar 120 högskolepoäng (2 års högskolestudier) leder till en statligt reglerad yrkesexamen och har en vetenskaplig förankring. För att antas till djursjukvårdarutbildningen krävs minst 6 månaders relevant praktik.

Utredaren föreslår att djursjukvårdare ska omfattas av bestämmelser om legitimation. Utredarens förslag har starkt stöd bland remissinstanserna. *Högskoleverket* har dock avstyrkt utredarens samtliga förslag vad gäller behörighetsreglering av ytterligare yrken inom djurens hälso- och sjukvård och anser att det är viktigt att utbildningar och yrkesfunktioner inte i detalj regleras från samhällets sida. *Högskoleverket* har erfarenhet av legitimation i sig kan verka konserverande på utbildningen och särskilt på den pedagogiska delen av denna.

Djursjukvårdarnas arbetsuppgifter är av stor betydelse för de övergripande målen en god och säker vård och ett gott djurhälsotillstånd. Regeringen finner att såväl arbetsuppgifternas natur som utbildningens innehåll motiverar en behörighetsreglering i form av legitimation. Regeringen har förståelse för *Högskoleverkets* synpunkter men bedömer att det finns starka skäl att införa behörighetsreglering i form av legitimation för djursjukvårdare. I hög grad handlar det om att anpassa nuvarande lagstiftning till den verklighet som gäller för djurens hälso- och sjukvård. Genom legitimation av djursjukvårdare åstadkoms en situation på djursjukhus och kliniker som innebär att arbetet kan genomföras effektivt genom att djursjukvårdarnas kompetens bättre tas till vara. Den föreslagna lagstiftningen klargör ansvarsförhållanden och

skapar en möjlighet att delegera arbetsuppgifter, vilket innebär en ökad trygghet inte bara för de aktuella yrkesgrupperna utan även för djurägarna. Kravet för legitimation ska vara en examen som motsvarar den nuvarande djursjukvårdarexamen.

Utredaren anser att titeln ska vara legitimerad djursjuksköterska. Regeringen anser, liksom utredaren, att yrkestiteln bör bidra till att den legitimerade yrkesgruppen klart kommer att kunna särskiljas från de djursjukvårdare som av olika skäl inte kommer att omfattas av behörighetsregleringen och därmed stå utanför kretsen av djurhälsopersonal. Att skydda yrkestiteln djursjukvårdare, vilket bl.a. SVA har föreslagit, skulle medföra att de icke legitimerade yrkesutövarna, som kanske till och med har en djursjukvårdarexamen, inte längre skulle kunna använda sin sedan länge inarbetade yrkestitel. Det förefaller vara en mindre lämplig lösning. Den aktuella yrkesgruppen kommer att ha arbetsuppgifter och ansvar som i hög grad motsvarar humansjukvårdens sjuksköterskor. Regeringen delar dock inte utredarens förslag att den behörighetsreglerade yrkestiteln ska vara djursjuksköterska utan föreslår i stället den mer könsneutrala titeln djursjukskötare.

Regeringen avser även att ändra examensbenämningen djursjukvårdare till djursjukskötare.

Den huvudregel som gäller både för veterinärer och numera samtliga legitimerade yrken inom hälso- och sjukvården är att de yrkesgrupper som omfattas av legitimation även har ensamrätt till yrkestiteln. Regeringen anser att denna huvudregel bör gälla också för djursjukskötare och föreslår att det i lagen tas in en bestämmelse om att yrkestiteln får användas i verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård endast av den som har legitimation för yrket. Av det antal djursjukvårdare som för närvarande arbetar inom djurens hälso- och sjukvård har bara en mindre andel genomgått den 2-åriga universitetsutbildningen och skulle därmed vara kvalificerade att komma i fråga för legitimation. Regeringen anser dock att det under en övergångsperiod bör finnas möjligheter för andra djursjukvårdare som uppfyller vissa förutsättningar att erhålla legitimation. Se mer om detta i avsnitt 18.

Skydd av begreppet legitimation

Legitimationens huvudfunktion är dels att vara en garanti för att yrkesutövare har en viss kunskapsnivå och vissa personliga egenskaper samt dels utgöra en varudeklaration för yrkesutövarens kvalifikationer. Legitimationen är således ett uttryck för att yrkesutövaren är förtjänt av allmänhetens och myndigheternas förtroende genom att denne har godkänts för yrkesverksamhet inom det område som legitimationen avser. Det förhållande att yrkesutövaren står under samhällets tillsyn och att samhället vid misskötsel kan reagera genom indragning av legitimationen är av stor betydelse. Av dessa skäl bör det införas ett skydd för begreppet legitimerad, där enbart den som har legitimation enligt lagen har rätt att kalla sig legitimerad, vid verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Det förekommer redan i dag att t.ex. legitimerade sjukgymnaster och leg. tandläkare är verksamma inom djurens hälso- och sjukvård. I den

nya lagen föreslås vidare att det införs en möjlighet för personer med legitimationsyrken inom hälso- och sjukvården att under vissa förutsättningar godkännas för arbete inom djurens hälso- och sjukvård och därmed tillhöra djurhälsopersonalen. Givetvis kommer det även i fortsättningen att finnas personer med legitimationsyrke från humansjukvården som kommer att vara verksamma inom djurens hälso- och sjukvård men som inte tillhör djurhälsopersonalen. Skyddet av begreppet legitimation som införs i den nu föreslagna lagen ska givetvis inte tolkas så att det inte längre skulle vara tillåtet att för t.ex. en legitimerad sjukgymnast att tillkännage detta. Däremot kommer det inte att vara tillåtet för t.ex. en utövare av alternativmedicinska behandlingsmetoder att kalla sig legitimerad.

Hovslagare

Hovslagaryrket är redan i dag delvis reglerat genom att det i djurskyddslagen finns en möjlighet att meddela bestämmelser om godkännande av hovslagare. Regeringen angav i förarbetena till bestämmelsen (prop. 1993/94:68 s. 28) att det är betydelsefullt att hovslageriverksamhet bedrivs på ett djurskyddsmässigt godtagbart sätt eftersom oriktigt utförda ingrepp kan medföra skada och lidande för djuren. Vidare betonades att det är viktigt att den som utför ingreppen har goda kunskaper och praktisk färdighet liksom att den djurägare som vill anlita en hovslagare har möjlighet att välja en hovslagare med dokumenterad erfarenhet. Enligt Djurskyddsmyndighetens föreskrifter (DFS 2004:26) om godkännande av hovslagare kan hovslagare som genomgått godkänd utbildning, eller annan utbildning och examination som har bedömts vara likvärdig, godkännas. För godkännande krävs genomgången hovslagarutbildning som har godkänts av den ansvariga myndigheten eller utbildning och examination som av myndigheten bedömts ge motsvarande kunskaper. Examination ska ha genomförts med godkänt resultat. Dessutom krävs minst ett års tjänstgöring som hovslagare till minst 50 % av heltid i anslutning till inlämnandet av ansökan. Den som har blivit godkänd får kalla sig certifierad hovslagare. För närvarande finns tre godkända utbildningar. Dessa är lokaliserade till Skara, Kramfors och Uppsala. Parallellt med detta finns även ett lärlingssystem som också kan leda till certifiering. Jordbruksverket har sedan den 1 juli 2007 ansvaret för certifiering av hovslagare.

Systemet med certifiering av hovslagare har inte fått något större genomslag i yrkeskåren. För närvarandet har endast ett fyrtiotal hovslagare av de mellan 1 000 och 2 000 hovslagare som enligt utredaren i varierande grad arbetar inom yrket ansökt om godkännande. Utredaren bedömer att ett skäl till detta kan vara att det för den enskilde hovslagaren inte innebär någon skillnad att vara certifierad eller inte när det gäller frågor om skyldigheter och ansvar för arbetsuppgifterna.

Yrkesrollen som hovslagare är väl avgränsad och definierad och det är ett yrke som förutsätter direktkontakt med djur och djurägare. Hovslagaryrket är vidare mycket självständigt och kräver kvalificerade bedömningar. Felaktigt utförda ingrepp kan leda till skada och lidande för djuret. Många verksamma hovslagare saknar dock formell utbildning.

Utredaren anser att yrkesrollen motsvarar de krav som bör ställas på en legitimerad yrkesgrupp. Utredaren konstaterar dock att utbildningen inte är av högskolekaraktär och att yrket baseras i högre grad på beprövad erfarenhet än på vetenskap och bedömer att en kvalitetshöjning inom hovslagaryrket bör eftersträvas. Utredaren bedömer emellertid att behörighetsregleringen av olika yrken så långt möjligt bör vara enhetlig och föreslår därför att yrket legitimeras samt att rätten till legitimation knyts till hovslagarexamen. Remissinstanserna är i stort sett positiva till en behörighetsreglering av hovslagaryrket. Några instanser, däribland *Jordbruksverket* och *Länsstyrelsen i Södermanlands län*, anser dock, bl.a. med hänvisning till utbildningens nivå, att yrket inte bör behörighetsregleras genom legitimation utan genom ett godkännandeförfarande. Flera instanser anser att även klövverkare bör behörighetsregleras.

Regeringen delar utredarens bedömning att yrkesrollen motsvarar de krav som bör ställas på ett legitimationsyrke. Regeringen anser dock att det ovan nämnda utbildningskriteriet för legitimation för närvarande inte är uppfyllt i tillräckligt hög grad. Dagens utbildning är inte på högskolenivå och utbildningen vilar inte heller i första hand på vetenskaplig grund. Regeringen anser dock att hovslagaryrket är av sådan karaktär att det bör komma i fråga för en behörighetsreglering med det ansvar och de skyldigheter som följer av en sådan reglering. En reglering kommer att vara positiv och öka tryggheten för såväl hovslagarna som djurägarna eftersom lagstiftningen innehåller tydliga bestämmelser avseende bl.a. ansvarsfrågor när en person som tillhör djurhälsopersonalen anlitas. Regeringen föreslår av dessa skäl att en hovslagare efter ansökan ska kunna godkännas som hovslagare. Ett sådant godkännande ska dock inte meddelas om det föreligger sådana förhållanden som innebär att ett godkännande skulle ha återkallats om sökanden varit godkänd, se avsnitt 13. Regeringen föreslår vidare ett skydd för beteckningen ”godkänd hovslagare”.

Det är angeläget att de hovslagare som behörighetsregleras genom godkännande har en gedigen utbildning och dokumenterad praktisk erfarenhet av hovslagaryrket. Rätten till godkännande bör enligt regeringens mening knytas till hovslagarexamen. För godkännande bör, förutom genomgången hovslagarutbildning, krävas praktik hos en yrkesverksam hovslagare. Praktiken bör avslutas med ett yrkesprov som bör motsvara det gesällprov som Svenska Hovslagarföreningen för närvarande anordnar.

Regeringen bedömer att en förnyad bedömning av hovslagaryrket bör göras efter en tid. Valet av tidpunkt ska väljas så att det är möjligt att göra en gedigen utvärdering av effekten av den behörighetsreglering som nu föreslås. I denna bedömning bör, förutom en utvärdering av införandet av möjligheten för hovslagare att ansöka om godkännande, även ingå att åter se över om hovslagare ska omfattas av bestämmelser om legitimation. Ett viktigt inslag i en sådan översyn är att bedöma om yrkestiteln hovslagare bör skyddas. I detta sammanhang bör även behovet av behörighetsreglering av klövverkare att ses över.

Yrkesgrupper med humanmedicinsk utbildning

Djurens hälso- och sjukvård har som tidigare nämnts utvecklats snabbt under senare tid. Nya metoder tas i bruk och en alltmer avancerad och specialiserad vård erbjuds sjuka och skadade djur. Den efterfrågade kompetensen finns för närvarande oftast inte att finna inom de grupper som är utbildade inom djurens hälso- och sjukvård. Detta har lett till att det har blivit allt vanligare att yrkesutövare från humansjukvården är verksamma inom djurens hälso- och sjukvård. Detta gäller framför allt inom områdena mun- och tandvård och inom rehabilitering, där djursjukhus och djurkliniker allt oftare anlitar t.ex. humanutbildade sjukgymnaster och tandläkare.

Det finns många positiva effekter av att veterinärmedicinen tillförs kompetens från humansjukvården. Yrkesutövarna har goda kunskaper inom sina områden och deras kompetens utgör därför ett bra komplement till yrkesutövarna inom djurens hälso- och sjukvård. Detta leder till att verksamheten utvecklas positivt. Det är dock inte helt problemfritt att personer som helt eller delvis saknar utbildning i veterinärmedicin är verksamma inom djurens hälso- och sjukvård. För att inte djurskyddet ska åsidosättas kan det därför vara nödvändigt att behandlingar görs i samarbete med veterinär.

En annan aspekt är att en sjukgymnast eller en tandläkare omfattas av lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (LYHS) och står under Socialstyrelsens tillsyn när de är verksamma inom humansjukvården. Vid verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård står de dock inte under någon tillsyn och kan inte heller bli föremål för disciplinära åtgärder vid eventuella felbehandlingar. Den Veterinära ansvarsnämnden prövar enligt den nu gällande lagstiftningen endast åtgärder utförda av veterinärer. Behandlingar som tandläkare normalt utför, t.ex. att dra ut tänder, omfattas av bestämmelser i djurskyddslagen. Eftersom det är fråga om ett operativt ingrepp ska veterinär anlitas. Jordbruksverket har dock i en skrivelse från 1999 (dnr 34-922/98) gjort bedömningen att en veterinär får anlita specialistkompetens inom ett område som han eller hon inte behärskar. Ansvar för behandlingen vilar dock, enligt Jordbruksverket, på veterinären. Jordbruksverket har den 31 juli 2008 besvarat en fråga från Sveriges Veterinärförbund om begreppet "hästtandläkare" och vad som krävs för att en sådan ska få utföra operativa ingrepp under överinseende av veterinär. Verket hänvisar i sitt svar till 11 § djurskyddslagen som föreskriver att en veterinär ska anlitas för bl.a. operativa ingrepp på djur och bedömer att den veterinär som tar hjälp av någon person för att utföra det operativa ingreppet fortfarande ansvarar för detta och måste vara närvarande vid behandlingen.

Det är i dagsläget svårt att bedöma hur behovet av och intresset för nya yrken inom djurens hälso- och sjukvård kommer att utvecklas på längre sikt. Ambitionen bör dock vara att utbilda personer som är verksamma inom detta område. När det gäller tandvård för djur har Sveriges Veterinärförbund informerat regeringen om att det pågår ett arbete med att utforma vidareutbildningsprogram för veterinärer inom områdena mun- och tandvård för häst och för hund och katt. Ett annat alternativ är att anordna helt nya utbildningar inom djurens hälso- och sjukvård. Detta

skulle kunna ge upphov till nya reglerade yrken såsom djursjukgymnast och djurtandläkare.

Utredaren föreslår att det införs en behörighetsreglering som innebär att Jordbruksverket kan godkänna personer med humanmedicinsk legitimation för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Yrkesutövaren tillhör då djurhälsopersonalen och kan därmed arbeta under eget ansvar. Godkännandet kräver dock att yrkesutövaren har tillräcklig veterinärmedicinsk kunskap.

Regeringen bedömer att behovet av kompetenstillskott från human-sjukvården, inom framför allt områdena mun- och tandvård och rehabilitering, kommer att bestå under överskådlig tid. Dagens förhållande, att den veterinär som har anlitat specialistkompetensen på grund av otillräcklig kompetens att utföra, t.ex. vissa tandingrepp, ska ansvara för behandlingarna, är vidare inte tillfredsställande. Regeringen delar utredarens bedömning att det mest effektiva sättet att på kort sikt komma åt de problem som har identifierats är att veterinärmedicinsk kompetens tillförs de humanutbildade yrkesutövare, t.ex. tandläkare och sjukgymnaster verksamma inom djurens hälso- och sjukvård. Efter en sådan tilläggsutbildning bör en person som har legitimation inom ett humanyrke kunna godkännas för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård och därmed omfattas av den nya lagens bestämmelser om ansvar för de egna arbetsuppgifterna, tillsyn, disciplinåtgärder m.m. Det kan i detta sammanhang nämnas att för sjukgymnaster har SLU under slutet av 1990-talet på försök anordnat tilläggsutbildning i veterinärmedicin som enligt dåvarande poängsystem omfattade 20 poäng (ett halvt års heltidsstudier).

Några remissinstanser, t.ex. *Länsstyrelsen i Stockholms län* och *Sveriges Veterinärförbund*, hyser farhågor om att förslaget om godkännande av humanmedicinskt utbildade kan påverka djurens välfärd på ett negativt sätt och även riskera att hämma veterinärkårens utveckling. Regeringen bedömer dock att dessa farhågor är överdrivna. Redan i dag arbetar t.ex. sjukgymnaster och tandläkare inom djurens hälso- och sjukvård eftersom den efterfrågade kompetensen för närvarande inte finns på annat håll. På längre sikt bör dock, som ovan anförts, behovet av kompetens inom rehabilitering och mun- och tandvård lösas genom utbildningar inom djurområdet.

Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund har anfört att sjukgymnaster i stället för att kunna godkännas för arbete inom djurens hälso- och sjukvård bör omfattas av bestämmelser för legitimation. Förbundet anser att kombinationen sjukgymnastutbildning, yrkeserfarenhet, gedigen djurerfarenhet tillsammans med tilläggsutbildningen i veterinärmedicin är en kraftfull grund för behörighet genom legitimation inom djurens hälso- och sjukvård. Regeringen anser dock, i likhet med utredaren, att legitimation för sjukgymnaster inte är förenligt med de kriterier som har satts upp för bedömning av om ett yrke ska omfattas av legitimationsbestämmelser eller inte. Det huvudsakliga skälet till detta är att en kortare tilläggsutbildning i veterinärmedicin inte bör leda fram till ytterligare en legitimation utöver den som både sjukgymnaster och tandläkare redan har inom humansjukvården. Regeringen delar inte heller förbundets farhågor om att behörighetsreglering genom ett godkännandeförfarande kommer att orsaka begreppsförvirring. Tvärtom bedömer regeringen att

en vidgad krets av behörighetsreglerade yrken inom djurens hälso- och sjukvård kommer att bidra till att de oklarheter som i dag råder beträffande bl.a. ansvars- och delegeringsfrågor kommer att skingras.

Det bör således införas en möjlighet för Jordbruksverket att utfärda ett särskilt godkännande av yrkesutövare som har legitimation i enlighet med LYHS att utöva verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Jordbruksverket bör få föreskriva om vilka yrken och vilken annan utbildning som ska krävas för godkännande. Vidare föreslår regeringen att det införs ett skydd för beteckningen godkänd för yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Regeringen kommer att överlåta till *Jordbruksverket* att närmare bedöma behovet av godkännande av humanmedicinskt utbildade yrkesutövare inom djurens hälso- och sjukvård och fastställa kraven när det gäller utbildning eller erfarenhet inom veterinärmedicin. Regeringen finner dock att det för sjukgymnaster och tandläkare i dagsläget föreligger ett behov av en möjlighet till behörighetsreglering. Tilläggsutbildningar för dessa yrkesgrupper bör därför snarast komma till stånd. En lämplig utbildningsanordnare för dessa utbildningar skulle vara SLU. Det bör härvidlag ankomma på SLU att bedöma den lämpligaste formen för sådan utbildning, t.ex. i form av uppdragsutbildningar.

Två andra yrkesgrupper som är legitimationsyrken inom human-sjukvården är apotekare och receptarier. Läkemedelsverket har i sitt remissvar framfört att en möjlighet skulle vara att även låta sådan personal behörighetsregleras inom djurens hälso- och sjukvård och därmed ingå i djurhälsopersonalen. Frågan om apotekspersonal och läkemedel för djur har även behandlats i betänkandet *Handel med läkemedel för djur* (SOU 2008:46). Där påtalas problemet att legitimerade apotekare och receptarier inte står under tillsyn av Socialstyrelsen och inte heller kan anmälas och bli föremål för prövning av HSN, när de hanterar läkemedel för djur. Utredaren anser därför i det betänkandet att det bör införas en tillsyn över apotekare och receptarier som expedierar läkemedel för djur. Utredaren anser vidare att disciplinåtgärder bör kunna vidtas om en apotekare eller receptarie inte fullgör sina skyldigheter på föreskrivet sätt.

En möjlighet skulle eventuellt kunna vara att införa ett godkännande för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård för apotekare och receptarier som distribuerar läkemedel till djur. Frågan bör bli föremål för ytterligare överväganden i samband med framtida överväganden om att godkänna humanyrken för arbete inom djurens hälso- och sjukvård.

Ett godkännande innebär att yrkesutövaren kommer att tillhöra djurhälsopersonalen och därmed omfattas av de skyldigheter och det ansvar som gäller för djurhälsopersonalen, däribland skyldigheten att endast utföra arbetsuppgifter som han eller hon har kompetens för. Utredaren bedömer att det trots detta kan finnas skäl att införa en möjlighet för regeringen att bestämma att godkännandet kan förenas med villkor, exempelvis i fråga om djurslag eller begränsning till vissa åtgärder som yrkesutövaren får vidta. Regeringen bedömer dock att det inte finns skäl att på detta sätt särskilja en yrkesgrupp. Dessutom finns i 2 kap. i den föreslagna lagen möjligheter för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om inskränkningar i rätten att delegera arbetsuppgifter.

Givetvis kommer det att vara fullt möjligt för humanutbildade yrkesgrupper att, liksom i dag, verka inom djurens hälso- och sjukvård utan godkännande. I sådana fall gäller dock begränsningarna i 4 kap., se avsnitt 11.

Husdjurstekniker

Husdjurstekniker är en yrkesgrupp som har funnits länge och de första utbildningarna startade redan för ungefär 60 år sedan. Yrkesrollen har dock förändrats under åren. Från att arbetsuppgifterna tidigare enbart var förknippade med artificiell insemination har yrket utvecklats och innehåller numera uppgifter inom olika kontrollprogram och förebyggande djurhälsovård. Många av arbetsuppgifterna är kvalificerade och av stor betydelse för avelsarbetet och för hälsoläget i landets nötkreatursbesättningar. Yrket är delvis reglerat främst på så sätt att det finns krav på att den som seminerar i mer än en besättning ska ha genomgått av Jordbruksverket godkänd utbildning. Husdjursteknikerna arbetar vidare självständigt och har omfattande kontakter med nötkreaturshållare.

Husdjursteknikernas Riksförening har till utredningen framfört att den anser att yrkesgruppen husdjurstekniker bör omfattas av någon form av behörighetsreglering, lämpligen i form av ett skydd för yrkestiteln. *Svensk Mjolk* har till utredningen uppgett att man stödjer ett sådant förslag. Utredaren föreslår att det införs ett skydd för yrkestiteln husdjurstekniker genom att det föreskrivs att endast den som har genomgått föreskriven utbildning och praktisk tjänstgöring och som utövar yrke som husdjurstekniker får använda sig av yrkestiteln.

Utbildningen till husdjurstekniker har tidigare getts vid SLU i form av en eftergymnasial utbildning men har nu upphört. *Svensk Mjolk* har tillsammans med husdjursföreningarna arbetat med frågan om hur kompetensförsörjningen kan lösas på sikt. Fortbildningskurser har dock fortsatt att anordnas av SLU och *Svensk Mjolk*. *Svensk Mjolk* har i ett kompletterande remissvar gett in en ny utbildningsplan för husdjurstekniker, där *Svensk Mjolk* ansvarar för utbildningen. Av skrivelsen framgår att antalet verksamma husdjurstekniker vid landets husdjursföreningar för närvarande är omkring 300. Det framtida behovet bedömer *Svensk Mjolk* som stabilt och att ca 10 nya husdjurstekniker behöver utbildas per år under de närmaste tiotal åren.

Den nya utbildningsplanen innehåller en grundkurs om totalt 12 veckor. Antagningen till utbildningen kommer att styras av husdjursföreningarnas behov. För att antas till grundkursen krävs förkunskaper innefattande allmän behörighet för högskolestudier eller särskild behörighet omfattande 2- eller 3-årig jordbrukslinje i gymnasieskolan eller annan utbildning som ger motsvarande kunskaper. Vidare finns krav på betyget godkänt på kursen matematik A liksom två års praktik inom lantbruksföretag varav minst 12 månader ska vara inom mjölkproduktionen.

Efter grundutbildningen ska eleven, enligt utbildningsplanen, arbeta med artificiell insemination och officiell kontroll inom mjölkbesättningar, s.k. kokontroll under cirka ett år. Därefter följer tre kompletterande kurser om cirka en vecka vardera. *Svensk Mjolk* bedömer att de kompletterande kurserna kommer att ges varje år om det finns behov av

detta och att en person under en period om fyra år kommer att kunna gå igenom hela kursprogrammet.

Regeringen delar utredarens bedömning att det kan finnas skäl att reglera yrket husdjurstekniker. Yrkesrollen är mycket självständig och arbetsuppgifterna har stor betydelse för djurhälsa och avelsarbete. Såväl arbetet som utbildningen vilar vidare på en väldokumenterad grund. Redan i dag är yrket i praktiken reglerat genom de utbildningskrav som finns för bl.a. semin.

Jordbruksverket framför i sitt remissvar att det i dagsläget inte finns tillräckliga skäl att införa en skyddad yrkestitel för husdjurstekniker då det för närvarande inte finns någon fastställd utbildning. Enligt verket måste frågor om den formella kompetensen klaras ut, liksom diskussionen vidgas till att omfatta de som arbetar med liknande arbetsuppgifter för andra djurslag, innan en behörighetsreglering kan bli aktuell.

Regeringen konstaterar att en ny utbildningsplan för husdjurstekniker nu finns, även om den ännu inte har tagits i bruk, vilken omfattar utbildning på både grund- och fortsättningsnivå. Avsaknad av utbildning är således inte längre ett hinder för att behörighetsreglering av husdjurstekniker ska kunna komma i fråga. Regeringen bedömer dock sammantaget att det finns skäl att avvakta med en behörighetsreglering av yrkesgruppen husdjurstekniker. Yrket är under omvandling mot arbete av alltmer förebyggande karaktär. Något akut behov av behörighetsreglering finns inte, särskilt mot bakgrund av att det finns krav på utbildning för att få utföra vissa behandlingar. Inte heller har det framförts att det finns några omedelbara säkerhetsproblem inom husdjursteknikernas yrkesutövning som skulle motivera en omedelbar behörighetsreglering.

När yrkesrollen har funnit sin nya form och när den nya utbildningen varit i bruk en tid och därmed är möjlig att utvärdera är det dock, enligt regeringens mening, lämpligt att frågan om behörighetsreglering av husdjurstekniker återigen ses över. Ett godkännandeförfarande liknande det som föreslås för hovslagare bör då övervägas.

Yrkesgrupper som inte omfattas av behörighetsreglering

I avsnitt 11 behandlas frågan om begränsningar i rätten att behandla djur. Där redogörs för regeringens förslag om vad som ska gälla för personer som är verksamma inom djurens hälso- och sjukvård utan att tillhöra djurhälsopersonalen.

Skrivelser som behandlar yrkesgruppen equiterapeuter har inkommit till regeringen med anledning av det redovisade betänkandet. *HTU-Sv. Hästerapeut Utbildning AB* har i en skrivelse informerat om yrkesgruppen equiterapeuter och den utbildning som ligger till grund för yrket. Skrivelse har även inkommit från *Svenska Equiterapeutförbundet* som anser bl.a. att yrkesgruppen equiterapeuter bör behörighetsregleras genom legitimation. *Förbundet* har även den 21 april 2008 uppvaktat Jordbruksdepartementet för att lämna information om equiterapeuternas yrkesroll och utbildning.

I betänkandet *Alternativmedicinsk behandling av djur* (SOU 2001:16) finns en genomgång av alternativmedicinska behandlingsmetoder för djur. Av denna framgår att det finns flera behandlingsmetoder som inte

har någon dokumenterad klinisk effekt på djur, men där det finns en vetenskaplig förklaringsmodell avseende behandling av människor. I vilken mån sådana behandlingsmetoder kan tillämpas på djur av legitimerad eller godkänd djurhälsopersonal beror på vilka krav som ska ställas på den vetenskapliga förankringen. Gränsen för vad som är tillåtet och otillåtet kommer att förändras i takt med utvecklingen inom veterinärmedicinen och får därför lämnas till rättstillämpningen att klargöra.

Av de skrivelser som har inkommit till Jordbruksdepartementet om equiterapeuternas yrkesutövning framgår att flera av de metoder som används faller inom kategorin alternativmedicinska behandlingsmetoder. Detta innebär bl.a. att de i vart fall inte för närvarande kan anses vara baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet. Ett grundläggande krav för ett behörighetsreglerat yrke är att det har en grund i vetenskap och beprövad erfarenhet. Andra kriterier såsom självständighet, direktkontakt med djurägaren och risknivån kan dock mycket väl vara uppfyllda vad gäller equiterapeuternas verksamhet. Någon sådan prövning har dock inte gjorts.

I dagsläget är det bl.a. av dessa skäl inte möjligt att, såsom *Svenska Equiterapeutförbundet m.fl.* önskar, att genom legitimation behörighetsreglera yrkesgruppen equiterapeuter.

Utredaren har dock tydligt visat att behovet av kompetens inom rehabiliteringsområdet är stort såväl för hästar som för hund och katt. Regeringen utesluter därför inte att det i framtiden behöver göras ytterligare bedömningar av behovet av behörighetsreglering av andra yrkesgrupper inom djurens hälso- och sjukvård.

Tillfälligt utövande av behörighetsreglerade yrken

Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG har en EU-medborgare som är lagligt etablerad i en medlemsstat rätt att tillhandahålla tidsbegränsade och tillfälliga tjänster inom ett behörighetsreglerat yrke i en annan medlemsstat, utan att behöva ansöka om erkännande av sina kvalifikationer. Tjänsteutövaren ska i dessa fall enligt huvudregeln tillhandahålla sina tjänster under etableringslandets yrkestitel. Den mottagande medlemsstaten har dock bl.a. rätt att kräva att tjänsteleverantören har två års yrkeserfarenhet i de fall yrket inte är reglerat i ursprungsmedlemsstaten, att leverantören på förhand skriftligen underrättar den mottagande medlemsstaten om sin avsikt att utöva yrket och att tjänsteleverantören tillhandahåller viss information till tjänstemottagarna, bl.a. om yrkestiteln eller om sådan titel inte finns, yrkesutövarens bevis på formella kvalifikationer.

För att kunna utöva tillsyn m.m. behöver tillsynsmyndigheten ha vetenskap om vilka personer som ingår i djurhälsopersonalen. Det finns således ett behov av att föreskriva om att personer som är etablerade i en annan medlemsstat och som tillfälligt ska utöva ett reglerat yrke inom djurens hälso- och sjukvård i Sverige ska anmäla detta till tillsynsmyndigheten. I de fall en yrkesutövare som är etablerad i en annan medlemsstat, som exempelvis hovslagare, kommer till Sverige för att utöva yrket, kommer yrkesutövaren att ingå i djurhälsopersonalen om utövaren

väljer att göra en anmälan till Jordbruksverket. Om hovslagaren i stället väljer att inte anmäla sin yrkesverksamhet kommer denne att omfattas av begränsningarna i lagens fjärde kapitel.

För att kunna genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG i denna del på ett korrekt sätt bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om tillfälligt tillhandahållande av tjänster av yrkesutövare som är etablerade i en annan EES-stat eller i Schweiz.

Etableringsfrihet för utländska tjänsteutövare m.m.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG fastställer hur medlemsstaterna ska erkänna yrkeskvalifikationer. Vad gäller veterinärer har genom direktivet fastställts minimibestämmelser för veterinärutbildningen. Veterinärer som har en examen med examensbevis som finns upptagen i bilaga V.4 till direktivet ska erhålla legitimation i Sverige.

Flera länder inom EU har reglerat yrken som i vart fall delvis motsvarar djursjukskötaryrket. Det gäller bl.a. Nederländerna, Storbritannien och Danmark. För djursjukskötare som är etablerade i en annan EES-medlemsstat kommer den generella ordningen att bli tillämplig, se avsnitt 4. Det innebär att Jordbruksverket i varje enskilt fall ska granska yrkesutövare som är etablerade i en annan EES-medlemsstat för att avgöra om dennes utbildning motsvarar den som krävs för att erhålla legitimation i Sverige. Verket kan under vissa förutsättningar, bl.a. om de ämnen som sökandens utbildning omfattar väsentligt skiljer sig från den svenska djursjukskötarutbildningen, kräva att den sökande genomför en anpassningstid som inte överstiger tre år eller genomgår lämplighetsprov. Det ska enligt huvudregeln vara upp till den sökande yrkesutövaren att själv välja kompletteringsmetod.

För att veterinärer och djursjukskötare, som inte kommer från en EES-medlemsstat, ska kunna få legitimation bör Jordbruksverket, i enlighet med vad som i dag gäller för veterinärer, få föreskriva om efterutbildning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om legitimation för den som har genomgått utbildning utomlands. Även när det gäller godkännandet för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård för den som har legitimation för yrke på hälso- och sjukvårdens område bör den generella ordningen tillämpas för yrkesutövare som är etablerade i en annan EES-stat. Det bör därför införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om godkännande för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård för den som har genomgått utbildning utomlands eller har rätt att utöva yrket i ett annat land.

Hovslagaryrket är reglerat i flera medlemsstater, bl.a. Storbritannien och Tyskland, såsom ett smidesyrke under ordningen för automatiskt erkännande (bilaga V, Huvudgrupp 35, i direktivet). Den behörighetsreglering av hovslagare som nu föreslås är dock inte motiverad av behovet av att säkerställa hovslagarens skicklighet i smide utan av de risker som yrket innebär för hästars hälsa och välbefinnande. Regeringen anser därför att det vid framtagandet av föreskrifter noga bör övervägas

om hovslagaryrket omfattas av ordningen för automatiskt erkännande eller den generella ordningen. Något särskilt bemyndigande för yrkesutövare med utländsk utbildning behövs inte då det faller inom det allmänna bemyndigandet att föreskriva om vad som ska vara uppfyllt för att bli godkänd hovslagare.

Förfarandet

Ansökningar om legitimation, godkännande m.m. bör prövas av Jordbruksverket. Prövningen av sådana ärenden bör finansieras med avgifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför bemyndigas att meddela föreskrifter om avgifter för handläggningen av ansökningar om legitimation m.m.

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer finns bestämmelser om bl.a. tidsfrister för handläggning av ärenden och om skyldighet för behöriga myndigheter att bistå varandra. Regeringen bör genom verkställighetsföreskrifter genomföra direktivet i denna del.

10 Veterinärers specialistkompetens

Regeringens förslag: Statens jordbruksverk ska efter ansökan pröva frågor om specialistgodkännande för veterinärer. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna föreskriva om vilken vidareutbildning som krävs för sådant godkännande.

Endast den veterinär som är godkänd som specialist får i yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ange att han eller hon är specialist inom den gren av veterinäryrket som avses med specialiteten (skyddad specialistbeteckning).

Utredarens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens utom såvitt gäller vad som ska omfattas av den skyddade specialistbeteckningen. I samband med remissbehandlingen av betänkandet påpekade Jordbruksverket behovet av en ändring av utredarens förslag i 3 kap. 10 § om specialistkompetens för veterinärer. Jordbruksverkets förslag innebär att begreppet ”särskilt kunnig” ersätts med ”specialist”. Jordbruksverket motiverar förslaget med att det därmed blir möjligt för en veterinär att tillkännage att denne t.ex. har en utländsk utbildning eller lång erfarenhet inom ett visst område. Dock kan endast den som uppfyller de formella kraven på specialistkompetens kalla sig specialist.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser kommenterar särskilt utredarens förslag om veterinärers specialistkompetens. *Kommerskollegium* delar utredarens bedömning att de svenska bestämmelserna strider mot EG-rätten beträffande kravet på individuell bedömning av kompetensbevis och möjligheten att överklaga beslut. *Jordbruksverket* anser liksom *Länsstyrelsen i Stockholms län* och *Svensk Mjölk* att beslut som innebär myndighetsutövning ska fattas av Jordbruksverket. Enligt

Länsstyrelsen i Stockholm och *Jordbruksverket* bör dock Svenska Veterinärmedicinska Sällskapet (SVS) även fortsättningsvis ha hand om merparten av det praktiska arbetet med specialistutbildningen. *Svensk Mjolk* framhåller att rätten att tillkännage specialistkompetens måste vara kvar och bygga på statliga föreskrifter. Författningarna bör ändras så att SVS även i fortsättning kan stå för den huvudsakliga administrationen av specialistkompetensen. *Sveriges Veterinärförbund* anser att nuvarande arbetssätt bör behållas oförändrat. Förbundet föreslår att den sakkunniga kommittén utses av SVS men godkänns av Jordbruksverket och att examinationen liksom i dag genomförs av SVS men att verket utfärdar examensbevis. När det gäller dispensansökningar anser förbundet att behandlingen av dessa, liksom i dag, bör utföras av SVS men formellt godkännas av Jordbruksverket.

Jordbruksverket anser att begreppet specialist ska vara förbehållet den som har genomgått specialistutbildning i Sverige eller har en utbildning utomlands som bedömts ge motsvarande kompetens. Verket föreslår som en följd av detta att begreppet särskilt kunnig i den nuvarande behörighetslagstiftningen bör bytas ut mot en skrivning där ordet specialist ingår för att tydliggöra skillnaden och ge bättre möjlighet att använda utländska yrkestitlar. Jordbruksverkets förslag stöds av huvuddelen av de instanser som beretts tillfälle att lämna synpunkter. *Kommerskollegium* har ingen erinran mot förslaget. *Länsstyrelserna i Stockholms och Östergötlands län* liksom *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)*, *Häsnäringsens Nationella Stiftelse (tidigare Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande)* och *Sveriges Veterinärförbund* tillstyrker förslaget. *LRF* anser dock att det är viktigt utifrån kundernas och djurens perspektiv att veterinären de facto besitter de kunskaper och den kompetens som anges i eventuell marknadsföring. *Svenska Kennelklubben* avstyrker förslaget och anser att den föreslagna formuleringen ger en icke önskvärd möjlighet att ge sken av en specialisering som inte kan vidimeras av formella kompetenskrav. *Veterinärer i Sverige* anser också att det är viktigt med en fortsatt skyddad specialistbeteckning men anser att utbildningar ska kunna få tillkännages om detta kan styrkas genom intyg eller betyg från utbildningsanstalten. Vidare anser *Veterinärer i Sverige* att det inte bör överlåtas på den enskilde veterinären att själv få avgöra om han eller hon är särskilt kunnig.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande system för veterinärers specialistkompetens

I den nuvarande behörighetslagen föreskrivs att en veterinär, för att inför allmänheten få tillkännage att han eller hon är särskilt kunnig inom en viss gren av veterinäryrket, ska uppfylla de villkor för specialistkompetens som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket har föreskrivit. Regeringen har bemyndigat Jordbruksverket att efter samråd med Livsmedelsverket meddela vad som krävs för att en veterinär ska få tillkännage specialistkompetens. Jordbruksverket har i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2001:83) om specialist-

kompetens för veterinärer meddelat sådana föreskrifter. Endast veterinärer med svensk legitimation får kalla sig specialist. Utländska veterinärer som tillfälligt vistas och arbetar i landet får således inte uppge att de är specialister. De kan dock uppge sin utbildning.

I Jordbruksverkets föreskrifter anges de områden som en veterinär får tillkännage specialistkompetens inom, dvs. livsmedelshygien, sjukdomar hos hund och katt, hos häst, hos nötkreatur och hos gris. Specialister inom området sjukdomar hos hund och katt får också tillkännage att de är specialister inom ett specifikt ämnesområde, såsom dermatologi, kirurgi eller reproduktion, s.k. steg II specialisering. För att få kalla sig specialist inom något av områdena ska veterinären ha ett intyg om genomgången utbildning. Ett sådant intyg kan enbart erhållas efter att veterinären har genomgått utbildning och examination. Utbildningen ska följa en utbildningsplan som beslutas av Jordbruksverket. Veterinärer med utländsk utbildning som bedöms vara likvärdig kan genomföra examinationen utan att först ha genomgått den svenska utbildningen. Efter att en veterinär har godkänts vid examinationen utfärdas ett intyg som skickas till Jordbruksverket.

Specialistutbildningarna administreras av Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap (SVS), vilken är den organisation inom Sveriges Veterinärförbund som ansvarar för veterinärmedicinska frågor. SVS är uppdelat i fem sektioner, husdjurssektionen, hästsektionen, livsmedelssektionen, smådjurssektionen och försöksdjurssektionen. Sektionerna nominerar representanter till SVS:s kollegium, vilket är det beslutsfattande organet. Sektionerna ansvarar bl.a. för att ta fram utbildningsplaner för specialistutbildningarna inom respektive område.

En antagen aspirant ska genomgå en basutbildning som består av handledd tjänstgöring under minst tre år. Till detta kommer sidutbildning i form av litteraturstudier, kursverksamhet och ett skriftligt vetenskapligt arbete enligt respektive utbildningsplan. Utbildningen följs av en examen. Efter godkänd examen utfärdar SVS ett intyg som ger veterinären rätt att kalla sig specialist.

För varje specialistprogram finns en examinations- och styrkommitté (ESK). Medlemmarna i varje kommitté utses av Jordbruksverket efter förslag från SVS. ESK ansvarar för antagning av aspiranter samt godkännande av handledare. ESK bedömer vidare de kurser som aspiranten genomgått liksom det skriftliga vetenskapliga arbetet och ansvarar för examinationens upplägg och genomförande. ESK prövar också ansökningar enligt övergångsreglerna samt om tillgodoräknande av utländska utbildningar.

SVS tar ut avgifter för sin hantering av specialistutbildningarna. Avgifterna är högre för dem som inte är medlemmar i Veterinärförbundet.

Jordbruksverkets roll när det gäller veterinärernas specialistkompetens är att utfärda föreskrifter om villkoren för utbildningarna, att fastställa utbildningsplaner för respektive utbildning samt att godkänna utbildningsplatser och ledamöter i examinationskommittéerna.

Innefattar SVS:s verksamhet myndighetsutövning?

Fråga har uppkommit om SVS:s uppgifter när det gäller veterinärers specialistkompetens innefattar myndighetsutövning. Den grundläggande bestämmelsen om möjlighet att överlämna förvaltningsuppgifter till privata rättssubjekt finns i 11 kap. 6 § regeringsformen där det anges att förvaltningsuppgifter får överlämnas till bolag, förening, samfällighet, stiftelse eller enskild individ. Om uppgiften innefattar myndighetsutövning ska överlämnandet dock ske med stöd av lag. Med begreppet myndighetsutövning förstås en myndighets rätt att för enskilda besluta om bl.a. förmån, rättighet, skyldighet, disciplinpåföljd, avskedande, antagning till utbildning och betygssättning.

Veterinärers specialistkompetens bygger på offentligrättsliga bestämmelser. I förhållande till den enskilde veterinären svarar SVS för antagning, examination och utfärdande av intyg om genomgången utbildning. Beslutet om intyg är avgörande för en veterinärs rätt att kalla sig specialist. Det ligger därmed nära till hands att, såsom även utredaren har gjort, finna att de uppgifter som SVS i dag utför har karaktären av myndighetsutövning. Detsamma gäller för beslut om tillgodoräknande av utländska utbildningar samt beslut enligt övergångsbestämmelserna.

Överklagande av beslut och rätt att ta ut avgift

Det följer av allmänna förvaltningsrättsliga principer att en myndighets beslut som har en personlig eller ekonomisk effekt mot någon bör kunna överklagas. När det gäller beslut av enskilda organ som hanterar förvaltningsuppgifter anses huvudregeln vara att besluten inte kan överklagas om det inte finns en särskild författningsbestämmelse om detta. Som har konstaterats ovan utför SVS uppgifter som utgör myndighetsutövning. Någon bestämmelse om rätt till överklagande av SVS:s beslut finns dock inte i nuvarande lagstiftning.

Enligt 8 kap. 3 § regeringsformen meddelas föreskrifter om förhållandet mellan enskilda och det allmänna som avser ingrepp i enskildas ekonomiska förhållanden genom lag. Detta innebär bl.a. att rätten att ta ut tvingande avgifter måste framgå av lag om förvaltningsuppgifter har överlämnats till ett privaträttsligt objekt. De avgifter som SVS har tagit ut får, mot bakgrund av den ovan nämnda bedömningen, anses vara tvingande avgifter. Något författningsstöd för att ta ut sådana avgifter finns dock inte för närvarande.

Förenlighet med EG-rätten?

Vad gäller utländska specialistutbildningar har det ifrågasatts om kravet på examination är förenligt med EG-rätten. Av artikel 10 d i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer framgår att veterinärers specialistkompetens omfattas av den s.k. generella ordningen i direktivet. Ett erkännande ska, enligt artikel 13, ske om kvalifikationerna minst motsvarar den nivå som den

mottagande medlemsstaten kräver. I artikel 14 föreskrivs att den mottagande medlemsstaten under vissa förutsättningar får kräva att sökanden genomgår en anpassningsperiod, dvs. praktik som eventuellt kan åtföljas av kompletterande utbildning eller av ett lämplighetsprov. Så kan vara fallet om sökandens utbildning är minst ett år kortare än motsvarande utbildning i den mottagande medlemsstaten eller om innehållet i sökandens utbildning väsentligt avviker från vad som omfattas av motsvarande utbildning i den mottagande medlemsstaten. Av direktivet följer således att den behöriga myndigheten ska göra en individuell bedömning av varje ansökan. Om bedömningen visar att det finns stora skillnader kan det uppställas krav på praktik och tilläggsutbildning. Dessa krav måste dock vara individuella och något generellt krav på tilläggsutbildning eller examination kan inte uppställas för medborgare i ett annat EES-land eller i Schweiz. Det finns således även av denna anledning skäl att se över systemet för veterinärers specialistkompetens. Av artikel 51 i direktivet följer vidare att beslut ska motiveras och kunna överklagas hos domstol enligt nationell rätt.

Ett nytt system för veterinär specialistkompetens

Regeringen finner, i likhet med utredaren, att bristerna med systemet för veterinärers specialistkompetens innebär att detta inte kan behållas i sin nuvarande form. Regeringen anser att systemet bör knytas till ett godkännandeförfarande. Den myndighet som fattar beslut om utfärdande av legitimation för veterinärer, dvs. Jordbruksverket, bör även efter ansökan godkänna specialister. Detta överensstämmer också med motsvarande ordning för läkare och tandläkare där Socialstyrelsen utfärdar både legitimation och specialistgodkännande. Härigenom erhålls ett system där merparten av den praktiska hanteringen liksom i dag kan utföras av SVS, men där de frågor som utgör myndighetsutövning hanteras av Jordbruksverket. Liksom i dag bör ansvaret att bestämma vilka specialistområden som ska förekomma och vilka villkor som ska gälla för att få specialistkompetens ligga på Jordbruksverket, exempelvis genom att fastställa utbildningsplaner. Verket bör dock i föreskrifter bestämma att även utländska specialistutbildningar ska kunna ligga till grund för specialistgodkännande. Det bör vidare tydligt framgå av föreskrifterna vad som krävs för ett specialistgodkännande så att det är möjligt för en veterinär att på förhand bedöma sina möjligheter att godkännas. Jordbruksverket ska bestämma vilken eventuell tilläggsutbildning som sökanden ska genomgå eller att sökanden ska genomgå en examination. Prövningen av ansökningar under övergångsperioder bör också ligga på verket. Verkets beslut kommer att kunna överklagas och i den nya lagen införs en rätt att ta ut avgifter för handläggning av ärenden om specialistkompetens.

Regeringen anser att med det föreslagna systemet kommer, i enlighet med vad Sveriges Veterinärförbund har framfört önskemål om, den praktiska delen av specialistutbildningen att kvarstå oförändrad. SVS kan fortsatt fördela platser samt i övrigt hantera utbildningen och examinationen. I egenskap av huvudsaklig utbildningsanordnare bör SVS natur-

ligtvis även i fortsättningen har stort inflytande över vilka specialistområden som bör finnas samt hur utbildningsplanerna bör utformas. Vidare bör Jordbruksverket, när verket behöver ledning i frågan, inhämta yttranden från SVS om exempelvis utländska utbildningar som inte tidigare har bedömts.

Jordbruksverket har föreslagit att behörighetslagens bestämmelse om specialistkompetens ändras så att begreppet särskilt kunnig byts ut mot specialist. Skälet är att möjliggöra för veterinärer att få tillkännage att de genomgått någon särskild utländsk utbildning genom att ange utländska titlar. Regeringen, liksom merparten av remissinstanserna, delar Jordbruksverkets syn och anser att begreppet specialist bör användas i den nya lagens bestämmelse om veterinärers specialistkompetens. Förslaget innebär att det enbart är beteckningen specialist som blir fortsatt skyddad, vilket innebär att en veterinär inte kan kalla sig specialist utan att veterinären uppfyller de formella krav som uppställs i lagstiftningen och har fått ett specialistgodkännande. Förslaget innebär vidare att det är möjligt för en veterinär som inte har ett sådant specialistgodkännande, att ange att han eller hon är särskilt kunnig på t.ex. ett visst djurslag eller inom ett område. Den föreslagna ändringen möjliggör även för en veterinär att få tillkännage att han eller hon har genomgått t.ex. en särskild utbildning utomlands. Regeringen bedömer att begreppet specialist är väl känt och att en sådan beteckning bara kan användas av någon som uppfyller formellt uppställda krav. Den föreslagna ändringen är därför ändamålsenlig och regeringen bedömer att risken för att djurägare ska vilseledas som försumbar.

11 Begränsningar i rätten att behandla djur

Regeringens förslag: Den som yrkesmässigt arbetar inom djurens hälso- och sjukvård utan att tillhöra djurhälsopersonalen ska inte få

- utföra operativa ingrepp eller ge injektioner till djur,
- utföra andra behandlingar som kan orsaka ett inte obetydligt lidande,
- behandla allvarliga smittsamma sjukdomar, eller
- behandla djur under allmän bedövning.

Bestämmelserna gäller inte för brådskande åtgärder. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om ytterligare undantag från bestämmelserna.

Utredarens förslag: Överensstämmer i princip med regeringens förslag. Utredarens lagförslag innefattar dock ett förbud mot att undersöka och behandla djur under allmän bedövning.

Remissinstanserna: Länsrätten och tingsrätten i Mariestad och Länsstyrelsen i Östergötlands län påpekar att begreppet ”yrkesmässigt” kan behöva förtydligas. Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd betonar att avgränsningen till s.k. alternativmedicin är av central betydelse för säkerheten och kvaliteten i vården.

Flera instanser, bl.a. *Länsstyrelserna i Uppsala och Södermanlands län, Hästnäringens Nationella Stiftelse (tidigare Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande)* m.fl. organisationer inom hästområdet anser att det borde vara möjligt att ingripa mot s.k. alternativmedicinsk behandling som orsakar skada, även om verksamheten inte bedrivs yrkesmässigt.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att de föreslagna undantagen för akuta åtgärder måste begränsas och förtydligas och *Jordbruksverket* anser inte att det är befogat med undantag från förbudet för annan än djurhälsopersonal att behandla djur under narkos. *Fiskeriverket* anser att befintlig verksamhet med tillsyn och kontroll av fisksmolt under allmän bedövning ska få fortsätta och noterar möjligheten till undantag. Likaså betonar *Svensk Fågel Service AB* att vaccinationer och vissa operativa ingrepp som utförs av särskilt utbildad personal inom fjäderfänaeringen måste få fortsätta.

Nordisk Veterinär Akupunktur Sällskapet (NOVAS) anser att akupunkturbehandling enbart bör få utföras av veterinärer. *Lantbrukarnas Riksförbund* anser att Jordbruksverkets föreskrifter om veterinärs rätt att förskriva och tillhandahålla läkemedel bör ses över eftersom begreppet delegerad läkemedelsanvändning kan få en annan innebörd genom utredningens förslag.

Vidare har *Jenny Vienola* i en skrivelse påtalat att alternativmedicin är ett viktigt komplement till verksamhet som bedrivs av t.ex. veterinärer och anser att som utbildad Tierheilpraktiker bör det vara möjligt att få tappa blod och göra alternativmedicinska injektioner.

Skälen för regeringens förslag

Behandling av djur är förknippad med risker

Hälso- och sjukvårdande åtgärder är inte sällan förknippade med risker och därför finns det bestämmelser i såväl djurskyddslagen (1988:534) som i den nuvarande behörighetslagen om vad som ska iakttas i samband med sådana åtgärder och vem som bär ansvaret för att reglerna följs. Av behörighetslagen följer att andra än veterinärer, inte mot betalning, får behandla sjukdomar som omfattas av epizootilagen (1999:657) eller zoonoslagen (1999:568). I djurskyddslagen finns bl.a. bestämmelser om att en veterinär ska anlitas för operativa ingrepp på eller att ge injektioner till djur.

Enligt djurskyddslagen ligger ansvaret för djurs välbefinnande primärt hos varje människa som har djur i sin vård och denne har ansvaret för att djur behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djur som visar tecken på ohälsa ska ges nödvändig vård, vid behov av veterinär. Veterinärer är för närvarande den enda yrkesgrupp för vilka det finns en garanterad kompetens, vilket följer av bestämmelserna i behörighetslagen. Det innebär bl.a. att veterinären är skyldig att arbeta i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet, vilket i sig får anses vara en garanti för en adekvat vård. Om veterinären inte uppfyller sitt ansvar att ge djuret adekvat vård kan denne drabbas av disciplinpåföljder eller i allvarliga fall få sin legitimation indragen.

Regeringen anser mot denna bakgrund att behandlingar på djur som kan innebära stora risker för djurs eller människors hälsa, endast bör utföras av personer som står under samhällets tillsyn. Det är också viktigt att personer som har rätt att utföra behandlingar som kan innebära risker från smittskydds- eller djurskyddssynpunkt är ålagda att arbeta enligt vetenskap och beprövad erfarenhet och att samhället kan ingripa med sanktioner mot en sådan person som missköter sig. Regeringen delar således utredarens bedömning att den nya lagen bör innehålla bestämmelser om begränsningar att behandla djur för den som inte tillhör djurhälsopersonalen.

Begränsningar i rätten att behandla djur

Begränsningar av rätten att utföra vissa undersökningar och behandlande verksamhet finns även i lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (LYHS). Begränsningarna i LYHS omfattar den som, utan att tillhöra hälso- och sjukvårdspersonalen, yrkesmässigt undersöker eller behandlar annan person. Begreppet yrkesmässigt avser verksamhet som bedrivs mot ersättning eller verksamhet som har en viss omfattning. Regeringen har i motiven till LYHS (prop. 1997/98:109 s. 107) anført att behandling av allvarliga sjukdomar eller användning av riskfyllda behandlingsmetoder utförda av personer som inte har tillräcklig kompetens givetvis inte blir mindre för att ett arvode inte utgår. Samtidigt kan en verksamhet som inte sker mot betalning vanligtvis inte vara särskilt omfattande och därmed inte få sådana skadeverkningar som en yrkesmässig verksamhet. Regeringen fann därför att yrkesmässigt fick anses utgöra en ändamålsenlig avgränsning i LYHS.

När det gäller behandlingar av djur anser regeringen att det inte är möjligt och inte heller önskvärt att införa bestämmelser som helt utesluter en djurägare från att t.ex. behandla egna djur och föreslår därför, i likhet med formuleringen i LYHS, att endast verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård som sker yrkesmässigt omfattas av bestämmelserna om begränsningar att behandla djur. Den nya lagens bestämmelser om begränsningar i rätten att behandla djur ska således omfatta den som yrkesmässigt, utan att tillhöra djurhälsopersonalen, utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Vid bedömningen av om en verksamhet ska anses vara yrkesmässig eller inte är frågan om ersättning ett viktigt kriterium, men även en verksamhet som inte sker mot ersättning kan vara yrkesmässig. En yrkesmässig verksamhet ska ha en viss omfattning och varaktighet, ha ett objektivi fastställbart vinstsyfte och vara av självständig karaktär. Följaktligen kan det inte vara fråga om en engångsföreteelse eller ren hobbyverksamhet. Kriteriet vinstsyfte innebär inte ett krav att verksamheten går med vinst, men väl att den bedrivs i syfte att ge ett ekonomiskt utbyte. Bedömningen av om en viss verksamhet ska anses vara yrkesmässig eller inte får göras genom en sammanvägning av dessa faktorer.

Det är enbart verksamhet som innebär stora risker för djurskyddet eller för människors eller djurs hälsa som bör omfattas av förbudet. De områden som i dag är föremål för begränsningar, dvs. behandling av

sjukdomar som omfattas av epizootilagen och zoonoslagen samt operativa ingrepp, givande av injektioner och behandlingar som kan orsaka ett inte obetydligt lidande, bör vara sådana områden som omfattas av ett förbud. Regeringen delar vidare utredarens bedömning att behandlingar under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion är riskfyllda för djuren och finner därför att även sådana behandlingar bör omfattas av förbudet. Regeringen föreslår således att det ska införas ett förbud för den som yrkesmässigt utan att tillhöra djurhälsopersonalen utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård genom att

- behandla djur som det finns anledning att misstänka har angripits av sjukdom som omfattas av epizootilagen eller zoonoslagen,
- utföra operativt ingrepp på eller ge injektioner till djur eller utföra annan behandling som kan orsaka ett lidande som inte är obetydligt, eller
- behandla djur under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion.

Regeringen återkommer i avsnitt 15 till frågan om straffrättsligt ansvar för den som yrkesmässigt behandlar djur i strid med de ovan redogjorda bestämmelserna eller på sätt som medför lidande för djuren.

Undantag från behandlingsförbudet

Ett ingripande av en person i syfte att rädda djurets liv eller att lindra dess lidanden i en brådskande situation bör inte omfattas av begränsningar i rätten att behandla djur. Undantag från behandlingsförbudet vad avser operativa ingrepp och injektioner liksom att behandla djur under allmän bedövning bör således kunna göras i brådskande fall. Med brådskande fall avses ett ingripande av en person i syfte att rädda ett djurs liv eller lindra dess lidande i en situation då djurhälsopersonal inte hinner tillkallas. Motsvarande bestämmelser finns i 11 § djurskyddslagen där det föreskrivs att veterinär ska anlitas för att t.ex. utföra operativa ingrepp på djur. Avsikten med den nu föreslagna bestämmelsen är att åstadkomma ett heltäckande regelverk som innebär att undantag från begränsningar att vidta vissa åtgärder på djur får göras i brådskande fall vare sig en sådan situation uppkommer inom ramen för yrkesmässig verksamhet eller inte. Undantaget bör dock inte gälla behandling av djur som misstänks ha en allvarlig smittsam sjukdom eftersom detta skulle innebära en alltför stor risk för smittskyddet.

Regeringen anser vidare, i likhet med utredaren, att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör ges rätt att meddela ytterligare bestämmelser om undantag från begränsningen att behandla djur. Sådana undantag finns för närvarande i djurskyddsförordningen och i de ansvariga myndigheternas föreskrifter. Det är inte regeringens avsikt att den nya lagen i sig, i de fall det inte är motiverat, ska innebära några skillnader mot vad som för närvarande gäller för andra än veterinärer att under vissa förhållanden utföra sådana behandlingar som angetts ovan. Det bör således även i fortsättningen vara möjligt för t.ex. husdjurstekniker att utföra de vaccinationer och avhorningar som de i dag efter utbildning tillåts göra. Andra exempel är märkning av fisk genom fettfeneklippning, att under allmän bedövning kontrollera kvaliteten hos

fisksmolt i kompensationsodlingar och att utföra vaccinationer för personal vid fjäderfäbesättning. NOVAS har föreslagit att det endast ska vara tillåtet för veterinärer att utföra akupunkturbehandling av djur. Av betänkandet framgår att det finns sådana bestämmelser i några av de undersökta länderna, t.ex. Danmark. Såvitt regeringen känner till har det inte rapporterats om problem med att andra yrkeskategorier utför akupunkturbehandlingar i Sverige. Inte heller utredaren har föreslagit någon ändring i denna del. Om det i framtiden skulle visa sig att det finns problem med att akupunkturbehandlingar utförs av personer som inte tillhör djurhälsopersonalen är dock regeringen beredd att pröva frågan.

12 Tillsyn inom området för djurens hälso- och sjukvård

12.1 Tillsynsmyndigheter

Regeringens förslag: Statens jordbruksverk och länsstyrelserna ska utöva tillsyn över de yrkesutövare som tillhör djurhälsopersonalen. Ansvarsfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna bestäms av regeringen.

En tillsynsmyndighet ska genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den som tillhör djurhälsopersonalen att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen samt de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna föreskriva om skyldighet för den som tillhör djurhälsopersonalen att lämna kontaktuppgifter till tillsynsmyndigheten.

Den som tillhör djurhälsopersonalen ska vara skyldig att till tillsynsmyndigheten lämna ut handlingar, prover m.m. som begärs samt att i övrigt lämna den hjälp som tillsynsmyndigheten behöver för sin tillsyn.

Regeringens bedömning: Jordbruksverket bör få i uppdrag att utveckla metoder för att förbättra tillsynen över djurhälsopersonal och ta fram strategier för sådan tillsyn, förankra dessa i länsstyrelserna samt förse länsveterinären med praktiska verktyg för tillsynen.

Utredarnas förslag: I detta avsnitt behandlas förutom betänkandet Behörighet och ansvar inom djurens hälso- och sjukvård även förslagen i betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former som berör tillsyn. Utredarnas förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna

Betänkandet Behörighet och ansvar inom djurens hälso- och sjukvård

Många remissinstanser, bl.a. de tillfrågade *länsstyrelserna* och *Svenska Djurhälsovården* anger särskilt att de stödjer förslagen om tillsyn inom området för djurens hälso- och sjukvård. *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Svensk Mjök* anser dock att endast en myndighet ska ansvara för tillsynen för att uppnå en kostnadseffektiv och likvärdig tillsyn i landet. *Länsrätten och tingsrätten i Mariestad* och *Hästnäringens Nationella Stiftelse (tidigare Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande) m.fl. organisationer inom hästområdet* ansluter sig till kritiken som har framförts av bl.a. Riksdagens revisorer angående Jordbruksverkets dubbla roller om dels tillhandahållande av klinisk veterinär service liksom utövare av tillsyn. Även *Veterinärer i Sverige* anser att Jordbruksverkets roll inom djurhälsovården måste klargöras så att inte verket bedriver myndighetsutövning mot såväl enskilda företag som sina egna anställda och att gränsen mellan kontrollerande myndighet och den kontrollerade tjänsteutövaren ska vara klar.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser att det bör införas en anmälningsplikt för all djurhälsopersonal, i likhet med vad som gäller i dag för veterinärer, när de flyttar mellan olika län. *Länsstyrelsen i Uppsala län* anser att tillsynen även ska omfatta dem som utan att vara djurhälsopersonal utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård eftersom sådan verksamhet förutom för djurskyddet även kan utgöra en fara för smittskydd och livsmedelssäkerhet. Även *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anser att det skulle vara önskvärt om länsstyrelsen får rätt att utöva tillsyn hos utövare som inte tillhör djurhälsopersonalen för att kontrollera att de respekterar de begränsningar som de omfattas av. *Länsstyrelsen i Hallands län* anser att beslut fattat av länsstyrelsen ska gälla direkt i likhet med vad som gäller beslut fattat av Jordbruksverket. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* anser att förslagen är otydliga då det gäller tillsynens omfattning och att denna hamnar nära ansvarsnämndens område. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* påpekar att det utökade tillsynsansvaret medför ökade krav på utbildning i tillsyns- och kontrollmetodik. *Ekonomistyrningsverket* anser att de finansiella konsekvenserna måste utredas ytterligare för att det ska vara möjligt att avgöra om avgiftsfinansiering såsom utredningen föreslår är möjlig.

Veterinär fältverksamhet i nya former

I stort sett samtliga instanser, t.ex. flera *länsstyrelser*, *Jordbruksverket*, *Statens veterinärmedicinska anstalt*, *Livsmedelsverket*, *Djurskyddet Sverige*, *Djurens Rätt* och *Svensk Fågel Service AB* är positiva till utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Nuvarande bestämmelser om tillsyn

Den nuvarande behörighetslagen har begränsade bestämmelser om tillsyn. Enligt lagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om tillsyn över veterinärers verksamhet. En veterinär är vidare skyldig att låta sin verksamhet inspekteras av tillsynsmyndigheten eller av den som tillsynsmyndigheten förordnar. Vidare föreskrivs att en veterinär som hindrar eller undandrar sig inspektion av tillsynsmyndigheten döms till böter. Bestämmelser om ansvarig tillsynsmyndighet finns i förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion där det anges att Livsmedelsverket har tillsyn över den veterinära yrkesutövningen inom besiktningsveterinärorganisationen och att vid annan veterinär yrkesutövning står veterinärerna under Jordbruksverkets tillsyn. Den regionala tillsynen av veterinärer utövas av länsstyrelserna, vilket följer av förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion. I veterinärinstruktionen åläggs vidare veterinärer att skyndsamt avge infordrade förklaringar, utlåtanden, upplysningar, rapporter och årsberättelser till Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Veterinära ansvarsnämnden och länsstyrelsen.

Tillsynsobjekt

Regeringen anser att det i den nya lagen bör finnas bestämmelser om tillsyn över djurhälsopersonalen. Några länsstyrelser anser att tillsynen ska omfatta även den som utan att tillhöra djurhälsopersonalen utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Regeringen delar dock utredarens uppfattning att det är olämpligt att den som inte tillhör djurhälsopersonalen står under samma tillsyn som djurhälsopersonalen. Skälet är främst att tillsynen skulle kunna uppfattas som en garanti för verksamhet såsom alternativmedicinsk behandling av djur. Yrkesutövare som inte tillhör djurhälsopersonalen ska dock, precis som i dag, omfattas av kontrollen som utövas enligt djurskyddslagen. I syfte att stärka samhällets möjlighet att agera mot personer som inte tillhör djurhälsopersonalen föreslår regeringen dock att det ska införas tydligare bestämmelser om begränsningar i rätten att behandla djur och att straffansvaret utvidgas för den som skadar djur under sådan verksamhet, se avsnitten 11 och 15. Om tillsynsmyndigheten i sitt tillsynsarbete uppmärksammar att någon som inte tillhör djurhälsopersonalen bedriver verksamhet som står i strid med lagstiftningen bör det ankomma på myndigheten att polisanmäla detta. Det bör således föreskrivas att den som tillhör djurhälsopersonalen står under tillsyn vid utövande av verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

För att kunna bedriva en effektiv tillsyn måste tillsynsmyndigheten ha vetskap om vilka de ska utöva tillsyn över samt var dessa personer är verksamma. I Lantbruksstyrelsens kungörelse (LSFS 1982:43) i anslutning till allmänna veterinärinstruktionen (1971:810) föreskrivs i dag att varje veterinär skriftligen ska underrätta tillsynsmyndigheten om bostadsort, postadress och telefonnummer samt att tillträde av tjänst ofördröjligen ska anmälas på samma sätt. Regeringen föreslår att det i

den nya lagen införs en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för den som tillhör djurhälsopersonalen att lämna sådana uppgifter till tillsynsmyndigheten.

Inom hälso- och sjukvården finns förutom individtillsyn även verksamhetstillsyn. I samband med verksamhetstillsyn granskas ofta verksamhetens styr- och policydokument, egenkontrollsystem samt metoder och rutiner av betydelse för patientsäkerheten. Tillsynsmyndigheten, dvs. Socialstyrelsen, har möjlighet att förelägga vårdgivare att avhjälpa missförhållanden samt att helt eller delvis förbjuda en verksamhet. Regeringen finner att det för närvarande inte är aktuellt att utöka tillsynen inom djurens hälso- och sjukvård till regelrätt verksamhetstillsyn även om det redan i dag finns inslag av sådan granskning vid tillsynen över veterinärer på t.ex. djursjukhus. Regeringen anser dock att det i framtiden bör övervägas om det inte ska införas verksamhetstillsyn även inom djurens hälso- och sjukvård.

Tillsynsmyndigheter

Då ytterligare yrken behörighetsregleras och begreppet djurhälsopersonal införs är det enligt regeringens mening naturligt att samma myndighet ansvarar för tillsynen av samtliga behörighetsreglerade yrken inom djurens hälso- och sjukvård.

Jordbruksverkets centrala tillsynsansvar över veterinärer har kritiserats. Av Riksdagens revisorers rapport 2002/03:4 Villkoren för veterinär verksamhet framgår bl.a. att privatpraktiserande veterinärer saknar förtroende för Jordbruksverkets tillsynsverksamhet och att det beror på verkets dubbla roller. Det finns, enligt rapporten, en misstro mot att verket kan utöva en opartisk tillsyn samtidigt som verket har i uppdrag att tillhandahålla klinisk veterinär service. Frågan om Jordbruksverkets dubbla roller har även behandlats i betänkandet *Veterinär fältverksamhet i nya former* (SOU 2007:24) som redovisades i mars 2007. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen har den 5 juni 2008 beslutat att uppdra till Jordbruksverket att dels analysera Veterinärutredningens huvudförslag om en privatisering av nuvarande distriktsveterinärorganisation och dels utarbeta förslag som bygger på att en statlig veterinärorganisation och privatpraktiserande veterinärer med fältverksamhet så långt möjligt ska samarbeta. Båda förslagen ska utgå ifrån ett väl fungerande veterinärväsende, som kan bekämpa och förebygga smittsamma djursjukdomar, och som kan upprätthålla en tillfredsställande veterinär service. Uppdraget redovisades den 1 september 2008. Beredning av förslagen pågår i Regeringskansliet. Vidare pågår för närvarande en utredning av myndighetsstrukturen inom livsmedelskedjan (Jo 2007:4). Regeringen har den 19 juni 2008 beslutat om tilläggsdirektiv för utredningen. Enligt dessa ska utredaren, utöver det ursprungliga uppdraget, även analysera och föreslå hur förvaltningsuppgifter inom det veterinära området ska organiseras. Utredningen ska ha slutfört sitt arbete senast den 1 december 2008.

Regeringen vill här inte föregripa den beredning som pågår rörande veterinärstrukturen samt frågan om Jordbruksverkets dubbla roller när

det gäller ansvar för såväl operativ verksamhet som tillsyn. Regeringen anser att frågan om Jordbruksverkets dubbla roller samt hur tillsynen ska organiseras bäst tas om hand i samband med behandling av det ovan nämnda betänkandet om veterinär fältverksamhet, Jordbruksverkets uppdrag samt utredningen om myndighetsstrukturen inom livsmedelskedjan. Fram till dess att beslut har fattats i dessa frågor bedömer regeringen att den nuvarande tillsynsorganisationen med Jordbruksverket på central och länsstyrelserna på regional nivå bör kvarstå. Rent lagtekniskt bör detta genomföras genom att de båda myndigheterna pekas ut i lagen och att regeringen meddelar föreskrifter om den närmare ansvarsfördelningen myndigheterna emellan.

Tillsynens bedrivande

Tillsynen har till uppgift att säkerställa att krav som det allmänna har ställt upp efterlevs. För att uppnå lagstiftningens syften är det viktigt att tillsynsmyndigheterna har såväl en rådgivande och stödjande funktion som en effektiv tillsyn. Regeringen bedömer att den rådgivande och stödjande funktionen tydligt bör framgå och föreslår att en bestämmelse med detta innehåll tas in i den nya lagen.

Av Jordbruksverkets redovisning av tillsyn över den veterinära verksamheten för 2007 (Dnr 32-502/08) framgår bl.a. att den tillsyn som bedrivs av länsstyrelserna sammantaget ligger på en betydligt lägre nivå än vad Jordbruksverket har fastställt i sina riktlinjer. Verket rekommenderar ett tillsynsintervall på tre år. Riktlinjerna togs fram 2001 genom ett samarbete mellan Jordbruksverket och länsstyrelser. Jämfört med den senaste rapporten från 2005 har tillsynsfrekvensen ökat från 7 till 15 %. Det är positivt att tillsynen ökat men den ligger alltså betydligt under den rekommenderade nivån. Vidare är tillsynen fortsatt ojämn mellan olika län. Endast ett fåtal länsstyrelser har en kontrollfrekvens som är tillräckligt hög och jämn för att målet om tillsyn vart tredje år ska kunna uppnås. Länsstyrelserna har angett bristande resurser som skäl till den låga tillsynsfrekvensen och att det saknas tydligt lagstöd för tillsynen samt att sanktionsmöjligheterna vid påvisade brister är otillräckliga.

För att kunna bedriva en effektiv tillsyn behöver tillsynsmyndigheterna vissa verktyg. Tillsynsmyndigheten bör ha rätt att få tillträde till områden, lokaler m.m. som kan vara av betydelse för tillsynen samt få tillgång till relevanta upplysningar och handlingar m.m. En fråga som har uppkommit är vem som ska vara skyldig att lämna sådant tillträde samt handlingar och upplysningar till tillsynsmyndigheten. Det är självfallet så att den som är föremål för tillsynen ska vara skyldig att lämna ut handlingarna. Verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård bedrivs ofta i bolagsform, där djurhälsopersonalen är anställda i bolaget. Det är vanligen verksamhetsutövaren som äger lokaler och journaler samt andra handlingar som kan vara av betydelse för tillsynen. En stor del av verksamheten inom djurens hälso- och sjukvård bedrivs vidare på plats hos djurägaren, detta gäller i synnerhet för besättningsveterinärer och hovslagare. Det kan i sällsynta fall finnas behov av att få tillgång till djurägarens lokaler m.m. för att utöva tillsyn över någon som tillhör

djurhälsopersonalen. I detta sammanhang kan nämnas att kommissionen vid två tillfällen har riktat kritik mot Sverige för att svenska tillsynsmyndigheter inte utövar tillsyn över att distributionen och användningen av läkemedel hos veterinärer och på gårdar sker på ett säkert sätt.

Det är angeläget att tillsynsmyndigheternas befogenheter inte går längre än vad som är befogat. Samtidigt är det mycket viktigt att myndigheterna har de befogenheter som behövs för en effektiv tillsyn. Vid en samlad bedömning finner regeringen därför att rätten till tillgång till lokaler och handlingar m.m. inte bör begränsas till djurhälsopersonalens egna lokaler eller handlingar men att det däremot av lagen klart ska framgå att tillträdet och handlingarna ska behövas för tillsynen. Härvid ska särskilt beaktas att det vanligen inte borde finnas något behov av tillgång till djurägares lokaler m.m. Vad gäller skyldigheten att lämna upplysningar till tillsynsmyndigheten anser regeringen att denna skyldighet borde kunna begränsas till personer som tillhör djurhälsopersonalen. Rätten till tillträde till byggnader m.m. är knuten till verksamhetens bedrivande och omfattar i de allra flesta fall inte bostäder. I vissa fall kan dock en verksamhet åtminstone delvis bedrivas i bostaden. Yrkesutövarns kontor kan till exempel finnas i en icke avgränsad del av bostaden. I sådana fall måste tillsynsmyndighetens rätt till tillträde anses omfatta även bostäder.

Regeringen föreslår sammantaget att det införs bestämmelser som ger tillsynsmyndigheten, i den utsträckning som behövs, rätt att på begäran få upplysningar av den som tillhör djurhälsopersonalen samt bestämmelser om rätt för tillsynsmyndigheten att få tillträde till anläggningar och byggnader m.m., få del av handlingar och få upplysningar som kan ha betydelse för tillsynen. För att säkerställa en effektiv tillsyn bör det även införas en skyldighet för den som är föremål för tillsyn att bistå tillsynsmyndigheten.

I betänkandet *Veterinär fältverksamhet i nya former* (SOU 2007:24) föreslås att den centrala myndigheten med ansvar för tillsyn över veterinär verksamhet, dvs. Jordbruksverket, får i uppdrag att ta fram strategier för veterinär tillsyn, förankra den i länsstyrelserna och förse länsveterinären med praktiska verktyg för tillsynen. Mot bakgrund av den bristande veterinära tillsynen och att länsstyrelsen i den föreslagna lagstiftningen får i uppgift att bedriva tillsyn över ytterligare yrkesgrupper är det angeläget att den centrala myndigheten, tillsammans med länsstyrelserna, utarbetar strategier för en fullgod tillsyn. Regeringen avser därför att besluta om ett sådant uppdrag till Jordbruksverket. Regeringen har även för avsikt att, med stöd av den s.k. restkompetensen, bemyndiga Jordbruksverket att meddela föreskrifter om bl.a. hur tillsyn ska bedrivas samt om skyldighet för länsstyrelserna att lämna information till Jordbruksverket.

Avgiftsfinansiering?

Utredaren föreslår att länsstyrelserna ska ges möjlighet att ta ut avgifter för sin tillsyn. Regeringen anser dock inte att det är lämpligt att den aktuella tillsynsverksamheten finansieras med avgifter. Riksdagen har nyligen beslutat i enlighet med förslagen i propositionen Djurskydds-

kontroll m.m. i statlig regi (prop. 2007/08:63, bet. 2007/08: MJU17, rskr. 2007/08:234). Beslutet innebär att länsstyrelsernas kontroll av djurskydd samt livsmedel och foder i primärproduktionen ska finansieras med allmänna medel över länsstyrelsernas förvaltningsanslag. En omständighet som talar mot att avgiftsfinansiera tillsynen över djurhälsopersonalen är att det kan vara svårt att tydligt definiera vilka som ska ingå i avgiftskollektivet. Svårigheten gäller främst de veterinärer som har legitimation utan att yrkesmässigt bedriva någon veterinärverksamhet men som bisysla utför enklare vaccinationer och liknande.

Vidare är det förknippat med svårigheter att fastställa avgiften för att kontrollera en person med ett behörighetsreglerat yrke eftersom tidsåtgången för kontrollen skiljer sig kraftigt åt mellan olika typer av verksamhet. Att i stället ta ut avgift av verksamhetsutövaren (djursjukhuset, kliniken och dylikt) är betydligt enklare ur ett avgiftsperspektiv men svårare rent legalt eftersom tillsynen i formell mening ska riktas mot individerna och inte mot verksamhetsutövarna.

Regeringen anser därför att kostnaden för tillsynen över de tillkommande yrkeskategorierna, liksom vad som för närvarande gäller för veterinärer, ska bekostas med allmänna medel.

12.2 Hjälp av polismyndigheten

Regeringens förslag: Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för utövande av tillsyn enligt den nya lagen. Biträde av polismyndigheten får begäras endast när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att tillsynen inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

Utredarnas förslag: I detta avsnitt behandlas förutom betänkandet Behörighet och ansvar inom djurens hälso- och sjukvård även förslagen i betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former som berör tillsyn. Utredarnas förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredarnas förslag innehåller dock inte någon bestämmelse om under vilka förutsättningar som biträde får begäras.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har särskilt yttrat sig över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Polisen har i ett stort antal författningar skyldighet att i olika sammanhang bistå myndigheter med handräckning för att lagstiftningen ska kunna efterlevas. Bakgrunden till polisens skyldighet att på begäran av annan myndighet bistå med handräckning är polisens befogenhet att använda våld i vissa situationer. En grundläggande princip är att handräckningsbegäran ska ske först sedan den begärande myndigheten har konstaterat att uppgiften inte kan lösas utan biträde av polisen.

Utredaren föreslår att det införs bestämmelser om handräckningshjälp av polis för att få en effektiv tillsyn av lagstiftningen. Regeringen delar

denna bedömning men anser att förutsättningarna för polisens biträde tydligt bör framgå av bestämmelsen. Avsikten med ett sådant tydliggörande är att klargöra att polisens resurser enbart ska användas om det finns särskild anledning att anta att polisens särskilda kompetens och befogenhet att bruka våld kan behövas, se även prop. 2005/06:128 s. 222 ff.

Det föreslås därför att polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för att utföra tillsyn. Biträde av polismyndigheten ska dock endast kunna ske när det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kommer att kunna utföras utan att polisens särskilda befogenhet att använda våld behöver tillgripas eller det annars finns synnerliga skäl för begäran.

12.3 Åtgärder mot djurhälsopersonal

Regeringens förslag: Tillsynsmyndigheten ska ha rätt att meddela de förelägganden som behövs för att lagen och de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen ska följas. Förelägganden ska kunna förenas med vite.

Om en länsstyrelse anser att det finns skäl för disciplinåtgärd ska länsstyrelsen anmäla detta hos Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård. Om Jordbruksverket anser att det finns skäl för beslut om prövotid, återkallelse av legitimation eller annan behörighet eller begränsning av veterinärs förskrivningsrätt ska verket anmäla detta hos Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

Den nuvarande lagens bestämmelser om skyldighet för tillsynsmyndigheten att göra anmälan till åtal om det är föreskrivet fängelse för brottet ska överföras till den nya lagen och göras tillämplig på alla som tillhör djurhälsopersonalen.

Utredarnas förslag: I detta avsnitt behandlas förutom betänkandet Behörighet och ansvar inom djurens hälso- och sjukvård även förslagen i betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former som berör tillsyn. Utredarnas förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna

Betänkandet Behörighet och ansvar inom djurens hälso- och sjukvård

Flera länsstyrelser, bl.a. Länsstyrelsen i Hallands län, välkomnar förslagen om tillsynsmyndighetens utökade befogenheter såsom möjligheten att utfärda förelägganden förenat med vite.

Veterinär fältverksamhet i nya former

Flera länsstyrelser, Jordbruksverket, Statens veterinärmedicinska anstalt, Livsmedelsverket, Djurskyddet Sverige, Djurens Rätt och Svensk Fågel Service AB är positiva till utredningens förslag rörande tillsyn.

Skälen för regeringens förslag: I dag har tillsynsmyndigheterna inga andra befogenheter mot veterinärer som åsidosätter sina skyldigheter än att anmäla veterinären till Veterinära ansvarsnämnden eller till åtal. För att uppnå en effektiv efterlevnad av lagstiftningen bör det införas möjligheter för tillsynsmyndigheten att meddela förelägganden mot djurhälsopersonalen. Tillsynsmyndigheten bör även ha rätt att förena förelägganden med vite. Sådana förelägganden kan avse krav på att lämna ut handlingar m.m. som behövs för en effektiv tillsyn men de kan också avse åtgärder för att få djurhälsopersonalen att fullgöra sina skyldigheter enligt lagstiftningen. Det kan t.ex. röra förelägganden om att åtgärda brister rörande journalföring eller intygsskrivning, där bristerna inte är så allvarliga eller av sådan art att de bör bli föremål för ansvarsnämndens prövning om disciplinpåföljd. Det finns i och för sig inget som hindrar att tillsynsmyndigheten gör en anmälan till ansvarsnämnden även efter det att ett föreläggande om åtgärdande av brister meddelats om försummelsen motiverar en sådan åtgärd. I de fall vite har förelagts får dock inte disciplinåtgärd meddelas för samma åtgärd, se avsnitt 13.

Regeringen delar utredarens förslag om att det tydligt bör framgå av lagstiftningen att tillsynsmyndigheterna är skyldiga att anmäla ärenden till ansvarsnämnden om det finns skäl för disciplinpåföljd, återkallelse av legitimation m.m. Som framgår av avsnitt 14 föreslår regeringen att såväl länsstyrelsen som Jordbruksverket ska kunna initiera ärenden om disciplinpåföljd i ansvarsnämnden. För att inte både länsstyrelsen och Jordbruksverket ska vara skyldiga att anmäla samma ärenden föreslår regeringen att skyldigheten att anmäla ett ärende för disciplinpåföljd enbart bör åligga länsstyrelsen. När det gäller ärenden om prøvotid, återkallelse av legitimation eller annan behörighet och inskränkningar i veterinärers forskrivningsrätt gör dock regeringen, som framgår av avsnitt 14, bedömningen att enbart Jordbruksverket bör ha rätten att initiera ärenden i nämnden. Skyldighet att anmäla sådana ärenden bör i konsekvens med detta endast åligga verket.

Enligt artikel 56 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG ska de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten och ursprungsmedlemsstaten utbyta information om disciplinära åtgärder eller straffrättsliga påföljder som vidtagits eller andra allvarliga, specifika omständigheter som kan ha följder för utövandet av verksamheten enligt direktivet. I 7 § förordningen (1994:845) om behörighet att utöva veterinäryrket, m.m. åläggs Jordbruksverket en sådan underrättelseskyldighet. Underrättelsen ska enligt bestämmelsen göras om en veterinär döms för brott i sin yrkesutövning, meddelas disciplinpåföljd, får sin legitimation återkallad eller får sin rätt att förskriva läkemedel eller alkohol inskränkt. Regeringen bedömer att en bestämmelse av motsvarande innehåll bör införas i föreskrifter meddelade av regeringen. Bestämmelsen bör dock utökas till att avse samtliga som tillhör djurhälsopersonalen.

Enligt den nu gällande behörighetslagen är tillsynsmyndigheten skyldig att anmäla en veterinär till åtal om den finner att veterinären är skäligen misstänkt för brott i utövningen av veterinäryrket om, det för brottet är föreskrivet fängelse eller om det finns anledning anta att det kommer att föras talan om enskilt anspråk. Regeringen anser att bestämmelsen, såvitt avser brott för vilka det är föreskrivet fängelse, bör överföras till den nya lagen och göras tillämplig på djurhälsopersonalen i dess

helhet. Regeringen anser dock att det inte längre finns något behov av att ha en anmälningsskyldighet när det finns anledning att anta att en talan om enskilt anspråk kommer att föras. Den som vill föra en skadeståndstalan får göra det oavsett om det finns någon anmälningsskyldighet för tillsynsmyndigheten eller inte.

13 Sanktioner vid fel i yrkesutövningen

Regeringens förslag: Den nuvarande behörighetslagens bestämmelser om disciplinpåföljder, dvs. erinran och varning, förs över till den nya lagen och ska gälla all djurhälsopersonal.

Disciplinpåföljd ska inte åläggas en yrkesutövare senare än tio år efter den anmälda förseelsen. Disciplinpåföljd ska vidare inte meddelas om vite har dömts ut för samma gärning.

En 3-årig prøvotid för fortsatt behörighet ska meddelas den som tillhör djurhälsopersonalen om denne har varit oskicklig vid utövningen av sitt yrke eller genom sitt förfarande på annat sätt visat sig vara olämplig för yrket och varning inte framstår som en tillräckligt ingripande åtgärd. Prövotid ska också kunna beslutas om det på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet kan befaras att den behörighetsreglerade inte kommer att kunna utöva sitt yrke tillfredsställande.

Den nuvarande behörighetslagens bestämmelse om återkallelse av legitimation överförs till den nya lagen och ska gälla för alla legitimerade yrken samt för återkallelse av andra behörigheter. Bestämmelsen ska dock kompletteras med två nya grunder: dels en som innebär att legitimationen eller behörigheten ska återkallas om den legitimerade eller den som har fått behörigheten själv begär det, dels en som innebär att behörigheten ska återkallas om den som står under prøvotid begår en ny förseelse.

Bestämmelsen om möjlighet att meddela inskränkningar i veterinärs rätt att förskriva läkemedel överförs till den nya lagen.

Bestämmelsen om rätt för en veterinär att återfå en återkallad legitimation överförs till den nya lagen och görs tillämplig på samtliga behörighetsreglerade yrken.

Utredarens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredaren föreslår dock att bestämmelserna om disciplinpåföljd enbart ska gälla sådan yrkesutövning som är av betydelse för en god och säker vård. Utredaren föreslår vidare att bestämmelsen om prøvotid enbart ska gälla för legitimationsyrken samt att det för återkallelse av annan behörighet än legitimation enbart ska krävas oskicklighet vid yrkesutövning eller att yrkesutövaren är olämplig för yrket.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans motsätter sig utredningens förslag om sanktioner. *Kammarrätten i Jönköping* påpekar att det inte framgår vilka förfaranden som inte omfattas av ordalydelsen ”som är av betydelse för en god och säker vård” och att gränsen mellan vad som omfattas och inte därför är oklar. *Jordbruksverket* anser att bestämmelsen

om disciplinpåföljd bara ska gälla verksamhet som är av betydelse för god och säker vård bör strykas med hänvisning till att lagens alla syften är viktiga och att brott mot bestämmelserna med stöd av lagen har betydelse. *Kammarrätten i Jönköping* liksom *Justitiekanslern* konstaterar att kraven för återkallelse av legitimation och annan behörighet skiljer sig åt enligt förslaget och att det bör övervägas om de skilda kraven är förenliga med reglerna för de fria rörligheterna inom EU.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län stödjer förslaget om sanktionsmöjlighet för den som utövar tillsyn över yrkesutövning inom djurens hälso- och sjukvård.

Jordbruksverket och *Veterinära ansvarsnämnden* är positiva till införandet av en provotid. *Jordbruksverket* anser dock att det bör framgå av bestämmelsen att provotid enbart gäller legitimationsyrken. *Veterinära ansvarsnämnden* anser dels att det krävs ett särskilt påföljdsregister för att bestämmelserna om provotid ska bli effektiva och att ett avidentifierat register bör vara möjligt att införa för att säkerställa en enhetlig bedömning av likartade fall. Vidare anser ansvarsnämnden att den i lag bör ges tillstånd att föra register över meddelade disciplinåtgärder.

Skälen för regeringens förslag

Disciplinpåföljd

Enligt den nu gällande behörighetslagen får disciplinpåföljd meddelas en veterinär som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter sina skyldigheter i sin veterinära yrkesutövning. Disciplinpåföljder är erinran och varning. Är felet med hänsyn till samtliga omständigheter ringa får dock någon påföljd inte meddelas. Disciplinpåföljd får inte heller meddelas en veterinär för att han deltagit i strejk eller i en liknande stridsåtgärd.

Om en veterinär har anmälts till åtal får något disciplinärt förfarande inte inledas eller fortsättas i fråga om den förseelse som avses med anmälan. Om en gärning har prövats i straffrättslig ordning får disciplinpåföljd meddelas enbart om gärningen, av någon annan orsak än bristande bevisning, inte har ansetts vara något brott.

Det faktum att samhället beslutar om att ett yrke ska behörighetsregleras innebär bl.a. att yrkesutövaren har en av samhället garanterad kompetens. Det är därför givet att samhället måste kunna ingripa mot den yrkesutövare som missköter sig. Regeringen anser därför att bestämmelserna i den nuvarande behörighetslagen om disciplinpåföljd bör föras över till den nya lagen och utvidgas till att omfatta samtliga behörighetsreglerade yrken inom djurens hälso- och sjukvård, dvs. all djurhälsopersonal.

Utredaren har föreslagit att det i lagen införs en begränsning av tillämpningsområdet för disciplinpåföljd till verksamhet som har betydelse för en god och säker vård. *Kammarrätten i Jönköping* har dock påpekat att det inte framgår vilka förfaranden som inte ska omfattas av reglerna om disciplinpåföljd samt anfört att sådan påföljd får underlåtas om felet framstår som ringa eller ursäktligt. *Kammarrätten* har därför svårt att inse behovet av det föreslagna stadgandet. Även *Jordbruksverket* ifrågasätter inskränkningen till god och säker vård.

Regeringen anser att även i framtiden bör disciplinpåföljd komma i fråga bara när felet som har begåtts innebär att skyldigheter har åsidosatts i yrkesutövning som avser veterinärmedicinska arbetsuppgifter. Med sådan yrkesutövning avses åtgärder som vidtas direkt eller indirekt i förhållande till ett djur eller en grupp av djur i förebyggande syfte eller för att utreda, vårda eller behandla djuret eller djuren. Dessutom bör andra arbetsuppgifter som ligger nära dessa, såsom skyldighet att föra journal och skyldighet att iaktta bestämmelserna om tystnadsplikt kunna föranleda disciplinpåföljd. Regeringen finner dock, till skillnad från utredaren, att det inte finns behov av att införa en begränsning av tillämpningsområdet för disciplinpåföljd till verksamhet som har betydelse för en god och säker vård.

Som framgår av avsnitt 12 anser regeringen att det bör införas en möjlighet för tillsynsmyndigheten att meddela den som tillhör djurhälso-personalen förelägganden vid vite. Enligt allmänna principer bör det inte vara möjligt att ingripa med straff och vitespåföljd mot samma förseelse. Disciplinpåföljd är en straffliknande påföljd som i detta sammanhang bör jämföras med straff. Det bör därför föreskrivas att den som överträder ett vitesföreläggande inte ska åläggas disciplinpåföljd för gärning som omfattas av föreläggandet.

Förlängd preskriptionstid för disciplinpåföljd

Disciplinpåföljd får, enligt den nu gällande behörighetslagen, meddelas bara om veterinären inom två år från förseelsen skriftligen har underrettats om vad som anförs mot veterinären. Disciplinpåföljd får inte heller meddelas en veterinär senare än fem år efter förseelsen. Den nuvarande bestämmelsen om preskription infördes i samband med den nuvarande behörighetslagens tillkomst och motiverades av att motsvarande bestämmelse införts i förslaget till ny disciplinpåföljdslag för hälso- och sjukvårdspersonalen (prop. 1993/94:139 s. 30). I det förslaget angavs som motiv till bestämmelsen att ändamålet med disciplinpåföljder är att stärka patientsäkerheten och att påföljden därför bör följa inom en inte alltför avlägsen tidsrymd för att vara meningsfull. Den tid som ansågs vara lämplig var fem år, vilket förutsattes vara tillräckligt för att förundersökning och allmän domstols handläggning i förekommande fall skulle ha avslutats innan ärendet i ansvarsnämnden förföll (prop. 1993/94:149 s. 47). Vid tillkomsten av lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (LYHS) ändrades bestämmelsen så att den absoluta preskriptionstiden förlängdes till 10 år. Detta motiveras med att det har visat sig att den tidigare bestämmelsen hade fått vissa icke önskvärda effekter, då disciplinärenden med omfattande utredning inte hade slutförts inom fem år. Regeringsrätten hade vidare tolkat bestämmelsen så att ärendet efter denna period inte alls fick tas upp för prövning (RÅ 1995 ref. 82), vilket ansågs vara till nackdel både för patienten och för den anmälda yrkesutövaren.

När det gäller veterinära disciplinärenden har preskriptionsbestäm-melsen tolkats på samma sätt som redovisats ovan (RÅ 2001 not 140), vilket innebär att ärenden vid utgången av femårsperioden avskrivs utan vidare prövning. Eftersom preskriptionstiden är knuten till tidpunkten för

den anmälda händelsen, oavsett i vilken instans det slutliga beslutet fattas, har detta enligt utredaren fått till följd att många ärenden inte får någon prövning i det två högsta instanserna, dvs. kammarrätten och regeringsrätten.

Regeringen finner mot bakgrund av det anförda att tidsfristen för absolut preskription, i likhet med vad som har gjorts på hälso- och sjukvårdssidan, bör förlängas från fem år till tio år.

Prövotid

Återkallelse av legitimation eller annan behörighet är en mycket ingripande åtgärd som enbart bör användas om det klart framgår att den behörighetsreglerade inte är lämpad för yrkesverksamheten. Därför krävs enligt den nuvarande lagen att en veterinär ska ha visat grov oskicklighet, vara uppenbart olämplig eller på grund av sjukdom inte kan utöva veterinäryrket på ett tillfredsställande sätt för att legitimationen ska kunna återkallas. Steget mellan en disciplinpåföljd och återkallelse av behörigheten blir därmed stort. Utredaren har därför, efter förebild från hälso- och sjukvårdens område, föreslagit att den nya sanktionen prövotid införs. Förslaget innebär att beslut om en treårig prövotid för fortsatt behörighet får meddelas en legitimerad yrkesutövare som har varit oskicklig vid utövningen av sitt yrke. För att få besluta om prövotid ska förutsättningarna för disciplinpåföljden varning föreligga och förhållandena ska därutöver vara så allvarliga till sin natur att de gränsar till sådant som kan leda till en återkallelse.

Prövotid bör också kunna beslutas om den legitimerade lider av en sjukdom eller jämförligt tillstånd, såsom t.ex. missbruksproblem, som gör att det finns en risk att denne i en nära framtid inte kan utöva sitt yrke på ett tillfredsställande sätt. Denna grund för prövotid är främst avsedd att förebygga att återkallelse av behörigheten blir aktuell till följd av fortsatt missbruk. Om det under prövotiden står klart att den legitimerade inte kan utöva sitt yrke ska legitimationen återkallas.

Regeringen delar utredarens bedömning att det finns behov av att införa en möjlighet att besluta om prövotid. Regeringen anser dock att det inte finns skäl att begränsa bestämmelsen till enbart legitimationsyrken och föreslår därför att bestämmelsen ska gälla för såväl de som har legitimation som de som har en annan behörighet.

Det bör åligga länsstyrelsen att ha särskild tillsyn över dem som är ålagda prövotid.

Återkallelse av legitimation

Enligt den nuvarande behörighetslagen ska en veterinärs legitimation återkallas om veterinären visat grov oskicklighet vid utövandet av veterinäryrket eller på annat sätt visat sig vara uppenbart olämplig att utöva yrket eller om denne på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet inte kan utöva veterinäryrket tillfredsställande. Legitimationen ska också återkallas om en veterinär som har fått legitimation i Sverige på grund av auktorisation i ett annat land, förlorar denna auktorisation.

Det föreskrivs vidare att en veterinär får föreläggas att låta sig undersökas av anvisad läkare om det finns grundad anledning anta att legitimationen bör återkallas på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet. Om ett föreläggande om läkarundersökning har beslutats, får legitimationen återkallas för tiden till dess att ärendet slutligt avgörs. Har veterinären inte följt ett föreläggande om läkarundersökning inom ett år från det att veterinären fick del av detta, får legitimationen återkallas. Bestämmelserna om återkallelse av legitimation gäller även annan behörighet att utöva veterinäryrket, dvs. bl.a. veterinärer som är legitimerade i ett annat land och som tillfälligt utövar sina tjänster i Sverige.

Utredaren har föreslagit att nuvarande lagens bestämmelser om återkallelse om legitimation ska föras över till den nya lagen. För återkallelse krävs då att den legitimerade varit grovt oskicklig vid utövandet av yrket eller annars är uppenbart olämplig. Vad gäller yrkesutövare som har en annan behörighet har utredaren föreslagit att denna behörighet ska återkallas om den behörige har varit oskicklig vid utövningen av sitt yrke eller annars är olämplig.

Det är viktigt att samhället har en möjlighet att återkalla en legitimation eller annan behörighet om den kompetens och lämplighet som föranledde samhället att meddela legitimationen inte längre gäller. En sådan åtgärd kan bl.a. vara motiverad i förebyggande syfte. Återkallelse av en behörighet är emellertid en mycket ingripande åtgärd som enbart bör vidtas om det föreligger starka skäl för det. Regeringen anser inte att det, bl.a. mot bakgrund av lagens syfte, finns några tungt vägande skäl för att göra sådan skillnad på de olika yrkena. Regeringen finner därför att den nuvarande lagens bestämmelser om återkallelse om legitimation för veterinärer bör få en motsvarighet i den nya lagen samt göras tillämpliga på samtliga behörighetsreglerade yrken. En behörighet ska således kunna återkallas om den behörighetsreglerade har visat grov oskicklighet, är uppenbart olämplig eller på grund av sjukdom inte kan utöva det reglerade yrket på ett tillfredsställande sätt. Bestämmelserna om återkallelse är inte begränsade till personer som utövar yrket inom djurens hälso- och sjukvård utan den gäller för samtliga som har legitimation eller annan behörighet och som av någon anledning visat sig vara uppenbart olämpliga att utöva det reglerade yrket eller som på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet inte kan utöva yrket tillfredsställande.

Regeringen delar utredarens bedömning att en legitimation eller annan behörighet ska återkallas även på begäran av den behörighetsreglerade. Det är rimligt att en person som av olika anledningar inte vill ha kvar sin legitimation eller annan behörighet ska kunna ansöka om att få den återkallad.

Grunderna för återkallelse av legitimation m.m. bör även utökas till att avse återkallelse efter prövotid. Om en person, som har meddelats beslut om prövotid på grund av att denne varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig olämplig för yrket, under prövotiden på nytt har varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt har visat sig olämplig att utöva yrket ska behörigheten kunna återkallas. Den nya förseelsen behöver inte vara likartad med den som föranledde beslutet om prövotid, utan det är tillräckligt med att yrkesutövaren på nytt visar prov på oskicklighet i sin yrkesutövning. Enligt regeringens bedöm-

ning, vilken delas av utredaren, bör huvudregeln vara att om en person begär en ny förseelse under prøvotiden bör dennes behörighet återkallas. Om det föreligger särskilda skäl bör det dock finnas möjlighet att underlåta en återkallelse. Sådana särskilda skäl kan anses föreligga om det, efter en skälighetsbedömning, är visat att förseelsen i sig har varit ringa och att den inte har haft någon betydelse från djurhälso- eller djurskyddssynpunkt.

Övriga frågor

Regeringen finner att bestämmelserna i den nu gällande behörighetslagen om rätt att begränsa en veterinärs förskrivningsrätt, ska överföras till den nya lagen. Enligt dessa bestämmelser får en veterinärs rätt att förskriva narkotiska eller alkoholhaltiga läkemedel eller teknisk sprit, dras in eller begränsas om veterinären missbrukar denna rätt. Förskrivningsrätten får också dras in eller begränsas om veterinären själv begär det. Det finns vidare vissa möjligheter att interimistiskt besluta om indragen eller begränsad förskrivningsrätt.

Enligt den nuvarande lagen har en veterinär, vars behörighet att utöva yrket har återkallats, rätt att återfå behörigheten när förhållandena medger det. Detsamma gäller frågan om inskränkningar i förskrivningsrätten. Även dessa bestämmelser bör överföras till den nya lagen och, i tillämpliga delar, göras tillämpliga på samtliga med behörighetsreglerade yrken.

Veterinära ansvarsnämnden har föreslagit att nämnden i lag ges tillstånd att föra register över meddelade påföljder. Regeringen ser dock för närvarande inget omedelbart behov av införa ett särskilt regelverk om detta.

14 En förändrad ansvarsnämnd

Regeringens förslag: Veterinära ansvarsnämndens verksamhet utvidgas så att alla ärenden som gäller djurhälsopersonal prövas av samma nämnd. Nämndens namn ändras till Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

Ansvarsnämnden ska bestå av en ordförande och sju andra ledamöter. Ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare. Två ledamöter ska vara veterinärer. Övriga ledamöter utses bland personer som har erfarenhet från djurens hälso- och sjukvård, som har insikt i djurhållning eller som kan anses företräda allmänhetens intressen. Ansvarsnämnden är beslutförför med ordföranden och minst fem andra ledamöter.

Tillsynsmyndighet samt ägaren eller annan som har det eller de djur som saken gäller i sin vård ska ha rätt att inleda ett ärende om disciplinpåföljd. När Statens jordbruksverk har anmält ett ärende för verket det allmännas talan. Ärende om återkallelse av legitimation eller annan behörighet samt om prøvotid ska kunna inledas av Jordbruksverket.

Den nuvarande behörighetslagens bestämmelser om ansvarsnämnden och handläggning i ansvarsnämnden överförs i övrigt i huvudsak oförändrade till den nya lagen.

Utredarens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna uttalar sig inte över förslaget om en förändrad ansvarsnämnd. *Länsstyrelsen i Jämtlands län*, *Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA)* och *Sveriges lantbruksuniversitet* tillstyrker förslaget utan vidare kommentarer.

Veterinära ansvarsnämnden anser bl.a. att även personal som är humanutbildad bör falla inom ansvarsnämndens verksamhetsområde även om personalen i fråga inte har sökt eller beviljats den särskilda behörigheten. *Ansvarsnämnden* anser vidare att antalet ledamöter bör utökas med tre till totalt åtta personer. Av dessa ska tre vara veterinärer. Även *SVA* och *Sveriges Veterinärförbund* anser att antalet veterinärer i ansvarsnämnden ska vara tre.

Häsnäringsens Nationella Stiftelse (tidigare Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande) m.fl. organisationer inom hästområdet anser att det är angeläget att en klinik måste få prövat om en behandlingsstrategi är korrekt eller inte och anser att ansvarsnämnden bör kunna fungera som ett expertforum. *Jordbruksverket* föreslår att även de regionala tillsynsmyndigheterna ska få initiera ärenden om återkallelse av legitimation och annan behörighet m.m.

Kammarrätten i Jönköping anser att det bör framgå av lag att ansvarsnämnden ska inhämta yttrande från tillsynsmyndigheten. *Jordbruksverket* anser att även den som inte omfattas av en anmälan bör kunna föreläggas att ge in journaler som kan ha betydelse för utredningen.

Skälen för regeringens förslag

Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård

En särskild nämnd för prövning av disciplinfrågor inom djurens hälso- och sjukvård har funnits i Sverige sedan 1947. Nämnden har under åren tillhört de olika myndigheterna Veterinärstyrelsen, Lantbruksstyrelsen och Jordbruksverket. Sedan 1994 är nämnden en egen myndighet. Nämndens verksamhet finansieras dock via Jordbruksverkets anslag.

Veterinära ansvarsnämnden prövar ansvarsfrågor avseende veterinär yrkesutövning. Arbetet inom djurens hälso- och sjukvård präglas i hög grad av samarbete mellan flera olika yrkeskategorier varför det mest ändamålsenliga enligt regeringens mening är att ansvarsnämndens ansvarsområde utvidgas till att omfatta samtliga behörighetsreglerade yrkeskategorier inom djurens hälso- och sjukvård, dvs. samtliga som tillhör djurhälsopersonalen. Verksamhetsområdet för nämnden bör följaktligen i fortsättningen vara att pröva disciplinpåföljdsärenden och ärenden om återkallelse av olika behörigheter, för de som tillhör djurhälsopersonalen samt ärenden om erhållande av ny behörighet efter att en tidigare behörighet har återkallats. Däremot bör nämnden, liksom i dag, inte vara behörig att pröva frågor om t.ex. en djurägare har rätt till

ersättning eller skadestånd efter en felbehandling, om räkningar från den behörighetsreglerade eller om den behörighetsreglerades bemötande. Såsom utredaren har föreslagit bör nämndens namn vara Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård. Enligt regeringens mening ligger det i sakens natur att ansvarsnämnden enbart ska behandla ärenden i fråga om personer som står under samhällets tillsyn, dvs. djurhälsopersonalen.

Ansvarsnämndens sammansättning

Veterinära ansvarsnämnden består av en ordförande, som ska vara eller ha varit ordinarie domare och fem ledamöter, varav två ska vara veterinärer. De övriga ledamöterna ska utses bland personer som har insikter i djurhållning och som kan anses företräda allmänhetens intressen. Ledamöterna, liksom ersättarna, utses av regeringen.

Huvudprincipen bakom nämndens sammansättning är att ledamöterna ska svara för allmänt förnuft och allmänna insikter på det veterinära området, medan expertutlåtanden vid behov inhämtas genom sakkunnighetsutlåtanden och andra yttranden (prop. 1993/94:139 s. 25). Fördelen med ett sådant förfarande är att expertkunskaper tillförs öppet och kan bemötas av parterna och att nämnden kan hållas förhållandevis liten. Regeringen har inte funnit några skäl som talar för att denna huvudprincip ska överges. Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård kommer att hantera ärenden i fråga om fler behörighetsreglerade yrken. Med ytterligare behörighetsreglerade yrken finns, av de skäl som regeringen har tidigare redogjort för, anledning att i större utsträckning använda sig av expertutlåtanden vid veterinärmedicinska bedömningar då den efterfrågade kompetensen inte finns att tillgå i nämnden.

Det är relevant att även i detta avseende göra en jämförelse med vad som gäller på humansidan. Inom hälso- och sjukvårdens område finns 21 legitimationsyrken. Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) består för närvarande av en ordförande och åtta andra ledamöter. Det finns inget krav på att ledamöterna ska tillhöra en viss yrkesgrupp. Förslagsrätten är däremot reglerad för de åtta ledamöterna så att fyra utses efter förslag för de fyra största riksdagspartierna och fyra efter förslag från vardera LO, TCO, SACO/SR och Sveriges Kommuner och Landsting. Av HSAN:s årsredovisning för 2007 framgår att nämnden under detta år avgjorde 4 500 ärenden. I stort sett varje ärende som prövas i sak, dvs. alla utom de som avvisas på formella grunder, sker en medicinsk bedömning. Denna utförs antingen av en s.k. kansliläkare eller av timarvoderade medicinska experter. Under 2007 ålades 380 yrkesutövare något av påföljderna varning eller erinran.

Enligt regeringens bedömning finns det skäl att följa den grundläggande principen bakom nämndens sammansättning även då antalet yrkeskategorier som kan bli föremål för prövning i nämnden ökar.

Dock anser regeringen att det finns anledning att, såsom i dag, uppställa krav på yrkesgruppers närvaro i nämnden. Utredaren har föreslagit att nämnden ska utökas med två ledamöter och således i framtiden uppgå till sju, varav två ska vara veterinärer. Flera remissinstanser har tagit upp frågan om antalet veterinärer i nämnden. *Veterinära ansvarsnämnden,*

Statens veterinärmedicinska anstalt och Sveriges Veterinärförbund anser att antalet veterinärer ska vara tre.

Av *Veterinära ansvarsnämndens* remissvar framgår att nämnden sammanträder cirka tio gånger per år och då avgör omkring tio ärenden. Ledamöterna förbereder sig för sammanträdena, bl.a. genom att vid behov ta kontakt med kollegor med särskild kunskap inom områden som är aktuella. Om ett ärende berör ett område inom vilket en suppleant har särskilda kunskaper kan denne kallas att närvara vid sammanträdet. Av remissvaret framgår även att nämnden vid behov anlitar sakkunniga och att det förekommer att yttranden inhämtas från andra myndigheter.

Mot bakgrund av att ytterligare yrken enligt förslaget ska behörighetsregleras blir frågan om hur nämnden ska inhämta expertutlåtanden åter aktuell. Det är enligt regeringens mening inte rimligt att nämndens sammansättning är sådan att den rymmer all den sakkunskap som i allmänhet behövs för att avgöra ärenden vid nämnden.

Regeringen bedömer sammantaget att det inte, som några remissinstanser anför, finns skäl att ytterligare utöka antalet veterinärer i ansvarsnämnden utöver det antal som föreskrivs i dag samtidigt som ytterligare yrkeskategorier föreslås behörighetsregleras. Regeringen bedömer vidare, i likhet med utredaren, att det utökade antalet ledamöter som föreslås har till syfte att täcka behovet av allmänna kunskaper och insikter inom djurens hälso- och sjukvård som nämndens utökade ansvar för med sig ska kunna tillgodose. Regeringen kommer därför att tillse att även de nya yrkesgrupperna får möjlighet att påverka valet av ledamöter.

Mot bakgrund av nämndens nya sammansättning bör nämnden vara beslutförmålig för ordföranden och minst fem andra ledamöter. Den nuvarande lagens bestämmelser om rätt för ordföranden att ensam fatta beslut om jäv och om omröstning vid skiljaktig mening ska överföras till den nya lagen.

Rätt att initiera ärenden

I dag kan frågor om disciplinpåföljd tas upp på anmälan av tillsynsmyndighet, veterinärens arbetsgivare och den som har lidit skada till följd av veterinärens yrkesutövning. Vidare har Riksdagens ombudsmän (JO) och Justitiekanslern (JK) rätt att göra anmälan i ärenden om disciplinpåföljd. Utredaren har föreslagit att kretsen av anmälningsberättigade, förutom JO och JK, bör krympas till att avse tillsynsmyndighet samt ägaren eller annan som har det eller de djur som saken gäller i sin vård. Regeringen återkommer till den frågan i avsnitt 17.3 om JO:s och JK:s anmälningsrätt.

Hästmärningens Nationella Stiftelse tillsammans med *AB Trav och Galopp*, *Svenska Hästavelsförbundet*, *Svenska Ridsportförbundet*, *Svenska Travsportens Centralförbund* och *Svensk Galopp* har i sitt gemensamma remissvar anført att de anser att rätten att anmäla ärenden ska omfatta såväl veterinären själv som honom eller henne överställda. Skälet till detta är att den enskilde veterinären eller den veterinära ledningen måste kunna få prövat om en viss behandlingsstrategi är korrekt eller inte. Organisationerna anser att en ansvarsnämnd även måste kunna utgöra ett expertforum för sådana frågor.

I förarbetena till de nuvarande behörighetslagen (prop. 1993/94:139 s. 93) anføres att arbetsgivaren har rätt att få förseelser prövade i ansvarsnämnden och att det beror på att beslut om disciplinpåföljd kan ha betydelse för arbetsgivarens ställningstagande till en veterinärs fortsatta tjänstgöring. Motsvarande möjlighet finns emellertid inte för arbetsgivare inom hälso- och sjukvården. Enligt uppgift från ansvarsnämnden och Jordbruksverket förekommer det i praktiken inte att arbetsgivare anmäler veterinärer till ansvarsnämnden. Regeringen delar därför utredarens bedömning att bestämmelsen är överflödigt och att det inte längre finns skäl för arbetsgivare att ha en sådan anmälningsrätt. En arbetsgivare som vill ha vägledning i sitt ställningstagande om en persons fortsatta tjänstgöring bör i fortsättningen vända sig till tillsynsmyndigheten. Om tillsynsmyndigheten anser att det finns anledning för ansvarsnämnden att pröva en förseelse åligger det tillsynsmyndigheten att göra en anmälan till ansvarsnämnden.

Begreppet ”den som lidit skada” i den nuvarande lagen har av ansvarsnämnden tolkats som den som direkt berörs, dvs. djurägaren eller annan som har djuret i sin vård. Ansvarsnämnden har tagit upp ärenden efter anmälan av bl.a. travtränare och fodervärdar. Nämnden har dock funnit att andra veterinärer, grannar, ”djurvänner” eller andra intresserade eller organisationer, försäkringsbolag m.fl. inte har rätt att initiera ärenden, även om de kan sägas vara indirekt berörda.

Regeringen anser att det, utöver vad som tidigare anförts om arbetsgivare, saknas skäl att ändra på kretsen av anmälningsberättigade personer. Bestämmelsens ordalydelse bör dock ändras så att den bättre speglar den personkrets som enligt ansvarsnämndens praxis har rätt att få ärenden prövade. Regeringen föreslår därför att rätten att initiera ett ärende om disciplinpåföljd ska tillkomma tillsynsmyndighet och ägaren eller annan som har det eller de djur som saken gäller i sin vård. För att hindra att två statliga myndigheter är part i samma ärende bör Jordbruksverket alltid föra det allmänna talan vid nämnden om verket har valt att anmäla ett ärende.

Ärenden om återkallelse av veterinärs legitimation, annan behörighet eller om begränsning av förskrivningsrätt kan i dag endast tas upp efter anmälan av Jordbruksverket, efter ansökan av veterinären själv eller efter anmälan av JO och JK. Bestämmelsen innebär således att varken den regionala tillsynsmyndigheten, länsstyrelsen eller exempelvis en djurägare, har rätt att initiera ärenden om återkallelse av legitimation m.m. Detta medför att i de fall som en länsstyrelse anser det vara påkallat att få till stånd en prövning av återkallelse av en veterinärs legitimation m.m. så måste länsstyrelsen anmäla detta till Jordbruksverket för att en prövning ska kunna komma till stånd.

Utredaren har föreslagit att bestämmelserna om rätt att initiera ärenden om återkallelse av legitimation m.m. ska överföras till den nya lagen samt även gälla för den nya bestämmelsen om prövotid.

Ärenden som gäller återkallelse av legitimation har varit mycket ovanliga. Endast en gång vart tredje år behandlar ansvarsnämnden ett sådant ärende. Behörighetsreglering av ytterligare yrkesgrupper kan visserligen innebära att denna typ av ärenden ökar något liksom ärenden om prövotid. Regeringen bedömer ändå inte att det för tillfället finns tillräckliga skäl att ändra den nuvarande ordningen. Regeringen finner

därför att det även fortsättningsvis är tillräckligt att Jordbruksverket som central tillsynsmyndighet, jämte JO och JK, har rätt att anmäla sådana ärenden till ansvarsnämnden. Det följer av den nuvarande ansvarsnämndens arbetsordning att handlingar i ärenden där Jordbruksverket inte är anmälare ska kommuniceras med Jordbruksverket. Regeringen anser att denna ordning även bör gälla i framtiden, varför Jordbruksverket då har möjlighet att agera även i fall då någon annan har anmält ett ärende om disciplinpåföljd, om verket anser att den påstådda överträdelsen är så allvarlig att återkallelse av legitimation eller prøvotid bör övervägas.

Handläggningen i ansvarsnämnden

I den nu gällande behörighetslagen finns bestämmelser om handläggningen vid ansvarsnämnden. I lagen föreskrivs att ansvarsnämnden ska förelägga en anmälare att avhjälpa brister i en anmälan om anmälan är så ofullständig att den inte kan läggas till grund för en prövning i sak. Om anmälaren inte följer föreläggandet, får anmälan avvisas. Det föreskrivs vidare att förfarandet hos ansvarsnämnden är skriftligt men att muntlig förhandling får förekomma när det kan antas vara till fördel för utredningen. Ansvarsnämnden är skyldig att se till att varje ärende blir tillräckligt utrett. Nämnden får fordra in journaler och andra handlingar som behövs för utredningen. Därvid får nämnden förelägga en veterinär vite. Om en fråga kräver särskild sakkunskap får ansvarsnämnden inhämta yttranden från myndigheter och andra sakkunniga i frågan. Till muntlig förhandling ska parterna kallas. Att den kallade inte kommer till förhandlingen utgör dock inte något hinder för ärendets vidare handläggning och avgörande. I lagen finns även föreskrifter om ersättning för sakkunnigas utlåtanden och för inställelse vid muntlig förhandling.

Det föreskrivs vidare att bestämmelserna om motivering av beslut och om underrättelse om beslut i 20 och 21 §§ förvaltningslagen (1986:223) ska tillämpas även på beslut om återkallelse av en veterinärs legitimation eller förskrivningsrätt. Dessutom åläggs nämnden att göra åtalsanmälan om nämnden finner att en veterinär är skäligen misstänkt för brott i utövningen av veterinäryrket och om det för brottet är föreskrivet fängelse eller om det finns anledning anta att det kommer att föras talan om enskilt anspråk.

Regeringen finner att de nu gällande bestämmelserna om förfarandet i ansvarsnämnden huvudsakligen bör överföras oförändrade till den nya lagen. Vad gäller bestämmelserna om anhängiggörande av ärenden bedömer dock regeringen att det i lagen bör tydliggöras att en anmälan eller ansökan ska vara skriftlig. Underrättelse om anmälan till ansvarsnämnden sker normalt genom att nämnden sänder ett föreläggande till den som ärendet rör att svara på anmälan inom en viss tid. Förfarandet är dock inte reglerat i lag. Eftersom underrättelse om anmälan har betydelse för frågan om preskription föreslår regeringen att ansvarsnämndens underrättelseskyldighet tydliggörs i lagen.

Kammarrätten i Jönköping anser att det bör framgå av lagen att ansvarsnämnden ska vara skyldig att inhämta yttrande från tillsynsmyndigheten. En sådan skyldighet framgår i dag av ansvarsnämndens arbetsordning där det i 8 § föreskrivs att handlingar i ärenden där Jord-

bruksverket inte är part ska kommuniceras med verket samt med berörd länsstyrelse om det kan antas att länsstyrelsen tillför ärendet synpunkter eller upplysningar utöver vad som följer av de synpunkter som kan lämnas av Jordbruksverket. Regeringen anser att det ligger i ansvars-nämndens uppdrag att tillse att ärenden är tillräckligt utredda och finner därför att det för närvarande inte finns skäl att särskilt reglera detta.

Jordbruksverket har anfört att skyldigheten att ge in journaler eller andra handlingar även bör gälla den som inte omfattas av en anmälan. Av den av utredaren föreslagna bestämmelsen framgår att ansvarsnämnden får förelägga den som tillhör djurhälsopersonalen att ge in ovan nämnda dokument och att föreläggandet får förenas med vite. Regeringen bedömer att ansvarsnämndens rätt att få tillgång till handlingar, i likhet med vad som gäller för tillsynsmyndighetens rätt att få ta del av handlingar, inte bör inskränkas till de som tillhör djurhälsopersonalen. I likhet med vad som gäller för tillsynsmyndigheten bör dock rätten till att få tillgång till handlingar enbart utnyttjas när det behövs för utredningen av ärendet.

15 Straffbestämmelser m.m.

Regeringens förslag: Den nuvarande lagens straffbestämmelser för personer som utövar veterinäryrket trots att deras veterinärlegitimation har återkallats och om överträdelse av bestämmelserna om veterinärers specialistkompetens överförs till den nya lagen.

Den som utan att vara berättigad till det använder sig av beteckningen legitimerad, av en skyddad yrkestitel eller av beteckningen godkänd eller av en titel som kan förväxlas med sådan ska dömas till böter.

Den som vid utövning av verksamhet som omfattas av djurens hälso- och sjukvård utan att tillhöra djurhälsopersonalen bryter mot begränsningarna i rätten att utföra vissa behandlingsåtgärder eller skadar eller framkallar fara för skada på ett djur oavsett om skadan eller faran beror på olämplig behandling eller på avbrott i eller dröjsmål med veterinärvård ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Utredarens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredaren har dock föreslagit att Jordbruksverket ges rätt att under vissa förutsättningar meddela förbud mot den som inte tillhör djurhälsopersonalen att bedriva verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Remissinstanserna: *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser att det är viktigt att det ges möjlighet till straff för den som otillbörligt utövar yrket efter det att legitimation har återkallats.

Många instanser, bl.a. *Länsrätten i Mariestad*, *Länsstyrelserna i Stockholms*, *Uppsala*, *Östergötlands* och *Jämtlands län*, *Riksförbundet för klassisk djurhomeopati*, *Riksföreningen för Anställda Inom Djursjukvården* samt *Sveriges Veterinärförbund* välkomnar förslaget om ny straffbestämmelse för den som vid behandling orsakar djur skada eller dröjsmål med veterinärvård.

Flera instanser, bl.a. *Länsstyrelserna i Uppsala och Södermanlands län, Hästnäringens Nationella Stiftelse (tidigare Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande)* m.fl. organisationer inom hästområdet anser att det borde vara möjligt att ingripa mot s.k. alternativmedicinsk behandling som orsakar skada, även om verksamheten inte bedrivs yrkesmässigt.

Skälen för regeringens förslag

Nuvarande bestämmelser

Enligt den nuvarande behörighetslagen döms en veterinär som mot ersättning utövar veterinäryrket när legitimationen är återkallad eller legitimationen av annan anledning har upphört för obehörig utövning av veterinäryrket till böter eller fängelse i högst ett år. Detsamma gäller en veterinär med begränsad behörighet som åsidosätter de föreskrifter som gäller för behörigheten. Vidare döms en veterinär som felaktigt utger sig för att ha specialistkompetens till böter. Enligt den nu gällande lagen föreskrivs vidare att den som bryter mot bestämmelserna om att beteckna sig veterinär eller på annat sätt ger sken av att vara veterinär i samband med att han mot ersättning undersöker djurs hälsotillstånd eller behandlar djur döms till böter. Vidare döms en veterinär som hindrar eller undandrar sig inspektion enligt lagens bestämmelser om tillsyn till böter. Enligt den nuvarande behörighetslagen är det också förbjudet för andra än veterinärer att mot ersättning behandla sjukdomar som omfattas av epizootilagen eller zoonoslagen. Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot denna bestämmelse döms för smittfarligt kvacksalveri på djur till böter eller fängelse i högst ett år.

Utövande av veterinäryrket efter att behörigheten har återkallats

Bestämmelserna om straff för den som utövar veterinäryrket trots att behörighet att utöva yrket har återkallats bör i sak överföras till den nya lagen. Återkallelsen av veterinärlegitimationen innebär, liksom i dag, att den tidigare veterinären är förhindrad att utöva veterinäryrket. Det går inte att definiera och avgränsa veterinäryrket. Yrket är komplext och det går självklart inte att en gång för alla slå fast vad som ska anses ingå i yrkesutövningen. Kunskap om t.ex. diagnostik och behandlingsmetoder inom djurens hälso- och sjukvård förändras över tid och är i hög grad ett resultat av vetenskapliga framsteg och beprövad erfarenhet.

Vad gäller förhållandet mellan straffbestämmelsen och bestämmelserna i fjärde kapitlet om begränsningar för den som yrkesmässigt bedriver hälso- och sjukvård utan att tillhöra djurhälsopersonalen blir följden av att en persons veterinärlegitimation har återkallats att denna är förhindrad att bedriva verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Denna konsekvens av återkallelsen motiveras med att veterinäryrket är ett riskfyllt yrke, vilket motiverar ensamrätten samt att en återkallelse är ett allvarligt ingrepp som enbart vidtas när den legitimerade visat sig vara uppenbart olämplig för yrket. Se även prop. 1997/98:109 s. 176 för motstående resonemang vad avser läkare.

Brott mot bestämmelserna om skyddad yrkestitel m.m.

Regeringen föreslår i avsnitt 9 att bestämmelserna om skyddad yrkestitel för veterinärer överförs i huvudsak oförändrade till den nya lagen. Även straffbestämmelsen bör överföras till den nya lagen. Den bör dock utökas till att gälla brott mot samtliga bestämmelser om skyddad yrkestitel eller skyddad beteckning, dvs. den skyddade yrkestiteln djursjukskötare och de skyddade beteckningarna godkänd hovslagare och godkänd för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård i kombination med den legitimerades titel inom hälso- och sjukvården samt för beteckningen legitimerad.

Regeringen anser även att den nu gällande bestämmelsen om straff för en veterinär som felaktigt utger sig för att ha specialistkompetens i sak bör överföras till den nya lagen.

Brott mot bestämmelserna i 4 kap.

Som har anförts i avsnitt 11 kan hälso- och sjukvårdande åtgärder vara förknippade med risker för djurskyddet samt för smittskyddet för såväl människor som djur. Behandlingar på djur som kan innebära stora risker för djurs eller människors hälsa bör därför enbart utföras av personer som står under samhällets tillsyn. Regeringen har därför i avsnitt 11 gjort bedömningen att det bör införas ett uttryckligt förbud för den som yrkesmässigt arbetar inom djurens hälso- och sjukvård utan att tillhöra djurhälsopersonalen att behandla allvarliga smittsamma sjukdomar, utföra operativa ingrepp eller ge injektioner till djur, utföra andra behandlingar som kan orsaka ett inte obetydligt lidande, eller behandla djur under allmän bedövning eller lokal bedövning genom injektion.

För att förbudet ska vara effektivt måste det dock finnas sanktioner mot den som bryter mot förbudet. De sanktionsformer som skulle kunna bli aktuella är straff och sanktionsavgifter. De överträdelser som ska sanktioneras kan ske på många olika sätt och de har en varierande svårighetsgrad. Vissa överträdelser kommer att vara lätta att bedöma medan andra kan komma att kräva mer omfattande utredning och bedömningar. Det kan därför ifrågasättas om överträdelsernas art är lämpade för sanktionsavgifter, vilka företrädesvis bör knyta an till ett enkelt objektivet och lätt konstaterbart faktum. Ett system med sanktionsavgifter skulle vidare bli mycket omfattande samtidigt som antalet överträdelser förutses bli begränsade. Regeringen bedömer sammantaget att överträdelserna är av sådan art att kriminalisering är en lämpligare sanktionsmetod än sanktionsavgifter. Regeringen föreslår därför att brott mot bestämmelsen bör straffsanktioneras.

Vad gäller det subjektiva rekvisitet anser regeringen att samma rekvisit bör användas som i den nuvarande behörighetslagen och i djurskyddslagen (1988:534). Enligt den nuvarande behörighetslagen sanktioneras, vad gäller behandling av sjukdomar som omfattas av epizootilagen (1999:657) eller zoonoslagen (1999:658), både uppsåtliga och oaktsamma brott. I 11 § djurskyddslagen föreskrivs att veterinär ska anlitas för operativa ingrepp på eller att ge injektioner till djur samt för behandlingar som kan orsaka ett inte obetydligt lidande. Både uppsåtliga och oaktsamma brott mot denna bestämmelse är straffsanktionerad i 36 §

djurskyddslagen. Regeringen föreslår därför att både uppsåtliga och oaktsamma brott mot bestämmelsen straffsanktioneras.

Straffbestämmelserna syftar till att förhindra spridning av smittsamma djursjukdomar samt skada och lidande hos djur. När det gäller frågan om vilken straffskala som bör gälla gör regeringen bedömningen att även här bör viss ledning kunna hämtas från bestämmelsen om smittfarligt kvacksalveri i den nuvarande behörighetslagen samt från straffbestämmelserna i epizootilagen, zoonoslagen och djurskyddslagen.

Straffskalan för bestämmelsen om smittfarligt kvacksalveri är i dag böter eller fängelse i högst ett år. Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bl.a. underlåter att anmäla en misstänkt epizootisk sjukdom som omfattas av lagarna eller bryter mot spärr- eller smittförklaringsbeslut döms enligt 20 § epizootilagen till böter eller fängelse i högst ett år. Samma straffskala finns i 12 § zoonoslagen för den som bl.a. uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot beslut om bekämpningsåtgärder.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot djurskyddslagens bestämmelse om nödvändig vård eller om operativa ingrepp döms enligt 36 § djurskyddslagen till böter eller fängelse i högst två år. För de allvarligaste brotten döms till fängelse i högst två år. Om gärningen är att anse som ringa ska inte dömas till ansvar. Straffskalan höjdes 2002 från böter eller fängelse i högst ett år till böter eller fängelse i högst två år samt att det för de allvarligaste brotten endast skulle dömas till fängelse i högst två år (prop. 2001/02:93). Skälen angavs vara att många brott mot djurskyddsbestämmelserna av allmänheten ansågs ha ett högt straffvärde, t.ex. brott mot de för EU gemensamma bestämmelserna om transport av djur. Allvarliga eller upprepade brott borde därför kunna leda till högre straff än ett års fängelse. De skäl som motiverar ett straffmaximum om två år i djurskyddslagen är dock inte fullt ut relevanta här.

Vid en sammanvägd bedömning anser regeringen därför att lämplig straffskala bör vara böter eller fängelse i högst ett år. Regeringen föreslår således att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon av bestämmelserna i 4 kap. 1 § ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Beteckningen smittfarligt kvacksalveri på djur bör dock utgå.

Straff för behandlingar som orsakar lidande m.m.

När det gäller s.k. alternativmedicinska behandlingsmetoder har det bl.a. i utredningen Alternativmedicinska behandlingsmetoder för djur (SOU 2001:16, s. 191) konstaterats att det finns risker förknippade med sådana behandlingsformer. Det rör främst risk för att adekvat vård fördröjs eller avbryts, att felaktig diagnos ställs, smittspridning och risk för biverkningar av den enskilda behandlingsmetoden eller av använda preparat.

Enligt djurskyddslagen ska djur få nödvändig vård. Denna skyldighet åvilar djurägaren eller den som på annan grund innehar eller förfogar över ett djur, såsom skötare, fodervärd etc. Enligt motiven till bestämmelsen kan denna skyldighet inte sträcka sig utöver den kretsen (prop. 1987/88:93 s. 55). Den som bryter mot bestämmelsen om nödvändig vård kan dömas för brott mot djurskyddslagen till böter eller fängelse i högst två år. Skyldigheten att se till att djur får nödvändig vård omfattar normalt inte den som behandlar ett djur. Om en djurägare vänder sig till

en annan behandlare än en veterinär och djuret genom detta inte får nödvändig vård är det således fortfarande djurägaren som bär ansvaret och därigenom kan ha gjort sig skyldig till brott.

En person som behandlar djur och som inte är veterinär har i dag ett begränsat ansvar för sina handlingar såvida inte de åtgärder som vidtas omfattas av förbudet att behandla allvarliga smittsamma sjukdomar, innebär operativa ingrepp eller är av en sådan karaktär att de utgör djurplågeri. Att en behandlare ställer en felaktig diagnos eller utför olämpliga behandlingar som leder till att djuret inte får adekvat vård får i stället djurägaren ansvara för.

Vid remissbehandlingen har *Länsstyrelsen i Östergötlands län* beskrivit att djur har utsatts för allvarligt lidande då alternativbehandlare utgett sig för att kunna behandla sjuka djur. Det är otillfredsställande att den nuvarande lagstiftningen inte kan ställa den som utför behandlingarna till svárs. Regeringen finner därför, liksom utredaren, att en person som inte tillhör en behörighetsreglerad yrkesgrupp men som yrkesmässigt arbetar inom djurens hälso- och sjukvård bör kunna ställas till ansvar för handlingar som innebär att ett djur utsätts för lidande eller skada, som inte är ringa, eller som innebär att ett djur riskerar att utsättas för sådan effekt. Det bör gälla oavsett om lidandet, skadan eller faran har tillfogats djuret genom olämplig behandling eller genom att det uppstår dröjsmål innan djuret kommer under adekvat vård.

Bestämmelsen bör omfatta både verksamhet som får betraktas som alternativmedicin samt verksamhet som i och för sig omfattas av skolmedicinen men där yrkesutövaren inte tillhör djurhälsopersonalen. Enligt regeringens bedömning skulle en sådan reglering avsevärt öka säkerheten när det gäller behandlingar som utförs av icke behörighetsreglerade yrkesgrupper och medföra att t.ex. en alternativbehandlare får betydligt större ansvar för att han eller hon ger djurägaren rätt råd beträffande frågan om veterinär bör uppsökas eller inte. Sådana handlingar som enbart innebär ringa lidande eller skada eller risk för ringa lidande eller skada bör dock inte omfattas av någon straffsanktion. En bestämmelse av i huvudsak motsvarande lydelse finns i 8 kap. 6 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (LYHS).

Flera remissinstanser efterfrågar möjligheter att vidta åtgärder mot alla behandlare, oavsett om de bedriver yrkesmässig verksamhet eller inte, som genom sina åtgärder orsakar djur skada eller lidande. Regeringen anser dock att det skulle vara att gå för långt och finner att bestämmelsen, liksom vad gäller för begränsningarna i den föreslagna lagens fjärde kapitel, att utföra vissa behandlingar, enbart bör avse personer som yrkesmässigt, utan att tillhöra djurhälsopersonalen, utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Vad gäller de subjektiva rekvisiten gör regeringen bedömningen att såväl uppsåtliga som oaktsamma brott bör straffbeläggas. Det är oftast avsaknaden av kunskap och insikt om vad som kan behandlas och vad som ska överlämnas till veterinär m.fl. som är den stora riskfaktorn vid alternativ behandling. Därför bör, liksom på humanisidan, den omständigheten att gärningsmannen på grund av brist i utbildning och erfarenhet inte kunnat inse sjukdomens natur eller förutse skadan eller faran inte befria honom eller henne från ansvar.

När det gäller formen för sanktionen gör sig samma överväganden gällande som framförts ovan om lämpligheten att införa sanktions-

avgifter för brott mot bestämmelserna i 4 kap. Regeringen föreslår därför att gärningen kriminaliseras. Vad gäller straffskalan anser regeringen att gärningen har samma straffvärde som brott mot bestämmelserna i 4 kap. och att samma straffskala, dvs. böter eller fängelse i högst ett år, därmed ska tillämpas. Regeringen föreslår således att den som utan att tillhöra djurhälsopersonalen vid yrkesmässig verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård uppsåtligen eller av oaktsamhet tillfogar ett djur lidande eller skada, som inte är ringa, eller framkallar fara för sådan effekt, oavsett om skadan eller faran orsakats av olämplig behandling eller genom avbrott i eller dröjsmål med veterinär vård döms till böter eller fängelse i högst ett år.

För övrigt kan nämnas att samma straffskala även gäller för den motsvarande straffbestämmelsen i 8 kap. 6 § LYHS.

Övriga frågor

Regeringen bedömer att det i lagen bör införas en bestämmelse om att i de fall en gärning är belagd med strängare straff i annan lag ska inte dömas för brott enligt lagen. Det som främst kan komma i fråga är brott mot djurplågeribestämmelsen i 16 kap. 13 § brottsbalken eller brott mot bestämmelser i djurskyddslagen.

Som ovan framförts är verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård förknippade med stora risker. I LYHS finns därför en möjlighet för Socialstyrelsen att meddela förbud mot en person, som inte omfattas av hälso- och sjukvårdspersonalen, och som har dömts för brott mot LYHS, för att under viss tid eller för alltid utöva verksamhet som innebär att man undersöker annans hälsotillstånd eller behandlar annan för sjukdom eller därmed jämförligt tillstånd genom att vidta eller föreskriva åtgärder i förebyggande, botande eller lindrande syfte. Utredaren har föreslagit att en bestämmelse motsvarande den i LYHS införs i den nya lagen. Härigenom skulle Jordbruksverket ha möjlighet att ingripa mot personer som i sin yrkesutövning vidtagit åtgärder som är förbjudna eller som utsatt djur eller riskerat att utsätta djur för skada eller lidande.

Regeringen delar utredarens bedömning att det bör införas en möjlighet att ingripa mot sådana personer. Regeringen finner dock att frågan måste beredas vidare vad gäller främst vilka förseelser som kan komma att föranleda ett sådant förbud samt hur överträdelser av ett sådant förbud bör sanktioneras. Regeringen har för avsikt att inom kort återkomma i frågan.

16 Överklagande

Regeringens förslag: Den nuvarande lagens bestämmelser om överklagande och omedelbar verkställighet av Veterinära ansvarsnämndens beslut förs i huvudsak oförändrade till den nya lagen.

Statens jordbruksverks och länsstyrelsens beslut om legitimation och annan behörighet samt om förelägganden ska kunna överklagas

hos allmän förvaltningsdomstol. Sådana beslut ska gälla omedelbart om inte annat bestäms.

Det tilläggs även att om verkställigheten av ett beslut om prövotid har varit inhiberat under en period, ska enbart den tid under vilken prövotid pågått räknas in i prövotiden.

Vad gäller partställningen i mål där ansvarsnämndens beslut överklagats ska anmälaren vara motpart till den yrkesutövare som har överklagat ansvarsnämndens eller domstols slutliga beslut. Om enskild har anmält disciplinärendet ska dock också Jordbruksverket vara yrkesutövarens motpart. Om Jordbruksverket har överklagat beslutet för verket det allmännas talan i domstol.

Vidare föreskrivs att ansvarsnämnden inte ska vara part i mål där ansvarsnämndens beslut har överklagats.

Utredarens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredaren har dock föreslagit att enbart Jordbruksverket ska kunna överklaga ansvarsnämndens beslut för det allmännas räkning. I utredarens förslag finns inte heller något förslag om överklagande av länsstyrelsens beslut.

Remissinstanserna: Jordbruksverket föreslår att även länsstyrelsen ska ha rätt att överklaga ansvarsnämndens beslut. *Kammarrätten i Jönköping* samt *Länsstyrelsen i Hallands län* föreslår att det införs bestämmelser i lagen om överklagande av länsstyrelsens beslut.

Skälen för regeringens förslag: Enligt den nu gällande behörighetslagen överklagas ansvarsnämndens beslut och Jordbruksverkets beslut hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. I lagen föreskrivs även att beslut av ansvarsnämnden får överklagas av Jordbruksverket, den som har anmält en fråga om disciplinansvar samt annan som beslutet angår. Vidare anmärks att Riksdagens ombudsmän och Justitiekanslern har rätt att överklaga beslut. Det finns också bestämmelser om att enbart slutliga beslut får överklagas med undantag för vissa uppräknade beslut, såsom beslut om avvisning av ombud och förordnande av läkarundersökning. Vidare finns bestämmelser om att beslut enligt lagen gäller omedelbart om inte annat bestäms och bestämmelser om vem som är motpart till den veterinär som har överklagat ansvarsnämndens beslut.

Den nu gällande lagens bestämmelser om rätt att överklaga ansvarsnämndens beslut bör överföras till den nya lagen i stort sett oförändrade. Vad gäller frågan om rätt att överklaga ansvarsnämndens beslut bör framgå att länsstyrelsen ha en sådan rätt i de fall länsstyrelsen har anmält en fråga om disciplinpåföljd och talan inte har övertagits av Jordbruksverket. Rätt att överklaga har således den enskilde eller den länsstyrelse som har anmält en fråga om disciplinansvar om beslutet gått dem emot, annan som beslutet angår om beslutet gått denne emot samt Jordbruksverket. Då enskildas rätt att överklaga ansvarsnämndens beslut följer av 22 § förvaltningslagen (1986:223) bör överklagandebestämmelsen i den nya lagen utformas på så sätt att det framgår att även Jordbruksverket och länsstyrelsen har rätt att överklaga ansvarsnämndens beslut. Regeringen finner inte att det finns anledning att föreskriva att beslut om disciplinpåföljd ska gälla omedelbart. Däremot bör ansvarsnämndens beslut om

prövotid, återkallelse av behörighet och återfående av behörighet enligt huvudregeln gälla omedelbart.

När det gäller partställningen i domstol vid överklagande av ansvarsnämndens beslut föreslår regeringen att anmälaren ska vara yrkesutövarens motpart. I likhet med motsvarande bestämmelse i LYHS bör dock även Jordbruksverket vara yrkesutövarens motpart i de fall där en enskild har anmält disciplinärendet. Det följer av allmänna principer att enbart en statlig myndighet bör kunna företräda det allmänna i domstol. Jordbruksverket bör i egenskap av central tillsynsmyndighet vara den som företräder det allmännas intresse i de fall som verket väljer att överklaga ett beslut. Verket kommer, i de fall länsstyrelsen varit part i ansvarsnämnden att överta länsstyrelsens talan. I de fall som JO eller JK har överklagat beslutet är det dock JO respektive JK som för statens talan.

Vidare bör det i lagen göras ett uttryckligt undantag från bestämmelsen i 7 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291) som innebär att ansvarsnämnden inte ska vara motpart i domstol vid överklagande av nämndens beslut. Motsvarande undantag finns på humansidan när det gäller HSN.

Slutligen bör det föreskrivas att Jordbruksverkets beslut om legitimation och annan behörighet samt tillsynsmyndighetens, dvs. Jordbruksverkets och länsstyrelsens, beslut om förelägganden ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det bör också i lagen framgå att sådana beslut enligt huvudregeln ska gälla omedelbart.

17 Övriga lagändringar

17.1 Djurskyddslagens krav på att anlita djurhälsopersonal

Regeringens förslag: Bestämmelsen i 11 § djurskyddslagen om att veterinär ska anlitas för vissa behandlingar utvidgas till att avse veterinär eller annan som tillhör djurhälsopersonalen.

Veterinär eller annan som tillhör djurhälsopersonalen ska, utöver för operativa ingrepp, givande av injektioner eller behandlingar som kan medföra lidande, även tillkallas för behandling av djur under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion.

Utredarens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredaren föreslår dock att bestämmelsen enbart ska tillämpas när djuret i fråga är sjukt eller skadat.

Remissinstanserna: Endast några få remissinstanser kommenterar utredarens förslag till ändring av 11 § djurskyddslagen. *Smittskyddsinstitutet* anser dock att det fortsatt bör vara tillåtet för veterinär att överlåta arbetsuppgifter till personal som har föreskriven utbildning inom försöksdjursområdet. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* anser att den föreslagna lagändringen bör omformuleras eftersom djurhälsopersonal aldrig ska utföra operationer, göra smärtsamma ingrepp eller söva djur utan veterinär medverkan. Även *Sveriges Veterinärförbund* anser att 11 § bör

omformuleras så att det framgår att det endast är veterinärer som får operera, göra smärtsamma ingrepp eller söva djur. *Föreningen Djurens Vänners Riksorganisation* avstyrker förslaget på den grunden att det inte går att sätta likhetstecken mellan veterinärutbildningen och utbildningen till djursjukvårdare eller hovslagare.

Skälen för regeringens förslag: Att en yrkesgrupp behörighetsregleras innebär att en yrkesutövare med behörighetsbeviset har en säkerställd kompetens, vilket är en trygghet för den som anlitar yrkesutövaren. Enligt nuvarande lagstiftning gäller detta enbart för veterinärer. I dag följer av 11 § djurskyddslagen (1988:534) att veterinär ska anlitas för operativa ingrepp på eller att ge injektioner till djur. Bestämmelsen har i praxis tolkats som att den innebär ett förbud för någon annan än veterinär att vidta de angivna åtgärderna. Regeringen anser dock att yrkesutövare som tillhör djurhälsopersonalen, dvs. även yrkesutövare som inte är veterinär självständigt eller efter delegering från veterinär bör ha rätt att utföra de aktuella behandlingsåtgärderna. Den som tillhör djurhälsopersonalen får enbart utföra uppgifter som han eller hon har kompetens för. Det saknar därför skäl att i djurskyddslagen begränsa rätten för vissa grupper av djurhälsopersonalen att vidta vissa åtgärder. Bestämmelsen avser de ingrepp som är mest riskfyllda för djuren. Här delar regeringen utredarens bedömning att även behandlingar under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion är så riskfyllda att det bör krävas att någon som tillhör djurhälsopersonalen anlitas. Se även avsnitt 11 om förbud mot yrkesutövare som inte tillhör djurhälsopersonalen att utföra sådana ingrepp.

17.2 Anmälningsskyldighet enligt djurskyddslagen, smittskyddslagen m.m.

Regeringens förslag: Bestämmelserna i veterinärinstruktionen om anmälningsskyldighet för veterinärer förs till de lagar som reglerar sakfrågan.

I djurskyddslagen föreskrivs att den som tillhör djurhälsopersonalen och som i sin yrkesutövning finner anledning att anta att djur inte hålls eller sköts i enlighet med djurskyddslagstiftningen ska anmäla detta till kontrollmyndigheten och i smittskyddslagen föreskrivs att en veterinär utan dröjsmål ska underrätta smittskyddsläkaren om iakttagelser som kan vara av betydelse för smittskyddet.

Utredarens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredaren föreslår dock att enbart veterinärer ska vara anmälningsskyldiga vid överträdelse av djurskyddslagen samt att rekvisitet ”om inte åtgärden rättas till” ska finnas kvar i bestämmelsen om anmälningsskyldighet vid överträdelse enligt djurskyddslagen.

Remissinstanserna: *Länsstyrelserna i Uppsala och Jämtlands län* samt *Skellefteå kommun* anser att även annan djurhälsopersonal än veterinärer ska vara skyldiga att anmäla fall där djur inte hålls i enlighet med djurskyddslagstiftningen. *Kammarrätten i Jönköping* och *Länsstyrelsen i*

Stockholms län föreslår en omformulering av den föreslagna 28 § djurskyddslagen så att ”om förhållandet inte rättas till” tas bort. *Länsstyrelsen i Gotlands län* anser beträffande förslaget till ändring i smittskyddslagen att det skulle vara positivt om smittskyddsläkaren får samma underrättelseskyldighet som veterinärerna har.

Skälen för regeringens förslag: I 4 § förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion finns föreskrifter om veterinärs anmälningsskyldighet. Enligt första stycket 4 föreskrivs att en veterinär, enligt de föreskrifter Jordbruksverket meddelar, ska anmäla och rapportera misstänkta eller inträffade fall av sådana smittsamma djursjukdomar som inte omfattas av epizootilagen (1999:657) eller zoonoslagen (1999:658) och i första stycket 5 föreskrivs att en veterinär utan dröjsmål ska underrätta smittskyddsläkaren om iakttagelser som kan vara av betydelse för smittskyddet för människor. Vidare föreskrivs i tredje stycket att om en veterinär i sin yrkesutövning finner anledning att anta att djur inte hålls eller sköts i enlighet med djurskyddslagen (1988:534) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, ska veterinären, om förhållandet inte rättas till, anmäla detta till den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Därutöver finns rapporteringsskyldigheter för veterinärer i epizootilagen och zoonoslagen.

Utredaren behandlar frågan om inte anmälningsskyldigheten, vad avser brister i djurskyddet, ska utvidgas till att omfatta även annan djurhålsopersonal än veterinärer och bedömer att sådan information från vissa yrkesgrupper, såsom hovslagare, vilka i stor utsträckning arbetar på plats hos djurhållaren, kan vara till stor nytta för djurskyddet. Utredaren föreslår dock ingen utökad anmälningsskyldighet, utan vill avvakta en utvärdering av en ny behörighetsreglering. Bland andra *Länsstyrelserna i Uppsala och Jämtlands län* anser dock att även annan djurhålsopersonal än veterinärer ska vara skyldiga att anmäla fall där djur inte hålls i enlighet med djurskyddslagen. Regeringen anser att det från djurskyddssynpunkt är viktigt att ha kvar en anmälningsskyldighet och delar bedömningen att samtliga yrkesgrupper, var och en inom sitt kompetensområde, bör kunna identifiera fall där djur riskerar att fara illa. Det ligger klart inom ramen för djurskyddsintresset att sådana fall uppmärksammas. Regeringen har visserligen förståelse för utredarens argument men bedömer dock att samtliga yrkesgrupper som tillhör djurhålsopersonalen bör omfattas av skyldigheten att anmäla fall där djur inte hålls och sköts i enlighet med djurskyddslagen eller där sådan misstanke föreligger till den ansvariga kontrollmyndigheten.

Från djurskyddssynpunkt är det viktigt att svåra fall av misskötsel omedelbart rapporteras till kontrollmyndigheten. I den nuvarande bestämmelsen föreskrivs en anmälningsskyldighet ”om inte förhållandena rättas till”. Denna skrivning kan vara problematisk, vilket såväl utredaren som *Kammarrätten i Jönköping* påpekar. Det kan nämligen ifrågasättas om det föreligger en omedelbar anmälningsskyldighet eller om veterinären först måste få djurägaren att rätta till missförhållandena innan anmälningsskyldigheten inträder. Därtill kommer att, vilket även *Länsstyrelsen i Stockholms län* har påpekat, skyldigheten kan anses innebära att samma veterinär måste besöka djurägaren en andra gång, vilket i praktiken ofta inte blir fallet. Ett upphävande av bestämmelsen skulle eventuellt innebära att kontrollmyndigheten får fler anmälningar av mindre allvarligt

slag. Regeringen finner dock sammantaget att rekvisitet ”om förhållandet inte rättas till” inte bör få någon motsvarighet i den nya bestämmelsen.

Utredaren bedömer att rapporteringsskyldigheter på olika områden bör regleras i den lagstiftning som rör saken och anser därför att anmälnings-skyldigheten om smittsamma djursjukdomar, som inte omfattas av epi-zootilagen eller zoonoslagen, bör göras med stöd av lagstiftningen om provtagning på djur, att anmälningsplikten vad avser iakttagelser som kan vara av betydelse för smittskyddet för människor bör finnas i smitt-skyddslagen samt att anmälnings-skyldigheten vad avser brister i djur-skyddet bör finnas i djurskyddslagen. Regeringen delar denna bedömning och föreslår därför att bestämmelsen i veterinärinstruktionen om anmäl-ningsplikt till smittskyddsläkaren förs till smittskyddslagen (2004:168) och att bestämmelsen om anmälnings-skyldighet om brister i djurskyddet bör finnas i djurskyddslagen. Vad gäller lagen (2006:806) om provtag-ning på djur, m.m. finns det redan i 5 § en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vad en veterinär ska iakttä i fråga om skyldighet att anmäla och rappor-tera misstänkta eller inträffade fall av smittsamma djursjukdomar.

17.3 JO:s och JK:s talerätt

Regeringens förslag: Riksdagens ombudsmän (JO) och Justitie-kanslern (JK) ska ha möjlighet att föra det allmännas talan i mål om disciplinansvar eller återkallelse av behörighet för veterinärer. Med anledning av att antalet behörighetsreglerade yrken utökas bör be-stämmelserna om JO:s och JK:s talerätt utökas till att även avse de nya yrkena.

Utredarens förslag: Överensstämmer i princip med regeringens för-slag.

Remissinstanserna: JO erinrar om att JO:s och JK:s tillsyn över de statliga och kommunala arbetstagararna är av extraordinär art och inte av-sedd att ersätta den ordinarie tillsynen. JO anser att det skulle vara av värde om frågan om anmälnings- och talerätt på det nu aktuella området får en närmare belysning och hänvisar till hur frågan tidigare har hante-rats i bl.a. prop. 2002/03:47 om Statens ansvarsnämnd. JK konstaterar att förslaget innebär en förändring från JK:s synpunkt främst genom att fler yrkesgrupper än hittills ska omfattas av disciplinansvaret. JK framhåller att en förutsättning för att JK ska ha en reell möjlighet att söka ändring i beslut om disciplinpåföljd eller dylikt är att ansvarsnämndens beslut faktiskt tillhandhålls JK i sådan tid att ett överklagande kan ske. I 7 kap. 16 § i lagförslaget föreskrivs att ett överklagande ska ske inom tre veckor från det att beslut har meddelats.

Skälen för regeringens förslag: JO och JK har i dag beträffande vete-rinärer rätt att göra anmälan i ärenden om disciplinpåföljd och om åter-kallelse eller begränsning av legitimation eller behörighet enligt 6 § lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän respektive 6 § lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn. De har vidare rätt att

föra talan i domstol mot Veterinära ansvarsnämndens beslut enligt 7 § i respektive lag.

Som en följd av att ytterligare yrkesgrupper kommer att stå under ansvarsnämndens prövning samt att det införs föreskrifter om provotid finner regeringen att JO:s och JK:s anmälningsrätt ska omfatta all djurhälsopersonal samt ärenden om provotid. Även bestämmelserna om rätt att överklaga ansvarsnämndens beslut bör utökas till att avse alla som tillhör djurhälsopersonalen. I 35 § tredje stycket 1 förvaltningsprocesslagen (1971:291) föreskrivs att prövningstillstånd i Regeringsrätten inte krävs om JO eller JK för talan i mål om disciplinansvar eller om återkallelse av behörighet att utöva veterinäryrket. Bestämmelsen bör ändras så att det framgår att prövningstillstånd inte ska krävas om JO eller JK för talan om återkallelse eller begränsning av behörighet att utöva yrke inom djurens hälso- och sjukvård.

Vad avser frågan om en större översyn av JO:s och JK:s anmälnings- och talerätt är detta något som bör behandlas i ett större och mer samlat sammanhang.

17.4 Lagen om offentlig anställning

Regeringens förslag: Undantaget från bestämmelserna om disciplinpåföljd i 21 § lagen (1994:269) om offentlig anställning ska utökas från att enbart avse veterinärer till att avse all djurhälsopersonal.

Utredarens förslag. Utredaren lämnade inte något förslag i denna del.

Remissinstanserna: *Riksdagens ombudsmän (JO)* påtalar behovet av att göra följdändringar i lagen om offentlig anställning.

Skälen för regeringens förslag: I lagen (1994:269) om offentlig anställning finns bestämmelser om disciplinansvar för arbetstagare som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter sina skyldigheter i anställningen. I 21 § undantas från bestämmelserna om disciplinpåföljd bl.a. veterinärer för sådana förseelser i yrkesutövningen som ska prövas av Veterinära ansvarsnämnden.

Som en följd av att ytterligare yrkesgrupper kommer att stå under ansvarsnämndens prövning bör bestämmelsen ändras så att bestämmelserna om disciplinpåföljd inte ska tillämpas på djurhälsopersonal för sådana förseelser i yrkesutövningen som ska prövas av Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

17.5 Tekniska följdändringar

Regeringens förslag: Med anledning av att Veterinära ansvarsnämnden byter namn till Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård ska gällande hänvisningar till nämnden ändras i ett antal författningar.

Utredarens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig särskilt över förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Förslagen i lagrådsremissen medför att följdändringar behöver göras i andra författningar. Utöver de följdändringar som särskilt berörs ovan behöver hänvisningar till Veterinära ansvarsnämnden ändras till Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård i ett antal lagar. De lagar som därvid berörs är lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m., läkemedelslagen (1992:859) och lagen (1992:860) om kontroll av narkotika.

18 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Den nya lagen ska träda i kraft den 1 januari 2010.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att den som på annat sätt än genom djursjukskötarexamen förvärvat motsvarande kompetens ska kunna, under en övergångsperiod på fem år, få legitimation som djursjukskötare samt om vilka yrkeskvalifikationer som krävs.

Beslut om prövotid får inte meddelas enbart på grundval av omständigheter som hänför sig till tid före lagens ikraftträdande. För förseelser som är begångna före den nya lagens ikraftträdande ska äldre bestämmelse om preskription tillämpas.

Ärenden som har anmälts till Veterinära ansvarsnämnden före lagens ikraftträdande ska handläggas enligt äldre bestämmelser. Det samma gäller för överklaganden av Veterinära ansvarsnämndens beslut som har inletts före den 1 januari 2010.

Utredarens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredaren föreslår enbart övergångsbestämmelser vad avser bestämmelser om preskription. I sak överensstämmer även regeringens förslag om övergångsbestämmelser för legitimation för djursjukskötare med utredarens förslag.

Remissinstanserna: Några instanser, t.ex. *Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)*, *Svenska kommunalarbetsförbundet*, *Hästnäringens Nationella Stiftelse (tidigare Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande) m.fl. organisationer inom hästområdet*, *Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet* liksom *Djursjukhuset i Malmö* lämnar synpunkter på de föreslagna övergångsreglerna om legitimation av djursjuksköterskor, som har bilagts utredningen.

Skälen för regeringens förslag

Ikraftträdande

Det är angeläget att den nya lagstiftningen träder i kraft så snart som möjligt. Samtidigt är det viktigt att de som berörs av lagstiftningen, såväl

myndigheter som andra parter, ges tillräckligt med tid att vidta de åtgärder som följer av den nya lagstiftningen samt i övrigt anpassa sig till bestämmelserna. Den nya lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård föreslås av dessa skäl träda i kraft den 1 januari 2010.

Övergångsbestämmelser för erhållande av djursjukskötarlegitimation

Av det antal djursjukvårdare som för närvarande arbetar inom djurens hälso- och sjukvård har bara en mindre andel genomgått den tvååriga universitetsutbildningen och skulle därmed vara kvalificerade att komma i fråga för legitimation. Universitetsutbildningen var under perioden 1985–1999 ettårig. Skillnaden mellan den ettåriga och den tvååriga utbildningen är framför allt att den längre utbildningen innehåller mer färdighetsträning och praktik. Inom djurens hälso- och sjukvård arbetar även djursjukvårdare som har annan kortare utbildning och personer utan formell utbildning. Vissa av dessa har arbetat många år i yrket. Utredaren föreslår därför att den som har genomgått den ettåriga universitetsutbildningen och kan uppvisa intyg om att han/hon har arbetat inom yrket minst ett år på heltid under de senaste fem åren även bör få komma i fråga för legitimation samt att personer utan universitetsutbildning under en övergångstid på omkring tre år bör få möjlighet att ansöka om legitimation efter att ha genomgått en examination. Regeringen, som delar utredarens bedömning, finner att det under en övergångstid bör vara möjligt för djursjukvårdare med en ettårig universitetsexamen samt minst ett års yrkeserfarenhet under de senaste fem åren att erhålla legitimation som djursjukskötare. Regeringen anser även att det under en övergångstid på fem år ska vara möjligt för en sökande att genom examination visa att han/hon har kunskaper och färdigheter som motsvarar dagens utbildning till djursjukvårdare. Regeringen föreslår därför att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att föreskriva att den som på annat sätt än genom djursjukskötarexamen förvärvat motsvarande kompetens ska kunna erhålla legitimation.

I detta sammanhang bör det förslag som har utarbetats av Svenska Djursjukhusföreningen och Riksförbundet för Anställda Inom Djursjukvården, vilket har bilagts betänkandet, liksom de synpunkter på förslaget som har inkommit under remissbehandlingen beaktas. Några remissinstanser, däribland *Svenska Kommunalarbetsförbundet*, *Hästnäringens Nationella Stiftelse (tidigare Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande)* m.fl. organisationer inom hästområdet och *Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet* anser att övergångsreglerna är alltför omfattande medan *SLU* däremot bedömer att de är rimliga men behöver förtydligas.

Övriga övergångsbestämmelser

Inom förvaltningsrätten är huvudregeln att såväl sakliga som processuella ändringar ska tillämpas omedelbart vid ikraftträdandet. De ska således tillämpas även i pågående mål eller ärenden såvida inte annat särskilt har angetts eller följer av omständigheterna.

När det gäller beslut om prövotid medför emellertid legalitetsprincipen att sådan inte bör beslutas i övergångsfall. Eftersom de nya bestämmel-

serna innebär en skärpning jämfört med vad som tidigare har gällt, följer av principen att de nya bestämmelserna inte bör leda till strängare påföljd för förseelser begångna innan de nya bestämmelserna trätt i kraft, jfr 2 kap. 10 § regeringsformen och 5 § lagen (1964:163) om införande av brottsbalken. Med hänsyn till detta ska prövotid inte föreskrivas i fall där de omständigheter som åberopas enbart hänför sig till tid före ikraftträdandet. En bestämmelse om detta bör tas in i lagen.

I den nya lagen har införts en ny preskriptionsbestämmelse som innebär att disciplinpåföljd inte får meddelas senare än tio år från det att förseelsen har ägt rum. Bestämmelsen utökar i viss mån utrymmet för disciplinpåföljd. Det följer av allmänna principer att den nya bestämmelsen inte får leda till att påföljd kan påföras för förseelser begångna innan den nya lagen trätt i kraft och som hade hunnit preskriberas enligt äldre bestämmelser. Förseelser som är begångna före den nya lagens ikraftträdande ska därför preskriberas enligt äldre bestämmelser. Detta bör tydliggöras genom en övergångsbestämmelse.

Med den nya lagen försvinner arbetsgivarens rätt att anmäla veterinär till ansvarsnämnden. För att anmälningar från arbetsgivare som har inkommit före den nya lagens ikraftträdande ska behandlas efter lagens ikraftträdande bör det föreskrivas särskilt om detta. Genom den nya lagen införs även en bestämmelse om att ansvarsnämnden inte ska vara part i domstol när dess beslut överklagas. Regeringen bedömer dock att ansvarsnämnden bör kvarstå som part i de mål som har ”anhängiggjorts” i domstol före den nya lagens ikraftträdande.

19 Konsekvenser av regeringens förslag

Regeringens bedömning: Förslagen om djurhälsopersonalen innebär en ökad samhällsnytta eftersom de leder till en effektivare och säkrare vård, vilket innebär bättre djurhälsa, ökat djurskydd och en lägre risk för den som anlitar någon som tillhör djurhälsopersonalen. Förslagen att inrätta nya behörighetsreglerade yrken kommer att innebära vissa kostnader i form av ökad administration för Statens jordbruksverk, särskilt i ett övergångsskede och en mindre kostnadsökning för länsstyrelsernas tillsynsverksamhet. Regeringen bedömer att såväl Jordbruksverkets som länsstyrelsernas kostnader ska finansieras inom ramen för befintliga medel.

Utredarens bedömning och förslag: Överensstämmer huvudsakligen med regeringens men utredaren har föreslagit att kostnaden för tillsynen över djurhälsopersonalen bör finansieras med avgifter och att de ökade administrativa kostnaderna för Jordbruksverket under en övergångstid täcks med medel från anslaget 42:3 *Djurhälsovård*, numera benämnt 1:6 *Djurhälsovård*.

Remissinstanserna: *Jordbruksverket* anser att konsekvensbeskrivningen och finansieringsförslagen är otydliga. *Livsmedelsekonomiska institutet* konstaterar att utredningen inte gör något försök att kvantifiera

förslagets effekter på djurens hälsa och värdet av dessa effekter och anser att detta omöjliggör en analys av förslagets samhällsekonomiska aspekter.

En majoritet av *länsstyrelserna* framhåller att förslaget innebär utökat ansvarsområde för länsstyrelserna och betonar behovet av ökade resurser. *Länsstyrelserna i Stockholms och Kalmar län* påpekar att länsstyrelserna har för lite resurser för dagens tillsyn av veterinär verksamhet.

Jordbruksverket delar inte utredarens bedömning att antalet ärenden i ansvarsnämnden inte påverkas nämnvärt utan bedömer att antalet ärenden kommer att öka särskilt mot bakgrund av en behörighetsreglering av hovslagare. Verket anser vidare att administrationen av veterinärers specialistkompetens kommer att medföra högre kostnader och längre handläggningstid. *Veterinära ansvarsnämnden* anser att en konsekvens av utredningens förslag är att det finns ett behov av att se över behovet av föredragande och nämndens övriga personal.

När det gäller förslaget att under en övergångsperiod om tre år avsätta medel från anslaget 42:3 Djurhälsovård anser *Lantbrukarnas Riksförbund* och *Svensk Mjölk* att detta anslag inte ska användas för att täcka kostnaderna utan att särskilda medel i stället ska tilldelas Jordbruksverket.

Skälen för regeringens bedömning

Nyttan med föreslagna förändringar

Regeringens förslag om behörighetsreglering av ytterligare yrken inom djurens hälso- och sjukvård kommer att få konsekvenser för djurägare, näringsidkare och myndigheter. Förslaget innebär att alla som tillhör djurhälsopersonalen ska stå under Jordbruksverkets och länsstyrelsernas tillsyn och kunna bli föremål för prövning i Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

Genom behörighetsreglering av ytterligare yrkesgrupper införs även möjligheter för delegering av arbetsuppgifter mellan olika yrkeskategorier inom djurhälsopersonalen. Detta bedöms bidra till att personalresurserna inom djurens hälso- och sjukvård kan användas effektivare genom att det inte längre är nödvändigt att veterinärerna behöver vara närvarande vid och bära ansvaret för samtliga åtgärder som vidtas vid t.ex. ett djursjukhus. De förändrade förutsättningarna kommer även att leda till att arbetet kan utföras under tryggare förhållanden än vad som är fallet i dag.

Den som tillhör djurhälsopersonalen ska arbeta enligt vetenskap och beprövad erfarenhet, vilket är av stor betydelse från bl.a. djurskyddssynpunkt.

Förslaget att all djurhälsopersonal ska stå under samhällets tillsyn och kunna bli föremål för prövning om disciplinansvar i en ansvarsnämnd innebär en ökad trygghet för den som vänder sig till djurhälsopersonalen med sitt djur.

De nya bestämmelserna om specialistkompetens för veterinärer innebär att bestämmelserna har anpassats till grundlagen och EG-rätten.

Förslagen syftar i huvudsak till att åstadkomma förbättringar i fråga om de krav som ställs på den som är verksam inom djurens hälso- och

sjukvård. En effektiv tillsyn och ett fungerande sanktionssystem bedöms leda till att sådan verksamhet kommer att hålla en högre kvalitet. Förslagen kommer att vara till fördel för både djurägare, andra djurhållare och för den som tillhör en reglerad yrkesgrupp. Sammantaget bedöms förslagen leda till en effektivare och säkrare vård, vilket innebär bättre djurhälsa, ökat djurskydd och en lägre risk för den som anlitar någon som tillhör djurhälsopersonalen.

Bestämmelser i den nya lagstiftningen om begränsningar att behandla djur, t.ex. när det gäller operativa ingrepp, givande av injektioner och behandling av smittsamma sjukdomar finns redan i annan lagstiftning (djurskyddslagen respektive den nuvarande behörighetslagen,) varför förändringen inte förväntas komma att påverka det alternativmedicinska området i nämnvärd omfattning. Genom de föreslagna bestämmelserna förbättras dock möjligheten väsentligt att komma till rätta med oseriösa behandlare, vilket är av stor betydelse för djurens hälsotillstånd och inte minst för djurskyddet.

Livsmedelsekonomiska institutet anser att materialet i utredningen omöjliggör en analys av förslagets samhällsekonomiska effekter. Regeringen bedömer dock sammantaget att den nya lagstiftningen kommer att bidra till en betydande kvalitetshöjning inom området för djurens hälso- och sjukvård. Utredaren har tydligt redogjort för bristerna i den i dag gällande lagstiftningen, vilka till stor del beror på att djurens hälso- och sjukvård har utvecklats starkt under senare år och i dag alltmer liknar hälso- och sjukvården för människor. Vidare har utbildningsnivån påtagligt höjts inom utbildningarna och då särskilt inom djursjukvårdarutbildningen. Remissinstanserna har i princip enhälligt delat utredarens övergripande bedömningar.

Kostnader för djurägare, näringsidkare och myndigheter

Det är svårt att bedöma hur behörighetsreglering av ytterligare yrken inom djurens hälso- och sjukvård kommer att påverka kostnaderna för djurägare. En trolig utveckling är dock att den yrkesutövare som är behörighetsreglerad kommer att kunna ta ut en högre avgift för sina tjänster i jämförelse med den som inte är det. Det är även möjligt att försäkringsbolagen kommer att erbjuda försäkringar vars villkor innebär att behörighetsreglerad personal kommer att gynnas jämfört med yrkesutövare som står utanför kretsen av djurhälsopersonal.

För den yrkesutövare som tillhör en yrkesgrupp som omfattas av bestämmelser om legitimation eller godkännande medför regleringen en kostnad för ansökningsavgift till Jordbruksverket i samband med ansökan om legitimation eller godkännande. I dagsläget tar Jordbruksverket ut en avgift på 600 kronor för ansökan om legitimation för veterinärer. I enlighet med avgiftsförordningen (1992:191) ska den avgift som tas ut för administration av behörighetsregleringen bestämmas enligt principen om full kostnadstäckning.

För arbetsgivare, t.ex. djursjukhus som kommer att ha en stor andel legitimerade djursjukskötare anställda kan lönekostnaderna komma att öka. Det är dock troligt att en sådan kostnadsökning kan vägas upp av effektivitetsvinster genom att veterinär arbetskraft kan komma att frigöras.

För yrkeskategorier som genom förslagen inte kommer att omfattas av behörighetsreglering bedöms endast indirekta konsekvenser komma att uppstå. Förslagen innebär inte att personer som tillhör sådana yrkeskategorier kommer att hindras att utöva sitt yrke. En möjlig effekt skulle i vissa fall kunna vara att djurägare i större utsträckning föredrar att vända sig till en behörighetsreglerad yrkesutövare. Detta bedöms framför allt att vara aktuellt när det gäller hovslagare. En djurägare har att ta ställning till vilken hovslagare som ska anlitas och det kommer att finnas både godkända hovslagare och hovslagare som inte tillhör djurhälsopersonalen att tillgå. Emellertid bedöms det under lång tid framöver råda brist på hovslagare, vilket kommer att mildra effekten för hovslagare som av olika skäl inte kommer att tillhöra djurhälsopersonalen. På sikt bedöms dock en hovslagare som inte omfattas av behörighetsreglering få svårare att konkurrera än en godkänd hovslagare.

När det gäller s.k. alternativmedicinska behandlingsformer kommer förslagen bara marginellt att påverka den faktiska yrkesutövningen för s.k. alternativbehandlare. Inget av förslagen innebär att personer som inte tillhör djurhälsopersonalen på något sätt förhindras att utöva yrket eller att det försvåras. Förslaget bedöms inte heller medföra några nämnvärda kostnadsökningar.

Antalet ärenden i Ansvarsnämnden inom djurens hälso- och sjukvård kan komma att öka jämfört med ärendevolymen i den nuvarande Veterinära ansvarsnämnden. Det är dock svårbedömt hur stor ökningen kan komma att bli. För närvarande avgör nämnden omkring 100 ärenden per år. Den yrkesgrupp som bedöms komma att mest bidra till en ökning är de godkända hovslagarna. *Jordbruksverket* bedömer att antalet ärenden i ansvarsnämnden kommer att öka mot bakgrund av behörighetsreglering för hovslagare och *Veterinära ansvarsnämnden* anser att det som en konsekvens av utredningens förslag finns skäl att se över ansvarsnämndens behov av t.ex. föredragande. Regeringen bedömer dock att det i dagsläget är mycket osäkert hur snabbt antalet godkända hovslagare kommer att öka. Det finns mycket som tyder på att det kommer att ta många år innan huvuddelen av landets hovslagare ingår i djurhälsopersonalen. Regeringen är dock medveten om att en ökad ärendemängd liksom en förändring av ansvarsnämnden i övrigt kan innebära ökade kostnader för nämndens verksamhet och bevakar utvecklingen.

Förvaltningsdomstolarnas kostnader för överklaganden av ansvarsnämndens, Jordbruksverkets och länsstyrelsernas beslut bedöms påverkas bara marginellt. Av de omkring 100 ärenden som årligen avgörs av Veterinära ansvarsnämnden överklagas omkring en femtedel till förvaltningsdomstol. Regeringen gör bedömningen att denna andel inte kommer att öka även när fler yrken behörighetsregleras. Länsstyrelserna kommer i och med de föreslagna förändringarna få möjlighet att besluta om förelägganden som behövs för att kunna bedriva tillsyn över djurhälsopersonalen. Även dessa beslut kan överklagas till förvaltningsdomstol men regeringen gör bedömningen att det handlar om ett tämligen ringa antal fall. Då dessa kommer att avgöras av förvaltningsdomstolar i samtliga län torde kostnadsökningarna för respektive domstol vara ytterst marginella. De kostnader som den utökade kriminaliseringen medför bedöms också bli mycket små. Det är enbart en mycket begränsad mängd

personer som kommer att omfattas av lagstiftningen och antalet överträdelser bedöms bli få.

Förslagen innebär ökade administrativa kostnader för Jordbruksverket. Verket kommer genom förslagen att, utöver som tidigare pröva behörigheten och utfärda legitimationer för veterinärer, även pröva behörighetsfrågor för djursjukskötare, vissa legitimationsyrken inom humansjukvården och för hovslagare. Det bör nämnas att motsvarighetsbedömningar enligt den generella ordningen i direktiv 2005/36/EG, vilket kommer att vara aktuellt för de nya behörighetsreglerade yrkena, kan vara mer tidskrävande och komplicerade. Här kommer Jordbruksverket att behöva utveckla sin kompetens på området. Det nya arbetet kommer också att kräva mer kontakter med behöriga myndigheter i andra länder. Verket kommer även att i ett inledande skede behöva utarbeta och anpassa föreskrifter på området liksom att under en övergångsperiod hantera behörighetsreglering av djursjukskötare enligt de föreslagna övergångsreglerna. När det gäller de yrken som genom dessa förslag regleras förutses en anhopning av ärenden hos Jordbruksverket under de första åren då nu verkssamma yrkesutövare kan ansöka om behörighet genom legitimation eller godkännande. Därefter kommer antalet ärenden att motsvara nyutbildade veterinärer, djursjukskötare och hovslagare. Till detta kommer ett mycket begränsat antal yrkesverksamma personer med legitimationsyrken inom humansjukvården, framför allt sjukgymnaster och tandläkare liksom personer med motsvarande utländsk utbildning.

Årligen utbildas för närvarande omkring 20 hovslagare och 45 djursjukvårdare. Antalet veterinärstudenter som årligen antas är numera 100. En försiktig uppskattning är att antalet ärenden gällande Jordbruksverkets prövning av behörighetsfrågor för djurhälsopersonal kommer att fördubblas.

Jordbruksverket är i dag central tillsynsmyndighet över veterinär verksamhet. Med ytterligare yrken som behörighetsregleras inom djurens hälso- och sjukvård kommer verkets ansvar för samordning och utbildning att öka liksom arbetet med att avge yttranden till ansvarsnämnden. Verket administrativa kostnader kommer även att påverkas av de nya bestämmelserna om specialistgodkännande av veterinärer.

Regeringen delar inte utredarens förslag om att Jordbruksverkets anslag för Djurhälsovård tillfälligt ska användas för att täcka verkets administrativa kostnader utan anser att Jordbruksverket ska finansiera dessa arbetsuppgifter inom ramen för sitt förvaltningsanslag.

Den operativa tillsynen över veterinär verksamhet utövas av länsstyrelserna. Länsstyrelsernas tillsynskostnader kommer att öka när ytterligare yrken inom djurens hälso- och sjukvård behörighetsregleras. Det är dock svårbedömt hur stor den ökade arbetsbördan för länsstyrelserna i praktiken kommer att bli. När det gäller tillsynen över djursjukskötare liksom de yrkesutövare med legitimation inom humansjukvården och som har godkänts för arbete inom djurens hälso- och sjukvård kommer den i hög grad att kunna samordnas med tillsynen över veterinärerna. Dessa yrkesutövare har i huvudsak gemensam arbetsplats varför kostnaderna för den utökade tillsynen inte kommer att påverkas nämnvärt.

Hovslagare är en yrkesgrupp som arbetar självständigt och ofta ambulera. Länsstyrelsens tillsyn över hovslagare kan därför sannolikt inte med lätthet samordnas med annan tillsyn. Det är dock mycket osäkert hur

många tillsynsobjekt som tillkommer genom att det blir möjligt för hovslagare att ansöka om godkännande. Utbildningsbakgrunden inom hovslagarkollektivet är mycket varierade. I dagsläget utbildas, som har redogjorts för ovan, ca 20 hovslagare per år. Vidare kommer behörighetsregleringen av hovslagare att innebära att det blir möjligt men inte tvingande att ansöka om godkännande. Den hovslagare som så önskar kan fortsätta sin yrkesutövning på samma sätt som i dag. Sådana hovslagare kommer därmed inte heller att tillhöra djurhälsopersonalen och stå under samhällets tillsyn. Det är dock regeringens mening att på lång sikt ska samtliga yrkesverksamma hovslagare omfattas av behörighetsregleringen. Regeringen bedömer att den nu föreslagna regleringen för hovslagare vid en lämplig tidpunkt behöver utvärderas. Utredaren har bedömt att det första steget i behörighetsreglering av hovslagare som nu tas, bör utvärderas efter omkring tio år. Även regeringen bedömer att det kan vara en lämplig tidsperiod men anser att det är viktigt att ta hänsyn till hur behörighetsregleringen för hovslagare har utvecklats innan en utvärdering genomförs.

En försiktig bedömning av antalet hovslagare som kommer att ansöka om godkännande inom de första åren är ca 200 personer. Utslaget på samtliga länsstyrelser skulle detta i genomsnitt innebära en tillsyn över högst ca 70 personer per år. Kostnaden per tillsynsobjekt har med en timkostnad på 520 kronor och en tidsåtgång på 12 timmar per besök beräknats till drygt 6 000 kronor. Detta innebär att tillsynskostnaden för 70 hovslagare kan antas uppgå till ca 440 000 kronor för samtliga länsstyrelser eller ca 20 000 kronor per länsstyrelse. Regeringen anser mot bakgrund av detta och taget i beaktande att beräkningarna med nödvändighet är preliminära, att länsstyrelsernas ökade kostnader för tillsyn inte kommer att bli större än att länsstyrelserna ska kunna utföra sitt uppdrag inom ramen för befintliga medel. Dock ska, mot bakgrund av osäkerheten i antagandena om tillsynens omfattning, en uppföljning av länsstyrelsernas kostnader ske.

20 Författningskommentar

20.1 Förslag till lag om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens syfte

1 §

I bestämmelsen som har kommenterats i avsnitt 7 anges vilket syfte lagen har. Bestämmelsen har inte någon motsvarighet i den nuvarande lagen.

Lagens innehåll

2 §

I bestämmelsen räknas i förtydligande syfte upp innehållet i lagens olika kapitel. Uppräkningen är inte uttömmande utan avsedd att ge läsaren en översiktlig bild var olika bestämmelser finns.

Definitioner

3 §

I paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 7, definieras begreppet djurens hälso- och sjukvård. I *första stycket* anges att åtgärder som vidtas i syfte att medicinskt förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada omfattas av begreppet. Begreppet omfattar även sådan avlivning som vidtas i syfte att lindra djurs plåga.

Av *andra stycket* framgår att även operativa ingrepp på och injektioner till djur som vidtas i andra syften än de som avses i första stycket omfattas av djurens hälso- och sjukvård. Det tydliggörs vidare att den verksamhet som utförs inom ramen för ett djurförsök inte omfattas av begreppet. Det är dock enbart själva djurförsöket som undantas. Annan behandling av försöksdjur kommer att omfattas av djurens hälso- och sjukvård. Utanför begreppet faller även den myndighetsutövande verksamhet som utförs av veterinärer, däribland officiella veterinärers verksamhet på slakterier.

4 §

I paragrafen som har kommenterats i avsnitt 7 definieras begreppet djurhälsopersonal. Av bestämmelsen framgår att begreppet enbart omfattar sådana yrkesutövare som är behörighetsreglerade. Dessutom krävs det att den behörighetsreglerade personen är verksam inom djurens hälso- och sjukvård. Detta innebär att t.ex. veterinärer i administrativ tjänst inte omfattas av begreppet.

2 kap. Skyldigheter och ansvar för djurhälsopersonal m.fl.

Allmänna skyldigheter

1 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 8. Vad gäller skyldigheten i *punkten 1* att arbeta i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet finns för veterinärer en bestämmelse med motsvarande innehåll i 7 § första stycket nuvarande lag. Kravet utsträcks nu till att omfatta all djurhälsopersonal. Det är således inte tillåtet för djurhälsopersonal att praktisera behandlingsmetoder som inte står på vetenskaplig grund eller har stöd i beprövad erfarenhet. Eftersom den veterinärmedicinska kunskapen ständigt utvecklas måste djurhälsopersonal för att kunna efterkomma bestämmelsen kontinuerligt förbättra sin yrkeskompetens genom t.ex. fortbildning.

Skyldigheterna i *punkterna 2 och 3* om intygsskrivande och journalföring finns, vad gäller veterinärer, i förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion och i Statens jordbruksverks föreskrifter. Skyldigheterna kommer nu att utsträckas till att gälla all djurhälsopersonal.

Ansvar m.m.

2 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 8. Bestämmelsen klargör att den som tillhör djurhälsopersonalen inte får utföra arbetsuppgifter som han eller hon inte har kompetens för samt att yrkesutövaren har ett eget ansvar för sina arbetsuppgifter. Detta innebär bl.a. att om en yrkesutövare bedömer att han eller hon inte har kompetens för att utföra en behandling som krävs för att bota ett visst djur ska han eller hon hänvisa djurägaren till en person med rätt kompetens.

Med kompetens avses såväl formell som reell kompetens. I vissa fall, se 3 §, kan dock den som saknar formell kompetens för en uppgift genom delegation få rätt att utföra uppgiften.

3 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 8. Bestämmelsen innebär att det är möjligt att inom djurhälsopersonalen delegera arbetsuppgifter. Vid delegeringen går ansvaret för hur arbetsuppgiften utförs över på den som mottar delegeringen. Den som överlåter en uppgift har skyldighet att tillse att mottagaren har tillräcklig kompetens samt att det vid behov ges instruktioner.

Tystnadsplikt

4 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 8. Bestämmelsen motsvarar i princip 9 § i den nuvarande behörighetslagen. Tystnadsplikten har dock utvidgats till att gälla samtliga som tillhör djurhälsopersonalen samt medhjälpare till sådan personal. Vidare har i *andra stycket* tydliggjorts att sekretess inte gäller om en uppgiftsskyldighet följer av annan lag.

Bemyndigande

5 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 8. I fråga om veterinärer finns i huvudsak motsvarande bemyndigande i 7 § andra stycket nuvarande behörighetslag. Genom *punkten 1* ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer en möjlighet att föreskriva om undantag från möjligheten att överlåta uppgifter till andra som tillhör djurhälsopersonalen. I *punkten 2* finns bemyndigande att meddela föreskrifter om ytterligare skyldigheter för djurhälsopersonalen som behövs för en god och säker vård. Det kan t.ex. avse föreskrifter om förskrivning av läkemedel och detaljerade föreskrifter om intygsskrivning.

3 kap. Behörighetsregler

Legitimation

1 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 9. I paragrafens *första stycke* anges de yrken som har legitimation enligt lagen. Bestämmelsen motsvarar vad gäller veterinärer delvis 2 och 3 §§ nuvarande lag.

I *andra stycket* finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om legitimation för den som genomgått utbildning utomlands. Genom bestämmelsen kan Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 december 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer om etableringsfrihet genomföras.

Bestämmelsen i *tredje stycket* innebär att legitimation inte får meddelas om den sökande i fråga skulle ha fått legitimationen återkallad om sökanden redan hade varit legitimerad. Det rör således fall där sökanden t.ex. är uppenbart olämplig att utöva yrket eller på grund av sjukdom inte kan utföra yrket tillfredsställande.

2 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9. Den innebär att beteckningen legitimerad skyddas. Denna beteckning kan således enbart användas av den som har legitimation enligt 1 §. Härigenom förhindras att beteckningen legitimerad används av yrkesutövare som tillhör en yrkesgrupp där möjligheten till legitimation saknas, såsom t.ex. ”legitimerad hästtandläkare”. Bestämmelsen ska dock inte anses innebära att personer som har legitimation enligt lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, bl.a. sjukgymnaster och receptarier, skulle vara förhindrade att använda beteckningen legitimerad i samband med verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Rätt att utöva veterinäryrket

3 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 9. Ensamrätten i *första stycket* till veterinäryrket är densamma som gäller enligt 1 § nu gällande lag och den motsvarar den ensamrätt som gäller för läkare. I *andra stycket* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om särskilt tillstånd att utöva veterinäryrket i den utsträckning som anges i varje särskilt fall.

Skyddad yrkestitel m.m.

4 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9. Den motsvarar, vad gäller veterinärer, 6 § andra stycket nuvarande lag. Genom bestämmelsen i *första stycket* skyddas yrkestiteln för de yrkesgrupper som omfattas av legitimationsbestämmelserna, dvs. veterinärer och djursjukskötare. Rätten att an-

vända en skyddad yrkestitel är knuten till legitimationen, vilket innebär att rätten att använda titeln upphör om legitimationen skulle återkallas.

Bestämmelsen i *andra stycket* är avsedd att hindra användandet av yrkestitlar som kan förväxlas med de skyddade yrkestitlarna. Bestämmelsen ska inte tolkas så att den utgör hinder för den som under utbildning genomgår praktiktjänstgöring att använda t.ex. beteckningen veterinärstudent.

Godkännande som hovslagare och för yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård

5 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 9. Genom *första stycket* införs en möjlighet för hovslagare att bli godkända. Godkännandet innebär att hovslagaren i fråga kommer att tillhöra djurhälsopersonalen.

Med stöd av bemyndigandet i *andra stycket* får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om den utbildning eller praktiska erfarenhet som ska krävas för ett godkännande. I *tredje stycket* införs ett skydd för beteckningen godkänd hovslagare.

6 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9. I paragrafens *första stycke* införs en möjlighet för humanmedicinskt utbildade yrkesutövare att bli godkända för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. En förutsättning för godkännande är att personen i fråga har legitimation enligt lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan dock, enligt *tredje stycket*, föreskriva att även den som har genomgått utbildning utomlands eller har behörighet i ett annat land kan erhålla ett godkännande.

I *andra stycket* finns bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka yrken som kan komma i fråga för godkännande och vilken utbildning eller praktisk erfarenhet som krävs för ett godkännande. Vad som avses är främst utbildning i veterinärmedicin och praktisk erfarenhet av att arbeta med djur.

I *fjärde stycket* införs ett skydd för beteckningen godkänd för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. Det innebär således att endast den som har godkänts i enlighet med bestämmelsen får kalla sig t.ex. tandläkare, godkänd för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

7 §

Paragrafen innebär att godkännande som hovslagare eller för yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård inte får meddelas om den sökande i fråga skulle ha fått godkännandet återkallat om sökanden redan hade varit godkänd. Det rör således fall där sökanden t.ex. är uppenbart olämplig att utöva yrket eller på grund av sjukdom inte kan utföra yrket tillfredsställande. Motsvarande bestämmelse för legitimerade yrken finns i 1 § tredje stycket.

Specialistkompetens

8 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 10, motsvarar delvis 5 § nuvarande lag. *Första stycket* innebär att det införs ett uttryckligt godkännandeförfarande för att erhålla specialistkompetens. Vidare finns *andra stycket* ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilken vidareutbildning som krävs för ett specialistgodkännande.

I *tredje stycket* finns en bestämmelse om skyddad specialistbeteckning. Bestämmelsen innebär att det enbart är veterinärer som är godkända som specialister som får ange att de är specialister inom den gren av veterinäryrket som avses med specialiteten. Förbudet täcker dels användandet av beteckningen specialist för den som saknar specialistgodkännande och dels användningen av begreppet för en annan specialitet än den som omfattas av veterinärens godkännande. Däremot hindrar inte förbudet att en veterinär på ett mer allmänt sätt tillkännager att han eller hon är mycket kunnig inom ett visst veterinärmedicinskt område.

Tillfälligt utövande av tjänster

9 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9. Den motsvarar, vad gäller veterinärer, i sak 3 § 2 nuvarande lag. Bestämmelsen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att föreskriva om rätt för exempelvis en veterinär som är etablerad i en annan medlemsstat att tillfälligt utöva veterinäryrket i Sverige utan svensk legitimation. Bestämmelsen behövs för att kunna genomföra bestämmelserna om frihet att tillhandahålla tjänster i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG.

Bestämmelser om förfarandet

10 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 9. Den motsvaras delvis av 2 § första stycket nuvarande lag. I paragrafen ges Statens jordbruksverk behörighet att meddela legitimation, godkännande, specialistkompetens och särskilda tillstånd.

11 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 9, innehåller bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om avgifter för handläggning av ärenden om legitimation m.m.

4 kap. Begränsningar i rätten att vidta hälso- och sjukvårdande åtgärder på djur

1 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 11. Den gäller den som yrkesmässigt utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård utan att tillhöra djurhälsopersonalen och den innehåller vissa begränsningar i rätten att utöva sådan verksamhet.

Första punkten har sin motsvarighet i 6 § första stycket nuvarande lag där det anges att den som inte är behörig att utöva veterinäryrket inte mot ersättning får behandla sjukdom på vilken epizootilagen (1999:657) eller zoonoslagen (1999:658) är tillämplig. Den bestämmelsen omfattade dock enbart behandlingar som skett mot ersättning medan den förslagna bestämmelsen avser yrkesmässig verksamhet, vilket även omfattar verksamhet som har viss omfattning men inte behöver ha skett mot ersättning. Det kan anmärkas att det enbart är behandling av djur som är förbjudet, vilket innebär att undersökning av ett misstänkt smittat djur inte omfattas av förbudet.

Andra punkten innebär förbud mot att utföra operativa ingrepp på eller ge injektioner till djur eller att utföra annan behandling som kan orsaka lidande som inte är obetydligt. Förbudet omfattar samma åtgärder som omfattas av djurhållarens skyldighet att anlita veterinär enligt 11 § djurskyddslagen (1988:534).

I *tredje punkten* införs ett förbud mot att behandla djur under allmän bedövning eller under sådan lokal bedövning som ges genom injektion.

2 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 11. *Första stycket* reglerar nödsituationer. Enligt bestämmelsen får genom undantag från 1 § även den som inte tillhör djurhälsopersonalen i brådskande situationer utföra exempelvis operativa ingrepp eller behandla djur under allmän bedövning. Detta motsvarar vad som gäller i 11 § djurskyddslagen, enligt vilken bestämmelse veterinär inte behöver anlitas i brådskande fall. Rätten att behandla djur i nödsituationen omfattar dock inte djur på vilken epizootilagen eller zoonoslagen är tillämplig.

Enligt *andra stycket* får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva om ytterligare undantag från förbuden i 1 §.

5 kap. Tillsyn

Tillsynsmyndigheter

1 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.1, har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. I paragrafen anges att den som tillhör djurhälsopersonalen står under tillsyn av Jordbruksverket och länsstyrelsen samt att regeringen kommer att meddela föreskrifter om ansvarsfördelningen mellan tillsynsmyndigheterna.

2 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.1, har ingen direkt svarighet i den nuvarande lagen. Av paragrafen framgår att tillsynsmyndigheten även ska bistå dem som tillhör djurhälsopersonalen med det stöd som kan behövas för att de ska kunna fullgöra sina skyldigheter. Sådant stöd kan t.ex. ges i form av rådgivning eller mer allmänt riktad information.

Tillsynsmyndighetens befogenheter

3 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.1, har ingen direkt svarighet i den nuvarande lagen. I paragrafen finns bestämmelser om att tillsynsmyndigheten har rätt att få upplysningar, ta del av eller tillfälligt omhändertar handlingar m.m. samt få tillträde till områden, byggnader och andra utrymmen. Dessa rättigheter är inte begränsade till exempelvis handlingar som hålls av eller lokaler som förfogas av den som är föremål för tillsynen. Om det behövs för tillsynen har tillsynsmyndigheten rätt att få tillgång till exempelvis journaler som arbetsgivaren till den som är föremål för tillsynen förfogar över. I sällsynta fall kan det även finnas behov av att få tillgång till exempelvis en djurägares byggnader för att där utöva tillsyn över någon som tillhör djurhälsopersonalen. Vid tillsynen bör myndigheten iaktta restriktivitet innan den riktar sina befogenheter mot personer som inte är direkt involverade i den verksamhet som bedrivs av den som är föremål för tillsynen.

Skyldigheter för djurhälsopersonalen

4 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 12.1. Genom bestämmelsen införs en möjlighet att föreskriva om skyldighet för den som tillhör djurhälsopersonalen att underrätta tillsynsmyndigheten om kontaktpuppgifter liksom uppgift om var de bedriver verksamhet.

5 §

I paragrafen åläggs den som är föremål för tillsyn att tillhandahålla den hjälp som behövs för att tillsynen ska kunna genomföras.

Hjälp av polismyndigheten

6 §

Bestämmelsen, som har kommenterats i avsnitt 12.2, har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. I *första stycket* anges att polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs vid tillsyn enligt lagen.

I *andra stycket* klargörs att biträde av polismyndighet får begäras endast i sådana situationer där det finns ett verkligt behov av polisens särskilda befogenhet att använda våld. Det är den begärande myndigheten som har att pröva om förutsättningarna föreligger att begära biträde av polismyndigheten. Biträde av polismyndigheten får begäras endast om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att polisens sär-

skilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillämpas. Tillsynsmyndigheten kan t.ex. begära biträde av polismyndigheten när den som är föremål för tillsynen tidigare har satt sig i motvärn eller förklarat sig vägra tillträde till områden, byggnader och andra utrymmen som används i verksamheten. Biträde av polismyndigheten ska vidare kunna begäras i situationer där det finns en överhängande risk för att exempelvis handlingar eller annat material kommer att förstöras och man inte kan avvakta med att verkställigheten löses på annat sätt.

Åtgärder mot djurhälsopersonal

7 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.3, saknar motsvarighet i den nuvarande lagen. I *första stycket* anges att tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att lagen samt de föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen ska följas.

Av *andra stycket* framgår att förelägganden får förenas med vite. Det klargörs dock att om tillsynsmyndigheten har anledning att misstänka att någon har begått en straffbar gärning får myndigheten inte förelägga den misstänkte vid vite att medverka i utredningen. För vitesföreläggande gäller bestämmelserna i lagen (1985:206) om viten.

8 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.3, saknar motsvarighet i den nuvarande lagen. Enligt *första stycket* åläggs Jordbruksverket skyldighet att anmäla till Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård när verket anser att det finns skäl för beslut om prøvotid, återkallelse av legitimation eller annan behörighet eller begränsning av förskrivningsrätt. I *andra stycket* åläggs länsstyrelsen en motsvarande skyldighet när det finns skäl för disciplinpåföljd.

9 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 12.3, motsvarar delvis 8 § andra stycket nuvarande lag. Bestämmelsen har utökats till att avse samtliga som tillhör djurhälsopersonalen. Det föreligger dock inte längre någon skyldighet för tillsynsmyndigheten att göra åtalsanmälan enbart för att det finns anledning att anta att det kommer att föras talan om enskilt anspråk.

6 kap. Disciplinpåföljd och återkallelse av behörighet m.m.

Disciplinpåföljd

1 §

I paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 13, finns bestämmelser om disciplinpåföljd. Den motsvarar, vad gäller veterinärer, 10 § nuvarande lag. Bestämmelserna har dock utvidgats till att gälla samtliga som tillhör djurhälsopersonalen. Liksom i dag är det endast åsidosättande av veterinärmedicinska arbetsuppgifter som kan föranleda disciplinpåföljd. Detta

innebär att exempelvis frågor om bemötande inte kan bli föremål för prövning om disciplinpåföljd.

2 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 13. Den motsvarar, vad gäller veterinärer, i sak 11 § nuvarande lag.

3 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 13. Den motsvarar, vad gäller veterinärer, delvis 12 § nuvarande lag.

Av *första stycket* framgår att preskription inträder om inte den person som är föremål för anmälan har underrättats om anmälan inom två från förseelsen.

Bestämmelsen i *andra stycket* innebär att tidsfristen för absolut preskription förlängs från fem år till tio år. Detta innebär att disciplinpåföljd aldrig får åläggas senare än tio år efter den förseelse som har anmälts.

4 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 13, har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. Bestämmelsen innebär att den som har överträtt ett vitesföreläggande enligt 5 kap. 7 § inte kan erhålla disciplinpåföljd för den förseelse som omfattas av föreläggandet. Den motiveras av att dubbla sanktioner i princip inte bör förekomma i svensk rätt.

Prövotid

5 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 13, har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. Genom paragrafen införs en möjlighet att meddela beslut om prövotid.

I *första stycket* anges att prövotid kan beslutas när en person som tillhör djurhälsopersonalen visat sig vara oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig vara olämplig att utöva yrket. Det ska vara fråga om allvarliga förseelser eller förfaranden för att prövotid ska kunna komma i fråga. Prövotid kan således beslutas när t.ex. en veterinär visat sig vara så oskicklig att varning inte bedöms som en tillräckligt ingripande åtgärd men då förseelsen inte varit så allvarlig att det finns förutsättningar att återkalla veterinärens legitimation enligt 6 § första stycket 1. Prövotid kan beslutas redan vid den första förseelsen om denna är tillräckligt allvarlig eller när personen i fråga tidigare har ålagts en eller flera disciplinpåföljder. Prövotid kan också beslutas för förfaranden som inte avser den egentliga vården och förfaranden som lett till åtal, om det aktuella förfarandet har inneburit att personen i fråga visat sig vara olämplig att utöva sitt yrke.

Prövotidens längd är tre år. Om inte annat anges börjar den löpa omedelbart efter beslutet i enlighet med 8 kap. 9 §.

I *andra stycket* anges att prövotid kan beslutas den som tillhör djurhälsopersonalen, i fall då det kan befaras att personen i fråga på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet, t.ex. missbruksproblem, inom en nära framtid inte kommer att kunna utöva sitt yrke tillfreds-

ställande. Beslut om prøvotid har i dessa fall främst syftet att förebygga att återkallelse av behörigheten blir aktuell till följd av fortsatt missbruk. Om det under prøvotiden ändå står klart att den legitimerade inte kan utöva sitt yrke ska legitimationen återkallas med stöd av 6 § första stycket 2.

Återkallelse av legitimation och annan behörighet

6 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 13. Bestämmelserna i *första stycket 1 och 2* motsvarar, vad gäller veterinärer, 13 § första stycket nuvarande lag. Punkterna innehåller de återkallelsegrunder som finns i den nuvarande lagen, dvs. återkallelse på grund av grov oskicklighet vid utövning av sitt yrke, på grund av uppenbar olämplighet att utöva yrket eller på grund av sjukdom. I *första stycket 3* återfinns en ny bestämmelse om att den behörighetsreglerade själv kan begära att behörigheten återkallas.

I *första stycket 4* har tillkommit en ny grund för återkallelse som hänför sig till vad som har inträffat under en prøvotid. I punkten stadgas att behörigheten ska återkallas om en yrkesutövare som ålagts prøvotid enligt 5 § under prøvotiden varit oskicklig vid utövningen av sitt yrke eller på annat sätt visat sig vara olämplig att utöva yrket. Såväl aktivt handlande som underlåtenhet ska beaktas. Återkallelse av en behörighet blir aktuell även om det som inträffar under prøvotiden inte är likartat med det förfarande som föranlett beslutet om prøvotid. Detta innebär således att t.ex. en veterinär som ålagts prøvotid på grund av oskicklighet vid utövandet av veterinäryrket förlorar sin legitimation om veterinären under prøvotiden på allvarligt sätt visar sig vara olämplig för yrket på grund av en brottslig gärning.

I *andra stycket* anges att återkallelse av behörighet enligt första stycket 4 får underlätas om det föreligger särskilda skäl. Särskilda skäl skulle t.ex. kunna vara hänförliga till tidsaspekter och till förseelsernas bristande samband. Att personen i fråga bedöms kunna komma till rätta med sina brister genom egna åtgärder skulle också kunna utgöra särskilda skäl. Underlåts återkallelse därför att det anses föreligga särskilda skäl, kan i stället beslutas om ny prøvotid. Beslut om ytterligare prøvotid ska i princip inte kunna ske mer än en gång.

I *tredje stycket* föreskrivs att om någon som har fått behörighet i Sverige på grund av auktorisation i ett annat land, har förlorat denna auktorisation, ska behörigheten i Sverige återkallas. Bestämmelsen motsvarar 13 § andra stycket i den nuvarande lagen.

7 §

Paragrafen motsvarar, vad gäller veterinärer, 14 § nuvarande lag. Den har dock utvidgats till att gälla samtliga behörighetsreglerade yrken.

Begränsning av förskrivningsrätt

8 och 9 §§

Paragraferna har kommenterats i avsnitt 13. De motsvarar 16 § nuvarande lag. Endast vissa språkliga ändringar har gjorts.

Ny behörighet

10 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 13, motsvarar vad gäller veterinärer 17 § nuvarande lag. Ansökan prövas av Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård enligt 7 kap. 6 § andra stycket.

7 kap. Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård

1 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 14. Den motsvarar 18 § i den nuvarande behörighetslagen. För att bättre spegla nämndens verksamhetsområde har dock ansvarsnämnden fått nytt namn.

2 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 14. Den motsvarar 19 § nuvarande lag. Antalet ledamöter i nämnden har dock utökats med två ledamöter. När det gäller de personkretsar som ur vilka de övriga ledamöterna ska väljas har lagts till personer som har erfarenhet från djurens hälso- och sjukvård. Detta som en följd av att andra än veterinärer nu kommer att stå under ansvarsnämndens prövning.

3 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 14, motsvarar 20 § nuvarande lag. Antalet ledamöter som, utöver ordförande, krävs för beslutförhet har dock utökats till fem.

4 och 5 §§

Paragraferna har kommenterats i avsnitt 14. De motsvarar 21 och 22 §§ nuvarande lag. Endast språkliga ändringar har gjorts.

Handläggning i ansvarsnämnden

6 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 14. Den motsvarar i huvudsak 23 § nuvarande lag. I *första stycket* har dock den ändringen gjorts att det inte längre är möjligt för arbetsgivaren att göra anmälan om disciplinpåföljd. När det gäller djurägarens rätt att anmäla har bestämmelsens formulering ändrats för att bättre spegla att det är endast den som direkt berörs, dvs. djurägaren eller annan som har djuret i sin vård, som har anmälningsrätt. Ändringen är i denna del enbart språklig och innebär således ingen ändring i sak. Därutöver föreskrivs att om Jordbruksverket har anmält ett ärende om disciplinpåföljd är det verket som för det allmännas talan vid ansvarsnämnden. I de fall både länsstyrelsen och Jordbruksverket har anmält samma fråga är det således enbart Jordbruksverket som blir part i ansvarsnämnden.

I *andra stycket* föreskrivs att frågor om provotid, återkallelse av behörighet, begränsningar av förskrivningsrätten samt återfående av behörigheter eller begränsningar tas upp på ansökan av Jordbruksverket och den

enskilde som saken gäller. I *tredje stycket* erinras om Riksdagens ombudsmäns och Justitiekanslerns anmälningsrätt.

7 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 14, har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. Bestämmelsen om att ansökan eller anmälan ska göras skriftligen utgör dock enbart ett klargörande och innebär således ingen ändring i sak.

8 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 14. Den motsvarar 25 § nuvarande lag.

9 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 14. I *första stycket* föreskrivs att en anmälan till ansvarsnämnden snarast ska överlämnas till den som anmälan avser. Bestämmelsen om preskription i 6 kap. 3 § första stycket är knuten till denna underrättelse.

10 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 14. Den motsvarar 24 § nuvarande lag.

11 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 14. Paragrafen motsvarar i huvudsak 26 § nuvarande lag. I *första stycket* föreskrivs att nämnden ska tillse att varje ärende blir tillräckligt utrett. I *andra stycket* anges att nämnden har rätt att förelägga den som innehar journaler och andra handlingar som behövs för utredningen att ge in dessa. De som främst kan bli föremål för sådana förelägganden är den som är föremål för nämndens prövning samt dennes arbetsgivare. Det kan dock inte uteslutas att även andra kan inneha handlingar av betydelse för ärendets utredning. Sådana förelägganden får förenas med viten. Enligt 6 § andra stycket lagen (1985:206) om viten får ansvarsnämnden också döma ut vitet.

12 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 14. Den motsvarar i sak 27 § nuvarande lag.

13–15 §§

Paragraferna har kommenterats i avsnitt 14. De motsvarar 28–30 §§ i nuvarande lag. Endast vissa språkliga ändringar har gjorts.

8 kap. Straffbestämmelser, överklagande m.m.

Straffbestämmelser m.m.

1 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 15. Paragrafen motsvarar 36 § första stycket nuvarande lag. Vissa språkliga justeringar har dock gjorts. Att obehörigen utöva veterinäryrket är, enligt paragrafen, endast straffbelagt för veterinärer vars legitimation eller annan behörighet har återkallats eller som har begränsad behörighet. Med veterinärer med begränsad behörighet avses veterinärer som har särskilt tillstånd att utöva veterinäryrket men vars tillstånd att utöva yrket är begränsat i viss utsträckning samt veterinärer vars förskrivningsrätt har begränsats. Övriga begränsningar i rätten att utöva verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård finns i 4 kap. och är straffbelagda enligt 8 kap. 4 §.

2 §

Bestämmelsen har kommenterats i avsnitt 15. Den motsvarar 36 § andra stycket nuvarande behörighetslag och innebär att det är straffbelagt för en veterinär att felaktigt utge sig för att ha specialistkompetens.

3 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 15. Den motsvarar, vad gäller obehörigt användande av yrkestiteln veterinär, 6 § andra stycket nuvarande lag. Genom bestämmelsen straffbeläggs obehörigt användande av de yrkestitlar där yrket är legitimerat, dvs. veterinär och djursjukskötare. Vidare straffbeläggs obehörigt användande av en titel som kan förväxlas med en skyddad yrkestitel samt obehörigt användande av beteckningen legitimerad.

Dessutom straffbeläggs obehörigt användande av de skyddade beteckningarna godkänd hovslagare och godkänd för verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

4 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 15. Den har, med undantag för bestämmelsen om smittfarligt kvacksalveri i 37 §, ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. Bestämmelsen innehåller straffsanktioner för yrkesutövare som inte tillhör djurhälsopersonalen.

I *första stycket punkten 1* straffsanktioneras uppsåtliga och oaktsamma brott mot 4 kap. 1 §. Enligt denna paragraf får den som yrkesmässigt utan att tillhöra djurhälsopersonalen utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård inte behandla djur som det finns anledning att misstänka har angripits av sjukdom på vilken epizootilagen eller zoonoslagen är tillämplig. En sådan person får enligt den paragrafen inte heller utföra operativt ingrepp på eller ge injektioner till djur eller utföra annan behandling som kan orsaka ett lidande som inte är obetydligt eller behandla djur under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion.

Enligt *första stycket punkten 2* ska den som utan att tillhöra djurhälsopersonalen vid yrkesmässig verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård uppsåtligen eller av oaktsamhet tillfogar ett djur lidande eller skada,

som inte är ringa dömas för brott mot lagen. Detsamma gäller om yrkesutövare i fråga framkallar fara för sådan effekt. Straff ska utdömas oavsett om skadan eller faran orsakats av olämplig behandling eller genom avbrott i eller dröjsmål med veterinärmedicinsk vård.

Straffet för brotten i första stycket är böter eller fängelse i högst ett år. I *andra stycket* klargörs att gärningsmannens okunskap om sjukdomen inte befriar honom eller henne från ansvar. I *tredje stycket* klargörs att bestämmelsen är sekundär till bestämmelsen i 8 kap. 1 §, i vilken det finns straffbestämmelser för de legitimerade veterinärer som obehörigen utövar veterinäryrket.

5 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 15, har ingen motsvarighet i den nuvarande lagen. Bestämmelsen innebär att straffbestämmelserna i lagen är sekundära till annan lagstiftning med strängare straff, t.ex. bestämmelsen om djurplågeri i 16 kap. 13 § brottsbalken.

Överklagande av ansvarsnämndens beslut

6 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 16. Den motsvarar 31 § nuvarande lag.

7 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 16. Paragrafen motsvarar i princip 32 § nuvarande lag. Jämfört med den nuvarande lagen har dock vissa justeringar gjorts. I *första stycket* räknas upp vilka som, utöver vad som följer av 22 § förvaltningslagen (1986:223) får överklaga ansvarsnämndens beslut, dvs. Jordbruksverket och den länsstyrelsen som varit yrkesutövarens motpart i nämnden om beslutet har gått länsstyrelsen emot. Av 22 § förvaltningslagen följer att en enskild som anmält ett ärende till ansvarsnämnden samt en yrkesutövare som varit föremål för ansvarsnämndens prövning har rätt att överklaga nämndens beslut om beslutet har gått dem emot.

I *andra stycket* finns en erinran om JO:s och JK:s rätt att överklaga ansvarsnämndens beslut. I stycket har tillagts att JO:s och JK:s rätt att överklaga även avser beslut om prøvotid.

8 §

Paragrafen motsvarar 33 § nuvarande lag med det tillägget (*punkten 5*) att även beslut där ansvarsnämnden har förelagt någon att vid vite inkomma med journaler och andra handlingar enligt 7 kap. 11 § får överklagas särskilt.

9 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 16. *Första stycket* motsvarar i huvudsak 34 § nuvarande lagen. Beslut om prøvotid, återkallelse av legitimation eller annan behörighet, inskränkningar i rätten att förskriva läkemedel m.m. samt beslut om ny behörighet är enligt huvudregeln direkt

verkställbara. Till skillnad från den nu gällande lagen omfattas dock inte beslut om disciplinpåföljd av bestämmelsen om omedelbar verkställighet.

Andra stycket, som inte har någon motsvarighet i den nuvarande lagen, reglerar hur prövotiden ska beräknas om det har meddelats beslut om inhibition. Bestämmelsen innebär att tid under vilken inhibition har gällt, och verkställighet av beslutet därmed inte ägt rum, inte ska räknas in i prövotiden. Prövotiden kommer således att förlängas med motsvarande tid om beslutet om prövotid fastställs.

10 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 16. *Första stycket* motsvarar delvis 35 § nuvarande lag. Emellertid har lagts till att även Jordbruksverket ska vara motpart när en enskild har anmält ett disciplinärende. I sådana ärenden är därför både den enskilde och Jordbruksverket motpart till den anmälde yrkesutövaren. Dessutom föreskrivs att Jordbruksverket för det allmänna talan om verket har överklagat ett beslut av ansvarsnämnden. I *andra stycket* tydliggörs att bestämmelserna i första stycket inte gäller om JO eller JK har överklagat beslutet. I dessa fall är det 7 § andra stycket lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän och 7 § andra stycket lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn som ska tillämpas.

Tredje stycket är nytt. Bestämmelsen innebär att ansvarsnämnden inte ska anses vara den enskildes motpart i domstol när ett ärende överklagas.

Överklagande av Jordbruksverkets och länsstyrelsens beslut

11 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 16, motsvarar delvis 31 § nuvarande lag. I bestämmelsen anges vilka beslut av Jordbruksverket och länsstyrelsen som får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

12 §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 16, motsvarar bestämmelsen i 34 § nuvarande lag. Bestämmelsen innebär att Jordbruksverkets, länsstyrelsens och allmän förvaltningsdomstols beslut enligt huvudregeln kommer att gälla omedelbart.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Punkt 1

I denna punkt anges att lagen träder i kraft den 1 januari 2010 då den nuvarande lagen upphör att gälla.

Punkt 2

Övergångsbestämmelsen har kommenterats i avsnitt 18. Den innebär att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka yrkeskvalifikationer som under en övergångsperiod om fem år ska anses vara likvärdiga med en djursjukskötarexamen.

Punkt 3

Övergångsbestämmelsen har kommenterats i avsnitt 18. Enligt bestämmelsen ska beslut om prövotid i 6 kap. 5 § inte meddelas på grundval av omständigheter som inträffat före lagens ikraftträdande.

Punkt 4

Övergångsbestämmelsen har kommenterats i avsnitt 18. Den är en följd av att det i 6 kap. 3 § andra stycket har införts en ny preskriptionsbestämmelse som innebär att preskriptionstiden för disciplinpåföljd har förlängts från fem år till tio år. Övergångsbestämmelsen innebär att för föreselser begångna innan den nya lagen trätt i kraft ska äldre bestämmelser om preskription gälla.

Punkt 5

Övergångsbestämmelsen har kommenterats i avsnitt 18. Den innebär att äldre bestämmelser om talerätt i ansvarsnämnden och om rätt att överklaga ansvarsnämndens beslut ska gälla för ärenden som anmälts till Veterinära ansvarsnämnden före lagens ikraftträdande.

Punkt 6

Övergångsbestämmelsen, som har kommenterats i avsnitt 18, innebär att äldre bestämmelser om partställningen ska gälla för överklaganden av Veterinära ansvarsnämndens beslut som har anhängiggjorts före lagens ikraftträdande.

20.2 Förslaget till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

11 §

Ändringen har kommenterats i avsnitt 17.1. Paragrafen har ändrats främst till följd av att fler yrken nu behörighetsregleras. Vidare har gjorts vissa redaktionella ändringar i lagen. I *första stycket* har tillagts att förutom veterinär kan annan som tillhör djurhälsopersonalen anlitas för de åtgärder som räknas upp i bestämmelsen. Därtill har i *första stycket* 3 tillkommit att veterinär eller annan som tillhör djurhälsopersonalen ska anlitas för behandling av djur under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion. De behandlingar m.m. som omfattas av kravet på anlitan av djurhälsopersonal motsvaras av de behandlingar som enligt 4 kap. 1 § 2 och 3 lagen om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård vid yrkesmässig verksamhet är förbjudna att utföra för annan än djurhälsopersonalen.

Andra stycket har omformulerats. Någon ändring i sak är dock inte avsedd.

28 a §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 17.2, är ny. Den motsvarar delvis 4 § tredje stycket förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion. Enligt paragrafen ska den som tillhör djurhälsopersonalen som i sin yrkesutövning finner anledning att anta att djur inte hålls eller

sköts i enlighet med djurskyddslagstiftningen anmäla detta till kontrollmyndigheten.

20.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1961:181) om försäljning av teknisk sprit m.m.

5 c §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 17.5. Med anledning av att Veterinära ansvarsnämnden byter namn ändras hänvisningen till nämndens nya namn.

20.4 Förslaget till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

35 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 17.3. Ändringen i tredje stycket 1 är en anpassning till att fler yrken inom djurens hälso- och sjukvård behörighetsregleras och står under JO:s och JK:s talerätt. Ändringen innebär att det inte krävs prövningstillstånd för talan som JO eller JK för i mål om återkallelse eller begränsning av behörighet att utöva yrke inom djurens hälso- och sjukvård.

20.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn

6 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 17.3. Ändringen i första stycket är en anpassning till att fler yrken behörighetsregleras inom djurens hälso- och sjukvård. Ändringen innebär att JK:s rätt att ansöka om återkallelse av legitimation eller annan behörighet utvidgas till att avse alla behörighetsreglerade yrken inom djurens hälso- och sjukvård.

7 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 17.3. Ändringen i första stycket är en anpassning till att fler yrken behörighetsregleras inom djurens hälso- och sjukvård. Ändringen innebär att JK:s rätt att föra talan vid domstol mot ansvarsnämndens beslut om bl.a. disciplinansvar och återkallelse av behörighet utvidgas till att avse samtliga behörighetsreglerade yrken inom djurens hälso- och sjukvård.

20.6 Förslaget till lag om ändring i läkemedelslagen
(1992:859)

22 c §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 17.5. Med anledning av att Veterinära ansvarsnämnden byter namn har hänvisningen ändrats till nämndens nya namn.

20.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1986:765) med
instruktion för Riksdagens ombudsmän

6 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 17.3. Ändringen i första stycket är en anpassning till att fler yrken behörighetsregleras inom djurens hälso- och sjukvård. Ändringen innebär att JO:s rätt att ansöka om återkallelse av legitimation eller annan behörighet utvidgas till att avse alla behörighetsreglerade yrken inom djurens hälso- och sjukvård.

7 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 17.3. Ändringen i första stycket är en anpassning till att fler yrken behörighetsregleras inom djurens hälso- och sjukvård. Ändringen innebär att JO:s rätt att föra talan vid domstol mot ansvarsnämndens beslut om bl.a. disciplinansvar och återkallelse av behörighet utvidgas till att avse samtliga behörighetsreglerade yrken inom djurens hälso- och sjukvård.

20.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1992:860) om
kontroll av narkotika

6 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 17.5. Med anledning av att Veterinära ansvarsnämnden byter namn ändras hänvisningen till nämndens nya namn.

20.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:260) om
offentlig anställning

21 §

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 17.4. Ändringen i första stycket är en anpassning till att fler yrken behörighetsregleras inom djurens hälso- och sjukvård. Ändringen innebär att undantaget från lagens bestämmelser om disciplinansvar utvidgas till att avse samtlig behörighetsreglerad personal inom djurens hälso- och sjukvård. Med anledning av att Veterinära ansvarsnämnden byter namn ändras dessutom nämndens namn.

20.10 Förslaget till lag om ändring i smittskyddslagen
(2004:168)

2 kap.

7 a §

Paragrafen, som har kommenterats i avsnitt 17.2, är ny. En bestämmelse med motsvarande innehåll har tidigare funnits i 4 § första stycket 5 förordningen (1971:810) med allmän veterinärinstruktion. Att bestämmelsen förs till smittskyddslagen innebär ingen ändring i sak.

Sammanfattning av betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24)

Bestämmelser som rör yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård finns i dag i form av bestämmelser dels om behörighet (t.ex. för veterinärer och hovslagare), dels om djurskydd, smittskydd och livsmedelssäkerhet. Utredarens främsta uppgift har varit att göra en samlad översyn av detta område och mot bakgrund av översynen lämna förslag i fråga om framtida behörighetsreglering inom området för djurens hälso- och sjukvård.

Behovet av förändringar

Utredarens översyn av den veterinära behörighetslagstiftningen har visat att det finns behov av förändringar i flera avseenden. Detta beror i stor utsträckning på att veterinärerna i dag inte är den enda yrkesgrupp som arbetar med djurens hälso- och sjukvård. I stället arbetar allt fler yrkesgrupper både inom den etablerade veterinärmedicinen och inom s.k. alternativmedicin.

Den lagstiftning som gäller inom området för djurens hälso- och sjukvård är emellertid inte anpassad efter den verksamhet som bedrivs på området i dag. Lagstiftningen ger exempelvis veterinären mycket små möjligheter att delegera arbetsuppgifter till annan personal. Trots att personer inom andra yrkesgrupper i stor utsträckning självständigt utför arbetsuppgifter inom djurens hälso- och sjukvård, saknas bestämmelser om sådan yrkesutövares ansvar. Inte heller utövas någon tillsyn över deras yrkesutövning och det finns inga bestämmelser om disciplinpåföljder eller andra sanktioner när något går fel.

Behovet av en tydlig och utvecklad behörighetsreglering har också ökat i och med Sveriges medlemskap i EU. Inom gemenskapen ska lagstiftningen om reglering av yrken vara sådan att den inte utgör hinder för den som kommer från en annan medlemsstat att vara verksam i Sverige.

Djur behandlas inte bara inom den etablerade veterinärmedicinen. Såväl djurägare som utövare av s.k. alternativmedicinska metoder utför också hälso- och sjukvårdande åtgärder på djur. För sådan verksamhet finns i dag vissa begränsningar i fråga om operativa ingrepp och injektioner samt allvarliga smittsamma sjukdomar. Trots detta förekommer det att personer som saknar tillräcklig kompetens vidtar åtgärder på djur. Den största bristen som utredaren har funnit är att de bestämmelser som finns lägger ansvaret på djurägaren, medan den som utför själva åtgärden sällan kan göras ansvarig för behandlingen.

Utredaren har därför funnit att det finns behov av att behörighetsreglera nya yrkesgrupper, att införa bestämmelser om ansvar och möjlighet att delegera arbetsuppgifter samt bestämmelser om tillsyn över yrkesutövarna och om sanktioner vid fel i yrkesutövningen. Utredaren har också funnit att bestämmelserna om begränsningar i rätten att behandla djur bör skärpas.

För att kunna ta ställning till hur regleringen av veterinär verksamhet ska utformas är det nödvändigt att fastställa målen för sådan verksamhet. Veterinärer är emellertid verksamma inom olika områden som har olika mål. Den absolut största delen av veterinärernas arbete utförs inom djurens hälso- och sjukvård. Med detta begrepp menar utredaren sådan verksamhet som innebär att någon undersöker djurs hälsotillstånd eller behandlar djur genom att vidta eller föreskriva åtgärder i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom, skada eller därmed jämförligt tillstånd hos djur. Till sådan verksamhet räknas exempelvis inte veterinära arbetsuppgifter vid slakterier eller försöksdjursverksamhet.

Lagstiftningen inom området för djurens hälso- och sjukvård bör syfta till att uppnå ett gott djurhälsotillstånd samt att bidra till att samhällets krav i fråga om djurskydd, smittskydd och livsmedelssäkerhet tillgodoses. En framtida behörighetsreglering bör bygga på dessa principer.

Inom djurens hälso- och sjukvård bör, efter förebild från humanmedicinen, legitimation vara det främsta kompetensbeviset. Till legitimationen bör som huvudregel knytas ett skydd för yrkestiteln, samt beträffande vissa yrkesgrupper, ensamrätt till yrket. Vid bedömningen av om en viss yrkesgrupp ska omfattas av bestämmelser om legitimation eller annan behörighetsreglering, bör de kriterier som redan i dag används vid liknande bedömningar inom humansjukvården gälla. Emellertid måste hänsyn tas till att vissa yrken inom veterinärmedicinen präglas av ett hantverkskunnande som inte har sin motsvarighet inom humansjukvården. Liksom på humansidan finns det även behov av att, utöver bestämmelser om legitimation, införa andra nivåer av behörighetsreglering.

När det gäller frågan om vilka yrkesgrupper som kan komma i fråga för behörighetsreglering har det varit utredarens utgångspunkt att varje form av reglering av ett yrke utgör en garanti från samhällets sida att den reglerade yrkesutövaren har kompetens för arbetsuppgifterna. Ett grundkrav måste därför vara att den reglerade yrkesgruppens verksamhet har en väsentlig förankring i en vetenskaplig grund. Eftersom definitionen av alternativmedicin är att det ännu inte har någon vetenskaplig förklaringsmodell, anser vi att staten inte bör lämna någon form av garanti för sådan verksamhet.

Ny lag om yrkesverksamhet inom området för djurens hälso- och sjukvård

I den nu gällande behörighetslagstiftningen för veterinärer finns bestämmelser om behörighet att utöva yrket, om veterinärers skyldigheter, om tillsyn, sanktioner och om Veterinära ansvarsnämndens verksamhet. Utredaren anser att det är en bra ordning och att man även i fortsättningen bör samla dessa bestämmelser i en och samma författning. Utredarens förslag innebär att fler yrkesgrupper ska regleras och utredaren har då funnit att det inte är ändamålsenligt att dels behålla den veterinära behörighetslagstiftningen och dels skapa en ny lag för de nya yrkesgrupperna. I stället anser utredaren att samtliga yrkesgrupper som är verksamma inom ett och samma område bör behandlas i samma lagstiftning. Av den-

na anledning föreslås att den veterinära behörighetslagen upphävs och att en ny lag, som innehåller bestämmelser om behörighet för samtliga reglerade yrkesgrupper införs. Lagens namn bör enligt förslaget vara *Lag om yrkesverksamhet inom området för djurens hälso- och sjukvård*.

Den nya lagen föreslås gälla endast verksamhet inom området för djurens hälso- och sjukvård. Detta innebär att exempelvis besiktningsveterinärernas arbetsuppgifter inte omfattas av lagen. Enligt förslaget ska det i lagen införas ett enhetligt begrepp för de yrkesutövare som omfattas av lagen, nämligen *djurhälsopersonal*. De grundläggande bestämmelserna om skyldigheter, ansvar, sanktioner och tillsyn ska samlas i lagen och i stort sett vara samma för samtliga som tillhör djurhälsopersonalen.

Utöver bestämmelser om djurhälsopersonalens verksamhet anser utredaren att också i lagen ska finnas bestämmelser om begränsningar i rätten att behandla djur som gäller den som, utan att tillhöra djurhälsopersonalen, utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Legitimation för djursjukvårdare och hovslagare och skyddad yrkestitel för husdjurstekniker

För att avgöra om en yrkesgrupp ska omfattas av en behörighetsreglering har utredaren utgått från de kriterier som används inom humanmedicinen för att bedöma om en yrkesgrupp ska omfattas av bestämmelser om legitimation. De kriterier som framför allt har beaktats vid bedömningen är yrkesrollens innehåll, utbildningens nivå och internationella förhållanden. Med yrkesrollens innehåll avses bredden och självständigheten i yrkesrollen, förekomsten av direkt kontakt med djur och djurägare samt risknivån vid felbehandling.

Utöver veterinärerna föreslår utredaren att två nya yrkesgrupper ska omfattas av bestämmelser om legitimation, nämligen djursjukvårdare och hovslagare. För djursjukvårdarnas del föreslås att den nuvarande djursjukvårdarexamen från Sveriges lantbruksuniversitet ska ligga till grund för legitimationen, medan det för hovslagarnas del ska finnas en examen som hovslagare med olika utbildningsbakgrund ska kunna genomgå.

Utredaren föreslår att de yrkesgrupper som kan erhålla legitimation också i samband därmed som huvudregel får ett skydd för yrkestiteln. Även i framtiden får alltså endast den kalla sig veterinär som har legitimation för yrket. För yrkesgruppen djursjukvårdare föreslås att yrkestiteln för den som har legitimation ska vara djursjuksköterska. För att inte göra ett alltför stort ingrepp i näringsfriheten föreslås i fråga om hovslagare att yrkesgruppen undantas från detta titelskydd fram till 2015. Fram till dess får dock endast den som har legitimation kalla sig legitimerad hovslagare.

Utredaren anser att det finns skäl att införa någon annan form av behörighetsreglering som ett komplement till bestämmelserna om legitimation. För yrkesgrupper som inte omfattas av legitimationsbestämmelser föreslås att det, liksom på humansidan, ska införas en reglering i form av särskilt skyddad yrkestitel. För närvarande anser utredaren att endast yrkesgruppen husdjurstekniker bör omfattas av denna reglering.

Möjlighet för yrkesutövare med legitimation inom humanmedicin att godkännas för arbete inom djurens hälso- och sjukvård

Det förekommer i dag att yrkesutövare som har humanmedicinsk utbildning arbetar inom djurens hälso- och sjukvård. Dessa yrkesutövare med specifik kompetens inom ett visst område, t.ex. sjukgymnastik eller tandvård, utgör i många fall ett viktigt komplement till veterinärer och annan personal.

För att personer från sådana yrkesgrupper i framtiden ska kunna ha bättre möjligheter att utöva verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård, föreslås att den som har sådan utbildning, ska kunna ansöka om godkännande för arbete inom djurens hälso- och sjukvård.

Det grundläggande kravet ska enligt förslaget vara att yrkesutövaren har legitimation för yrket inom hälso- och sjukvården. Därutöver ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om ytterligare krav på utbildning eller erfarenhet. Godkännandet ska kunna förenas med villkor, exempelvis i fråga om djurslag eller begränsning till vissa åtgärder som yrkesutövaren får vidta.

Jordbruksverket ska pröva frågor om godkännande och den som har fått ett godkännande ska, när han eller hon utövar verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård, tillhöra djurhälsopersonalen och därmed ha ansvar för sina arbetsuppgifter samt stå under tillsyn på samma sätt som den som har legitimation för yrke inom djurens hälso- och sjukvård.

Djurhälsopersonalens ansvar och skyldigheter

De yrkesutövare som tillhör djurhälsopersonalen ska ha ett eget ansvar för sina arbetsuppgifter. Detta medför bl.a. att en sådan yrkesutövare endast utför arbetsuppgifter som han eller hon har kompetens för och att yrkesutövaren inser sina egna kompetensbegränsningar. Det innebär vidare en skyldighet för yrkesutövaren att hänvisa djurägaren till någon annan om djurets tillstånd kräver speciell behandling som yrkesutövaren inte själv behärskar.

Arbetsuppgifterna ska utföras i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Detta innebär att den som tillhör djurhälsopersonalen ska beakta såväl det vetenskapliga underlaget som den kliniska erfarenheten av metoden i fråga. Detta innebär inte att man kan ställa samma krav på alla som är verksamma inom djurens hälso- och sjukvård, den enskilde yrkesutövarens handlande i ett enskilt fall måste bedömas mot bakgrund av dennes utbildning, kompetens och erfarenhet. Inom denna ram ska han eller hon emellertid utföra sitt arbete på ett sådant sätt att arbetsinsatserna motsvarar de uppställda kraven. För att kunna fullgöra denna skyldighet krävs det bl.a. att yrkesutövaren fortlöpande upprätthåller och kompletterar sina kunskaper och färdigheter genom exempelvis fortbildning.

Arbetsuppgifterna ska kunna delegeras till någon annan som tillhör djurhälsopersonalen och som har kompetens att utföra arbetsuppgiften. Den som delegerat uppgiften ansvarar för sin bedömning av mottagarens förmåga att utföra uppgiften medan mottagaren har ansvaret för hur han eller hon utför arbetsuppgiften.

I lagen införs också bestämmelser om djurhälsopersonalens skyldighet att föra journal och om vad som ska iakttas vid utfärdande av intyg samt om skyldighet att iakttä tystnadsplikt. Enligt förslaget ska också den som i enskild verksamhet är medhjälpare till någon som tillhör djurhälsopersonalen omfattas av tystnadsplikten.

Begränsningar i rätten att behandla djur

I den föreslagna lagen införs bestämmelser om begränsningar i rätten att behandla djur. Bestämmelserna omfattar yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård som inte utförs av djurhälsopersonal. Under utövande av sådan verksamhet ska det vara förbjudet att utföra operativa ingrepp eller ge injektioner till djur eller att utföra andra behandlingar som kan orsaka ett inte obetydligt lidande. Det ska också vara förbjudet att behandla allvarliga smittsamma sjukdomar samt att behandla djur under allmän bedövning.

Den som utan att vara djurhälsopersonal utövar yrkesmässig verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ska kunna straffas om han eller hon vidtar någon av de förbjudna åtgärderna. Även om den utförda behandlingen inte är förbjuden, ska yrkesutövaren straffas om de åtgärder som vidtas skadar eller framkallar fara för skada på djuret, detta oavsett om skadan eller faran beror på olämplig behandling eller på att djuret inte får adekvat vård i rätt tid.

Tillsyn

Samtliga som tillhör djurhälsopersonalen ska stå under tillsyn av Jordbruksverket och länsstyrelserna. Jordbruksverket ska ha ett samordnande ansvar medan ansvarsfördelningen i övrigt bestäms av regeringen.

För att tillsynen ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt behöver tillsynsmyndigheterna effektiva verktyg. I lagen införs en skyldighet för djurhälsopersonalen att lämna ut handlingar m.m. som tillsynsmyndigheten behöver i sin tillsyn. Tillsynsmyndigheten får vid vite förelägga djurhälsopersonal att lämna ut det som begärs. Om någon som tillhör djurhälsopersonalen bryter mot lagen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får tillsynsmyndigheten vid vite förelägga yrkesutövaren att rätta till missförhållandena.

Sanktioner vid förseelser i yrkesutövningen

Utredaren föreslår att om någon som tillhör djurhälsopersonalen åsidosätter sina skyldigheter i yrkesutövningen, så ska han eller hon kunna bli föremål för ett disciplinförfarande inför en ansvarsnämnd, varvid motsvarande system som i dag gäller för veterinärerna ska tillämpas. Det ska således kunna bli fråga om dels disciplinpåföljd i form av erinran eller varning samt dels återkallelse av legitimation eller annan behörighet.

Utredaren anser dessutom att det finns skäl att införa ett slags mellansteg, nämligen en möjlighet att föreskriva en treårig prövotid för fortsatt

behörighet, om en legitimerad yrkesutövare har varit oskicklig vid utövningen av sitt yrke eller på annat sätt visat sig vara olämplig för yrket.

Bestämmelsen om möjligheten att återkalla en legitimation föreslås kompletteras med två nya grunder dels en som innebär att legitimationen ska återkallas om den legitimerade själv begär det och dels en som innebär att den ska återkallas om den som står under provotid begär ny förseelse.

Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård

Utredaren föreslår att den nuvarande Veterinära ansvarsnämndens verksamhet utvidgas så att ärenden beträffande all djurhälsopersonal prövas av samma nämnd och att nämndens namn ändras till Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

Utredaren föreslår att antalet ledamöter utökas från fem till sju ledamöter. Liksom nu är fallet ska ordföranden vara eller ha varit ordinarie domare och två ledamöter ska vara veterinärer. Övriga ledamöter ska utses bland personer som har erfarenhet från området för djurens hälso- och sjukvård och bland personer med insikt i djurhållning samt bland personer som kan anses företräda allmänhetens intressen.

Utredaren anser att tillsynsmyndigheten även fortsättningsvis ska ha rätt att anhängiggöra ärenden om disciplinpåföljd hos ansvarsnämnden, men föreslår att den legitimerade yrkesutövarens arbetsgivare inte längre ska ha denna rätt. I dag kan dessutom ”den som har lidit skada av veterinärens yrkesutövning” anmäla sådana ärenden. För att bättre spegla den tolkning av vilka som med stöd av den bestämmelsen har rätt att få ärenden prövade, föreslås att uttrycket ersätts med ”ägaren eller annan som har det eller de djur som saken gäller i sin vård”.

Förslagets konsekvenser

Förslagen om djurhälsopersonalen innebär en ökad samhällsnytta eftersom de leder till en effektivare och säkrare vård, vilket innebär bättre djurhälsa, ökat djurskydd och en lägre risk för den som anlitar någon som tillhör djurhälsopersonalen. Av förslagen kommer inrättandet av nya behörighetsreglerade yrken att innebära kostnader i form av ökad administration för Jordbruksverket och ökade kostnader för länsstyrelsernas tillsynsverksamhet.

Författningsförslag i betänkandet behörighet och ansvar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2005:98)

1 Förslag till lag om yrkesverksamhet inom området för djurens hälso- och sjukvård

Häri genom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Lagens mål

1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att främja djurens hälso- och sjukvård så att yrkesverksamheten inom detta område utövas på ett sådant sätt att en god och säker vård erbjuds och en god djurhälsa uppnås. Lagen skall vidare bidra till att samhällets krav på djurskydd, smittskydd och livsmedelssäkerhet tillgodoses.

Lagens tillämpningsområde

2 § I denna lag ges bestämmelser om yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård i fråga om

- skyldigheter för djurhälsopersonal (2 kap.),
- behörighets- och legitimationsregler (3 kap.),
- begränsningar i rätten att behandla djur (4 kap.),
- tillsyn (5 kap.),
- disciplinpåföljd och återkallelse av legitimation m.m. (6 kap.),
- verksamheten i Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård (7 kap.),
- ansvarsbestämmelser, överklaganden m.m. (8 kap.).

Definitioner

3 § Med djurens hälso- och sjukvård avses i denna lag sådan verksamhet som innebär att någon undersöker djurs hälsotillstånd eller behandlar djur genom att vidta eller föreskriva åtgärder i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom, skada eller därmed jämförligt tillstånd hos djur.

4 § Med djurhälsopersonal avses i denna lag den som utövar yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård och som

1. har legitimation enligt 3 kap. 2 §, har godkännande enligt 3 kap. 8 §, eller med stöd av 3 kap. 6 § använder en skyddad yrkestitel,

2. enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag tillhandahåller tjänster inom yrket under ett tillfälligt besök i Sverige utan att ha svensk legitimation för yrket.

2 kap. Skyldigheter för djurhälsopersonal

Allmänna skyldigheter

1 § Den som tillhör djurhälsopersonalen skall utföra sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet.

2 § I sin verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård skall den som tillhör djurhälsopersonalen vid utfärdande av intyg om djurs hälsotillstånd eller vård iaktta noggrannhet och omsorg.

3 § Den som tillhör djurhälsopersonalen skall i sin yrkesverksamhet föra journal över hälso- och sjukvård avseende djur.

Ansvar m.m.

4 § Den som tillhör djurhälsopersonalen bär själv ansvar för hur han eller hon utför sina arbetsuppgifter.

5 § Den som tillhör djurhälsopersonalen får överlåta en arbetsuppgift till någon annan som tillhör djurhälsopersonalen endast när det är förenligt med kravet på en god och säker vård.

Den som överlåter en arbetsuppgift till annan som tillhör djurhälsopersonalen svarar för att denne har förutsättningar att fullgöra uppgiften. Om det behövs skall särskilda instruktioner lämnas.

Tystnadsplikt

6 § Den som inom enskild verksamhet tillhör eller har tillhört djurhälsopersonalen eller medhjälpare till sådan personal får inte obehörigen röja vad han eller hon i sin yrkesutövning har fått veta om enskildas affärs- eller driftsförhållanden.

Som obehörigt röjande anses inte att någon fullgör sådan uppgiftsskyldighet som följer av lag eller förordning.

I det allmännas verksamhet gäller bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Bemyndigande

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om djurhälsopersonalens skyldigheter i fråga om läkemedelshantering, journalföring och intygsskrivning.

3 kap. Behörighetsregler

1 § I detta kapitel ges bestämmelser för djurhälsopersonal vad gäller legitimation, godkännande, ensamrätt till yrke, skyddad yrkestitel, och specialistkompetens.

Legitimation

2 § Legitimation för yrket skall efter ansökan meddelas den som har

1. avlagt veterinärexamen i Sverige (yrkestitel veterinär),
2. avlagt djursjuksköterskeexamen i Sverige (yrkestitel djursjuksköterska),

3. avlagt hovslagarexamen enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer (yrkestitel hovslagare).

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får föreskriva att den som på annat sätt än genom djursjuksköterskeexamen förvärvat motsvarande kompetens skall kunna erhålla legitimation.

Legitimation får inte meddelas om förhållandena är sådana att legitimationen skulle ha återkallats enligt bestämmelserna i 6 kap. om sökanden hade varit legitimerad.

Bestämmelser om legitimation för yrkesutövare med utländsk utbildning finns i 12 §.

3 § Beteckningen legitimerad får i yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård användas endast av den som har fått legitimation enligt 2 §.

Ensamrätt till yrke

4 § Behörig att utöva yrke som veterinär är endast den som har legitimation för yrket, den som erhållit särskilt tillstånd att utöva det eller som har rätt till sådan yrkesutövning utan legitimation.

Skyddad yrkestitel m.m.

5 § En i 2 § angiven yrkestitel (skyddad yrkestitel) får i yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård användas endast av den som enligt nämnda paragraf har legitimation för yrket.

För hovslagare gäller första stycket från och med den 1 januari 2015.

6 § Endast den som har gått igenom utbildning och praktisk tjänstgöring enligt föreskrifter som meddelats av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer, och som utövar yrke som husdjurstekniker får använda denna yrkestitel.

7 § Den som saknar behörighet att använda en skyddad yrkestitel får inte heller använda en titel som kan förväxlas med en skyddad yrkestitel.

Bestämmelser om rätt för yrkesutövare med utländsk utbildning att använda skyddad yrkestitel finns i 12 §.

8 § Den som enligt lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område har legitimation för yrke på hälso- och sjukvårdens område får efter ansökan godkännas för yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall meddela föreskrifter om dels vilka yrken som kan komma i fråga för godkännande som avses i första stycket, dels vilken utbildning eller praktisk erfarenhet som behövs för sådant godkännande.

Behövs särskilda villkor för yrkesverksamhet som avses i första stycket skall föreskrifter om detta meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Godkännande för yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård får inte meddelas om förhållandena är sådana att godkännandet skulle ha återkallats enligt bestämmelserna i 6 kap. om sökanden hade varit godkänd.

Bestämmelser om godkännande för yrkesutövare med utländsk utbildning finns i 12 §.

9 § Beteckningen godkänd får i yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård användas tillsammans med yrkestiteln inom hälso- och sjukvården endast av den som fått godkännande enligt 8 §.

Specialistkompetens

10 § En veterinär kan på ansökan få specialistkompetens, om han eller hon har genomgått vidareutbildning enligt föreskrifter som har meddelats av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer.

Endast den veterinär som har specialistkompetens får i yrkesverksamhet inom djurens hälso- och sjukvård ange att han eller hon är särskilt kunnig inom den gren av veterinäryrket som avses med specialiteten (skyddad specialistbeteckning).

Bestämmelser om förfarandet

11 § Ansökningar om legitimation, godkännanden och specialistkompetens prövas av Statens Jordbruksverk.

Bemyndigande

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att den som utomlands genomgått utbildning skall få legitimation, rätt att använda en skyddad yrkestitel eller godkännande för yrke inom djurens hälso- och sjukvård

2. rätt för veterinär med utländsk legitimation att utan legitimation enligt denna lag utöva veterinäryrket.

3. rätt för annan att efter särskilt tillstånd utöva veterinäryrket i den utsträckning som anges i varje särskilt fall.

4 kap. Begränsningar i rätten att vidta vissa hälso- och sjukvårdande åtgärder på djur

1 § Bestämmelserna i detta kapitel gäller den som yrkesmässigt – utan att tillhöra djurhälsopersonalen enligt 1 kap. 4 § – undersöker djurs hälsotillstånd eller behandlar djur genom att vidta eller föreskriva åtgärder i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom, skada eller därmed jämförligt tillstånd hos djuret.

2 § Den som utövar verksamhet som avses i 1 § får inte

1. behandla djur som det finns anledning misstänka har angripits av sjukdom på vilken epizootilagen (1999:657) eller zoonoslagen (1999:658) är tillämplig,

2. utföra operativa ingrepp på eller ge injektioner till djur eller utföra annan behandling som kan orsaka ett lidande som inte är obetydligt,

3. undersöka eller behandla djur under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion.

3 § Ytterligare begränsningar i rätten att vidta vissa åtgärder på djur finns i djurskyddslagen (1988:534).

4 § Vad som sägs i 2 § punkterna 2 och 3 gäller inte akuta åtgärder i syfte att rädda djurets liv eller att lindra dess lidanden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från 2 §.

5 kap. Tillsyn

1 § Den som tillhör djurhälsopersonalen står vid utövande av verksamhet enligt denna lag under tillsyn av Statens jordbruksverk och länsstyrelsen (tillsynsmyndigheterna) i enlighet med vad regeringen bestämmer.

Tillsynen skall främst syfta till att förebygga skador och eliminera risker i djurens hälso- och sjukvård.

Jordbruksverket samordnar länsstyrelsernas tillsynsverksamhet och lämnar vid behov råd och hjälp i denna verksamhet.

2 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket, får meddela föreskrifter om

1. hur tillsynen skall bedrivas,

2. skyldigheten för länsstyrelserna att lämna information till Jordbruksverket,

3. att det får tas ut avgifter för tillsynen.

3 § Den som tillhör djurhälsopersonalen är skyldig att på en tillsynsmyndighets begäran lämna ut handlingar, prover, och annat material som rör verksamheten samt att lämna de upplysningar om verksamheten som tillsynsmyndigheten behöver för sin tillsyn.

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som tillhör djurhälsopersonalen att lämna ut vad som begärs. I föreläggandet får vite sättas ut.

4 § För tillsyn har tillsynsmyndigheterna, eller den som tillsynsmyndighet förordnar, rätt att få inspektera djurhälsopersonalens yrkesutövning.

Den som utför inspektionen har rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen som används i verksamheten och att där besikta djur, göra undersökningar och ta prover.

Den som utför inspektionen har också rätt att tillfälligt omhänderta handlingar, prover och annat material som rör verksamheten. Den vars yrkesutövning inspekteras är skyldig att lämna den hjälp som behövs vid inspektionen.

5 § Polismyndigheten skall på begäran lämna tillsynsmyndigheten den hjälp som behövs vid tillsynen.

Åtgärder mot djurhälsopersonal

6 § Om Jordbruksverket får kännedom om att någon som tillhör djurhälsopersonalen har brutit mot någon bestämmelse i denna lag eller i föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, och om missförhållandena är av betydelse för kravet på en god och säker vård, får Jordbruksverket förelägga yrkesutövaren att avhjälpa missförhållandena. I föreläggandet får vite sättas ut.

Ett föreläggande som avses i första stycket skall innehålla uppgifter om de åtgärder som Jordbruksverket anser nödvändiga för att de påtalade missförhållandena skall kunna avhjälpas.

7 § Om Jordbruksverket anser att det finns skäl för disciplinpåföljd, beslut om prövotid, återkallelse av legitimation, återkallelse av annan behörighet att utöva yrke inom området för djurens hälso- och sjukvård eller begränsning av forskrivningsrätt enligt 6 kap., skall Jordbruksverket anmäla detta hos Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

8 § Om Jordbruksverket finner att någon som tillhör djurhälsopersonalen är skäligen misstänkt för att i sin yrkesutövning ha begått ett brott för vilket fängelse är föreskrivet, skall Jordbruksverket, om inte annat följer av 7 kap. 14 §, göra anmälan till åtal.

Sådan anmälan skall också göras om det finns anledning anta att det kommer att föras talan om enskilt anspråk.

6 kap. Disciplinansvar

1 § Detta kapitel gäller personer som tillhör djurhälsopersonalen i deras yrkesutövning inom området för djurens hälso- och sjukvård. I kapitlet finns bestämmelser om disciplinansvar vilket innefattar

1. disciplinpåföljd,
2. prøvotid,
3. återkallelse av legitimation,
4. återkallelse av annan behörighet att utöva yrke inom området för djurens hälso- och sjukvård,
5. begränsning av behörighet att förskriva narkotiska och alkoholhaltiga läkemedel samt teknisk sprit.

2 § Bestämmelserna i 3–5 §§ gäller bara sådan yrkesutövning inom området för djurens hälso- och sjukvård som är av betydelse för kravet på en god och säker vård.

Disciplinpåföljd

3 § Om den som tillhör djurhälsopersonalen uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter sina skyldigheter i yrkesutövning inom djurens hälso- och sjukvård får disciplinpåföljd åläggas. Om felet med hänsyn till samtliga omständigheter är ringa eller om det framstår som ursäktligt får disciplinpåföljd underlåtas.

Disciplinpåföljd är erinran och varning.

Disciplinpåföljd får inte meddelas någon för att han eller hon deltagit i strejk eller i en därmed jämförlig stridsåtgärd.

4 § Om någon som tillhör djurhälsopersonalen har anmälts till åtal, får ett förfarande enligt 3 § detta kapitel inte inledas eller fortsättas i fråga om den förseelse som avses med anmälan. Underrättelse om anmälan enligt 7 kap. 9 § får dock ske.

Om en gärning har prövats i straffrättslig ordning, får ett förfarande enligt 3 § detta kapitel inledas eller fortsättas bara om gärningen, av någon annan orsak än bristande bevisning, inte har ansetts vara något brott.

5 § Disciplinpåföljd får inte meddelas någon om han eller hon inte inom två år efter förseelsen har underrättats om anmälan enligt 7 kap. 9 § denna lag eller enligt 21 § tredje stycket lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän eller 5 § förordningen (1975:1345) med instruktion för Justitiekanslern.

Disciplinpåföljd får inte åläggas senare än tio år efter förseelsen.

Prövotid

6 § En prøvotid om tre år kan föreskrivas för den som fått legitimation att utöva ett yrke inom området för djurens hälso- och sjukvård, om denne varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig

olämplig för yrket och varning inte framstår som en tillräckligt ingripande åtgärd.

Prövotid kan även föreskrivas en legitimerad yrkesutövare som på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet befaras inte komma att kunna utöva sitt yrke tillfredsställande.

Återkallelse av legitimation

7 § Legitimation att utöva ett yrke inom området för djurens hälso- och sjukvård skall återkallas om den legitimerade

1. varit grovt oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig vara uppenbart olämplig att utöva yrket,

2. på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet inte kan utöva yrket tillfredsställande,

3. begär att legitimationen återkallas,

4. ålagts prövotid enligt 6 § första stycket och under prövotiden på nytt varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva yrket.

Om det finns särskilda skäl får återkallelse underlåtas i fall som avses i första stycket 4, varvid beslut om prövotid kan meddelas ytterligare en gång.

Har någon som har fått legitimation här i landet på grund av auktorisation i ett annat land förlorat denna auktorisation, skall även legitimationen återkallas.

8 § Om det finns grundad anledning anta att legitimationen bör återkallas enligt 7 § första stycket 2, får den legitimerade yrkesutövaren föreläggas att låta sig undersökas av den läkare som anvisas honom eller henne.

Om ett föreläggande om läkarundersökning har beslutats, får legitimationen återkallas för tiden till dess frågan om återkallelse av legitimationen har prövats slutligt.

Har den legitimerade yrkesutövaren inte följt ett föreläggande om läkarundersökning inom ett år från det att han eller hon fick del av detta, får legitimationen återkallas.

Återkallelse av annan behörighet

9 § Annan behörighet att utöva ett yrke inom området för djurens hälso- och sjukvård än legitimation som meddelats enligt 3 kap. får återkallas om den som fått behörigheten

1. varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig vara olämplig att utöva yrket,

2. på grund av sjukdom eller någon liknande omständighet inte kan utöva yrket tillfredsställande, eller

3. begär att behörigheten återkallas.

Begränsning av förskrivningsrätt

10 § Om en veterinär missbrukar sin behörighet att förskriva narkotiska eller alkoholhaltiga läkemedel eller teknisk sprit, får denna behörighet

dras in eller begränsas. Behörigheten får också dras in eller begränsas om veterinären själv begär det.

11 § Om det finns sannolika skäl för misstanke om sådant missbruk som avses i 10 §, får behörigheten dras in eller begränsas till dess frågan om indragningen eller begränsningen har prövats slutligt.

Ett beslut enligt första stycket gäller i högst sex månader. Om det finns särskilda skäl, får beslutets giltighet förlängas med ytterligare högst sex månader.

Ny legitimation m.m.

12 § Har en legitimation återkallats eller har en behörighet att förskriva narkotiska eller alkoholhaltiga läkemedel eller teknisk sprit dragits in eller begränsats, skall en ny legitimation respektive behörighet meddelas efter ansökan när förhållandena medger det.

7 kap. Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård

1 § Frågor om disciplinansvar enligt denna lag prövas av Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård.

2 § Ansvarsnämnden består av ordförande och sju andra ledamöter.

Ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare. Två ledamöter skall vara veterinärer. Övriga ledamöter utses bland personer som har erfarenhet från området för djurens hälso- och sjukvård och bland personer som har insikt i djurhållning, samt bland personer som kan anses företräda allmänhetens intressen.

Regeringen utser ordförande, övriga ledamöter och, i den utsträckning det behövs, ersättare för dem. För ersättare gäller vad som sägs om ledamot.

3 § Ansvarsnämnden är beslutför med ordföranden och minst fem andra ledamöter.

Ordföranden får ensam fatta beslut

1. som innebär att ett ärende avgörs i sak, om det är uppenbart att ärendet inte kan leda till någon påföljd och om ärendet inte heller rör ansökan om att återfå behörighet,

2. som inte innefattar ett slutligt avgörande i sak, dock inte beslut om föreläggande att genomgå läkarundersökning enligt 6 kap. 8 § första stycket eller om tillfällig återkallelse enligt 6 kap. 11 § eller om utdömmande av vite enligt 10 § andra stycket i detta kapitel.

Ärenden som har avgjorts av ordföranden ensam skall anmälas vid nästa sammanträde med nämnden.

4 § I fråga om jäv mot ledamot i ansvarsnämnden skall bestämmelserna i 4 kap. rättegångsbalken om jäv mot domare tillämpas.

5 § Om det framkommer skiljaktig mening vid en överläggning i ansvarsnämnden, skall bestämmelserna i 29 kap. rättegångsbalken om om-

röstning i domstol med endast lagfarna ledamöter tillämpas. Ordföranden säger sin mening först. Bilaga 2

Handläggning i ansvarsnämnden

6 § Ärenden om disciplinpåföljd mot den som tillhör djurhälsopersonalen skall tas upp på anmälan av en tillsynsmyndighet eller av ägaren eller annan som har det eller de djur som saken gäller i sin vård.

Frågor som avses i 6 kap. 6–12 §§ tas upp på anmälan av Statens Jordbruksverk eller på ansökan av den som saken gäller.

Bestämmelser om rätt för Riksdagens ombudsmän och för Justitiekanslern att göra anmälan i ärenden om disciplinpåföljd och om återkallelse av behörighet samt om handläggningen av sådana ärenden finns i 6 § lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän och i 6 § lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn.

7 § Förfarandet hos ansvarsnämnden är skriftligt. Muntlig förhandling får dock förekomma när det kan antas vara till fördel för utredningen.

8 § Är en anmälan så ofullständig att den inte kan läggas till grund för en prövning i sak, skall ansvarsnämnden förelägga anmälaren att inom viss tid avhjälpa bristen. Om anmälaren inte följer föreläggandet, får anmälan avvisas. Vad som sägs om anmälan gäller också i fråga om ansökan.

9 § En anmälan eller ansökan enligt 6 § och det som hör till handlingen skall snarast överlämnas till den som anmälan eller ansökan avser. Mottagaren skall föreläggas att svara inom viss tid.

En sådan underrättelse behövs inte om det är uppenbart att anmälan inte kan bifallas eller att underrättelsen är onödig.

10 § Ansvarsnämnden skall se till att varje ärende blir tillräckligt utrett. Överflödigt utredning skall avvisas.

Ansvarsnämnden får förelägga den som tillhör djurhälsopersonalen att ge in journaler och andra handlingar som behövs för utredningen. I föreläggandet får vite sättas ut.

11 § Om en fråga kräver särskild sakkunskap, får ansvarsnämnden inhämta yttranden från myndigheter, tjänstemän eller andra som är skyldiga att yttra sig i ämnet. Nämnden får också anlita andra sakkunniga i gan.

I fråga om sådana sakkunniga som avses i första stycket gäller 40 kap. 2–7 och 12 §§ rättegångsbalken i tillämpliga delar.

Ersättning för utlåtande av myndigheter, tjänstemän eller andra som är skyldiga att lämna yttranden lämnas endast om det är särskilt föreskrivet. Andra sakkunniga har rätt till ersättning av allmänna medel för sitt uppdrag. Ansvarsnämnden får bevilja förskott på sådan ersättning.

12 § Till muntlig förhandling skall parterna kallas. En enskild får kallas att inställa sig personligen vid påföljd att det inte utgör hinder för ärendets vidare handläggning och avgörande om han eller hon uteblir.

En enskild part, som har inställt sig till en muntlig förhandling, får av ansvarsnämnden beviljas skälig ersättning av allmänna medel för kostnader för resa och uppehälle. Ansvarsnämnden får bevilja förskott på ersättningen. Närmare bestämmelser om ersättning och förskott meddelas av regeringen.

13 § Bestämmelserna i 20 och 21 §§ förvaltningslagen (1986:223) skall tillämpas även på beslut enligt 6 kap. 8 § första och andra styckena och 11 § första stycket.

14 § Finner ansvarsnämnden i ett ärende att de förutsättningar för anmälan till åtal som anges i 5 kap. 8 § föreligger, skall ansvarsnämnden göra en sådan anmälan.

Överklagande av ansvarsnämndens beslut

15 § Ansvarsnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

16 § Ansvarsnämndens beslut får överklagas av

1. Jordbruksverket,
 2. enskild som enligt 6 § första stycket detta kapitel anmält en fråga om disciplinpåföljd, om beslutet har gått den enskilde emot,
 3. annan som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot.
- Bestämmelser om rätt för Riksdagens ombudsmän och för Justitiekanslern att söka ändring i beslut om disciplinpåföljd, prövotid eller i behörighetsfråga med anledning av fel i yrkesutövningen finns i 7 § lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän och i 7 § lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn. Sådant överklagande skall ske inom tre veckor från det att beslutet har meddelats.

17 § Beslut av ansvarsnämnden som inte innebär att ett ärende avgörs, får överklagas endast i samband med överklagande av det slutliga beslutet i ärendet.

Ett beslut som inte är slutligt får dock överklagas särskilt när ansvarsnämnden har

1. ogillat en invändning om jäv mot ledamot av nämnden eller en invändning om att det finns hinder mot prövningen,
2. avvisat ombud eller biträde,
3. förordnat om saken i avvaktan på att ärendet avgörs,
4. förelagt någon att genomgå läkarundersökning enligt 6 kap. 8 § första stycket,
5. förelagt någon vid vite enligt 10 § andra stycket att inkomma med journaler eller andra handlingar,
6. dömt ut vite, eller
7. förordnat om ersättning för någons medverkan i ärendet.

18 § Beslut som ansvarsnämnden meddelar med stöd av denna lag gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Har verkställigheten av ett beslut om prövotid upphävts till följd av beslut av domstol efter överklagande, men föreskrivs därefter ändå prövotid, skall endast den tid under vilken prövotid pågått räknas in i prövotiden.

19 § Om inte annat föreskrivits, är Jordbruksverket motpart till den yrkesutövare som har överklagat ansvarsnämndens eller domstols slutliga beslut enligt denna lag. Om en enskild har anmält disciplinärendet är också han eller hon yrkesutövarens motpart.

Bestämmelsen i 7 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291) om förvaltningsmyndighets partsställning gäller inte i fråga om mål där ansvarsnämnden fattat beslut enligt denna lag

8 kap. Straffbestämmelser, överklagande m.m.

Straffbestämmelser m.m.

1 § Om en veterinär, vars legitimation är återkallad eller vars behörighet av annan anledning har upphört, obehörigen och mot ersättning utövar veterinäryrket, döms han eller hon för obehörig utövning av veterinäryrket till böter eller fängelse i högst ett år. Detsamma gäller en veterinär med begränsad behörighet som bryter mot de föreskrifter som gäller för behörigheten.

En veterinär som bryter mot 3 kap. 10 § andra stycket döms till böter.

2 § Den som bryter mot bestämmelserna i 3 kap. 3, 5–7 och 9 §§ döms till böter.

3 § Den som bryter mot någon av bestämmelserna i 4 kap. eller som under utövning av verksamhet som sägs i 4 kap. uppsåtligen eller av oaktsamhet tillfogar djuret lidande eller skada, som inte är ringa, eller framkallar fara för en sådan effekt, döms, om gärningen inte är belagd med straff enligt 1 § i detta kapitel, till böter eller fängelse i högst ett år. Detta gäller oavsett om skadan eller faran orsakats av olämplig behandling eller genom avbrott i eller dröjsmål med veterinär vård.

Den omständigheten att gärningsmannen på grund av brist i utbildning och erfarenhet inte kunnat inse sjukdomens natur eller förutse skadan eller faran befriar honom eller henne inte från ansvar.

4 § Till ansvar enligt 1–3 §§ skall inte dömas om gärningen är belagd med strängare straff i annan lag.

5 § Har någon genom dom, som vunnit laga kraft, funnits skyldig till brott som anges i 3 §, får Statens Jordbruksverk meddela förbud för honom eller henne att under viss tid eller för alltid utöva verksamhet som avses i 4 kap. Ett sådant förbud får förenas med vite.

Den som överträtt ett vitesförbud enligt första stycket får inte dömas till straff för gärning som omfattas av vitesförbudet.

Överklagande av Jordbruksverkets beslut m.m.

Bilaga 2

6 § Beslut som Jordbruksverket meddelar med stöd av denna lag gäller omedelbart om inte annat bestäms.

Jordbruksverkets beslut i ett särskilt fall enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Bemyndiganden

7 § Regeringen får meddela föreskrifter om

1. legitimation och annan behörighet för djurhälsopersonal,
2. skyldigheter för djurhälsopersonal av betydelse för kraven på en god och säker vård för djuren,
3. avgifter i ärenden enligt denna lag.

Regeringen får överlåta åt Jordbruksverket att meddela föreskrifter som avses i första stycket.

1. Denna lag träder i kraft den XXXX då lagen (1994:844) om behörighet att utöva veterinäryrket upphör att gälla.

2. För förseelser som är begångna före denna lags ikraftträdande skall bestämmelserna om preskription i 12 § lagen (1994:844) om behörighet att utföra veterinäryrket tillämpas.

2 Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

Häri genom föreslås i fråga om djurskyddslagen (1988:534)

dels att 12 a §§ skall upphöra att gälla

dels att 11 § skall ha följande lydelse, samt

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 28 a § och närmast före den en rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

För operativa ingrepp på eller injektioner till djur skall en veterinär anlitas. Detsamma gäller vid annan behandling i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada hos ett djur, om behandlingen kan orsaka lidande som inte är obetydligt.

Första stycket gäller inte om behandlingen är så brådskande att en veterinär inte hinner anlitas.

I sådan verksamhet som har godkänts av en djurförsöksetisk nämnd får injektioner ges och ingrepp och behandlingar utföras också av den som har föreskriven utbildning.

Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från första stycket.

Veterinär, eller annan som tillhör djurhälsopersonalen enligt lagen (2006:000) om yrkesverksamhet inom området för djurens hälso- och sjukvård, skall anlitas om tillståndet hos ett djur som avses i 9§ är sådant att någon av följande åtgärder behöver vidtas:

1. operativt ingrepp på eller injektioner till djuret eller

2. annan behandling som kan orsaka ett lidande som inte är obetydligt eller

3. undersökning eller behandling under allmän bedövning eller under lokal bedövning genom injektion.

Vad som sägs i andra stycket gäller inte akuta åtgärder som vidtas i syfte att rädda djurets liv eller att lindra dess lidanden.

Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande,

Djurskyddsmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från första stycket.

Anmälan om vanvård m.m.

28 a §

Om en veterinär i sin yrkesutövning finner anledning att anta att djur inte hålls eller sköts i enlighet med denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, skall veterinären om inte förhållandet rättas till, anmäla detta till den nämnd som enligt 24 § utövar

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m.

Häri genom föreslås att 7 § lagen (1992:1683) om provtagning på djur, m.m. skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Om inte regeringen föreskriver något annat, utövar Statens jordbruksverk tillsynen över att föreskrifter meddelade med stöd av 2 och 4–6 §§ följs. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4 eller 4 a–4 c §. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. Verket får också överlåta åt en kommun att inom kommunen kontrollera att föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av 4 c eller 6 § följs.

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att föreskrifter som har meddelats med stöd av 2 och 4–6 §§ skall följas. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4 eller 4 a–4 c §. I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite.

Det som sägs i första och andra styckena om tillsyn över efterlevnaden av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av denna lag gäller också för tillsyn över efterlevnaden av de EG-bestämmelser som avses i 1 a §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas.

Föreslagen lydelse

7 §

Om inte regeringen föreskriver något annat, utövar Statens jordbruksverk tillsynen över att föreskrifter meddelade med stöd av 2, 3 a och 4–6 §§ följs. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4 eller 4 a–4 c §. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. Verket får också överlåta åt en kommun att inom kommunen kontrollera att föreskrifter eller beslut meddelade med stöd av 4 c eller 6 § följs.

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att föreskrifter som har meddelats med stöd av 2, 3 a och 4–6 §§ skall följas. Detsamma gäller beslut meddelade med stöd av 2, 4 eller 4 a–4 c §. I beslut om föreläggande eller förbud får tillsynsmyndigheten sätta ut vite.

4 Förslag till lag om ändring i läkemedelslagen (1992:859)

Härigenom föreskrivs att 22 c § läkemedelslagen (1992:859) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 c §

Om hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd begränsat eller dragit in en läkares eller en tandläkares behörighet att förskriva alkoholhaltiga läkemedel enligt 5 kap. 11 eller 12 § lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, får sådant läkemedel på ordination av läkaren eller tandläkaren inte lämnas ut.

Detsamma gäller när *Veterinära ansvarsnämnden* dragit in eller begränsat en veterinärs behörighet att förskriva alkoholhaltiga läkemedel.

Detsamma gäller när *Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård* dragit in eller begränsat en veterinärs behörighet att förskriva alkoholhaltiga läkemedel.

Härigenom föreskrivs att 6 och 7 §§ lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Har befattningshavare åsidosatt vad som åligger honom i hans tjänst och kan felet beivras genom disciplinärt förfarande, får Justitiekanslern göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om disciplinpåföljd. Om den som är legitimerad eller annars behörig att utöva yrke inom hälso- och sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel eller yrke som veterinär har varit grovt oskicklig vid utövningen av sitt yrke eller på annat sätt visat sig uppenbart olämplig att utöva detta, får Justitiekanslern göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om återkallelse av legitimationen eller behörigheten. Motsvarande anmälan får göras i fråga om begränsning av sådan legitimerad yrkesutövares behörighet, om denne har missbrukat sin behörighet på något annat sätt. Om den som är legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva yrket, får Justitiekanslern göra anmälan i fråga om prøvotid till den som har befogenhet att besluta därom.

Har befattningshavare åsidosatt vad som åligger honom i hans tjänst och kan felet beivras genom disciplinärt förfarande, får Justitiekanslern göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om disciplinpåföljd. Om den som är legitimerad eller annars behörig att utöva yrke inom hälso- och sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel eller yrke inom djurens hälso- och sjukvård har varit grovt oskicklig vid utövningen av sitt yrke eller på annat sätt visat sig uppenbart olämplig att utöva detta, får Justitiekanslern göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om återkallelse av legitimationen eller behörigheten. Motsvarande anmälan får göras i fråga om begränsning av sådan legitimerad yrkesutövares behörighet, om denne har missbrukat sin behörighet på något annat sätt. Om den som är legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården, tandvården, detaljhandeln med läkemedel eller djurens hälso- och sjukvård varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva yrket, får Justitiekanslern göra anmälan i fråga om prøvotid till den som har befogenhet att besluta därom.

Anser Justitiekanslern det vara påkallat att befattningshavare avskedas eller avstänges från sin tjänst på grund av brottslig gärning eller grov eller upprepad tjänsteförseelse, får han göra anmälan härom till den som har befogenhet att besluta om sådan åtgärd.

När Justitiekanslern har gjort anmälan i ett sådant ärende som avses i första eller andra stycket skall han i ärendet få tillfälle att komplettera egen utredning och att yttra sig över utredning som har tillförts ärendet av någon

annan samt att närvara, om muntligt förhör hålls. Vad som nu sagts gäller Bilaga 2 dock inte ärenden om avstängning.

7 §

Har myndighet meddelat beslut mot befattningshavare i ärende om tillämpningen av särskilda bestämmelser för offentliga tjänstemän i lag eller annan författning om disciplinansvar eller om avskedande eller avstängning från tjänsten på grund av brottslig gärning eller tjänsteförseelse, får Justitiekanslern föra talan vid domstol om ändring i beslutet. Detsamma gäller i fråga om myndighets beslut i ärende om disciplinansvar mot den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen eller är veterinär, krigsman eller disciplinansvarig enligt lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. samt i fråga om myndighets beslut i ärende om prøvotid eller sådan behörighetsfråga som avses i 6 § första stycket. Närmare bestämmelser om sådan talan meddelas i lag eller annan författning.

Har befattningshavare enligt vad därom är föreskrivet sökt ändring vid domstol i beslut som avses i första stycket och har beslutet tillkommit efter anmälan av Justitiekanslern, företräder Justitiekanslern det allmänna som befattningshavarens motpart i tvisten. Detsamma gäller, om Justitiekanslern har sökt ändring i beslutet.

Vad i lag eller annan författning är föreskrivet om arbetsgivare skall i fråga om tvister som avses i denna paragraf äga motsvarande tillämpning på Justitiekanslern. Bestämmelserna i 4 kap. 7 § och 5 kap. 1 § första stycket lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister skall dock ej tillämpas i fråga om tvist i vilken Justitiekanslern för talan.

Har myndighet meddelat beslut mot befattningshavare i ärende om tillämpningen av särskilda bestämmelser för offentliga tjänstemän i lag eller annan författning om disciplinansvar eller om avskedande eller avstängning från tjänsten på grund av brottslig gärning eller tjänsteförseelse, får Justitiekanslern föra talan vid domstol om ändring i beslutet. Detsamma gäller i fråga om myndighets beslut i ärende om disciplinansvar mot den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen eller *djurhälsopersonalen* eller är krigsman eller disciplinansvarig enligt lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. samt i fråga om myndighets beslut i ärende om prøvotid eller sådan behörighetsfråga som avses i 6 § första stycket. Närmare bestämmelser om sådan talan meddelas i lag eller annan författning.

Häri genom föreskrivs att 6 och 7 §§ lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Ombudsman avgör ärende genom beslut, vari han får uttala sig om huruvida åtgärd av myndighet eller befattningshavare strider mot lag eller annan författning eller annars är felaktig eller olämplig. Ombudsman får även göra sådana uttalanden som avser att främja enhetlig och ändamålsenlig rättstillämpning.

Ombudsman får som särskild åklagare väcka åtal mot befattningshavare som genom att åsidosätta vad som åligger honom i tjänsten eller uppdraget har begått annan brottslig gärning än tryckfrihetsbrott eller yttrandefrihetsbrott. Ger utredningen i ärende ombudsman anledning anta att sådan brottslig gärning begåtts, tillämpas vad som föreskrivs i lag om förundersökning, åtal och åtalsunderlåtelse samt om allmän åklagares befogenheter i övrigt i fråga om brott under allmänt åtal. I mål som har väckts vid tingsrätt bör talan fullföljas till Högsta domstolen endast om synnerliga skäl föranleder det.

Om befattningshavare genom att åsidosätta vad som åligger honom i tjänsten eller uppdraget gjort sig skyldig till fel, som kan beivras genom disciplinärt förfarande, får ombudsman göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om disciplinpåföljd. Om den som är legitimerad eller annars behörig att utöva yrke inom hälso- och sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel eller yrke som veterinär har varit grovt oskicklig vid utövningen av sitt yrke eller på annat sätt visat sig uppenbart olämplig att utöva detta, får ombudsman göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om återkallelse av legitimationen eller behörigheten. Motsvarande anmälan får göras i fråga om begränsning av sådan legitimerad yrkesutövares behörighet, om denne har missbrukat sin behörighet på något annat sätt. Om den som är legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel varit

Om befattningshavare genom att åsidosätta vad som åligger honom i tjänsten eller uppdraget gjort sig skyldig till fel, som kan beivras genom disciplinärt förfarande, får ombudsman göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om disciplinpåföljd. Om den som är legitimerad eller annars behörig att utöva yrke inom hälso- och sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel eller yrke inom djurens hälso- och sjukvård har varit grovt oskicklig vid utövningen av sitt yrke eller på annat sätt visat sig uppenbart olämplig att utöva detta, får ombudsman göra anmälan till den som har befogenhet att besluta om återkallelse av legitimationen eller behörigheten. Motsvarande anmälan får göras i fråga om begränsning av sådan legitimerad yrkesutövares behörighet, om denne har missbrukat sin behörighet på något annat sätt. Om den som är legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården, tandvården, *detaljhandeln med*

oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva yrket, får ombudsman göra anmälan i fråga om prövotid till den som har befogenhet att besluta därom.

läkemedel eller djurens hälso- och sjukvård varit oskicklig vid utövning av sitt yrke eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva yrket, får ombudsman göra anmälan i fråga om prövotid till den som har befogenhet att besluta därom. Bilaga 2

Anser ombudsman det vara påkallat att befattningshavare avskedas eller avstängs från sin tjänst på grund av brottslig gärning eller grov eller upprepad tjänsteförseelse, får han göra anmälan härom till den som har befogenhet att besluta om sådan åtgärd.

När ombudsman har gjort anmälan i ett sådant ärende som avses i tredje eller fjärde stycket skall han i ärendet få tillfälle att komplettera egen utredning och att yttra sig över utredning som har tillförts ärendet av någon annan samt att närvara, om muntligt förhör hålls. Vad som nu har sagts gäller dock inte ärenden om avstängning.

7 §

Har myndighet meddelat beslut mot befattningshavare i ärende om tillämpningen av särskilda bestämmelser för tjänstemän i lag eller annan författning om disciplinansvar eller om avskedande eller avstängning från tjänsten på grund av brottslig gärning eller tjänsteförseelse, får ombudsman föra talan vid domstol om ändring i beslutet. Detsamma gäller i fråga om myndighets beslut i ärende om disciplinansvar mot den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen eller är veterinär, krigsman eller disciplinansvarig enligt lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. samt i fråga om myndighets beslut i ärende om prövotid eller sådan behörighets fråga som avses i 6 § tredje stycket. Närmare bestämmelser om sådan talan meddelas i lag eller annan författning.

Har myndighet meddelat beslut mot befattningshavare i ärende om tillämpningen av särskilda bestämmelser för tjänstemän i lag eller annan författning om disciplinansvar eller om avskedande eller avstängning från tjänsten på grund av brottslig gärning eller tjänsteförseelse, får ombudsman föra talan vid domstol om ändring i beslutet. Detsamma gäller i fråga om myndighets beslut i ärende om disciplinansvar mot den som tillhör hälso- och sjukvårdspersonalen eller *djurhälsopersonalen* eller är krigsman eller disciplinansvarig enligt lagen (1994:1811) om disciplinansvar inom totalförsvaret, m.m. samt i fråga om myndighets beslut i ärende om prövotid eller sådan behörighets fråga som avses i 6 § tredje stycket. Närmare bestämmelser om sådan talan meddelas i lag eller annan författning.

Har befattningshavare enligt vad därom är föreskrivet sökt ändring vid domstol i beslut som avses i första stycket och har beslutet tillkommit efter anmälan av ombudsman, företräder ombudsmannen det allmänna som befattningshavarens motpart i tvisten. Detsamma gäller, om ombudsmannen har sökt ändring i beslutet.

Vad i lag eller annan författning är föreskrivet om arbetsgivare skall i fråga om tvister som avses i denna paragraf äga motsvarande tillämpning på ombudsman. Bestämmelserna i 4 kap. 7 § och 5 kap. 1 § första stycket lagen

(1974:371) om rättegången i arbetstvister skall dock ej tillämpas i fråga om Bilaga 2 tvist i vilken ombudsman för talan.

7 Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168) Bilaga 2

Härigenom föreslås att det i smittskyddslagen (2004:168) skall införas en ny paragraf, 6 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 b §

En veterinär skall utan dröjsmål underrätta smittskyddsläkaren om iakttagelser som kan vara av betydelse för smittskyddet.

Behörighet och ansvar inom djurens hälso- och sjukvård

Efter remiss har yttrande över förslagen i betänkandet Behörighet och ansvar inom djurens hälso- och sjukvård (SOU 2005:98) inkommit från Riksdagens ombudsmän, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Kamrarrätten i Jönköping, Länsrätten i Jönköpings län, Justitiekanslern, Länsrätten i Mariestad, Åklagarmyndigheten, Kommerskollegium, Försvarsmakten, Socialstyrelsen, Läkemedelsverket, Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, Smittskyddsinstitutet, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Värmlands, Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, Statens jordbruksverk, Högskoleverket, Veterinära ansvarsnämnden, Djurskyddsmyndigheten, Livsmedelsekonomiska institutet, Statens veterinärmedicinska anstalt, Livsmedelsverket, Fiskeriverket, Sametinget, Sveriges lantbruksuniversitet, Konkurrensverket, Linköpings, Halmstads, Skellefteå kommuner, Agria, Föreningarna Djurens Vänners Riksorganisation, Föreningen Veterinärer i Sverige, Husdjursteknikernas Riksförening, Kiropraktiska Föreningen i Sverige, Kommunalarbetareförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund, Legitimerade Sjukgymnasters Riksförbund, Hästnäringens Nationella Stiftelse (tidigare Nationella Stiftelsen för Hästhållningens främjande) tillsammans med AB Trav och Galopp, Svenska Hästavelsförbundet, Svenska Ridsportförbundet, Svenska Travsportens Centralförbund och Svensk Galopp, Nordisk Veterinär Akupunktur Sällskapet, Riksförbundet för klassisk djurhomeopati, Riksföreningen för Anställda Inom Djursjukvården, Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet, Svensk Fågel Service AB, Svensk Mjolk, Svenska Djurhälsovården, Svenska Djursjukhusföreningen, Svenska Hovslagarföreningen, Svenska Samernas Riksförbund, Sveriges Tandläkarförbund och Sveriges Veterinärförbund har inkommit med remissvar.

Riksrevisionen, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Skolverket, Vetenskapsrådet, Konsumentverket, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Kalmar och Östersunds kommuner, Sveriges kommuner och landsting har meddelat att det avstår från att besvara remissen eller att de inte har några synpunkter.

Stockholms, Skara, Örebro, Mora, Hudiksvall och Luleå kommuner, Kungl. Skogs- och lantbruksakademien, Djurskyddet Sverige, Djurskyddsinspektörernas Riksförening, Ekologiska lantbrukarna, Fiskhälsan FH AB, Folksam, Förbundet djurens rätt, Förbundet Sveriges småbrukare, If, Kommittén för Alternativmedicin, KRAV, Läkemedelsindustriföreningen, Kött- och charkföretagen, Miljö- och hälsoskyddstjänstemannaförbundet, Naturmedicinska fackskolan, Näringslivets regelnämnd, Skandinaviska Alternativbehandlarförbundet, Skandinaviska Hästfysioterapeutförbundet, Stiftelsen hantverk och utbildning, Sveland försäkringar, Svenska Blå Stjärnan, Svenska

Djurparksföreningen, Svenska Djurskyddsföreningen, Svenska Hundklubben, Svenska Kennelklubben, Svenska Ägg, Sveriges Kattklubbars Riksförbund, Sveriges Konsumenter i Samverkan, Sveriges Konsumentråd, Sveriges lantbruksuniversitets samlade studentkår, Sveriges Pälsdjursuppfödares Riksförbund, Trygg Hansa, Vattenbrukarnas Riksförbund, Vårdförbundet har inte besvarat remissen.

Utöver remisslistan har synpunkter lämnats av Jenny Vienola, Djursjukhuset Malmö, Marie Johannesson, Camilla Blomberg Wåhlund, Anna-Karin Pettersson och Institutet för biomedicinsk laboratorievetenskap, HTU-Svensk Hästterapiutbildning AB, Svenska Equiterapeutförbundet och Mirja Saarväli,

Sammanfattning av betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24)

Sammanfattning av utredningens förslag

Utredningens huvudförslag innebär att distriktsveterinärorganisationen privatiseras, först i djurtätare områden, dvs. i landets södra delar och i övrigt i mån av förutsättningarna som ges av marknadssituationen och de nya styrmedel som föreslås. På sikt ska veterinärmarknaden privatiseras i hela landet, förutsatt att djursjukvården kan tillgodoses överallt. Ett bidragssystem införs för att säkerställa veterinär jour och smittskyddets fältresurser. Lagstadgade veterinära skyldigheter förstärks med en straffsanktionerad skyldighet att delta i smittskyddsarbete och nödhjälp. Mot bakgrund av att antalet lantbruksdjur i framtiden bedöms minska ytterligare kommer underlaget för en dygnstäckande djursjukvård på marknadsmässiga grunder att saknas i stora delar av landet. Utredningen anser därför att samhället även i framtiden måste ge offentligt stöd till den veterinära verksamheten för att en riks- och dygnstäckande service och ett effektivt smittskydd ska kunna upprätthållas. Budgetkostnaderna för utredningens förslag beräknas bli desamma som för dagens veterinärorganisation.

Tillsyn

Nya regler för tillsyn föreslås. Dessa innebär att den regionala tillsynsmyndigheten, som alltså ska vara länsstyrelsen, ska ha rätt att få tillträde till veterinärens lokaler, anläggningar och fordon och att där göra undersökningar och ta prover. Veterinärerna ska vara skyldiga att lämna ut de dokument och föremål som behövs för tillsynen. Polisen ska vid behov bistå tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska också få rätt att förelägga veterinärer att lämna ut det material som behövs och att rätta till missförhållanden som upptäcks vid tillsynen. Föreläggandena kan förenas med vite. Jordbruksverket får också i uppdrag att i samråd med länsveterinärerna ta fram hjälpmedel för tillsynen såsom kriterier för prioritering av tillsynsinsatser.

Förteckning över remissinstanserna (SOU 2007:24)

Efter remiss har yttrande över förslagen i betänkandet Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24) inkommit från Riksdagens ombudsmän, Svea hovrätt, Kammarrätten i Jönköping, Justitiekanslern, Länsrätten i Jönköpings län, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Läkeemedelsverket, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Blekinge län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Statens jordbruksverk, Djurskyddsmyndigheten, Livsmedelsekonomiska institutet, Statens veterinärmedicinska anstalt, Livsmedelsverket, Fiskeriverket, Sametinget, Sveriges lantbruksuniversitet, Glesbygdsverket, Konkurrensverket, Linköpings kommun, Jönköpings kommun, Tingsryds kommun, Halmstads kommun, Karlstads kommun, Örebro kommun, Skellefteå kommun, Umeå kommun, Sveriges Kommuner och Landsting, Djurskyddet Sverige, Ekologiska Lantbrukarna, Djurens Rätt, Föreningarna Djurens Vänners Riksorganisation, Veterinärer i Sverige, Hushållningssällskapens Förbund, KRAV, Kött och Charkföretagen, Lantbrukarnas Riksförbund, Näringslivets Regelnämnd, Svensk Fågel AB, Svensk Mjölk, Svenska Djurhälsovården AB, Svenska Djursjukhusföreningen, Svenska Djurskyddföreningen, Svensk Galopp, Svenska Hästavelsförbundet, Svenska Ridsportförbundet, Svenska Samernas Riksförbund, Svenska Travsportens Centralförbund, Sveriges Veterinärförbund.

Riksrevisionen, Kommerskollegium, Smittskyddsinstitutet, Kammarkollegiet, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Veterinära ansvarsnämnden, Konsumentverket, Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Verket för näringslivsutveckling, Stockholms kommun, Östersunds kommun, Folksam, Hästnäringens Nationella Stiftelse (tidigare Nationella Stiftelsen för Hästhållningens Främjande) och Sveriges Kattklubbars Riksförbund har meddelat att de avstår från att besvara remissen eller inte har några synpunkter.

Kalmar kommun, Sölvesborgs kommun, Skara kommun, Gävle kommun, Hudiksvalls kommun, Sundsvalls kommun, Vindelns kommun, Luleå kommun, AB Trav och Galopp, Agria, Djurskyddsinspektörernas Riksförening, Fiskhälsan FH AB, Förbundet Sveriges småbrukare, Husdjursteknikernas Riksförening, If, Kommunalarbetsreförbundet, Livsmedelsföretagen Li, Länsförsäkringar, Renägarförbundet, Riksföreningen för Anställda Inom Djursjukvården, Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet, Sveland försäkringar, Svenska blå stjärnan, Svenska djurparksföreningen, Svenska Hundklubben, Svenska Kennelklubben, Svenska Ägg, Sveriges grisproducenter, Sveriges

Pälsdjursuppfödarens Riksförbund, Trygg Hansa och Zoobranschens Riksförbund har inte besvarat remissen. Bilaga 5

Utöver remisslistan har synpunkter lämnats av Anders Darenius, Södra Älvsborgs Husdjur, Svenska Distriktsveterinärföreningen, Brukshästorganisationernas samarbetskommitté BRUNTE och Thomas Manske.